LAJER.

Gospodarsko računovodstvo

po

jednostavnom i dvostavnom slogu

za porabu kod predavanja

na kralj. gospodarskom i šumarskom učilištu

i kao

rukovodnik praktičnim gospodarom i šumarom

sastavio

Josip Lajer,
tajnik na kr. gospodarskom i šumarskom učilištu u Križevcih, računovodja,
bivši učitelj računovodstva i t. d.

U Zagrebu 1881.

Troškom i nakladom kr. hrv. slav. dalm. zemaljske vlade.

Tiskom C. Albrechta u Zagrebu.

Gospodarsko računovodstvo.

Obći pregled.

Dio prvi.

Jednostavni ili kameralni slog.

Uvod.

Poglavje I.

Vodjenje računah.

Naslov 1. Izkazivanje imovine.
Naslov 2. Izkazivanje promjenah s imovinom.
Naslov 3. Izkazivanje gospodarskog uspjeha.

Poglavje II.

Kontrola.

Naslov 1. Da se unapred preprieči oštećenje imovine.
Naslov 2. Da se odkrije učinjeno oštećenje imovine.

Dio drugi.

Dvostavni ili trgovački slog.

Uvod.

Poglavje I.

Općenita pravila za dvostavni slog.

Poglavje II.

Posebna pravila za dvostavni slog gospodarskoga računovodstva.

Naslov 1. Sastavljanje glavne knjige.
Naslov 2. Ustanovljenje gospodarskog uspjeha.
Naslov 3 Slaganje računah glavne knjige i način prenašanja.

Dodatak.

Sbirka skrižaljkah za računske knjige s praktičnimi primjeri.

A. Za jednostavni slog.
B. Za dvostavni slog.

KAZALO I SADRŽAJ,

Dio prvi.

Jednostavni ili kameralni slog.

Uvod.

Strana

Imovina i njezina važnost. Potreba računah. Kontrola. Računarstvo. Računarska nauka. Razdielba iste. Računske knjige i izrazi. Osnivanje, vodjenje i zaključivanje knjigah. Nadpisi i stupci u knjigah. Naputak 1

Poglavje I.

Vodjenje računah.

Naslov 1. Izkazivanje imovine.

§. 1. Popis imovine 4
§. 2. Važnost i svrha imovnika 4
§. 3. Razredba imovine 4
§. 4. Sastojine imovine:
a) tjelesne 5
b) netjelesne 5
§. 5. Upoznavanje imovine:
a) po njezinih veličinah 6
b) „ „ svojstvih 7
c) „ njezinoj vriednosti procjenom 8
§. 6. Imovnika osnivanje, vodjenje i zaključivanje 9
§. 7. Podimovnici. Svotni imovnici 11

Naslov 2. Izkazivanje promjenah s imovinom.

§. 8. Zaračunavanje po jednostavnom i dvostavnom slogu 11
§. 9. Nepokretna imovina i promjena š njom 12
§. 10. Pokretna imovina: novac i tvari 12

A. Novčano računovodstvo.

§. 11. Vremenoslavno zaračunavanje u novcu 13
§. 12. Knjiga doznakah i naručbah 13
§. 13. Novčani ili blagajnički dnevnik 14
§. 14. Svrha, predmet, osnivanje, vodjenje i zaključivanje blagajn. dnevnika 14
§. 15. Sustavno zaračunavanje u novcu 16
§. 16. Glavna knjiga iliti računik 16
§. 17. Svrha i predmet računika 17
§. 18. Osnivanje računika; nadpisi i stupci 17
§. 19. Vodjenje računika: uknjižba i zabilježba; unos pristojbah i podmirbah 19
§. 20. Zaključivanje računika; svotnik računika 22
§. 21. Pomoćne skrižaljke, tiskanice i knjige za novčani račun (poddnevnici, mjesečni izkazi, težačke tjednice, namire i parice, glavničnik, mjesečni svotnik, tekući račun ili conto corrente) 24

B. Tvarno računovodstvo.

Strana

§. 22. Tvarna imovina i razredba iste 27
§. 23. Vremenoslovno zaračunavanje u tvarih 27
§. 24. Dnevnici za predmete stalne glavnice (našastarske grane) 27
§. 25. Osnivanje, vodjenje i zaključivanje našastarskih granah 29
§. 26. Dnevnici za predmete kolajuće glavnice (za prirodnine, tvoriva i robu 31
§. 27. Dnevnici za zalihu plodinah, proizvodah i gradiva 31
§. 28. Osnivanje, vodjenje i zaključivanje tih dnevnikah 32
§. 29. Dnevnici za svakdanje potrebštine 36
§. 30. Dnevnici za razne efekte (vriednostne papire) 38
§. 31. Dnevnik obavljenih radnjah 38
§. 32. Sustavni poredak tvarnih dnevnikah 39
§. 33. Pomoćne skrižaljke za promet u tvarih 40

Naslov 3. Izkazivanje gospodarskoga uspjeha.

§. 34. Izkazi pristojbah 41
§. 35. Izkazi ostatakah 41
§. 36. Prispodobni izkazi novčane i tvarne imovine 42
§. 37. Zaključni ili godišnji račun čistoga dohodka 44
§. 38. Glavnični račun 47

Poglavje II.

Kontrola.

Naslov 1. Da se unapred preprieči oštećenje imovine.

§. 39. Osobna svojstva računarah 49
§. 40. Predaja i čuvanje imovine 49
§. 41. Blagajničko poslovanje 50
§. 42. Polaganje računah 50
§. 43. Novčani račun 51
§. 44. Tvarni raćuni 52
§. 45. Imovnik 52
§. 46. Uspjeh gospodarstva 53
§. 47. Dokaznice kao prilozi k računom 53
§. 48. Doznačivanje i naručivanje 54
§. 49. Proračun novčani, svrha mu i način sastavljanja 54

Naslov 2. Da se odkrije učinjeno oštećenje imovine.

§. 50. Izpitivanje položenih računah 56
§. 51. Postupak kod izpitavanja računah 56
§. 52. Računarske opazke ili nedostatci i razjašnjenja 57
§. 53. Odriešnica 58
§. 54. Pregledavanje (škontriranje) imovine 58
§. 55. Postupak u blagajni kod novca i efektah 58
§. 56. Postupak kod tvarne imovine 60

Dio drugi.

Dvostavni ili trgovački slog.

§. 57. Postanak i razvitak dvostavnoga računskoga sloga 65
§. 58. Uporaba dvostavnoga sloga na gospodarsko računovodstvo 66
§. 59. Razlika medju jednostavnim i dvostavnim slogom 67
§. 60. Razlika medju jednostavnim i dvostavnim knjigovodstvom 67
§. 61. Posebna svrha dvostavnoga računovodstva 68

Strana

Poglavje I.

Općenita pravila za dvostavni slog.

§. 62. Dužnik i vjerovnik 70
§. 63. Računi (conto-conti) 70
§. 64. Oblik računah (kontah) 71
§. 65. Razne vrsti računah (kontah) 72
§. 66. Ustanovljenje raznih računah za glavnu knjigu 74

Poglavje II.

Posebna pravila za dvostavno, gospodarsko knjigovodstvo.

§. 67. Broj i razredba računah za glavnu knjigu 75
§. 68. Pregled računah glavne knjige na kr. gospodarskom i šumarskom učilištu 75
§. 69. Sravnivanje računah ovoga zavoda i inih gospodarstvah 77
§. 70. Pregled računah za glavnu knjigu poljskoga gospodarstva 78
§. 71. Pregled računah za glavnu knjigu šumskoga gospodarstva 80

Pobližje razlaganje pojedinih računah.

A. Glavni računi.

§. 72. Račun poljarstva 81
§. 73. O procjeni gospodarskih proizvodah 83
§. 74. O računanju potroška gnoja 84
§. 75. Račun šumarstva jedan 86
§. 76. Račun šumarstva raztvoren na više ih 86
§. 77. Računi inih granah zemljodjelstva 87
§. 78. Računi gospodarskog obrtničtva 87
§. 79. Računi stočarstva 88
§. 80. O vriednosti dobljena gnoja 90
§. 81. Računi od inoga prometa: poduzećah, koristovnih pravah, efektah 91

B. Pomoćni računi.

I. Razdielni ili prenosni računi.

§. 82. Račun obćih troškovah 93
§. 83. Račun težačkih nadnicah 95
§. 84. Račun plaćah i berivah 95
§. 85. Račun kućanstva 96
§. 86. Račun vozne marve 97
§. 87. Račun gnojišta 98
§. 88. Račun obrtničtva 99
§. 89. Račun poboljšicah (melioracijah) 100
§. 90. Račun našastara 100
§. 91. Računi spremištah: štaglja, žitnice, pivnice i podruma 102
§. 92. Račun prolaznih novacah 104
§. 93. Račun zakupnine ili kamatah 105
§. 94. II. Račun blagajne 106

III. Zaključni računi.

§. 95. Račun nepokretninah (zemljištne glavnice) 106
§. 96. Račun godišnjega zaključka 107
§. 97. Račun vlastnika 109

Strana

§. 98. Račun dobitka i gubitka 110
§. 99. Ustanovljenje ukupnoga gospodarsk. dohoda i ukamaćenja glavnicah 110
§. 100. Poučne ubaviesti iz glavne knjige 111

Slaganje računah u glavnoj knjigi i način prenašanja.

§. 101. Bilježnica (prima nota) 112
§. 102. Blagajnički dnevnik 113
§. 103. Mjesečni skupnik 113
§. 104. Glavna knjiga 118

Dodatak.

Sbirka skrižaljkah za računske knjige s praktičnimi primjeri.

A. Za jednostavni slog.

Imovnik (popis imovine) izradjen 119
Knjiga doznakah i naručbah izradjena 149
Blagajnički dnevnik izradjen 158
Računik iliti glavna knjiga
a) za poljsko gospodarstvo 173
b) za šumsko gospodarstvo 187
Razjašnjenje stupacah 176 192
Kazalo osobah 203
Izradjen primjer za glavnu knjigu 204
Svotnik glavne knjige izradjen 238

Pomoćne skrižaljke.

Mjesečni izkaz izradjen 243
Naručba, namira i parica 245
Tjednica s primjerom 247
Glavničnik s primjerom 249
Mjesečni svotnik s primjerom 251
Obračunik (tekući račun) na primjer 257

Tvarni računi.

Pregled našastarah gledom na poljsko gospodarstvo 260
Gledom na šumsko gospodarstvo 261
Grana našastara VIII na primjer 262
Pregled računah u zalihi plodinah, proizvodah i materijala sa 18 skrižaljkah za pojedine dnevnike 266
Gledom na šumsko gospodarstvo 267

Primjeri izradjeni:

Račun o marvi 270
„ o žitku 272
„ o krmi i slami 274
„ o okopavinah 276
„ o raznom sjemenju 278
„ o voćnom sjemenju i divljacih 280
„ o kalemih i korenjacih 282
„ o nasadjenih voćkah 284
„ o vinu i inom piću 288
„ o mliečinah 290
„ o raznih tvarih 292
„ o šumskih plodinah i proizvodih 294

Strana

Račun o gradivu 296
„ o svilarstvu 298
„ o povrću 300
„ o pčelarstvu 302
„ o gnoju 303
Pregled računah o svakdanjih potrebštinah sa 7 križaljkah za pojedine dnevnike 304

Primjeri izradjeni:

Računu o pisarničkih potrebštinah 306
„ o gorivu 308
„ o kućnih potrebštinah 310
„ o hrani 312
„ o potrebštinah za vrtlarstvo itd. 318
„ o „ za dvorište, štagalj itd. 320
„ o „ za gospodarsko obrtničtvo 322
Dnevnik za efekte 324
Dnevnik obavljenih radnjah s primjerom 326
Pomoćne križaljke za mliečarstvo, vrtlarstvo, kolarnicu i kovačnicu 329
Izmjera potroška krme i slame s primjerom 331
Dojna križaljka s primjerom 332
Pomoćne križaljke o izveženu gnoju, o godišnjem prirodu, o mlatcih ... 333
Proračun novčani 337

B. Za dvostavni slog.

Bilježnica (prima nota) izradjena na primjer 341
Blagajnički dnevnik „ „ „ 351
Mjesečni skupnik „ „ „ 358
Glavna knjiga „ „ „ 363

PREDGOVOR.

Visoka kr. zemaljska vlada ponukala je prije više godinah učiteljsko osoblje kr. gospodarskoga i šumarskoga učilišta na sastavljanje učevnih predmetah za tisak, pa je uslied toga jur više učevnih knjigah o zemaljskom trošku tiskano. Predavajuć gospodarsko računovodstvo kroz 13 godinah uvjerih se, da je poraba škriptah neshodna i po učenike tegotna, jer se je prepisivanjem gubilo mnogo vremena i tražilo puno napora. Zato evo i mene sa gospodarskim računovodstvom.

Predpolažuć, da je važnost i potreba uredjenoga knjigovodstva za gospodare i šumare svestrano priznana, navesti mi je samo u kratko njekoja glede uredjenja te knjige i glede pisacah, kojih djela sam rabio kod sastavljanja knjige.

Ponajprije morao sam se obazrieti na oba računska sloga, na jednostavni i dvostavni slog; na onaj, jer se po naukovnoj osnovi imade na zavodu predavati, jer se rabi u državnom i občinskom gospodarstvu, i većinom jošte postoji na poljodjelskih i šumskih gospodarstvih, — a na potonji, jer se takodjer ima na zavodu predavati, jer napredak u računovodskoj struki zahtjeva poznavanje dvostavnoga sloga, i jer se tim slogom najlaglje izkazuje gospodarski uspjeh poljskoga i šumskoga gospodarstva.

Nadalje mi je bilo treba osobitu pozornost posvetiti popisu imovine te ovaj dio knjigovodstva nješto obširnije izraditi, jedno poradi njegove velike važnosti, a drugo, što se u inih računovodskih djelih baš ob imovniku ili samo mimogredno ili nedostatno govori, pa se tako nemože postići sposobnost za uredjenje valjana imovnika.

Isto tako bilo je treba o kontroli svoje reći, da se upoznade postupak kod pretresanja položenih računah i kod

pregledanja novčane i tvarne imovine. O tom se takodjer u inih knjigah premalo razlaže.

Skrižaljke za praktički dio s primjeri upotrebio sam većim dielom one iste, koje su po naputku za računarsku upravu na kr. gospodarskom i šumarskom zavodu propisane i to s toga, da se mogu gotove računske knjige kod predavanja kao primjeri uzimati i rabiti. Osim ovih sastavio sam skrižaljke po naputu inih pisacah izabravši medju njimi, što mi se je činilo najbolje. U sastavljanju praktičkih primjerah za skrižaljke naveo sam dostatan broj poslovnih slučajevah od razne vrsti i nastojao, da što više zasegnu u razne grane gospodarskoga prometa. Ali da za primjer izradim promet čitave jedne godine, nisam držao za nuždno, jer se na dielomičnih primjerih dade posve dobro protumačiti način zaračunavanja i zaključivanja računskih knjigah i medjusobna njihova sveza, te će ovako biti knjiga i kraća i jeftinija.

Napokon mi je navesti, kojih sam se spisateljah držao. Kod izradjivanja kameralnoga sloga glavnim mi je bio vodjom „Državno računoslovje“, što se predaje na kr. sveučilištu u Zagrebu. Obilno gradivo njegovo pridesio sam glede obsega i sadržaja posebnoj potrebi i svrhi gospodarskoga računovodstva. Isto tako držao sam se poglavja VI. „naputka“ za gospodarsko-šumarsko učilište, u kom je sustav računovodstva za upravu zavoda razložen i propisan. Prema zadaći knjige i općim pravilom računovodstva stranom sam razširio i stranom popunio gradivo ustanovah naputka i propisanih primjerakah za računske skrižaljke. — Pomoćnim načinom rabio sam: „Anleitung zur landwirthschaftlichen Rechnungsführung von Dr. Eduard Hartstein“, — „Die landwirthschaftliche Buchführung von T. G. Meyer“ i od inih.

Proučivši više djelah za dvostavno knjigovodstvo, učini mi se kao osobito shvatljivo i za gospodarski promet priredjeno djelo, prije gore navedeno od Dra. Eduarda Hartsteina, komu je naličan Dr. Hugo Werner u svojoj knjigi: „Die landwirthschaftliche Buchführung.“ Osim ovih glavnih voditeljah bijahu mi u pomoć: Rudolf W. Höger „Die Buchführung des landwirthschaftlichen Gross-Geschäftes“; — Carl Peter Kheil „Die Lehre der Buchführung nach italienischem System“; — Leopold B. Bondy „Die Wirthschafts-Buchführung nach doppeltem Systeme“; — Arnim Graf zur Lippe-Weissfeld „Landwirthschaftliche Buchhaltung“ i ini. Kod sastavljanja stupacah (rubrikah) i računah (kontah) za glavnu knjigu šumskoga gospodarstva sudjelovao je prijateljskom i kolegijalnom pripravnošću profesor šumarstva g. Dragutin Hlava, na čem mu iskrena hvala.

U Križevcu koncem veljače 1880.

Pisac.

UVOD.

Jednostavni ili kameralni slog.

Imovina i njezina važnost.

Imovinom nazivamo stvarna dobra i prava od stvarne vriednosti, što ih tko ima i posjeduje.

Budući da se samo imovinom razne državne i čovječje svrhe postigavati mogu, to nije svejedno. kako se imovina stiče, uzdržava i troši; dakle nije svejedno, kako se s njom gospodari.

Potreba računah.

Da pako uzmognemo prosuditi gospodarstvo s imovinom, to ju treba potanko upoznati, zatim znati, kakove se promjene s imovinom sgadjaju, kako se pomnožava ili umaljuje i kakovi se uspjesi postigavaju. Sve ovo se nedade samim pamtenjem postići, već je treba pismeno zabilježivati sve predmete gospodarstva i sbivše se š njimi promjene, to jest: treba voditi račune ili računske knjige, to tim više, jerbo se promjene s imovinom nesvršuju namah, već se češće opetuju, i jerbo često treba imovinu stranim osobam povjeriti.

Kontrola.

Budući se imovina često stranim ljudem povjeriti mora, koji šnjom gospodare i o njoj račune vode, i koji mogu nehotice pogriešiti ili hotice obsjeniti; to treba nadzirati, kako se računi vode i izpitati, da li je sve u redu obavljeno i da li se na istini osniva, da se time osujeti svako oštećenje imovine. U tu svrhu služe razna sredstva, a uporaba takovih sredstvah zove se kontrola.

Računarstvo i računarska nauka.

Vodjenje računah i kontrola skupa sačinjavaju računarstvo. Da se uzmognu računi valjano voditi i kontrola vršiti, treba ustanoviti načela obće valjana za sve slučajeve kao i za iznimke. Sastavan nauk o načelih za vodjenje računah i vršenje kontrole zove se računarska nauka.

Razdielba računarske nauke.

Po tom, što je gore kazano, razpada računarska nauka na dvie grane, i to:

a) na nauk o vodjenju računah, i
b) na nauk o kontroli.

Na prvu granu spada:

1. izkazivanje imovine,
2. izkazivanje promjenah s imovinom,
3. izkazivanje gospodarskoga uspjeha.

1. Imovinu ćemo izkazati, kad ju svukoliku popišemo; dakle popisom imovine — imovnikom.

2. Što se pako tiče promjenah s imovinom, to se takove sbivaju u vremenu; treba ih dakle zabilježiti odmah, čim su nastale i onim redom, kojim su se sgodile. Ovakovo zabilježivanje zove se vremenoslovno zaračunavanje.

Budući nadalje, da su poslovni slučajevi glede promjenah s imovinom raznovrstni i mnogostručni, koje treba na vidiku držati u svrhu, da uzmognemo prosuditi način, kako se je s imovinom gospodarilo, i kakovi su postignuti uspjesi; to valja sve poslovne slučajeve sustavno razrediti u posebne računske razdjele iliti nadpise, pa ih tamo zaračunati, kamo spadaju. Ovako postaje sustavno zaračunavanje.

Ovo se pako može obaviti ili jednostavnim računarskim slogom (komorskim, kameralnim) ili dvostavnim (trgovačkim) slogom.

3. Gospodarski uspjeh izkazat ćemo računarskimi izkazi i zaključnimi računi.

Na drugu granu — kontrolu — spadaju uredbe:
1. da se unapred zapriječi oštetjenje imovine,
2. da se počinjena oštetjenja odkriju.

Računske knjige i izkazi.

Sve, što je prije rečeno ob izkazivanju imovine i promjenah š njom, treba zapisati, a pisma takova nazivljemo računskimi knjigami; pisma pako sadržavajuća gospodarski uspjeh, nazivlju se izkazi i zaključni računi.

Osnivanje, vodjenje i zaključivanje knjigah.

Osnovati računske knjige znači ih tako prirediti, da se svi računski poslovi bez dalnje priprave u nje unesti mogu. Treba ih dakle razdieliti u toliko odsjekah, koliko imade vrstih računskih predmeta, treba ih udesiti u skrižaljnom liku pa ih providiti potrebitimi stupci.

Računske knjige voditi znači unašati računske predmete u odnosne nadpise i dotične stupce. Pod zaključivanjem pako razumjevamo sbrajanje unešenih stavakah u svote i prispodabljanje onih svotah, glede kojih ima razlika.

Nadpisi — rubrike — i stupci — kolone.

Da uzmognemo raznovrstne računske predmete po njekom sustavu poredati, te ih tako u preglednosti držati, treba jednolike računske predmete sakupiti pod istim nazivom, koj se u računarstvu zove nadpis. Ali se običnije mjesto izraza „nadpis“ rabi rieč „stupac“ u širjem smislu. Listovi računskih knjigah rabe se u skrižaljnom liku, pa su u tu svrhu okomitimi crtami razdieljeni na razlučena polja, u koja se upisuju ili rieči ili brojevi. Prostori takovi medju crtami zovu se stupci u užjem smislu.

Naputak.

Budući da su gospodarstva veoma različna, pa često i na posebne struke razgranjena, te uslied toga i više osobah kod računovodstva sudjeluje; to je treba izraditi naputak, po kom će se znati, koliko i kakovi će se računi i po kom voditi, tko će nadzirati računarsku upravu, komu pripada pravo naručbe i doznake, itd.

Poglavje I.

Vodjenje računah.

Naslov I.

Izkazivanje imovine.

§. 1. Popis imovine.

Bez imovine nebi bilo nikakovih računah, dakle niti računovodstva, jer bi mu manjkao svaki podlog. S toga je ponajprije treba, da upoznamo imovinu i njezine sastojine, pa da sve to i popišemo. Popis takov valja da nam predoči imovinu glede njezine veličine, svojstvah i vriednosti, da nam pruži točan, razgovetan i dobro uredjen pregled imovinskih sastojinah. Takov popis zove se imovnik — inventar — (dosada se je nazivao našastar).

§. 2. Važnost i svrha imovnika.

Ako je u obće svako upoznanje čovječanstvu koristno, a to je za gospodara od preke nužde, da upozna svoju imovinu, s kojom gospodari; jer bez toga mu gospodarstvo nemože napredovati, nemože znati, da li mu se koj dio imovine pomnožava, ili mu koj dio imovine propada, nemože znati, kako da ono prvo pospješi a ono drugo zaprieči.

Imovniku je poglavito trostruka svrha: da gospodaru svukoliku imovinu na vidiku drži; da se uzmogne stanje imovine od vremena do vremena prispodobiti te tako uglaviti, da li se imovina pomnožava ili umaljuje; i napokon da se na temelju imovnika osnuju i vode dnevnici i računi, gdje ih nije bilo, ili pako obstojeći računi da se od roka do roka nastave.

§. 3. Razredba imovine.

Imovinu možemo s raznoga gledišta razrediti; nu običajno i pogledom na računovodstvo razdielit ćemo ju na:

a) aktivnu i pasivnu; prva je svakolika svojina koje osobe, a druga je svota svih dužnostih prama drugomu;

b) glavnu i prometnu; ona služi gospodarstvu samo svojim prihodom, a ova se sva troši u gospodarske svrhe;

c) pokretnu i nepokretnu, kako se naime bez oštete njezine bitnosti s mjesta dade ili nedade krenuti;

č) potrošljivu i nepotrošljivu; ona prva je naime glede porabe svoje prolazna a ova druga je trajna;

d) privatnu i državnu, kako ju naime ili posebnik ili pako država (zemlja, občina, javni zavod) posjeduje.

§. 4. Sastojine imovine.

Sastojine imovine ili su tjelesne ili netjelesne.

A. Tjelesna imovina razpada na tlo i glavnicu.

a) Na tlo spadaju: oranice, livade, vrti, vinogradi, šume, ribnjaci, rude, itd. pa se skupnim imenom nazivlju zemljišta.

b) Na glavnicu spada stalna glavnica i kolajuća glavnica.

Stalna glavnica, kao: sgrade, strojevi, orudje, marva, itd. ostaje u posjedu vlastnika za proizvadjanje imovine, te je opredieljena na trajnu porabu. Kolajuća glavnica, kao: prirodine, tvoriva, roba i novac, — opredieljena je, da se troši za hranu, preinačenje, prodaju, itd.

B. Netjelesnu imovinu sačinjavaju koristovna prava i tražbine, to jest: pravovaljani zahtjevi na stanovita dobra.

a) Koristovna prava protežu se na užitke u novcu ili tvarih. Na prvu struku spadaju n. p. pravo pobiranja sajamske mjestovine, vinarine, mostovine, itd.; na drugu struku spada pravo na gornicu, na desetinu, na drvariju, na razne služnosti, kao: pravo prolaza preko tudjega zemljišta, pravo striešine nad tudjim zemljištem, itd.

b) Tražbine sastoje ili iz efektah (vriednostnih papirah) ili tražbinah na prosto.

Na efekte spadaju: državne obveznice, kao: kladnice, državne obveznice na prosto, prihodnice, obveznice na žriebanje, državne srećke, — zatim: dionice, mjenice i papirni novac.

Tražbine na prosto ili su tražbine uz zapis, kao što su privatne obveznice, ili bez zapisa, to jest: knjižne tražbine, n. p. kod trgovacah, obrtnikah, itd.

§. 5. Upoznavanje imovine.

Gore naznačenu imovinu treba pobliže upoznati, a to će biti, da popišemo veličine i svojstva njezinih sastojinah i da joj ustanovimo novčanu vriednost procjenom.

Ustanovljenje veličinah.

a) Aktivne imovine.

Za stvarne veličine imovinskih sastojinah upotrebit ćemo metričke mjere, koje su jur sada zakonom uvedene skoro po svih državah u Evropi.

Veličinu zemljištah izrazit ćemo u hektarih i arih; sastojine kolajuće glavnice mjerit ćemo po težini, duljini, šupljoj mjeri i po tjelesnom objamu. Tako ćemo n. p. sieno, slamu, gnoj itd. izrazit u metričkih centih i kilogramih; meso, mast, vosak, sir, itd. u kilogramih; duljinu drvene gradje u metrih; množinu vina i žitka u hektolitrih i litrih; goriva drva i kamenu gradju u kockastih metrih, itd. Naproti predmeti stalne glavnice, kao što su sgrade, strojevi, orudje, marva, itd. nemogu se po stvarnom mjerilu označiti, zato ćemo takove predmete opisati i na komade sbrojiti.

Netjelesnu imovinu, naime koristovna prava i tražbine, nemožemo takodjer stvarnim mjerilom označiti; nju ćemo dakle morati opisati i nabrojiti. Služnosti imadu se samo napomenuti kod onih predmetah, s kojimi su skopčane; od efektah i tražbinah navedu se iznosi, na koje glase.

Kod popisivanja veličinah imovine jošte nam se valja obazirati na pripadnosti, na razdieljenu svojinu i na tudju svojinu.

Što je s kojom stvarju u neprestanom savezu, zove se pripadnost. Simo spada priraštaj, što iz stvari izlazi ili k njoj dolazi bez tudje pomoći; n. pr. prirast drvne gromade u šumi, žir u šumi, usjevi na poljih, trava na livadi, itd. Ovamo idu još i pobočne stvari, bez kojih se glavna stvar nebi mogla rabiti; n. pr. vrata i prozori na sgradah, ograde oko zemljištah, sastavne česti na strojevih i orudju, itd.

Pripadnosti se po pravilu neimadu napose popisati, već ih treba kod popisa glavne stvari napomenuti. Tako žito na polju, kao priraštaj imade se kod popisa polja napomenuti i opisati ali ne posebice popisati. To isto valja i za ograde zemljištah, kao pobočne stvari. Ako li pako medju glavnom i pobočnom stvarju neobstoji tiesan savez, imade se potonja posebice popisati; n. p. vatrogasna sprava, kod strojevah vitlo.

Kod razdieljene imovine razlikujemo vrhovnoga vlastnika i posjednika koristih; tako je kod lena (Lehen-feudnoga dobra), kod nasliednoga zakupa, kod nasliedne daćevine (Erbzins) i kod povjerbene imovine (Fideicomiss). Predmeti razdieljene imovine imadu se popisati kod posjednika koristih, jer ovomu pripada pravo porabe, a i upravc; dakle kod vazala, nasliednoga zakupnika, uživatelja daćevine i držca povjerbene imovine. Naproti valja kod vrhovnoga vlastnika popisati njegovo pravo na leninu, nasliednu zakupninu ili daćevinu kao koristovno pravo.

Tudja svojina, kao što su stvari primljene u pohranu, stvari posudjene, nadjene, zakupljene i pokretni zalozi nespadaju u popis imovine. Nu da se ovakove stvari ipak na vidiku držati te dužnost njihova povratka u svako doba znati može, moći je i te stvari u pasivnoj imovini popisati s dužnostju povratka, ali ih onda treba ujedno uvrstiti i u aktivnu imovinu kao tudje stvari, time se stanje imovine neće promjeniti. Nasuprot valja popisati u aktivnoj imovini sve stvari, što ih drugi za njeko vrieme drže, jer time nisu prestale biti svojinom gospodarstva.

b) Popis pasivne imovine.

Pasivna imovina smatra se za netjelesnu. Popis iste ima se dakle obaviti po istih načelih, po kojih se obavlja popis netjelesne aktivne imovine.

Naznačenje svojstvah.

Da se valjano naznače svojstva pojedinih imovinskih sastojinah, treba je često strukovnoga znanja gospodarskoga, rudarskoga, šumarskoga, tehničkoga, obrtničkoga itd., pa će se morati uztražiti vještačko mnienje dotičnih strukovnjakah. Nu u obće valja pravilo, da se naznače ona svojstva i okolnosti, po kojih će se razabrati istovjetnost imovinskih sastojinah, koje djeluju na valjanost istih u gospodarstvu i na ustanovljenje cienah.

Napose kod zemljištah valja opisati medje, položaj, kakvoću tla, blizinu ceste, itd.; kod šumah osim toga vrst i dobu drveća, prirast, itd.

Kod stalne glavnice, treba opisati kakvoću tvoriva, trajnost, otrošak; kod kolajuće glavnice njezinu vrlinu, lahku prodju, itd. kod koristovnih pravah sigurnost posjeda, lahkoću vršenja prava; kod efektah trajnost vjeresije; kod tražbinah sigurnost i utjerivost.

Procjena.

Osim što smo upoznali veličine i svojstva imovinskih sastojinah, valja jošte ustanoviti, koliko vriede u prometu dobarah, to jest, treba im ustanoviti zamjenbenu vriednost ili ih procieniti, pa budući da je novac obće zamjenbeno sredstvo, ima se vriednost izraziti u novcu.

Za procjenu valja rabiti naravne i obće ciene a okaniti se svih posebnih, umjetnih i izvanrednih cienah.

Dočim se za predmete pokretne imovine lahko dadu pronaći naravne i obće ciene iz svakdanjega prometa i izkustva, nemože se to kazati za predmete nepokretne imovine, jer je š njimi promet odviše riedak. Sastojine nepokretne imovine davaju nam prihod; podignuvši vriednost prihoda na glavnicu po obstojećem kamatnom mjerilu, pronašli smo za dotične imovinske predmete cienu, koju će svaki kupac za nje dati moći.

Zato: plodive imovinske sastojine imadu se procieniti po čistom prihodu.

Čisti pako prihod ćemo pronaći, kada od nečista prihoda odbijemo sve troškove proizvadjanja, t. j. nečisti razhod. Na nečisti prihod spadaju ne samo glavni dohodci gospodarstva, nego i uzgredni, pa i oni, koji se u gospodarstvu opet potroše. Na nečisti razhod spadaju: vlastiti trošak proizvadjanja, porez i daće, uzdržavanja orudja i težačke nadnice. Čisti se prihod ima ustanoviti na višegodišnjem prosjeku izpustivši nerazmjerno veliki prihod ili razhod.

Ako li su imovinske sastojine u zakup dane, bit će poprečna zakupnina srednji čisti prihod odbivši kamate od stalne glavnice (gospodarski nared), zakupniku na porabu prepuštene, i ako bi što vlastnik platjati imao, n. p. porez, popravke.

Sastojine stalne glavnice, kao: strojevi, orudje, sprave nedavaju nikakova prihoda, nemogu se dakle procieniti po prihodu. Takovi su predmeti ili u gospodarstvu samom proizvedeni ili su izvana nabavljeni. Za oba slučaja naznačenje običnih cienah sačinjava procjenu po vlastitoj cieni. Kod predmetah jur rabljenih valja se obazirati na stepen otrošenja.

Sastojine kolajuće glavnice i efektah, jer se nalaze u sveudiljnom prometu, imadu se procieniti po tržnoj cieni. Pri tom valja paziti, da li nisu stvari od svoje vrline što izgubile ležanjem na skladištu. Kod trgovacah mora se roba uzeti po nabavnoj cieni, ako se u vrlini nije promienila a efekti po tečaju

(kurzu), jer se kod robe traži tečevinski dobitak a kod efektah dobitak tečajnih razlikah. Ako li se s efekti nešpekulira, već se od njih samo kamate vuku, onda ih valja uzeti po imenovnoj (nominalnoj) vriednosti kao i papirni novac, ako mu vjeresija nije narušena. Kod nesigurnih tražbinah treba odbiti stanovite postotke po mjerilu nesigurnosti.

§. 6. Imovnika osnivanje, vodjenje i zaključivanje.

Da se uzmogne svakolika imovina na vidiku držati, aktivno i pasivno stanje njezino saznati, pa onda sravnjivanjem njezina stanja od vremena do vremena uglaviti, na koliko se je imovina umnožila ili umalila; treba ju pogledom na sve njezine sastojine, veličine, vlastitosti i vriednost popisati i procieniti. Računarski ovakov izradak zove se imovnik. Osim gore napomenute svrhe imovnika dalnja mu je jošte svrha, da se za vodjenje računah na njegovu temelju uzmognu potrebiti dnevnici i računske knjige osnovati i započeti; prva bo stavka za prihod svakoga dnevnika ili je ostatak od prošle godine, ili je zaliha imovnikom uglavljena.

Da nam imovnik bude pregledan, razgovetan i lahko razumljiv, valja mu sadržaj urediti po nadpisih u skrižaljnom liku. Za nadpise upotrebit ćemo imovinske sastojine po odjelih, kao što ih u razdielbi imovine razložismo. Za odjele dakle uzet ćemo: zemljišta, stalnu glavnicu, kolajuću glavnicu, koristovna prava, efekte i tražbine. Svaki odjel razpada na nadpise, i to glavne nadpise i podnadpise. Odjele označit ćemo velikimi pismeni, glavne nadpise rimskimi a podnadpise arabskimi brojevi. N. p.

A. Zemljišta.

I. Oranice.

1. Pokraj Čreta. — 2. Kod opekare. — 3. U Zorindolu.

II. Livade.

1. Čret. — 2. Vuščićevka.

B. Stalna glavnica i t. d.

Za popis imovinskih sastojinah, veličinah, svojstvah i vriednosti upotrebit ćemo skrižaljni lik, pa u tu svrhu imovnik razdieliti na stupce. Trebat ćemo pako ove stupce: za stavni i redni broj 2 uzka stupca, za tekst široki stupac za opis predmetah, pa onda stupce za iznose stvarne veličine, ciene, vriednosti pojedince i skupa, napokon za opazke.

Po gore razloženom pregledu valja sada imovinske sastojine u imovnik stavno unašati. Popisat ćemo dakle najprije aktivnu imovinu, a od nje tjelesnu pa onda netjelesnu. Od tjelesne imovine navest ćemo sva zemljišta po vrstih gojitbe, dakle: oranice, livade, šume, vrte, vinograde, itd. zatim ćemo od stalne glavnice ubilježiti svakovrstne sgrade, pokućtvo, strojeve, orudje, sprave, sbirke, itd.; poslie toga dolazi na red kolajuća glavnica, naime: prirodine, tvoriva, roba i novac. Od netjelesne imovine valja naznačiti najprije koristovna prava pa onda tražbine; od prvašnjih ćemo navesti užitke u novcu, n. p. sajmovinu, vinarinu, mostovinu, ribarinu, lovarinu, daćevinu, itd., pa onda užitke u tvarih, kao: gornicu, drvariju, desetinu, pravo prolaza, striešine itd. Napokon se popisuju tražbine, i to najprije efekti: državne obveznice, kladnice, prihodnice, srećke, dionice, mjenice i papirni novac; a poslie toga tražbine uz zapis, privatne obveznice, pa konačno knjižne tražbine.

Pasivna imovina popisuje se onim redom, kako je popisana netjelesna aktivna imovina. Stavni brojevi u prvom stupcu sliede neprekidno do zadnje stavke pasivne imovine, a redni brojevi u drugom stupcu sliede od podnadpisa do podnadpisa. U stupcu za tekst treba vazda navesti ime predmeta kao prvu rieč, pa onda sliedi opis predmeta po bitnih svojih svojstvih.

U stupce za iznose upiše se od svakoga predmeta broj stvarne veličine, ciena i vriednost pojedince.

Red unešenih stavakah u imovniku neka se poslie nemienja, jer bi se težko prispodabljao imovnik jednoga vremena s onim drugoga vremena.

Ako je koj predmet odpao, valja ga ipak u imovniku navesti, ali samo stupce za iznose piknjami popuniti a u opazki naznačiti razlog odpadka.

Novi se predmeti upišu za prije obstojavšimi od iste vrsti, a u opazki razloži povod priraštaja.

Stupac za opazke upotrebljuje se, kada valja svojstva imovinskih sastojinah potanje opisati, nacrte, tlovide, izvadke iz drugih knjigah ili ine dokaznice priložiti, na druge računske knjige se pozvati, uzrok prirasta ili odpadka obrazložiti, itd.

Imovnik ćemo zaključiti tako, da sbrojimo pojedine stavke vriednosti od svakoga odjela u iznose, pa onda sakupimo iznose pojedinih odjelah aktivne imovine u glavnu svotu, zatim iznose od pasivne imovine opet u glavnu svotu, napokon da prispodobimo obe glavne svote, te razlikom njihovom izkažemo čistu aktivnu ili čistu pasivnu imovinu. Vidi izradjen primjer u dodatku br. 1.

§. 7. Podimovnici, svotni imovnici.

Kada bi od kojega odjela bilo vrlo mnogo i raznovrstnih predmetah, nebi bilo shodno, da ih sve pojedince u glavni imovnik unesemo, jer bi taj bio predug, a pregled bi mu bio nejasan. S toga će dobro biti, da onakove imovinske sastojine posebice popišemo, pa iz ovih posebnih popisah iliti podimovnikah samo dotične svote u glavni imovnik prenesemo te u opazki onaj podimovnik kao prilog zabilježimo.

Ako je imovnina na više različnih gospodarstvah i po raznih mjestih razdieljena, pa se uslied toga i posebni računi vode, to je imovina od svakoga gospodarstva posebice i popisana. Ali da uzmognemo svukoliku imovinu preglednuti i na vidiku držati, treba sve pojedine imovnike skupiti, iz njih odjelne svote u skupni imovnik prenesti pa ih u dvie glavne svote od aktivne i pasivne imovine stegnuti, te tako izkazati svukoliku čistu aktivnu ili pasivnu imovinu. Skupni takov imovnik zove se svotni imovnik.

Naslov II.

Izkazivanje promjenah s imovinom.

§. 8. Zaračunavanje po jednostavnom ili kameralnom i po dvostavnom ili trgovačkom slogu.

Gospodareć s imovinom pokretjemo ju i prometjemo, a u tom prometu se ona neprestano mienja, umnožava se ili umaljuje time, da što ili priraste ili odpadne. Sve promjene s imovinom možemo smatrati kao puke prihode i razhode budi u novcu budi u tvarih; s toga ćemo takove slučaje samo po jedanput u računske knjige ubilježiti ili kao pihod ili kao razhod. Dobivši s polja 20 hektolitarah pšenice, stavit ćemo takovu u računu o žitku u prihod; kupivši jedan par volovah za 300 for. stavit ćemo u novčanom računu 300 for. u razhod, a u računu o marvi 2 vola u prihod; prodavši iz šume 50 kockastih metarah gorivih drvah za 100 for., stavit ćemo u računu o šumskih plodinah 50 metarah drvah u razhod, a 100 for. u novčanom računu u prihod. Dakle svaki napomenuti slučaj zabilježen je samo po jedanput kao prihod ili razhod u novcu ili tvarih.

Ovaj način zaračunavanja zove se računski slog jednostavni ili kameralni (komorski) slog, jer se rabi kod financijalnih (komorskih) gospodarstvah u državi.

Nu gore napomenute slučaje možemo takodjer smatrati kao njekakovo davanje i primanje, kao činitbe i uzvratne činitbe; treba dakle svaki slučaj po dvaputa ubilježiti, tko je naime šta dao i tko je ono primio, a oboje valja vazda u novčanoj vriednosti zabilježiti. Polje je dalo 20 hektolitarah pšenice u vriednosti od 140 for. a žitnica je primila u pohranu istu pšenicu; ovo valja upisati polju na dobro a žitnici na teret. Za kupljene volove upisat ćemo novčanomu računu 300 for. na dobro, a računu o stoki — stočarstvu istu svotu na teret. Iz šume za prodanih 50⊠ metarah drvah upisat ćemo 100 for. šumarstvu u dobro a novčanomu računu na teret. Dakle svaki se napomenuti slučaj po dvaputa zaračunava. Ovaj način zaračunavanja zove se slog dvostavni, ili dvogubni ili trgovački, jer ga rabe trgovci u svojih računskih knjigah.

Prema tomu dakle razlagat ćemo ponajprije računovodstvo po jednostavnom ili kameralnom a poslje po dvostavnom ili trgovačkom slogu.

§. 9. Nepokretna imovina i promjene s njom.

Sve imovinske sastojine se u prometu mienjaju, t. j. umnožavaju se ili umaljuju; nu s nepokretnom imovinom to redje biva. Ali je ipak treba, da stanje i promjene takodjer nepokretne imovine na vidiku držimo. U tu svrhu nam prije svega služe izvadci iz zemljišnika (gruntovnice), jer se na njih osniva pravo vlastničtva, zatim koristovna prava a i dužnosti prama drugim. Osim toga se sastavljaju posebni izkazi i popisi zemljištah (izvan imovnika) po vrsti gojitbe i prema gospodarskoj osnovi. Da nam zemljišta i po obliku i po položaju i po gospodarskoj osnovi budu pregledna, sačinjavaju se tlovidi, zemljovidi i šumovidi. Napokon se sgrade takodjer posebnim popisom izkazuju pa u nacrtih slikovno predstavljaju gledom na svoju veličinu, oblik i nutarnje razdieljenje prostorijah.

§. 10. Pokretna imovina, novac i tvari: novčano i tvarno računovodstvo.

Najviše, dapače neprestano se mienjaju sastojine pokretne imovine; s toga nam je ova najizdašnijim predmetom računovodstva. U pokretnoj imovini bez dvojbe zauzima prvo mjesto

novac, jer je općenito zamjenbeno sredstvo za sve ostale imovinske sastojine, jer je najpokretniji dio imovine i jer se najtočnije u računu držati može. Sve ine dielove pokretne imovine nazvat ćemo tvari, koje se u prometu više ili manje mienjaju, ali nam vazda prestavljaju novčanu vriednost, pa se s toga i ove u računu voditi moraju. Prema tomu imat ćemo novčano i tvarno računovodstvo, pa ćemo ponajprije razložiti, kako valja promjene u novcu, pa onda u tvarih na vidiku držati i zaračunavati.

A. Novčano računovodstvo.

§. 11. Vremenoslovno zaračunavanje u novcu

Vrieme je u gospodarstvu jedna od najvažnijih okolnostih; od pravoga vremena zavisi napredak gospodarstva, po vremenu se ocjenjuju sve činitbe, njihov začetak i dočetak, vremenom prosudjujemo redovitost i istinitost svršenih činah. Zato, kako je već prije u uvodu napomenuto, treba sve promjene u imovini zabilježiti onda i onim redom, kada i kako su se sbile, to jest: vremenoslovno.

§. 12. Knjiga doznakah i naručbah.

Knjigu ovu vodi ili gospodar sam, ili pako onaj, komu je uprava i nadzor gospodarstva povjeren. U nju se unaša sve, što je treba kupiti, nabaviti, obaviti ili kod kuće proizvedeno u koj račun staviti, isto tako, što će se prodati, kod kuće potrošiti ili u odpadak staviti. Na temelju ove knjige izdavaju se naručbe za razne nabave a doznake za prodaje i potroške. Naručbe dobivaju razne stranke za svoje račune o dostavljenoj robi ili obavljenom poslu, a doznake računovoditelji kao dokaznice. Po tom se vidi, da se sve promjene uslied prometa s imovinom, ticale se one novca ili tvarih, u tu knjigu zabilježuju, pa je zato u savezu sa svimi dnevnici i računskimi knjigami toli novčanoga koli tvarnoga računa. Uslied toga treba ju tako osnovati, da se svi prihodi i razhodi budi u novcu budi u tvarih u nju unesti mogu osim toga jošte, da se i obavljeno zaračunanje pozivno na dotične računske knjige u njoj zabilježi. Na temelju izdanih doznakah i naručbah obavlja se dalje novčano i tvarno zaračunavanje a voditelj ove knjige nadzira, da se sve valjano ovrši. Stalne pristojbe, kao što su plaće, mirovine, itd. zatim one, koje se temelje na posebnih naredbah ili odlukah, na pr. zakupnine, porez, napokon svakdanje potrebštine, koje su već

iz zalihe na potrošak doznačene, netreba u tu knjigu unašati. Vidi izradjen primjer u dodatku br. 2.

§. 13. Novčani ili blagajnički dnevnik.

Da se uzmogne savkoliki promet u novcu po vremenoslovnom tečaju pismeno predstaviti, valja sve prihode i razhode u novcu dnevice unašati u računsku knjigu, koja se zove novčani dnevnik ili blagajnički dnevnik zato, jer se spreme za čuvanje novca, a i uredi, gdje se s novcem gospodari, zovu blagajne.

§. 14. Svrha, predmet, osnivanje, vodjenje i zakjučivanje blagajničkoga dnevnika.

Dnevniku ovomu prva je svrha, da se svi slučajevi novčanoga prihoda i razhoda vremenoslovnim redom u pameti uzdrže. Dalnja mu je svrha, da se u svako doba novčano stanje blagajne izkazati može i sbrojivši naime sve stavke prihoda u jednu, i sve stavke razhoda u drugu svotu odbit ćemo razhod od prihoda te tako novčanu gotovinu uglaviti. Napokon je blagajnički dnevnik temeljem sustavnomu računu, naime glavnoj knjigi iliti računiku, jer se iz dnevnika sve stavke prihoda i razhoda kao podmirbe prenašaju u računik pod one nadpise ili stupce, kamo po svojih svojstvih spadaju.

Predmetom blagajničkoga dnevnika je najprije početna i popisana novčana svota, ili pako ostatak novčane gotovine od prijašnjega roka, zatim svaka izvršena uplata ili izplata u novcu skupa sa svojimi bitnimi svojstvi.

Za blagajnički dnevnik upotriebit ćemo skrižaljku, priredjenu tako, da uzmognemo vrieme za svaki poslovni slučaj, naime godinu, mjesec i dan poslovanja, zatim opis svakoga poslovnoga slučaja skupa sa svojim tekućim brojem, poslie toga iznosne brojeve za prihod ili razhod pa napokon i savezne brojeve za unos u glavnu knjigu ubilježiti. Prema tomu dakle treba je sliedećih stupacah: za tekući broj, za savezni broj, za tekst i za iznosne brojeve prihoda i razhoda.

Glede vodjenja blagajničkoga dnevnika valja sliedeća zapamtiti. Prije svega zabilježi se vrieme, kada smo dnevnik započeli, upisavši naime na dotičnom mjestu godinu, mjesec i dan.

U jednih dnevnicih naznačeno je mjesto za godinu i mjesec u glavi skrižaljke, a dan se zapiše u sredini stupca za tekst,

u drugih pako dnevnicih uredjen je u tu svrhu posebni stupac za vrieme. Zabilježivanje vremena nastavlja se kasnije od slučaja do slučaja. Zatim se unese kao prva stavka popisom imovine pronadjena novčana gotovina, ili pako gotovina od prijašnjega roka kao prenos iz zaključenoga dnevnika. Sada redomice sliedi upisivanje svih uplatah i izplatah točno po vremenu. Svaki poslovni slučaj dobiva u dotičnom stupcu svoj tekući broj, koj se zove članak dnevnika, a u stupcu za tekst upiše se svaka uplata i izplata kratko ali razumljivo po svojih bitnih znakovih, dakle: tko platja ili prima novac. u kakovo ime, za koje vrieme, uz kakove uvjete na kakovu temelju i uz koje dokaznice. Članke, sastojeće u medjusobnom savezu, teba napomenuti pozivno na njihove brojeve. Novčani iznosi uvrštjuju se prema svojoj naravi u prihodni ili razhodni stupac. Pokraj svakoga članka upiše se u dotičnom stupcu savezni broj s obzirom na drugu računsku knjigu, tako možda broj doznake ili uručbe, ako se to u stupcu za tekst nebi bilježilo, nu svakako se upiše strana računika, u koj je dotična stavka prenešena. Osim svega toga jošte valja svaku uplatu i izplatu označiti, na koj nadpis iliti stupac glavne knjige spada; to pako biva, da se ili čitav naslov dotičnoga stupca nad tekstom članka napiše, ili pako da se u posebnom stupcu zabilježi broj nadpisa iz računika. Kad je jedna strana dnevnika napisana, potegne se pod stupci prihoda i razhoda potez, sve stavke prihoda i razhoda se stegnu u sbroj, koj se pod crtom napiše kao iznos, pa onda na drugoj strani u prvom redu sgora napiše kao prenos. Ako li se rabi dnevnik u otvorenom položaju čitava arka, da se na lievoj strani upisuju prihodi a na desnoj razhodi, tada valja odmah stavke sbrojiti na drugoj strani, čim je jedna puna, pa odsdola uzporedno pod crtom napisati iznos prihoda i razhoda, a prazan prostor od posljednje stavke do iznosa poprečnom crtom prekrižiti. Ako u dnevniku ima posebnih stupacah za odbitke od plaćah i inih berivah u ime predplate, poreza, itd., to se odbitci stavljaju u svoje stupce uzpored s plaćami, koje se u podpunom iznosu unašaju. Na koncu mjeseca uzimlju se ti odbitci svotno, svaka vrst napose u prihod, pa tako medju njimi tudji novci u razhod, kad se tamo predadu, kamo spadaju.

Zaključivanjem blagajničkoga dnevnika jedno izkazujemo gotovinu u novcu a drugo otvaramo za novo računsko razdobje novi list dnevnika. Zaključak biva na tri načina: povukavši

izpod zadnje stavke dnevnika crtu te napisavši pod njom svotu prihoda i razhoda, načinimo pod svotom prihoda još jedan potez, te pod njim napišemo ostatak u novcu; ili se pod svotu prihoda podpiše svota razhoda, te se kombinacijom dobije ili ostatak ili manjak; ili se pako pod konačnom svotom razhoda podpiše novčani ostatak, sbroji se svota razhoda i novčani ostatak u jednu svotu s oznakom saldo, koj je jednak svoti prihoda, pa je ovako dnevnik konačno zaključen za propisano vrieme, naime za tjedan, ili mjesec, ili četvrt godine. Ostatak prenese se zatim na novi list dnevnika kao prva stavka prihoda. Osim konačnoga zaključka možemo novčanu gotovinu i u stupcu za tekst izkazati; sbrojivši naime stavke prihoda u svotu, napišemo ovu u istom stupcu za tekst s desna a pod njom i iznose odbitakah, što sve kad se sbroji, dobit ćemo čitav prihod, pod ovaj se napiše svota razhoda, te se odbitbom tada izkaže, koliko novacah treba da bude u blagajni. Ovakovi se zaključci prave na vlastito uvjerenje (pro domo), da li se gotovina u blagajni slaže s onom po dnevniku. Sravnaj izradjen primjer u dodatku br. 3.

§. 15. Sustavno zaračunavanje u novcu.

Blagajničkim dnevnikom postigli smo doduše mnogo u gospodarstvu s novcem, sve uplate i izplate unešene su unj kao novčani prihodi i razhodi vremenoslovnim redom, te su tako od zaboravnosti sačuvane; svakodobna blagajnička gotovina izkazana je u dnevniku u svoje vrieme ili se i poslie dade izkazati za ino kojegod vrieme; čitavo blagajničko poslovanje opisano je točno po svih svojih okolnostih. Ali polag svega toga nije nam dnevnik jošte dovoljan; jer se iz dnevnika nemogu razabrati nastale dužnosti medju gospodarstvom i inimi strankami, dakle niti aktivne i pasivne tražbine; prihodi i razhodi poredani su u dnevniku samo po vremenu, a ne po stanovitih strukah ili granah, s toga nam nisu pregledni; čim se je od dnevnika više nabralo, tim težje se u kasnije vrieme dade pronaći koja uplata ili izplata, jer bi dnevnik od početka do kraja stavku za stavkom proć morali. S ovih i inih razlogah valja nam za novčani račun osim dnevnika osnovati i voditi jošte drugu knjigu po stanovitom sustavu.

§. 16. Račun ik iliti glavna knjiga.

Računska knjiga, u kojoj se čitavo gospodarstvo s novcem predstavlja po stanovitih strukah ili granah s obzirom na medjusobne tražbine, dakle sustavno zove se računik ili glavna knjiga (kontovna i likvidacijonalna knjiga).

§. 17. Svrha i predmet računika.

Već iz gornjega razlaganja sliedi, da nam računik imade predočiti sav novčani promet pregledno po stanovitih granah ili strukah, da uzmognemo prosuditi način gospodarenja s novcem i polučene uspjehe; zatim treba da nam predstavi sve aktivne i pasivne tražbine tako za prošlo kao i za tekuće vrieme; iz računika vadimo sve potrebite ubaviesti u obćenju sa strankami i za vlastitu porabu; na temelju računika polaže se novčani račun i vade se podatci za proračun.

Gospodaru valja znati vazda, što tko njemu i komu on što platiti ima, i na koliko su nastale dužnosti sbilja podmirene; u tu svrhu treba u računiku na jednoj strani izkazati pristojbe (dužnosti, obveze) za uplatu ili izplatu, a na drugoj strani obavljenu uplatu ili izplatu propisanih pristojbah. Izkazivanje pribodnih i razhodnih pristojbah s jedne strane a podmirbah s druge strane, kao i tražbinah aktivnih i pasivnih sačinjava predmet računika. Pristojbe se u računik unašaju na temelju doznakah i naručbah a podmirbe na temelju dnevnika.

§. 18. Osnivanje računika; nadpisi i stupci.

Računik valja osnovati odmah za čitavo ustanovljeno računsko vrieme, i to baš na više godinah. Prije svega treba, da se čitavo gospodarstvo s novcem razdieli na više granah, da se naime za prihod potraže svi novčani izvori dotičnoga gospodarstva, a za razhod da se popišu sve moguće struke, na koje gospodarstvo troši. Svakoj takovoj računskoj grani nadjene se shodan naslov iliti nadpis; prema potrebi i naravi koje grane moći je nadpis dalje razdieliti na podnadpise, pa se ovako za računik ustanovi nadpisni sustav (Rubrikensystem). Računski nadpisi zovu se obično takodjer stupci u širjem smislu, a popis nadpisah dolazi pod imenom „pregled stupacah.“ Tako ćemo n. p. kod zemljodjelstva imati prihod iz poljodjelstva, livadarstva, vinogradarstva, šumarstva, vrtlarstva, stočarstva, itd.; stočarstvo se može dalje razgraniti na kravarstvo, konjarstvo, ovčarstvo, itd. Kod šumskoga gospodarstva bit će prihodi od glavnoga užitka šume, naime od raznovrstnih drvah gorivih, gradjevnih, tvorivih, itd.; nadalje dolaze prihodi od nuzužitakah, kao: žirovine, paše, kamenja,

ribarije, itd., simo takodjer spadaju dohodci od pojedinih zemljištah, kao: poljah, livadah, vinogradah, itd.; zatim će biti prihodi od šumskoga obrtničtva, kao: ugljenarstva, pepeljarstva, opekarstva, itd., napokon će možda i zakupnine od mlinovah, krčmah, zgradah, itd. takodjer prihod podavati. Predmeti, na koje se troši, bit će n. p. težačke nadnice, porez, družina, strojevi i orudje, sgrade, pokućtvo, hrana, kućne potrebštine itd. Nu pokraj svega iztraživanja našega nećemo moći sve moguće vrsti prihoda i razhoda do kraja nabrojiti, s toga bit će nam treba jošte jedan stupac za „razni prihod“ i „razni razhod“, pod kojimi ćemo sakupiti sve one prihode i razhode, koji se po svojoj naravi na nijednom obstojećem stupcu zaračunati nedadu.

Gore za primjer navedeni prihodi i razhodi pomnožavaju ili umaljuju novčano stanje sbiljno, stalno i trajno pa se s toga zovu „izviestni prihodi“ i „izviestni razhodi“; ali ima kod svakoga gospodarstva i takovih prihodah i razhodah, koji toga nečine. Ako smo uzajmili novacah, umnožilo se je doduše novčano stanje, ali ne sbiljno ni trajno, jer ćemo uzajmljeni novac u svoje vrieme morati povratiti; ako je iz blagajne komu izplatjen predujam, umalilo se je novčano stanje, ali ne sbiljno niti trajno, jer će se predujam u svoje vrieme povratiti; položene jamčevine, ili novci u pohranu dani samo za vrieme pomnožavaju novčano stanje, jer će se u svoje vrieme povratiti. Svi takovi i slični prihodi i razhodi kroz blagajnu samo prolaze, s toga se stupci, na kojih se takovi poslovi zaračunavaju, zovu prolazni. Obično su dovoljna tri prolazna stupca za prihod i toliko za razhod, naime za prihod: primljene predplate, povratjene predplate, ostave i tudji novci; za razhod: povratjene predplate, dane predplate, povratjene ostave i tudji novci. Tri ova prihodna stupca u najužjem su savezu svaki sa svojim dotičnim razhodnim stupcem. Što je na kojem primljeno ili izdano, treba na odnosnom povratiti ili natrag primiti.

Osim ovih stupacah bit će jošte treba dva pod nazivom: „računski povratci“ za prihod i „računske tražbine“ za razhod, jer se može slučiti, da se gospodarstvu imade povratiti, što je već namireno, budi poradi računske pogrieške, budi poradi pronadjene mane na robi ili mjeri, ili s kakova ina razloga; isto tako imat će gospodarstvo povratiti, ako je što nepripadno primilo i jur zaračunalo.

Da nebude nikada dvojbe, na koj stupac ovaj ili onaj prihod ili razhod spada, treba je, da se naslov svakoga stupca potanje opiše i protumači, te tako sastavi „razjašnjenje stupacah“.

Za svaki nadpis ili stupac uzme se od dotične skrižaljke toliko arakah, koliko će po prilici na više godinah dosta biti. Strane listovah u računiku označe se tekućimi brojevi, a svaki stupac dobije svoj redni broj.

Što se tiče skrižaljke za računik, to je treba, da se svaki list razdieli na dvie strane, na lievoj će se unašati pristojbe a na desnoj podmirbe; osim toga valja razlučiti pristojbe tekuće godine od onih za prošle godine; napokon jošte treba skrižaljku prirediti za opis računskih poslovah i za naznaku saveznih brojevah iz ine računske knjige. Prema tomu dakle bit će treba u računiku sliedeći stupci (u užjem smislu „kolone“): brojevni stupac za redne brojeve, stupac za tekst, iznosni stupac za prošlo vrieme i tekuće, za pojedine i svotne iznose i stupac za pozivne brojeve iz dnevnika ili ine računske knjige. Ovako uredjena skrižaljka rabi se za promienljive pristojbe, kod kojih treba u svakom pojedinom slučaju njihove razne okolnosti i oznake posebice opisati. Za stalne pako pristojbe, kod kojih su pojedini iznosi i rokovi izplatjivanja već unapred ustanovljeni, kao što su: plaće, mirovine i obskrbnine, rabi se posebna skrižaljka. Razmotri jednu i drugu skrižaljku računika za primjer u dodatku br. 4.

Napokon k računiku spada jošte kazalo osobah tako uredjeno, da se po abecednom pregledu ime svake pojedine stranke u računiku pronaći može na svih stupcih, na kojih je s dotičnom osobom bilo poslovanja. U tu se svrhu pokraj imena osobe u stupcu „strana računika“ napišu svi brojevi od listovah računika, pod kojim dotična osoba upisana dolazi.

§. 19. Vodjenje računika: uknjižba i zabilježba.

Računik voditi znači unj unašati sve pristojbe i podmirbe. U širjem smislu se to isto razumjeva pod uknjižbom (Contirung); u užjem pako smislu uzimlje se kao uknjižba samo unos podmirbah, dočim se unos pristojbah nazivlje propisivanje (Vorschreibung). Ali imade i takovih pristojbah, iz kojih nenastane niti dug niti tražbina, ako se neovrše, n. p. primiti polog, dignuti ili dati predplatu; imade i doznakah, iz kojih nenastaju

pristojbe odmah, ali mogu kasnije nastati, kad se mjera ili ciena ustanovi, kad se stavljeni uvjeti izpune ili kad rokovi dospiju, n. p. od budućega vinskoga priroda prodana je polovica; 10 hektolitarah vina pogodjeno je po 15 for., ako za 2 tjedna za odvoz nastane dobar sanjak; godišnja zakupnina imade se na 4 obroka podmiriti. Ovakove i slične doznake treba takodjer na vidiku držati, pa se svaki takov slučaj u računiku u stupcu za tekst opiše, ali se u iznosni stupac ništa neunese; ovakov unos zove se zabilježba.

Za vodjenje računika valjaju sliedeća pravila:

a) Glede unašanja pristojbah.

1. Na svakom nadpisu ubilježi se dotična godina u stupcu za tekst sgora u sredini.

2. Zatim prenesu se svi dugovi od prošle godine istim redom u dotičnu tekuću godinu s prijašnjim tekstom i pojedinimi iznosi u svoj stupac.

3. Isto tako upišu se zabilježbe u stupcu za tekst, koje jošte nisu utrnule ili pristojbom postale.

4. Pristojbe od tekuće godine unašaju se zatim onim redom, kako su nastale, sa svimi bitnimi okolnostmi na temelju doznakah u stupac za tekst i dotični iznosni stupac.

5. Svaka pristojbena stavka označi se rednim brojem.

6. Medju pojedinimi stavkami treba ostaviti prostora, da se uzmognu ili nastavše promjene glede koje unešene pristojbe ubilježiti ili nastavša podmirba uknjižiti.

7. Kod poslovanja s prolaznimi prihodi i razhodi valja se obazirati na obstojeći odnosni savez medju prolaznimi stupci. Čim je kakova predplata dignuta i u prihod stavljena pod nadpisom „primljene predplate“, valja ju odmah na odnosnom razhodnom stupcu „povratjene predplate“ kao pristojbe za povratak propisati; izplatjenu pako komu predplatu na stupcu „dane predplate“ treba opet na odnosnom stupcu „povratjene predplate“ na povratak kao pristojbu unesti; napokon „ostave i tudji novci“ u prihod stavljeni unesu se takodjer u odnosnom stupcu „povratjene ostave i tudji novci“ kao pristojbe za povratak onomu, komu pripadaju ili će pripasti.

8. Da se gospodarski uspjeh jedne godine točno razluči od uspjeha druge godine, valja pristojbe, dolazeće u tekućoj

godini, ali nastale jur u prošloj godini, medju dugove prošle godine uvrstiti.

9. Isto tako ćemo postupati, kada bi k dugu od prošle godine pridošla pristojba u tekućoj godini, koja s onim dugom sačinjava cielost.

10. Glede umanjivanja pristojbah. Tečajem godine može se slučiti, da se unešena koja pristojba bez sbiljnoga namirenja umanji tako, da prestane dielomice ili sasvim, a oboje opet može biti uz naknadu ili bez nje, t. j. uvjetno ili bezuvjetno. Tako može trgovac dug od 100 for. na uzetom vinu izravnati protutražbinom za dostavljenu robu; drugi će svoj dug od 20 for. za žitak mjesto da ga u novcu podmiri, radnjom odslužiti; ovaj će za svoj dug od 50 for. za drva ponuditi svoju tražbinu, što ju kod trećega ima; onaj će pako mjesto sebe njekoga trećega za platca staviti. Sve ovo možemo i mi glede svojih dugovah prema našim vjerovnikom učiniti, pa u svem tom treba medjusobnoga privoljenja. U gore navedenih slučajevih ukidaju se obstojavše pristojbe, ali vazda uz naknadu, dakle nastaje uvjetno umanjivanje pristojbah. Nasuprot pako, ako tražbina od 100 for. u ime zakupnine kojim slučajem postane neutjerivom, ako se komu dug naprosto odpusti ili kada bi nami vjerovnik svoj dug prikazao; onda se pristojbe ukidaju bez naknade, te tako nastaju bezuvjetna umanjivanja pristojbah.

Kod uvjetnih umanjivanjah valja dotičnu obstojavšu pristojbu u dnevnik unesti kao podmirenu, primivši ju u prihod s opisom povoda, pa prenesti u računik u stupac za izplatu, a novu nastavšu obvezanost sa oznakom povoda treba u računiku propisati kao pristojbu; ovaj se postupak zove računska provedba. Kod bezuvjetnih pako umanjivanjah odbije se u računiku dotični iznos od unešene pristojbe uz oznaku „odpadak“, pa se ostatak izkaže kao „izpravljena pristojba“. Taj se postupak zove odpisanje. Nu i u ovih slučajevih može se takodjer upotrebiti računska provedba, kako je gore opisano.

11. Kod zabilježbah, ako je koja utrnula, t. j. obstojavši joj temelj prestao, ima se to naznačiti, da se uzmogne poslie sasvim izpustiti; ako se je zabilježba brojno povećala ili umalila, treba dotični iznos k prijašnjemu pribrojiti ili od njega odbiti te tako izkazati izpravljeni iznos; ako li je napokon zabilježba postala pristojbom, valja joj povod i temelj obrazložiti te iznos u iznosni stupac upisati.

b) Glede unašanja podmirbah.

12. Svaka uplata ili izplata dolazi ponajprije u blagajnički dnevnik po pravilih jur razloženih, pa se onda iz dnevnika prenese svaka stavka u računik na onaj stupac, kamo po bitnih svojih znakovih spada. Ako li je skrižaljka u računiku tako uredjena, da se na svakoj polovici arka nalaze pristojbe i izplate, onda je stupac za tekst zajednički, pa se nuz pristojbeni iznos upiše dnevnička stavka u stupac za izplate, broj članka unese se u svoj a datum opet u svoj stupac, strana računika pako upiše se zatim u dotični stupac dnevnika. Sve ovo valja, kad u isto doba nastane pristojba i izplata, pa se uknjižba za oboje u isto vrieme obavi. Ako li je pako pristojba već prije izplate u računiku propisana, onda se izpod pristojbenoga teksta pripiše povod i okolnosti obavljene izplate. U slučaju onom, da je od skrižaljke računika lieva polovica arka za pristojbe a desna za izplate uredjena, nalazi se i na desnoj strani stupac za tekst, u koj se naprama pristojbi s lieva unašaju obavljene odplate na temelju dnevnika tako, da se sasvim kratko opišu okolnosti izplate, jer se potrebite oznake pristojbe jur nalaze u tekstu na lievoj strani; datum, iznosi i članci dnevnika upisuju se u svoje dotične stupce, kako je gore rečeno.

13. Stupac za opazke rabi se za razne bilježke, imenito pako kod nabave našastarskih predmetah valja zabilježiti broj grane našastarskoga dnevnika i tekući broj, pod kojim je predmet unešen, broj grane rimskom brojkom s gora a tekući broj arabskim s dola.

§. 20. Zaključivanje računika; svotnik računika.

Kada su do konca godine u računik unešene sve pristojbe i podmirbe u prihodne i razhodne stupce, isto tako i sve zabilježbe, valja sve pojedine stupce od računika **zaključiti**, t. j. sve unešene stavke sa svojimi iznosi sbrojiti u svote, a ove opet sabrati na obći pregled u svotniku, te tako izkazati ukupne pristojbe, podmirbe i konačne ostatke, dakle aktivne i pasivne tražbine.

Kod zaključivanja valja postupati ovako:

1. Ponajprije pregledat ćemo sve zabilježbe, da li je koja postala plativom, da ju uvrstimo medju pristojbe, ili ju pako i nadalje kao takovu ostavimo.

2. Zatim valja sravnati svaki pristojbeni iznos s odnosnom podmirbom; ako su oba iznosa jednaka, izpune se dalnji stupci točkami. Ako neima nikakove podmirbe, ili je iznos podmirbe manji, onda nije ili ništa podmireno, ili nije sve podmireno, pa se prema tomu ili čitavi pristojbeni iznos ili pako samo razlika upiše u svoj stupac kao dug koncem godine. Kada bi pako iznos podmirbe bio veći od pristojbe, onda ili je ta razlika nastala pogrieškom, koju valja odmah iztražiti i izpraviti, ili je pako sbilja preko pristojbe više uplatjeno ili izplatjeno. U tom slučaju valja onaj višak od svote podmirbah odbiti, pa prihodni višak na stupcu „ostave i tudji novci“ kao prihod, a razhodni višak na stupcu „dane predplate“ kao razhod zaračunati i tomu razlog navesti. Uslied toga po naravi prolaznih stupacah izkazat će se onaj višak na stupcu „povratjene ostave i tudji novci“ ili „povratjene predplate“ kao pristojba, koja se kasnije namiriti ima. Ako obstoje stupci „Računske tražbine“ i „Računski povratci“, onda će biti najkraće, da primljeni višak na ovom zadnjem a izplatjeni višak na onom prvom stupcu kao pristojbu propišemo i tomu povod navedemo.

3. Urediv̀ši tako sve stavke pristojbah i podmirbah sbrojit ćemo redom sve unešene iznose te njihove svote napisati pod crtu, koju smo izpod zadnje stavke diljem povukli. Pri tom postupat ćemo na sliedeći način:

a) Ako skrižaljka računika na polovici tabaka predstavlja sve iznosne stupce za pristojbe i podmirbe, sbrojit ćemo stavke duga od prošloga vremena, zatim stavke pristojbe od tekuće godine, te oboje stegnuti u stupcu za „ukupna pristojba“; sbrojivši zatim iznose podmirbah u jednu, a iznose ostatakah na dugu u drugu svotu, moraju obe svote biti jednake s ukupnom pristojbom. Ako li je koj stupac (nadpis) razdieljen na više podstupacah, označenih sa *a*, *b*, *c* itd., treba svaki podstupac isto tako zaključiti, pa onda sve svote podstupacah pod imenom „opetovanje stupca“ stegnuti u skupnu svotu.

b) Ako li je pako skrižaljka računika tako uredjena, da se na lievoj polovici lista pristojbe, a na desnoj podmirbe unašaju, to ćemo onda sbrojivši na lievoj strani dugove od prošloga vremena i tekuće pristojbe oba sbroja stegnuti u jednu svotu, pa zatim na desnoj strani stavke podmirbah skupiti u jednu svotu, koja će biti s onom na lievoj strani ili jednaka ili manja, kako naime na koncu godine ili neima ostatakah ili ih ima; u

posliednjem slučaju valja svotu ostatakah staviti pod svotu podmirbah s oznakom „konačni ostatak“, pa će onda obe svote na lievoj i desnoj strani biti jednake u znak, da su unešeni brojevi po iznosnih stupcih dobro razredjeni i valjano sbrojeni.

Svotnik računika. Postupajuć ovako, kako do sada razložismo, izkazat ćemo na svakom pojedinom stupcu (nadpisu) svotu dugovah za prošlo vrieme, svotu tekućih pristojbah, zatim svotu podmirbah i konačnih ostatakah; ali je takodjer treba, da se sve to u jednom pregledu za čitavi novčani promet dotične godine izkaže. Uzamši u tu svrhu istu skrižaljku, kao i za računik, upisat ćemo u stupcu za tekst na prvoj strani redomice sve naslove prihodnih stupacah (nadpisah), a na drugoj strani naslove razhodnih stupacah. Zatim se prenesu svote nadpisah u dotične iznosne stupce za prihodnu, pa onda i za razhodnu stran. Sbrojivši sve pojedine svote na prihodnoj strani u glavnu svotu dugovah za prošlo vrieme i svotu tekućih pristojbah, sbrojit ćemo sada sve pojedine svote podmirbah u glavnu svotu, koja pokazuje savkoliki novčani prihod dotične godine; tako se stegnu i svote ostatakah koncem godine u glavnu svotu, koja će nam pokazati stanje aktivnih tražbinah.

Istim načinom valja postupati i na razhodnoj strani, na kojoj će nam ukupna svota podmirbah pokazati savkoliki novčani razhod one godine, a svota ostatakah stanje pasivnih tražbinah. Konačno podpiše se pod glavnu svotu prihodah blagajnički ostatak od prošle godine iz dnevnika (jer je to tekuća godina primila od prošle godine), a pod glavnu svotu razhoda blagajnički ostatak od konca tekuće godine (jer je to dotična godina predala budućoj godini) iz zaključena dnevnika; ove dvie konačne svote moraju sada biti jednake, pa će to značiti, da su sve stavke iz dnevnika u računik valjano prenešene, da su sve stavke tako u dnevniku kao i u računiku dobro sbrojene, i pojedine svote iz zaključenih stupacah u svotnik točno sakupljene. Vidi izradjen primjer u dodatku br. 5. Pokaže li se medju obima svotama razlika, to se je ili kod sbrojenja ili kod prenašanja stavakah ili u dnevniku ili u računiku pogrieška podkrala, koju tada potražiti i izpraviti valja.

§. 21. Pomoćne skrižaljke, tiskaniee i knjige za novčani račun.

U gospodarskom prometu se često istovrstni poslovni slučaji ponavljaju, pa nebi bilo shodno, da se svaki slučaj pojedince u

glavni dnevnik upiše, već će biti probitačno, da se takovi slučaji napose pobilježe, pa obročno, na pr. svakoga tjedna ili mjeseca konačno zaračunaju. To biva kod prodajah na malo, kod malih obavah, dnevničkih radnjah itd., na pr. kod prodaje mlieka, odojakah, za pripuštanje kravah, za vaganje siena i drugih tvarih, za težačke radnje itd. U tu svrhu se rabe poddnevnici (registri), mjesečni izkazi prodaje na malo i težačke tjednice. Od poddnevnikah uzme se za svaki poslovni slučaj posebni tabak, u koj se dnevice imena stranakah i uplatjeni iznosi upisuju. Mjesto ovih poddnevnikah mogu se takodjer rabiti mjesečni izkazi, koji su tako uredjeni, da se za svaku vrst poslovnih slučajah napose i dnevice unašaju imena stranakah i uplatjeni iznosi. Težačka tjednica valja za svih šest radnih danah u tjednu; ime svakoga težaka upiše se samo jedan put, a uzpored u dotičnih stupcih mu se naznače dani radnje i nadnica. Navedene skrižaljke zaključe se svakoga tjedna, dotično mjeseca; na njihovu temelju unesu se izkazane svote u blagajnički dnevnik na uplatu ili izplatu, pa se priklope dnevniku kao prilozi. Ujedno upišu se izkazani poslovni slučaji u knjigu doznakah i naručbah.

Da se što više skrati pisarija, a nuz to redovitost i istinitost obavljenih poslovah uglavi, imade raznih tiskanicah, koje se na praznih mjestih rukopisom popune i podpišu. Simo spadaju ponajprije naručbe; ove se na temelju naručbene knjige izdavaju strankam, koje šta dostaviti ili kakov posao obaviti imadu. Po svršenih činih, što se na naručbah imade potvrditi, sastave dotične stranke svoj račun, priklope mu svoje naručbe pa ga predadu blagajni na podmirenje. Nakon toga izdadu se namire i parice. One prve se uručuju strankam, koje su što uplatile, a ove se pridržavaju kao prilozi k dnevniku.

U važnijih slučajih treba, da stranka supodpiše parnicu kao protunamiru.

Od gore navedenih skrižaljkah vidi izradjene primjere u dodatku br. 6, 7, 8 i 9.

Ako kod kojega gospodarstva ima mnogo glavnicah uloženih na kamate uz zadužnice državne ili privatne, treba ih u posebnoj glavničnoj knjigi ili glavničniku (Capitalienbuch) na vidiku držati, u kojem se za svaku obveznicu otvori posebni list. Shodna skrižaljka za tu knjigu nalazi se medju primjeri u dodatku br. 10.

Mjesečni svotnik. Nuz blagajnički dnevnik i glavnu knjigu bit će probitačno, osobito gdje je veliki novčani promet, voditi i mjesečni svotnik, koj nam na lievoj strani gore u glavi pokazuje sve stupce prihoda, a na desnoj strani sve stupce razhoda. Iz dnevnika povade se za svaki dan sve stavke istoga stupca, pa se njihov sbroj unese prema danu mjeseca i broju stupca u mjesečni svotnik. Ovako nam se naberu sve stavke svakoga stupca prihoda i razhoda dnevice i mjesečno u skrižaljnom pregledu, što nam je od trostruke koristi: 1. Jednim pregledom skrižaljke uvidimo u svako doba savkoliki promet svakoga stupca. 2. Sbrojitbom unešenih svotah ovesnim i popriečnim pravcem prokušamo izpravnost blagajničkoga ostatka. 3. Napokon, što je najvažnije, u svako doba razabiramo u skrižaljki uspjeh svakoga stupca prema novčanomu proračunu. Skrižaljka svotnika, mjesto da je na desnu i lievu stran razdieljena, može prihod u gornjoj a razhod u dolnjoj strani izkazati. Primjer svotnika vidi u dodatku br. 12.

Obračunska knjiga ili tekući račun (Conto corrente). Često se dogadja, da gospodarstvo ili s osobami ili s drugim kojim gospodarstvom neprekidno posluje, da si medjusobno koješta podavaju, bez da se odmah izravnaju, već to biva od vremena do vremena.

Nastale ovako medjusobne tražbine valja u posebnoj knjigi na vidiku držati tako, da se za dotičnu osobu ili gospodarstvo u toj knjigi otvori prema množini poslovanja više listovah, koji su na lievoj i desnoj strani istimi tekućimi brojevi označeni. Odzgora preko obe polovice lista napiše se ime osobe i obitalište njezino; svaka polovica lista razdieljena je na jednake stupce, prvi je za vrieme, drugi široki za tekst, u kom se predmet poslovanja u kratko upiše, a treći je stupac za iznose u novcu. Na lievoj polovici lista napiše se „primio“ a na desnoj „dao“. Sve, što je dotična stranka primila u novcu ili tvarih ili inih činitbah, valja vremenoslovno na lievoj strani, što je pako ona dala, na desnoj strani upisati i vriednost činitbe u iznosni stupac uvrstiti. Stegnuvši pojedine iznose na lievoj i desnoj strani u svote bit će ove ili jednake, ili će biti lieva veća ili manja od desne prema tomu, kako je dotična stranka od gospodarstva više ili manje primila nego je dala. Na koncu knjige popišu se u kazalu sve stranke abecednim redom s brojem lista na kojem se u knjigi svaka nalazi. Vidi primjer u dodatku br. 11.

B. Tvarno računovodstvo.

§. 22. Tvarna imovina i razredba iste.

Kako već prije rekosmo, u pokretnoj imovini sve, što nije novac, nazivljemo tvari, pa dočim dosada razložismo vodjenje računa s novci, valja da sada govorimo o tvarnih računih tim više, što obično kamo veća čest pokretne imovine sastoji iz raznih tvarnih predmetah, koji predstavljaju veliku novčanu vriednost, s kojimi treba gospodariti, rabiti ih u razne svrhe, s njimi prometati, čuvati ih te njihove promjene i stanje na vidiku držati.

U tu svrhu nije dovoljno, da se svakolika tvarna imovina u popisu imovine od vremena do vremena izkaže, jer nam imovnik za dotično razdoblje pokazuje samo stanje imovinskih sastojinah; — ali kako je tvarna imovina od vremena do vremena do onoga stanja dospjela, to nam može pokazati samo vodjenje tvarnih računah. Od tuda sliedi, da nevalja niti uprava niti gospodarstvo, gdje se o tvarnoj imovini nebi nikakovi računi vodili.

Već u 1. dielu kod razredbe imovine pogledom na stalnu i kolajuću glavnicu napomenusmo, da predmeti stalne glavnice, kao što su: strojevi, orudje, pokućtvo, razne sprave itd. ostaju u posjedu vlastnika za proizvadjanje imovine, te su opredieljeni, da se trajno rabe, to jest: tvari ove se netroše, jesu dakle nepotrošljive; predmeti pako kolajuće glavnice, kao što su: prirodine, tvoriva i roba, da se troše za hranu, preinačenje i prodaju; ove dakle tvari su potrošljive.

§. 23. Vremenoslovno zaračunavanje u tvarih.

Kao što se svaki prihod i razhod u novcu imade odmah i onim redom po vremenu zabilježiti, kako se već sbiva, tako valja i svaki priraštaj ili odpadak u tvarih zapisati, da se uzmogne u pameti zadržati i u svako doba obstojeća zaliha tvarih izkazati. S toga dakle treba i za promjene tvarne imovine dnevnike osnovati. Nu dnevnici za tvarne predmete razlikuju se bitno od novčanih dnevnikah po obliku i načinu vodjenja, kao što ćemo to kod svake vrsti tvarnih dnevnikah potanje razložiti.

§. 24. Dnevnici za predmete stalne glavnice (nepotrošljive tvari); našastarske grane.

Predmeti stalne glavnice tako su mnogostručni i po obliku i po svojoj svrhi, i tako mnogobrojni, da nebi bilo probitačno

sve ih voditi u jednom dnevniku, jer ih ovako nebi imali u nikakovoj preglednosti, koja nam je toli nuždna. Treba dakle, da si svukoliku množinu ovih predmetah razvrstimo na više hrpah ili skupinah obzirom naime na pojedine svrhe, u koje se rabe, riečju treba, da ih razdielimo na više granah, i za svaku takovu granu da vodimo posebni dnevnik. Ove ćemo dnevnike nazvati našastarske grane jedno s toga, da razlučimo popis stalne glavnice od popisa svekolike imovine, koj smo nazvali imovnikom, a drugo, što se je naziv našastar, sad da se označi popis čitave imovine a sad opet popis nepotrošljivih tvarih, sve do sada rabio, te se tako dugim običajem kod računovodstva udomio.

Koliko i kakovih da bude u kojem gospodarstvu granah, zavisi od osobitih okolnostih i uredjenju svakoga gospodarstva. Nu bilo gospodarstvo ove ili one vrsti, kod zemljodjelskoga gospodarstva bit će po prilici sliedeće grane potrebite:

a) Za porabu u sgradah.

1. Pokućtvo i razna kućna sprava.
2. Posteljina, rubenina i odjeća.
3. Kuhinjsko posudje i sprava.
4. Podrumsko posudje i sprava.
5. Družinsko pokućtvo i posudje.
6. Sprava i posudje u žitnici, kuružnjaku, štaglju, kotcu, kleti, pecani, itd.
7. Sprava i posudje po stajah.

b) Za porabu kod zemljodjelstva.

8. Ratila, strojevi i vozna sprava.
9. Ratarsko orudje.
10. Vrtlarsko i voćarsko orudje.
11. Vinogradarsko orudje i posudje.
12. Šumarsko orudje, posudje i sprava.
13. Drenažko oružje i sprava.

c) Za porabu kod gospodarskog obrta.

14. Kovačko orudje i sprava.
15. Kolarsko orudje i sprava.
16. Mliečarsko i sirarsko posudje i sprava.
17. Žganičarsko posudje i sprava.

18. Svilarska sprava.
19. Pčelarsko orudje i sprava.
20. Opekarsko orudje i sprava.

č) Za porabu kod šumskoga gospodarstva.

Mnogo od gornjih granah upotrebit će se kod šumskoga gospodarstva, a napose bit će treba na pr. drvodjelsko orudje i sprava; kamenelomsko orudje i sprava; lovsko orudje i sprava; ribarska sprava; ugljenarsko, katranarsko, pepeljarsko itd. orudje i sprave; strojevi, orudje i sprave u pilanah itd. Vidi pregled našastarskih granah u dodatku br. 13.

§. 25. Osnivanje, vodjenje i zaključivanje našastarskih dnevnikah.

Kod svih ovih raznih predmetah treba znati: vrieme nabave i trajnosti, njihove vlastitosti, pripadne česti i oznake, broj komadah i novčanu vriednost, osim toga da se priraštaj novih predmetah i odpadak otrošenih zabilježiti može. Skrižaljka za ove dnevnike može po obliku raznolična biti, nu svakako treba, da je tako uredjena, da se gore navedene okolnosti lahko i pregledno unašati mogu.

Budući da su našastarski predmeti opredieljeni na trajnu, a više ih i na mnogogodišnju porabu, pa onda da se prištedi suvišna pisarija, nije treba svake godine popisivati ih. S toga se uzme za svaku našastarsku granu od uredjene skrižaljke toliko tabakah, koliko će za više, obično za 5 godinah dosta biti. Ovako će nastati toliko svezakah debljih ili tanjih, koliko je granah. Strane listovah označe se tekućimi brojevi kao i u računiku, pa se nakon zadnje, dotično pete godine svi svezci u jednu knjigu na tvrdo svežu, dodavši im prije kazalo s pregledom svih granah i stranah, pod kojimi dolaze.

Vodjenje našastarskih dnevnikah. U svaku našastarsku granu upišu se ponajprije svi do sada već obstojeći predmeti tako, da se u glavi skrižaljke rimskim brojem zabilježi broj grane, a u stupcu za tekst u sredini godina; zatim se u istom stupcu od svakoga predmeta kao prva rieč upiše njegovo ime s kratkim opisom kakvoće, oblika, veličine, pripadnih čestih i jedinstvena ciena, u stupcu za „efektivno stanje“ unese se broj komadah i novčana vriednost; svaka stavka našastarske grane označi se u dotičnom stupcu po redu svojim stavnim bro-

jem uvrstivši pokraj njega godinu nabave. Kada su tako svi pronadjeni predmeti u dotične svoje grane unešeni, upisuje se nadalje gornjim načinom svaki novi predmet u granu, kamo spada redom sve do konca računske godine; što je novcem nabavljeno, stavlja se u primitak pozivno na članak blagajničkoga dnevnika, ako je što kod kuće proizvedeno, poklonjeno itd. imade se to u stupcu za „opazke“ napomenuti.

U odpadak stavlja se ono, što je prodano, izgubljeno ili naravnom porabom otrošeno, i to obično na koncu godine, kada se imadu svi našastarski predmeti pregledati. U prvom slučaju valja se pozvati na članak blagajničkoga dnevnika, a inače na podieljenu dozvolju.

Tko će i koje grane voditi, i kako treba za oštetjene i izgubljene stvari odgovarati te ih nadoknadjivati, ustanovljuje se kod svakoga gospodarstva posebnim naputkom.

Predmeti za odpisanje dozvoljeni napišu se pozivno na dozvolu poslie zadnjega upisanoga predmeta redomice pod stavnimi brojevi dalje bez potonjega opisa, uzpored svakoga predmeta popune se stupci za „odpadak“, uvrstiv tamo stavne brojeve prvobitne nabave i popisa sa onoliko komadah i vriednoštju, kako je dozvoljeno; napokon se stavni broj odpadka zabilježi u opazki tamo, gdje je predmet prvobitno upisan sa „odpadka st. br. ...“

Zaključivanje našastara. Našastari zaključuju se kao i novčani račun svršetkom svake godine, da se izkaže efektivno stanje svekolike stalne glavnice po svojih granah, po broju komadah i po vriednosti. U tu svrhu potegne se izpod zadnje stavke crta, sbroje se od efektivnoga stanja upisani komadi i iznosi vriednosti, isto tako odpali komadi sa svojimi iznosi vriednosti, pa se ove svote odbiju od onih i tako uglavi ostatak efektivnoga stanja po komadih i vriednosti.

Za bližnju godinu netreba, da se opet popišu svi predmeti, već se samo ostatak od prošle godine pod naznakom bližnje godine upiše kao prenos od prošle godine uvrstiv u dotične stupce skupni broj komadah sa svojom skupnom vriednoštju, pa se onda nastavi popisavanje na novo pridošlih predmetah, kako je gore razloženo. Sravnaj izradjen primjer u dodatku br. 14.

Nakon pete godine istom treba, da se sve našastarske grane ponove. Uzamši naime za svaku granu po izkustvu potrebiti broj listovah od skrižaljke, prepišu se istim redom i opisom na novo

svi predmeti, izpustivši sve one predmete, koji su tečajem pet godinah odpali, poslie toga sliedi opet upisivanje na novo pridošlih predmetah ove godine.

§. 26. Dnevnici za predmete kolajuće glavnice (za potrošljive tvari).

Kolajuća glavnica sastoji se iz prirodninah, tvoriva i robe. Predmeti kolajuće glavnice veoma su mnogobrojni i raznovrstni, tako, da je treba više dnevnikah osnovati. Nu broj dnevnikah umnožio bi se preko reda, kad bi htjeli svaki pojedini predmet posebice u računu voditi, a osim toga nestala bi nam toli nuždna preglednost. S toga bit će treba, da jednovrstne predmete sakupimo pod njihovim općim nazivom, te tako ustanovimo potrebiti broj stupacah. Tako stegnut ćemo konje, volove, krave, junad, ovce, svinje itd. pod njihovim zajedničkim nazivom „marva“ u jedan dnevnik; pšenicu, raž, kukuruz, ječam, zob itd. pod nazivom „žitak“ u drugi dnevnik itd.

Da to uzmognemo, valja skrižaljku za svaki naslov dnevnika tako urediti, da se pojedini predmeti gore u glavi skrižaljke redomice popišu, za svaki predmet njegovo računsko mjerilo u komadih, metrih, kilogramih, hektolitrih, snopovih itd. označi te tako potrebiti broj iznosnih stupacah ustanovi. Osim toga bit će još treba u skrižaljki svakoga dnevnika otvoriti stupac za stavni broj, za vrieme, za tekst pod nazivom „razlaganje“, napokon za pozivne brojeve iz drugih računskih knjigah, dakle za članak blagajničkoga dnevnika i broj doznake.

§. 27. Dnevnici za zalihu plodinah, proizvodah i gradiva.

Ako razmotrimo promet potrošljivih tvarih gledom na njihovu množinu, objam, vriednost, trajnost i način trošenja, opazit ćemo medju njimi znatne razlike. Imade tvarih u velikoj množini, koje će dugo vremena trajati (žitak, krma, okopavina, razna drva, gradja itd.), ili ih je malo, pa će ih na skoro nestati (za razsvietljenje ulje, svieće, za mazanje ribja mast, kolomaz itd.); a obratno može i malo tvarih dugo trajati (razno sjemenje, svilačko sjeme itd.), a mnogo tvarih se brzo potroši (sadra za djetelište). Jedne će biti tvari u manjem objamu ali od veće vriednosti (mast, maslo, vosak itd.), a druge opet obratno (pljeva); ove će se trošiti dnevice po malo (razna hraniva u kuhinji, drva

za peći, vino za družinu itd.), a one opet redje ali u većoj množini (drva u šumi, vino u pivnici itd.); napokon ima i tvarih, koje se dnevice neposredno troše iz polja ili vrta (zelena krma, povrće).

Prema ovim okolnostim treba je, da si tvarne dnevnike razdielimo u račune o zalihi plodinah, proizvodah i gradiva i u račune o svakdanjih potrebštinah.

Za prvu vrst računah ustanovit ćemo sliedeće dnevnike:

1. O marvi i peradi.
2. „ žitku: a) u slami, b) u zrnu.
3. „ krmi i slami.
4. „ okopavinah i obrtničkih rastlinah.
5. „ raznom sjemenju.
6. „ voćnom sjemenju i divljacih.
7. „ kalemih, ključecih i korenjacih.
8. „ nasadjenih voćkah.
9. „ voću.
10. „ piću (podrumski račun).
11. „ mlieku, maslu i siru.
12. „ raznih tvarih.
13. „ šumskih plodinah.
14. „ gradivu.
15. „ svilarstvu.
16. „ povrću,
17. „ pčelarstvu.
18. „ gnojivih.

Po razliki gospodarstvah može dakako biti i više i manje, ovakovih ili inih računah. Tako na šumskom gospodarstvu neće valjda biti dovoljan samo jedan račun „o šumskih plodinah“, već će se taj razgraniti na više dnevnikah, na pr. za razna goriva drva, za gradiva drva, za tvoriva drva, za razne šumske plodove, sabrane i spravljene, kao što je: žir, bukvica, kesten, lišće, smola, terpentin itd.; za proizvode šumskoga obrtničtva, kao: ugljen, katran, pepeo, vapno itd.

Obstojeći pako na svakom gospodarstvu naputak propisuje potanko, koji, kakovi dnevnici i po kom da se vode. Vidi pregled dnevnikah u dodatku br. 15.

§. 28. Osnivanje, vodjenje i zaključivanje tih dnevnikah.

Za svaki od gore navedenih dnevnikah treba posebnu skrižaljku urediti tako, da se u glavi skrižaljke svi, na dotični

naslov spadajući predmeti po vrsti i pojedince popišu; u ostalom valja postupati, kako je to u prediućem članku razloženo. Budući da imade u glavi svakoga dnevnika mnogo predmetah, koji čitavi list, dapače i oba lista od tabaka zastiru, to se nemogu prihodi i razhodi u tvarih na istoj strani lista ili tabaka upisivati, zato je treba, da se posebice za prihod i razhod uzme toliko listovah ili tabakah, koliko će po izkustvu za jednu godinu dosta biti. Na prednjih listovih unašat će se prihodi a na sliedećih razhodi.

Vodjenje. Za vodjenje računah o zalihi valjaju sliedeća pravila:

a) U obće:

1. Prva stavka svakoga dnevnika bit će ili ostatak od prošle godine ili pako popisom imovine pronadjena zaliha, ako prije računah nije bilo, već se istom uvadjaju.

2. Zatim redomice i po vremenu upisuje se svaki novi priraštaj u prihod tako, da se u stupcu za tekst poslovni slučaj u kratko naznači, stavni broj po tekućem redu i vrieme u dotične stupce unese te po naznaki nazivah u glavi dotični stupci popune brojnom veličinom priraslih predmetah.

3. Isto tako se svaki potrošak stavlja u razhod na dotičnom mjestu.

4. Svekoliko zaračunavanje tvarne zalihe temelji se na knjigi doznakah i naručbah, jerbo se iz nje izdavaju naručbe za nabavu tvarih i obavu poslovah, zatim doznake i ini nalozi za računovoditelje, koji ih dnevniku priložiti i broj doznake u svoj stupac unesti moraju.

5. Ako je šta kupljeno ili prodano, valja u dotičnom stupcu navesti članak blagajničkoga dnevnika, pod kojim je novac izplatjen ili uplatjen.

6. Priraštaj predmetah u gospodarstvu proizvedenih ili odgojenih stavlja se u prihod na pismenu svjedočbu ili nalog urednika gospodarstva; isto tako predmeti poklonjeni ili inače dobiveni.

7. Razhod se ima dokazati ili mjesečnom izmjerom, posebnom doznakom ili nalogom. U ovih će ravnatelj gospodarstva točno naznačiti: što, u kojem broju ili mjeri i na koju svrhu se imade iz zalihe izdati.

8. Ako je što propalo, izgubljeno ili se je pokvarilo, treba to prijaviti, te poslie svršene razprave i samo na nalog ili doznaku u razhod staviti.

b) Glede pojedinih računah o zalihi valja jošte napose pamtiti:

9. Od stoke omladina stavlja se odmah poslie poroda u prihod, a od peradi onda, kada koje leglo perje dobivati počme. Iz nižjega dobnoga razreda u višji prenaša se stoka bez dokaznice samo pozivno na svoj prijašnji tekući broj. Tako dolazi telad, junad i odojčad nakon prevaljene dobe u razhod, a kao junad, ovce ili krmad u prihod. To isto valja, kad se koje marvinče postroji (uškopi, podsnaži). Čim se junica oteli a krmača oprasi, prenosi se bez obzira na dobu odmah medju krave i prasice.

10. Omlatjeni i očištjeni ili kupljeni žitak valja odmah premjeriti i uz doznaku u prihod upisati. Nijedan izdatak nesmije biti bez dokaznice.

11. Za sieno, slamu i zelenu krmu pronadje se poprečna težina vozovah vaganjem njekoliko vozovah, te se po broju ovih priraštaj proračuna. Potrošak pako dokazuje se mjesečnom izmjerom za krmljenje a inače doznakom.

12. Glede okopavinah i povrća valja ono, što o žitku; samo što se iz polja ili vrta neposredno troši, spada medju svakdanje potrebštine a svotno na tjedan ili mjesec u zališni račun.

13. O raznom sjemenju valja što o žitku.

14. Sjeme voćno dolazi u prihod, kad je kojoj vrsti doba, divljaci prebroje se u rujnu te se u svoje dobne razrede premjeste.

15. Kalemi i korenjaci u sadilnjacih zaračunaju se u rujnu uzamši u prihod, što je lani oplemenjeno, a ključeci poslie rezitbe.

16. Nasadjene voćke pregledaju se u jeseni, pa se račun prema tomu udesi.

17. Od voća spada samo ono u račun, što se u većoj količini obere za pečenje rakije, ili sušenje ili čuvanje preko zime.

18. Piće se samo na hektolitre zaračunava, a potrošak na malo spada u svakdanje potrebštine.

19. Račun o mlieku zaključuje se svaki mjesec tako glede priraštaja kao i razhoda. Kad se suhoga sira i masla više nakupi, prenese se u račun o raznih tvarih.

20. Medju razne tvari unašaju se predmeti u većoj količini proizvedeni ili nabavljeni, ili kad veću novčanu svotu, na pr. preko 10 stot. vriede, ili ako se samo na dulje vrieme, na pr. preko jednoga mjeseca potrošiti mogu, pa se po izmjeri na tjedan ili mjesec izdavaju na račun svakdanjih potrebštinah.

21. Šumarski račun imade predstaviti svekolike šumske plodine i proizvode, da se uzmogne uglaviti dohod od šume. Zaračunavanje biva po općih, gore razloženih pravilih.

22. U račun o gradivu stavlja se priraštaj u dohod po općih načelih a u razhod se stavljaju predmeti na temelju doznakah, a potrošak na gradjevine na temelju troškovnih proračunah i prijamnicah od poduzetnika gradjevine.

23. Kod računa o svilarstvu valja se glede dudovah (murvah) onoga držati, što je pod točkom 14., 15. i 16. rečeno, a glede svilačkoga sjemena općih pravilah.

24. U račun o gnojivih spada ne samo stajski gnoj, nego i druga gnojiva domaća, kao: mješanac, i nabavljena gnojiva, kao: sadra, guano, itd.

Zaključivanje. Kako je već prije razloženo, odieljen je prihod od razhoda tako, da se na prednjih listovih sveudilj unaša priraštaj a na sliedećih potrošak. S toga valja ponajprije sve stavke prihoda u iznosnih stupcih na svakoj strani lista sbrojiti, svote pojedinih predmetah pod povučenom dole crtom podpisati te tako izkazati u svakom dnevniku savkoliki prihod za opredieljeno vrieme; isto tako postupat ćemo kod sbrajanja razhoda, te ga za dotično vrieme u svakom dnevniku svotno izkazati. Imajući ovako svotni prihod na prednjem a svotni razhod na stražnjem listu, prenesemo svotni razhod pod svotni prihod, podpisavši pojedine svote predmetah pod svoje dotične svote, pa se onda odbije razhod od prihoda te pod crtom izkaže ostatak zalihe u svakom dnevniku. Po pravilu zaključuju se dnevnici ovako koncem svake godine; ali se može zaključivanje obaviti i tečajem godine po jedan ili više putah u jednom ili više dnevnikah. To će biti, kad bi ravnatelj gospodarstva od vremena do vremena odredio pregledanje zalihe, ili kad bi računovoditelj imao predati zalihu i račun drugomu, ili kad bi to poradi veoma čestoga prometa potrebno bilo.

U prvom i drugom slučaju valja u stupcu za tekst ponajprije navesti povod zaključenju, pa se onda izkaže ostatak zalihe, kako je to prije razloženo.

*

Kod pregledanja zalihe potvrdit će ravnatelj gospodarstva istinitost ostatka svojim podpisom, a kod predaje zalihe osim njega jošte predavatelj i primatelj zalihe i računa, koj potonji će tada dnevnik dalje voditi. Kod njekih će dnevnikah biti probitačno, pače i treba, da se u stanovitih rokovih zaključe. Tako račun o mlieku, maslu i siru valja svaki mjesec zaključiti, pa prenosom iz prošloga mjeseca novi mjesec započeti; račun o stoki bit će dobro zaključiti svaki četvrt godine poradi prenosa iz nižjega dobnoga razreda u višji; ako je veliki promet s kojom inom zalihom, n. p. u pivnici, u šumi ili na opekari, onda će biti probitačno više putah zaključiti račun o piću, o šumskih plodinah i o gradivu, da se obstojeća zaliha od vremena do vremena na vidiku drži.

Kad je koj dnevnik tečajem godine više putah zaključen, bit će probitačno, da na koncu godine sastavimo opetovanje prihoda i razhoda; sabravši naime sve pojedine svotne prihode u skupni prihod, i sve pojedine svotne razhode u skupni razhod, i podpisavši ovaj pod onaj izkazat ćemo odbitbom konačni ostatak zalihe, koj dakako mora biti jednak s onim od konca prosinca. Sravnaj izradjene primjere u dodatku od br. 16 do 35.

§. 29. Dnevnici za svakdanje potrebštine.

Za potrošljive tvari ove vrsti bit će po razliki gospodarstva treba razne račune voditi. Predmeti za ove račune bit će po prilici sliedeći:

1. Pisarničke potrebštine.
2. Gorivo za kurenje i razsvietljenje.
3. Kućne sitne potrebštine.
4. Hrana.
5. Svakojake potrebštine za vrtlarstvo, vinogradarstvo i pivničarstvo.
6. Svakojake potrebštine za dvorište, štagalj, kolnicu i staje.
7. Svakojake potrebštine za gospodarsko obrtničtvo.

Vidi pregled ovih dnevnikah u dodatku pod br. 36.

Svi ovi računi vode se, kao i računi o zalihi, u obliku dnevnikah s razdjelom prihoda i razhoda. Glede osnivanja, vodjenja i zaključivanja ovih dnevnikah valja se u obće držati pravilah, razloženih za dnevnike o zalihi. Na koliko se ipak

ovi dnevnici razlikuju od dnevnikah za zalihu, valja sliedeća pamtiti.

1. Računi o svakdanjih potrebštinah nedokumentiraju se, t. j. neoblažu se dokaznicami, kao: svjedočbami, doznakami, nalozi, itd., već je dovoljno glede prihoda samo navesti broj naručbe ili doznake, ili članak blagajničkoga dnevnika; razhod se pako ima osnivati, koliko je moguće, na izmjerah. S toga će ravnatelj gospodarstva nastojati, da na temelju izkustva za razne potroške ove vrsti sastavi izmjere. Potrebu i istinitost razhoda potvrdjuje on, komu to po naputku nadleži.

2. U račune o svakdanjih potrebštinah unašaju se predmeti:
   a) neposredno naručbami nabavljeni;
   b) prenešeni iz zalihe po doznaki;
   c) primljeni neposredno iz polja, vrta i mliečnice.

Od nabavljenih tvarih uzimaju se samo one odmah u prihod svakdanjih potrebštinah, koje su od manje vriednosti, n. p. izpod 10 for., ili od veće vriednosti, ali se u kratkom vremenu, n. p. u jednom tjednu potrošiti mogu. Inače spadaju u račune o zalihi, te se od onuda uz doznake prenašaju u ove račune.

Što se neposredno iz polja, vrta ili mliečnice svaki dan troši, uzimlje se na knjižicu po odredbi a uz potvrdu vrtlara ili sirara. Ove se knjižice svaki mjesec zaključe, a tvari izdane, primljene i potrošene u dotične račune stave.

3. Razhod u računu o hrani uvadja se svaki dan, te se svaki mjesec ovaj račun zaključi uzporediv prihod s razhodom, da se izkaže ostatak. Na koncu godine treba sastavit opetovanje prihoda i razhoda od svih 12 mjesecih, te uzporediv glavne svote izkazati ostatak, koj mora jednak biti s ostatkom mjeseca prosinca.

4. Medju svakdanje potrebštine spadaju i njekoji u strogom smislu nepotrošljivi predmeti, kao: rešeta, vreće, štrange, ulari, metle, itd. zato, što se obično već u prvoj godini otroše, pa nebi bilo vriedno, da se u našastarsku koju granu uvrste.

5. Ravnatelj gospodarstva ima nastojati, da na temelju izkustva ili višegodišnjega prosjeka pronadje svotnu godišnju potebu od njekih svakdanjih potrebštinah, kao n. p. od pisarničkih potrebštinah, od goriva za kurenje i razsvietljenje, itd. pa da se za takove tvari ustanovi paušal.

O paušalu se obično nepolaže nikakov račun, premda ga onaj, komu je paušal izručen, ima voditi za slučaj potrebe ili vlastito ravnanje svoje „pro domo“.

6. I ovi se računi, gdje je više osoblja, dodieljuju po naputku pojedinim osobam na vodjenje.

Vidi skrižaljke i primjere u dodatku pod br. 37. do 43.

§. 30. Dnevnici za razne efekte (vriednostne papire).

Ako koje gospodarstvo ima državnih obveznicah, dionicah, srećakah i mjenicah, to ih drži, ili da samo kamate od njih dobiva, ili da š njimi prometje na dobitak. U prvom slučaju bit će dovoljno, da u novčanom dnevniku otvorimo posebni stupac za „obveznice“, pa kad se novac izdan za obveznicu, stavi u razhod, da se obveznica u imovnoj vriednosti stavi u prihod, ili prodana obveznica u razhod a primljeni novac u prihod. Novčani taj promet dolazi u računiku na stupcu danih i povratjenih predplatah. Osim toga upiše se svaka obveznica u glavničnu knjigu, koju napomenusmo medju pomoćnimi knjigami novčanoga računovodstva, ako se takova kod gospodarstva vodi. U drugom pako slučaju bit će treba, da se promet s efekti u posebnom tvarnom dnevniku izkazuje. U glavi skrižaljke popišu se u iznosnih stupcih vriednostni papiri, svaka vrst na pose; pronadjeni i nabavljeni papiri stavljaju se po broju komadah u prihod, za koj se polag potrebe uzme više prednjih listovah od skrižaljke, prodani pako ili inače izdani papiri dolaze na stražnih listovih u razhod po broju komadah. Okolnosti nabave ili prodaje opisuju se skupa sa cienom u stupcu za tekst. Primljeni ili izdani za efekte novci dolaze dakako u novčanom dnevniku u prihod ili razhod, pa se iz njega poput inih namirenih pristojbah unašaju u računik, u kom se za taj promet otvore posebna dva stupca pod nadpisom: „prihod od izdanih efektah“ i „razhod za primljene efekte“; jedno i drugo može se obaviti svotno svakoga mjeseca.

Gdje bi se želilo ili pronašlo, da je treba, moći je za svaku vrst efektah posebne dnevnike osnovati.

Vidi skrižaljku u dodatku br. 44.

§. 31. Dnevnik obavljenih radnjah.

Na svakom gospodarstvu ima više ili manje družine, koja izvan svoje posebne domaće službe kod raznih gospodarskih granah svojom radnjom sudjeluje i to ili ručnom radnjom ili

pako s voznom stokom, a osim toga jošte treba za razne gospodarske radnje najmiti težake, kojim se obično svakoga tjedna njihove težačke nadnice izplatjuju. Valjana uprava i nadzor gospodarstva zahtjeva, da se znade za svekolike obavljene radnje gledom na vrieme, kada su obavljene, i na gospodarske grane, za koje su obavljene, zatim, koliko je bilo ručnih a koliko voznih silah, koliko domaćih a koliko najmljenih radnikah, da se ovi zadnji svakoga tjedna izplatiti uzmognu. Osim ovoga obćenitoga pregleda jošte valja, da se postigne i druga važna svrha. Kod dvostavnoga računovodstva naime zaračunavaju se u gospodarskom prometu sve činitbe medju gospodarskimi granami po novčanom mjerilu; uslied toga dakle valja i o radnjah račun voditi, da se znade, koje domaće radnje, u kojoj vriednosti i kojoj grani se imadu na teret ili dobro upisati. Po gornjem razlaganju imala bi se voditi dva dnevnika, jedan da izkažemo upotrebljenje svih ručnih i voznih radnjah gledom na način, gospodarsku granu i vrieme, a drugi, da izkažemo sve najmljene težake po imenu, po danih radnje i po zasluženoj nadnici. Ali se mogu oba dnevnika spojiti u jedan račun o radnjah sa dvima stranama za svaki tjedan; na lievoj strani unašaju se dnevice svi najmljeni težaci po imenu sa svojimi nadnicami, a na desnoj strani upisuju se dnevice sve obavljene ručne i vozne radnje gledom na to, kako su i za koju gospodarsku granu upotrebljene. Po lievoj strani sastavljaju se težačke tjednice za izplatu težakah, a iz desne strane vade se podatci za glavnu knjigu po dvostavnom slogu.

Kako da se račun o radnjah osnuje i vodi, pokazuje izradjen primjer u dodatku br. 45.

§. 32. Sustavni poredak tvarnih dnevnikah.

Kao što nam kod novčanoga računovodstva računik sa svojimi stupci predstavlja svekolike grane novčanoga prometa, pa je računiku u svrhu obćenite preglednosti dodan pregled stupacah, tako će biti treba, da sve dnevnike tvarne imovine po svojih naslovih popišemo, te tako sastavimo za svaku granu tvarne imovine pregled njezinih dnevnikah, da znademo, koji i kakovi se dnevnici polag naputka voditi imadu.

Za dnevnike stalne glavnice sastavit ćemo preglednu skrižaljku pod imenom „pregled našastarskih granah“; unj se upišu redomice svi naslovi obstojećih našastarskih dnevnikah

s tekućimi rimskimi brojevi, naznači se za svaku granu broj komadah i njihova skupna vriednost. Isto tako popišu se svi naslovi od dnevnikah kolajuće glavnice, i to u jednu skrižaljku pod imenom: „pregled računah o zalihi plodinah, proizvodah i tvoriva“, a u drugu skrižaljku pod imenom „pregled računah o svakdanjih potrebštinah; osim toga se svaki dnevnik označi rimskim brojem i navede za prihod i razhod svakoga dnevnika broj prilogah.

Vidi sbirku skrižaljkah u dodatku br. 13, 15 i 36.

§. 33. Pomoćne knjižice i skrižaljke za promet u tvarih.

Krma za stoku i slamu za stelju troši se dnevice i po više putah, pa nebi bilo shodno, da se svaki pojedini potrošak dnevice u razhod stavi, već će biti probitačno, da se potrošak u krmi i slami mjesečno zaračuna. U tu svrhu će ravnatelj gospodarstva za svaki mjesec unapred gledom na broj i dobu stoke, na godišnju dobu i na vrst krme ustanoviti mjesečnu potrebu krme i slame pa za to upotrebiti skrižaljku pod imenom „izmjera potroška u krmi i slami za mjesec ...18...“ Na temelju takove izmjere stavlja se svakoga mjeseca proračunana količina krme i slame u dotičnom tvarnom dnevniku u razhod.

Za plodine, koje se neposredno iz polja ili vrta za svakdanji trošak uzimlju ili što se iz mliečnice izdaje, valja sastaviti posebne knjižice, u kojih se svaka bližnja potreba zabilježi, te po vrtlaru ili siraru uz potvrdu izdade. „Knjižica vrtlarska“ i „sirarska“ zaključi se svaki mjesec pa se tvari u tom mjesecu primljene i potrošene metnu u dotične tvarne račune.

Sličnim načinom vodit će kolar i kovač svoju „kolarsku“ i „kovačku knjižicu“ te u njoj bilježiti svakdanje potroške kolarskoga i kovačkoga tvoriva, koje se po mjesečnih zaključcih iz ovih knjižicah u dotičnom tvarnom računu u razhod stavlja.

Osim ovih pomoćnih knjižicah imade jošte i drugih prema raznim potrebam. U gospodarski bilježnik, što ga gospodar vazda sobom nosi, upisuje dnevice sve u gospodarstvu sbivše se slučaje, koji mu se čine za račune ili svoje ravnanje potrebni.

Dojna skrižaljka imade nam izkazati množinu mlieka od svake pojedine krave za dotičnu godinu, da uzmognemo loše dojne krave u svoje vrieme prodati a dobre dojke za razplod

pridržati. Prema tomu, da li se imade pokusno dojenje na tjedne ili mjesece obavljati, valja i skrižaljku udesiti.

Gospodaru bit će od koristi, da vidi u preglednoj skrižaljki množinu i vrst izvežena gnoja gledom na vrieme, na pojedina polja i pojedine vrsti žitka ili okopavine, pa će si u tu svrhu sataviti preglednik izvežena gnoja. Ne manje bit će za gospodara probitačno, da si u preglednom liku sastavi svakogodišnji prirod od poljodjelstva pa u tu svrhu izkaže sjetvu, žetvu i mlatnju s obzirom na vrsti žitka, na polja i njihovo površje, na vrieme obavljenih radnjah i na količinu priroda. Izkaznik godišnjega priroda valja svakako voditi onda, kada se medju računi o zalihi plodinah nevodi posebni račun o žitku u slami. Kod više gospodarstvah uzimlju se posebni mlatci, kojim se po množini izmlatjena žitka zaslužbina izdaje; s njimi valja dakle posebni račun voditi, pa im njihovu zaslužbu i naplatu u knjižicu za mlatce upisivati.

Primjerci za gore navedene pomoćne knjige i skrižaljke nalaze se u dodatku pod br. 46 do 54.

Naslov III.

Izkazivanje gospodarskog uspjeha.

§. 34. Izkaz pristojbah.

Ravnatelju gospodarstva je treba, da se od vremena do vremena osvjedoči, na koliko je postignuo prihod, koj je u proračunu ustanovljen i u koliko je za razhod proračunanu svotu jur izcrpio, da uzmogne prema tomu shodna dalje odrediti. U tu svrhu sbroje se svakoga mjeseca ili četvrta godine u računiku od stupca do stupca za prihod i razhod od tekuće pristojbe unešene stavke, pa se svote prenesu u posebnu skrižaljku, koja u stupcu za tekst predstavlja sve nadpise glavne knjige a u drugom stupcu iz proračuna prenešene svote, polag ovih se tada u trećem stupcu zabilježe iz računika izvadjene svote tekućih pristojbah; k ovim se kasnije pripišu svote od drugoga mjeseca ili četvrtgodišta, pa se tako sveudilj prispodabljaju nastale tekuće pristojbe s proračunom.

§. 35. Izkaz ostatakah.

U svakom dobro uredjenom gospodarstvu treba da se znade od vremena do vremena potanko i pojedince za svaku

stranku, što koja gospodarstvu duguje ili što koja od gospodarstva tražiti ima, da se glede utjeranja ili izplate dugovah shodna odrediti uzmognu. Ove vrsti izkazi sastavljaju se obično svakoga četvrt- ili polugodišta, a na koncu godine za čitavu godinu, izpustivši sve one stranke, koje su medjutime podmirile svoj dug ili su same podmirene. U tu svrhu saberu se iz računika iduć od stupca do stupca za svaku pojedinu stranku posebice sve nastale a još nepodmirene pristojbe tako, da se pod naslovom dotične stranke na lievoj strani sakupe sve njezine obvezanosti prema gospodarstvu a na desnoj sve njezine tražbine. One stranke, koje su sa gospodarstvom u trajnom medjusobnom prometu, pa se usljed toga na gospodarstu vodi tekući račun (conto corrente), netreba da ze uvrštjuju u izkaz ostatakah, jer se njihove tražbine i dugovine nalaze u tekućem računu. Sabravši iz izkaza ostatakah i tekućega računa sve tražbine i dugovine gospodarstva u dvie glavne svote izkazat ćemo razliku medju aktivnimi i pasivnimi tražbinami.

§. 36. Prispodobni izkazi novčane i tvarne imovine.

Gospodareć s imovinom pokretjemo njezine sastojine, prometjemo koli novčanu toli tvarnu imovinu; u tom prometu imovinske sastojine priraštjuju i odpadaju, gospodarenje s imovinom ovu pomnožava i umanjuje. Da se uzmogne prosuditi način gospodarenja, valja potražiti uspjeh gospodarstva, valja iztražiti, na koliko se je imovina pomnožala ili umanjila. Iztraživanje ovo protegnut ćemo najprije na novčani, pa onda na tvarni promet.

a) Glede novčane imovine.

Svako pomnoženje ili umanjenje imovine nije gospodarski uspjeh, jer se mogu i takove promjene slučiti, koje nestoje u nikakovu savezu s poslovanjem u strogo gospodarske svrhe, na pr. usljed baštine, dobljene obklade ili nečijega prikaza unišlo je u blagajnu 1000 for.; ili obratno uslied požara izdano je iz blagajne na ponovljenje sgrade 500 for., uslied poplave potrošeno je na kupljeno sieno 300 for. itd. Ovakovi i slični izvanredni slučajevi imadu se mimoići kod potraživanja gospodarskoga uspjeha u novcu. Isto tako nespadaju simo niti prolazni prihodi i razhodi, jer dane i povratjene predplate, primljeni i povratjeni tudji novci stanje blagajne trajno i uspješno niti pomnožavaju niti umaljuju. S toga valja u obzir uzeti samo izviestne i redovite prihode i razhode.

Nadalje u namirenih svotah nenalazi se čitav uspjeh gospodarstva od dotične godine, jer može biti pristojbah još nenamirenih; zato valja iztraživati uspjeh gospodarstva na temelju prihodnih i razhodnih pristojbah a ne podmirbah. Napokon će se gospodarski uspjeh od dotične godine samo onda točno upoznati, kad se iz prometa dotične godine izluče ostatci od prošlih godinah; s toga ćemo taj uspjeh potražiti na temelju tekućih pristojbah.

Držeći se dakle gore razloženih pravilah sabrat ćemo iz glavne knjige iduć od nadpisa do nadpisa sve tekuće izviestne i redovite prihodne pristojbe u jednu glavnu svotu, te tako izkazati nečisti prihodni gospodarski uspjeh u novcu; isto tako skupit ćemo sve tekuće, istinite i redovite razhodne pristojbe u drugu glavnu svotu, pa tako pokazati nečisti razhodni gospodarski uspjeh u novcu; razlika medju obima svotama predstavlja nam tada čisti pozitivni ili negativni novčani gospodarski uspjeh od dotične godine.

Nu ovaj uspjeh jošte nije dovoljan, da prosudimo gospodarstvo glede običenitoga njegova napredka ili nazadka, već je treba, da svoje iztraživanje protegnemo i na promet stvarne imovine.

b) Glede stvarne imovine.

U gospodarenju sa stvarnom imovinom može se pomnožiti ili umanjiti stalna i prometna imovina; ali kod potraživanja gospodarskoga uspjeha valja se obazirati samo na promjene prometne imovine, jer pomnožanje i umanjenje samo prometne imovine proiztiče iz prometa s imovinom. U tom pogledu razmotrit ćemo ne samo stvari proizvedene u gospodarstvu nego takodjer stvari nabavljene izvan gospodarstva, jer se trošak za nabavu nalazi u novčanom gospodarskom uspjehu. Isto tako valja u obzir uzeti ne samo stvari u gospodarstvu potrošene nego i stvari prodane, za koje je novac unišao. Što je pako izvanrednim načinom u gospodarstvo pridošlo, n. p. sgoditkom na lutriji, baštinom, poklonom itd., ili je od gospodarstva odpalo izvanrednim načinom ili u ine nego li gospodarstvene svrhe potrošeno, n. p. u požaru propao je žitak, sto hektolitara vina je

poklonjeno itd., — ovakovi dakle izvanredni priraštaji i odpadci imadu se iz stvarnoga gospodarskoga uspjeha izostaviti, jer nisu proiztekli iz naravnoga prometa s imovinom.

Sabravši iz dotičnih tvarnih računah sve prihode prometne imovine sa svojimi cienami u jednu glavnu svotu vriednosti, izkazat ćemo nečisti stvarni prihodni uspjeh, a sakupivši tako sve razhode u drugu glavnu svotu vriednosti, dobit ćemo nečisti stvarni razhodni uspjeh, prispodobom obiuh ovih svotah pokazat će nam se čisti pozitivni ili čisti negativni stvarni gospodarski uspjeh za dotičnu godinu.

Ovaj se gospodarski uspjeh može i kratjim načinom pronaći, ako prispodobimo konačno stanje stvarne prometne imovine s početnim stanjem iste u dotičnoj godini. Ove se svote sastave na temelju popisa imovine.

Kada smo ovako pronašli čisti pozitivni ili negativni novčani i stvarni gospodarski uspjeh, pa ga sravnamo sa vriednoštju stalne imovine, koju izvadimo iz imovnika, moći ćemo prosuditi dohodak od zemljištah i stalne glavnice, a postupajući ovako kroz više godinah uvidit ćemo, kako ukupno gospodarstvo u obće napreduje ili nazaduje.

§. 37. Zaključni ili godišnji račun čistoga dohoda.

Prispodobnimi izkazi novčane i stvarne imovine, kako ih više gore razložismo, naznačujemo gospodarske uspjehe u novcu i tvarih u obće, i prema tomu napredak ili nazadak ukupnoga gospodarstva; ali je treba, da se ovi uspjesi i pogledom na njeke posebne skupne imovinske grane i odnošaje gospodarstva izkažu.

Kao što se svakim obrtnim podhvatom, tako se i zemljodjelstvom želi postići što veći i trajniji dobitak. Ovaj pako sastoji u dohodu, koj će biti nečist ili čist prema tomu, kako ga proračunamo ili bez obzira troškovah i uloženih silah na proizvidjenje njegovo, ili pako ćemo odbiti troškove i vriednost uloženih silah. Glavna će nam biti zadaća potražiti čisti dohod gospodarstva i pronaći vrela njegova zaključnim ili godišnjim računom.

U tu svrhu niti je dovoljan blagajnički dnevnik, jer konačni ostatak u blagajni nije ujedno čisti dohod gospodarstva; niti

računik, koj nam po stupcih izkazuje novčani promet, ali ne čisti dohod i njegova vrela; niti tvarni računi, koji predstavljaju promet i konačno stanje pokretne imovine; napokon niti imovnik, koj izkazuje sve imovinske sastojine po njihovoj vriednosti. Računske ove knjige ako dakle nisu u gornju svrhu dostatne, ali će nam biti potrebne kod sastavljanja zaključnoga računa.

Prije svega valja uglaviti sbiljnu novčanu svotu računske godine, pa će biti treba novčane prihode i razhode prirediti i u tu svrhu novčani račun upotrebiti. Od skupnoga naime prihoda odbiju se uplatjeni dugovi prošle godine a pribroji se blagajnički ostatak upitne godine, isto tako se jošte doda svota tekućih pristojbah, koncem godine nenamirenih. Od ukupnoga razhoda odbiju se naplatjeni dugovi od prošle godine, a pribroje se nenaplatjeni dugovi od tekuće godine. Odbivši sada razhod od prihoda dobijemo pravi novčani uspjeh dotične godine.

Osim toga treba jošte sliedeća u obzir uzeti:

1. Ima se potražiti sve, što je vlastnik gospodarstva u novcu ili tvarih više primio, nego bi mu kao uredniku gospodarstva pripadalo, taj višak valja pribrojiti pravomu novčanomu uspjehu. Podatci uzimlju se iz novčanoga i tvarnih računah.

2. Valja pronaći, na koliko su gospodarske sprave i orudje, na koliko usjevi, i na koliko sve zalihe potrošljivih tvarih više ili manje vriedne na koncu godine, nego li s početka godine; višak se imade pribrojiti, a manjak odbiti od pravoga novčanoga uspjeha. Podatke u gornju svrhu sabrat ćemo iz imovnika.

3. Napokon ćemo sakupiti sve troškove na izvedene poboljšice, kojimi smo naime vriednost dotičnih zemljištah uztrajno povisili tako, da će nam proračunanu korist za uvjek ili barem veoma dugo podavati. Simo spadaju takodjer nove gradjevine ili takove gradjevne preinake na sgradah, uslied kojih će nam od prije veću i potrajnu korist nositi. Vriednost poboljšicah valja dodati pravomu novčanomu uspjehu. U gornju svrhu potrebiti podatci nalaze se u novčanom računu, u dnevniku obavljenih radnjah i u imovniku.

Ovako postupajuć dospjet ćemo istom do pravoga uspjeha računskoga zaključka, te će nam se pravi čisti dohod gospodarstva izkazati.

Imajući sada glavni posliedak gospodarskoga računa, bit će nam od koristi, dapače i nuždno, da posebne njekoje proračune sastavimo, kojimi ćemo pojedine uspjehe našega gospodarenja pogledom na skupne imovinske grane i gospodarske odnošaje pronaći te tako potanje prosuditi stanje gospodarstva.

Simo osobito spadaju dvoja razmatranja, za gospodara veoma poučna, naime: koliki je obrtni dobitak a koliki je dohodak od zemljištah? Osim toga valja jošte znati, kolike ćemo kamate na zemljištnu glavnicu, na stalnu glavnicu i na kolajuću glavnicu računati.

Na obrtni dobitak spada onaj višak od čistoga dohoda, kad se od ovoga odbije prihod od zemljištah, radnje i glavnice; nu pošto je trošak na uloženu radnju jur obračunan kod ustanovljenja čistoga dohodka, to će biti samo treba od čistoga dohoda odbiti kamate od zemljištne, stalne i kolajuće glavnice.

Primjerom ćemo gornje razlaganje razjasniti.

Njeko dobro vriedi 150.000 for., od tuda dolazi na temelju imovnika na zemljištnu glavnicu 100.000 for., na stalnu glavnicu 35.000 fr., na kolajuću glavnicu 15.000 fr., ako bi bilo na tom dobru koristovnih pravah i tražbinah, to ćemo ona medju stalnu a ove medju kolajuću glavnicu računati moći.

Čisti dohod toga dobra proračunan je načinom, kako to gore više razložismo, na 8.000 for. Uzmimo za zemljištnu glavnicu 4 postotne kamate, dakle . . . . . 4.000 for.
za stalnu glavnicu 6%, dakle . . . . . 2.100 „
a za kolajuću glavnicu 8%, dakle . . . . . 1.200 „
bit će skupa . . . . . 7.300 for.

Odbivši ovu svotu od čistoga dohoda sa 8.000 for., preostat će nam 700 for. kao obrtni dobitak.

Ne manje poučno za gospodara bit će drugo pitanje: koliki je dohodak od zemljištah?

Zemljištni dohod valja razlikovati od čistoga dohoda, koj je uspjeh gospodarenja sa svimi glavnicami dotičnoga dobra, na kom se osim zemljištah nalaze i zgrade, strojevi, orudje, razne sprave, stoka, plodine itd.; uslied toga se u čistom dohodu nalaze i kamate od stalne i kolajuće glavnice. Po tom bit će zemljištni dohod samo onaj dio čistoga dohoda, koj ostane, kad se od čistoga dohoda odbiju kamate stalne i kolajuće glavnice i obrtni dobitak.

Ovako treba razmatrati takodjer i zakupninu.

Zemljištni dohodak proračunat ćemo po sliedećem primjeru:

Kako rekosmo gore, čisti godišnji dohod od njekoga dobra bio je 8000 for.; od toga valja ponajprije odbiti kamate od stalne glavnice, dakle od 35.000 fr. po 6% sa 2.100 fr., zatim kamate od kolajuće glavnice i obrtni dobitak, kolajuća glavnica iznosi 15.000 for., na nju bi računali kamate 8%, nu da odmah i obrtni dobitak uračunamo, uzet ćemo nješto više, dakle 10% pa će biti 1.500 for., odbivši obe ove svote od čistoga dohoda sa 8.000 for. dobit ćemo kao ostatak 4.400 for., dakle zemljištni dohod; po tom vidimo, da zemljištna glavnica nosi 4·4%.

§. 38. Glavnični račun.

Tomu je računu svrha, da pregledno i u savezu izkaže glavne uspjehe gospodarstva od pojedinih godinah, zatim kako i na što je upotrebljen godišnji dohod i napokon stanje imovine. Skrižaljku za ovaj račun razdielit ćemo na lievu i desnu stranu. Na lievoj — dugovnoj — strani bilježit ćemo kamate od kupovnine ili pako, kad se od vremena kûpa nebi dugo slični račun bio vodio, ili bi vlastnik svoje dobro putem nasliedstva bio dobio, kamate od čiste aktivne imovine na temelju imovnika, zatim gotove, dotičnomu gospodarstvu možda predujmljene novce, napokon kamate od izvedenih trajnih poboljšicah; na desnoj — imovnoj — strani pako zapisavat ćemo sve, što je vlastniku u gotovu novcu i tvarih iz gospodarstva dano, što je od predujmovah povratjeno i što je na izvedene trajne poboljšice potrošeno. Razlika medju dugovnom i imovnom svotom od njekoliko godinah pokazat će nam višak na imovnoj strani, po tom dakle, kako se uložena glavnica ukamatjuje i za koliko se je imovina pomnožila.

Gornje razlaganje razjasnit će nam sliedeći primjer:

Glavnični račun dobra N. N.

Dugovina.			Imovina.		
1874	Kamate na kupovninu (ili imovnikom uglavljenu vriednost) na 150.000 for. po 4%	6000	1874	Vlastniku izdano	300
				Na poboljšice potrošeno .	5000
1875	Kamate na kupovninu . .	6000	1875	Vlastniku dostavljeno . .	5300
	Kamate na trošak izvedenih poboljšicah na 5000 for. po 6%	300		Na poboljšice potrošeno .	3000
1876	Kamate na kupovninu . .	6000	1876	Vlastniku dostavljeno . .	6200
	Predujam u gotovu novcu	3000		Od predujma povratjeno .	1500
	Kamate na trošak izvedenih poboljšicah na 5000+ 3000 for=8000 for. po 6%	480		Na poboljšice potrošeno .	2000
1877	Kamate na kupovninu . .	6000	1877	Vlastniku dostavljeno . .	8000
	Kamate na trošak izvedenih poboljšicah na 8000+ 2000 for.=10 000 for. po 6%	600		Od predujma povratjeno .	1500
		28380		Na poboljšice potrošeno .	1200
	Višak imovine	5620			
		34000			34000

Poglavje II.

Kontrola.

Naslov I.

Da se unapred preprieči oštetjenje imovine.

§. 39. Osobna svojstva računarah.

Računovoditelji, kojim je imovina povjerena, da s njom gospodare, mogu ju oštetiti, kad bi proti svojoj dužnosti što uzradili, ili nebi izvršili, što su dužni učiniti. Jedno i drugo se može dogoditi ili hotice u zloj nakani, ili nehotice s neopreznosti i neznanju. Da se to zaprieči, treba da je računarom volja dobra i da su pošteni; zato valja da su primjereno platjeni i obskrbljeni i da polože jamčevinu, obično u iznosu svoje plaće. Osim toga jošte osobito treba, da su računarskoj struci vješti i da točno poznaju sve propise i naputak za upravu onoga gospodarstva, kod kojega služe.

§. 40. Predaja i čuvanje imovine.

Tko s tudjom imovinom gospodari, odgovoran je njezinu vlastniku za svaku štetu i manjak. Da bude jedan i drugi u tom pravcu siguran, treba da vlastnik imovine takovu predade nadstojniku gospodarstva na temelju točna i potanka popisa imovinskih sastojinah, treba da su oba kod predaje prisutna, i da prvi kao predavatelj a drugi kao primatelj predajni spis podpišu.

Kod miene pojedinih računovoditeljah biva predaja u prisuću nadstojnikovu na temelju dotičnih dnevnikah, koji se u tu svrhu zaključe, te izkazana zaliha uz svestrani podpis novomu računovoditelju na dalnje zaračunavanje predade.

Preuzetu imovinu valja čuvati i gibive imovinske sastojine pod zaporom držati u prostorijah i spravah za to odredjenih; u ovih se nesmiju čuvati tudje stvari. Kad se gibive imovinske

sastojine, što je osobito glede novca i obveznicah treba, čuvaju pod dvostrukim zatvorom, nesmije nikada ključ od jedne brave dospjeti u ruke, kojim je povjeren ključ od druge brave.

Kad se sa strankami posluje, otvorena je blagajna i novci povjereni su samo jednoj osobi. Veliku novčanu gotovinu valja razdieliti na glavnu i ručnu blagajnu; ova se otvara za dnevno poslovanje a ona samo od vremena do vremena za prenašanje novca iz nje u ručnu blagajnu, ili obratno.

Nadstojnik gospodarstva treba da se čestje sam osvjedoči, da li imade toliko imovinskih sastojinah, koliko ih po dnevnicih mora biti. Osobito se to imade sbivati glede novca i obveznicah, n. p. svakoga tjedna zaključkom dnevnika u stupcu za tekst, a svakoga mjeseca redovitim zaključkom.

§. 41. Blagajničko poslovanje.

Kod primanja i izdavanja novacah valja prije izpitati pripadnost i pravilnost prihodah i razhodah, t. j. da li su likvidni na temelju doznakah, namirah i protunamirah. Kad je u blagajni više osobah, to će jedna, kontrolor (nadglednik, protustavnik) pripadnost i pravilnost predstojećih uplatah i izplatah izpitivati, (likvidirati, obredjivati) a druga, blagajnik (pjeneznik, kasir) izplatjivati.

Prema tomu valja svaku stranku uputiti na likvidatora, koj će doprinešene dokaznice, kao: platežne naloge, doznake, račune, naručbe, namire, protunamire, itd. izpitati i obrediti, uspjeh toga na pismu zabilježiti, u računsku knjigu upisati i stranku na blagajnika uputiti, koj će tada novce primiti ili izdati, potrebite spise za podkrepu računa pridržati a druge stranki povratiti. Svaka izvršena izplata ili uplata ima se u dnevnik unesti odmah, ili kad bi mnogo stranakah bilo, kasnije ali svakako još isti dan.

§. 42. Polaganje računah.

Vlastnik gospodarstva valja da znade od vremena do vremena, što se je sbivalo s njegovom imovinom, kako se je gospodarilo, koji su svršeni čini u prometu s imovinom, da li se je sve pravilno i istinito sgadjalo, i kakovi su postignuti uspjesi gospodarstva. U tu svrhu treba polagati račune o novcu, o tvarih i o stanju čitave imovine. Da se pako uzmogne prosuditi pravilnost, pripadnost i istinitost svršenih činah, treba da se računom

priklope pismene izprave, odnoseće se na pojedine poslovne slučajeve kao dokazni prilozi. Ako je vlastnik gospodarstva u istom mjestu, gdje se računi vode, ili je možda naputkom tako ustanovljeno, neće biti treba sastaviti prepise iz računskih knjigah, jer se takove na istom mjestu pregledati i prosuditi mogu.

§. 43. Novčani račun.

Ovaj se polaže na dva načina: na temelju blagajničkoga dnevnika, ili na temelju računika. Kad je gospodarstvo koje veliko, razgranjeno i na više miestah položeno, može biti propis, da se sustavni novčani račun sastavlja kod središta uprave, u koju svrhu sabiraju se svakoga mjeseca od svih stranah zaključeni novčani dnevnici, ovim se odmah prilože sve dokaznice za novčane prihode i razhode, a prepisi od dnevnikah pridržaju se za ravnanje kod dalnjega poslovanja i za unos podmirbah u likvidacijonalnu knjigu. Ali najčešće se ipak slaže sustavni novčani račun kod svakoga pojedinoga gospodarstva napose, koj se tada svake godine obložen svimi dokaznicami podnaša dotičnomu mjestu. Novčani račun nije ništa drugo nego prepis računika po svih njegovih stupcih od dotične godine. U tu svrhu uzmu se iste skrižaljke, koje su za računik ustanovljene. Poslie kako je računik zaključen i svotnik sastavljen onako, kako to kod zaključivanja i svotnika računika potanko razložismo, prepišu se najprvo stupci prihoda pa onda razhoda onim redom, kako u računiku dolaze tako, da se odmah poslie svote prediućega stupca napiše broj i naslov drugoga stupca, a za tim predmeti i iznosi sve do uključivo svote toga stupca; onda sliedi treći i tako redom svi ostali stupci, pa napokon opetovanje stupacah i njihovih svotah u svotniku. Pod zadnjim stupcem prihoda i razhoda u prepisu kao i pod glavnom svotom prihoda i razhoda u svotniku napiše se mjesto i vrieme položena računa i podpišu se odgovorni voditelji blagajne.

Ovako udešen prepis računika, da vlastniku gospodarstva dokaže istinitost, pripadnost i pravilnost svršenih činah u novčanom poslovanju, valja jošte obložiti s pismenimi dokaznicami, t. j. za svaku stavku uplate ili izplate priklopiti dotične pismene izprave, što smo ih tečajem godine vodeći blagajnički dnevnik od mjeseca do mjeseca sakupili, kao što su: doznake, nalozi, naručbe, računi stranakah, namire, protunamire, poštovne predatnice, tovarni i vozni listovi od poštah i željeznicah, mjesečni

*

izkazi, težačke tjednice, razni izkazi, itd. Prilozi ovi razrede se po stupcih i njihovih tekućih brojevih te se svaki od njih označi člankom dnevnika i brojem stupca, na koj spada, pa se onda u više smotakah svežu i s prepisom računika dotičnomu mjestu podnesu.

§. 44. Tvarni računi.

Istim pravom, kojim vlastnik gospodarstva zahtjeva doznati, kako se je s novcem gospodarilo, zahtjevat će i dokaze za gospodarenje sa stvarnom imovinom; valja nam dakle polagati i tvarne račune tako o stalnoj kao i kolajućoj glavnici.

Kako jur u tvarnom računovodstvu razložismo, vode se o stanju stalne glavnice razni dnevnici za pojedine našastarske grane, a za kolajuću glavnicu vode se razni dnevnici o zalihi plodinah, proizvodah i gradiva i napokon o svakdanjih potrebštinah.

Nakon zaključka svih našastarskih granah uzme se za svaku granu napose potrebiti broj tabakah od istovrstne križaljke, pa se redomice iz izvornika prepiše svaka grana upravo onako, kako se za dotičnu godinu u izvorniku nalazi skupa s podpisom po mjestu i vremenu i po imenu računovoditelja priloživši svakoj grani potrebite možda pismene dokaznice. Ovako prepisane našastarske grane sakupe se po rednom broju granah u preglednu križaljku s naslovi granah upisavši u nju pojedine svote komadah i njihove novčane vriednosti, sbrojivši zatim jedne i druge vrsti svote u glavnu svotu izkazat ćemo za dotičnu godinu efektivno stanje stalne glavnice po broju komadah i po vriednosti.

Sličnim načinom postupat ćemo i kod dnevnikah kolajuće glavnice. Nakon zaključka dnevnikah o zalihi i svakdanjih potrebštinah prepišu se svi pojedini dnevnici na potrebiti broj istovrstnih križaljkah, prepisom prilože se doznake i ine pismene dokaznice, pa se onda prepisi sakupe u preglednu križaljku, naznačivši u njoj naslove pojednih dnevnikah i broj prilogah.

§. 45. Imovnik.

Da vlastnik gospodarstva uzmogne o stanju svekolike imovine obaviešten biti, treba mu svake godine podnašati imovnik. Kako se ovaj započimlje, vodi i zaključuje, razloženo je jur na dotičnom mjestu o popisu imovine. Ovdje nam valja samo napomenuti, da zaključeni novčani i tvarni računi sadržavaju potrebite podatke za imovnik, pa je treba, da se zemljišta i sgrade prema izvedenim poboljšicam, većim i trajnim preinakam ili prema novomu priraštaju razvide i prociene, da se zaliha stalne i kolajuće glavnice na temelju tvarnih računah procieni, koristovna prava i tražbine da se razvide i prociene, te napokon prispodobom aktivne i pasivne imovine da se njezino konačno stanje izkaže.

§. 46. Gospodarski uspjeh.

K polaganju računah valja jošte pribrojiti izkazivanje gospodarskoga uspjeha, kako je to u naslovu 3. potanje razloženo. Tomu će se pako udovoljiti, da se od dotičnih izkazah, od zaključnoga računa, čistoga dohoda i od glavničkoga računa sastave prepisi i k ostalim računom priklope.

§. 47. Dokaznice kao prilozi k računom.

Kako je to jur gore više napomenuto, valja glede svih u gospodarstvu s imovinom izvršenih činah dokazati, da su pravilni i istiniti; u tu se svrhu računom prilažu razne pismene dokaznice. Najviše dokaznicah treba za novčani račun, koje si možemo razdieliti u dokaznice pristojbah i dokaznice podmirbah.

Na prvu vrst spadaju ponajprije doznake, što ih izdaje ravnatelj gospodarstva u slici nalogah, dopisah, naredabah, itd., osim toga temelje se mnoge pristojbe na ustanovah naputka, na naručbah, na ugovorih, na sudbenih odlukah, na porezovnih platežnih nalozih, na poglavarstvenih odredbah, itd. Na dokaznice podmirbah pako spadaju namire za novčane izdatke i protunamire za novčane uplate. Mjesto namirah upotriebit ćemo često poštovne predatnice, tovarne i vozne listove od poštah i željeznicah, težačke tjednice, uredovne potvrdnice, itd.; namjesto protunamirah bit će ponajviše dovoljno priložiti parice, poštovne kupone, ubaviestnice, naručbenice itd. Osim navedenih dokaznicah podkriepljuje se novčani račun i tvarnimi računi, s kojimi su mnoge prihodne i razhodne stavke u medjusobnom savezu. Sve, što je novcem nabavljeno, valja u dotičnih tvarnih računih u prihod staviti, pa se zato u računiku glede našastarskih predmetah u opazki zabilježi broj grane i stavni broj, pod kojim je nabavljeni predmet u račun uvrštjen.

Za oblaganje tvarnih računah upotrebit ćemo ponajviše doznake, izdane za podkriepu prihodah i razhodah u tvarih. Za pojedine slučajeve valjat će drugo koje pismo; tako n. p. potrošak u krmi i slami dokazat će se mjesečnom izmjerom, za razhod poginule stoke priloži se liečnička svjedočba živinara, elementarnom nepogodom propali predmeti naznačuju se u iztražnom zapisniku. A i novčanim računom dokazuje se pravilnost zaračunavanja u tvarih, pa se s toga u tvarnih računih na dotičnom stupcu upisuju članci novčanoga dnevnika, pod kojimi je novac za prodane tvari u prihod a za nabavljene u razhod stavljen.

Imovniku se priklapaju izvadci iz zemljištnika (gruntovnice), izkazi zemljištah, tlovidi i šumovidi, nacrti i opisi sgradah, podimovnici, prepisi ugovorah i izpravah glede koristovnih pravah, itd. Izim toga temelji se imovnik glede stalne i kolajuće glavnice na novčanom i tvarnih računih, iz kojih su podatci za veličine dotičnih imovinskih sastojinah povadjeni.

§. 48. Doznačivanje i naručivanje.

Medju izdašna sredstva, da se imovina od oštetjenja občuva, ide doznačivanje. Računovoditelji naime nesmiju s povjerenimi si imovinskimi sastojinami po svojoj volji razpolagati, već treba da se drže nalogah ravnatelja gospodarstva, koj će upravljajuć s imovinom i nadzirajuć ju odredjivati, kako, kada i što se imade u prihod ili razhod staviti, pa će u tu svrhu izdavati pismene odredbe pod imenom doznakah. Isto tako, kad je što treba za gospodarstvo nabaviti, izdavat će on pismene naručbe. Da ravnatelj gospodarstva uzmogne u jednom i drugom pravcu službu svoju valjano vršiti, treba da mu je naputkom označen djelokrug i povlast, da pozna obstojeće odnošaje gospodarstva, da pozna dotičnu imovinu i postojeće propise glede uprave š njom; izdane po njem pismene doznake i naručbe valja da su sastavljene u službenom liku, označene uredovnim brojem i podpisom; po sadržaju pako treba da se u njih navedu sve okolnosti i podatci, kako će se zaračunavanje točno i izvjestno obaviti moći.

§. 49. Proračun novčani, svrha mu i način sastavljanja.

Novčani proračun (preliminar, etat, budget) je u sustavnom liku po obstojećih stupcih sastavljena i na izkustvu prošlosti

utemeljena osnova, kako se imade u bližnjoj budućoj godini s novcem gospodariti.

Proračunom se dakle već unapred ustanovljuje, koliko će biti prihoda i koliko troška u novcu, da li će kod veće potrebe a manjega prihoda biti manjka ili obratno viška, i kako će se manjak pokriti; njim se predlažu preinake, koje bi možda u gospodarenju nuždne bile, i ustanovljuje se mjerilo, koliko i na što će ravnatelj gospodarstva trošiti, a što i koliko mu valja u budućem prihodu postignuti; na proračunu se dakle imadu temeljiti sve naredbe, što će ih ravnatelj gospodarstva glede novčanih prihodah i razhodah izdavati, njegova se dakle povlast proračunom steže i točno naznačuje. Iz svega toga se vidi, da je proračun najuspješnije kontrolno sredstvo prama ravnatelju gospodarstva, pa se s toga na saborih i skupštinah ulaže najviše uma i truda kod sastavljanja proračuna i vjećanja o njem.

Kod sastavljanja proračuna valja se držati sliedećih običih pravilah:

1. U proračun spadaju budući izviestni prihodi i razhodi tako redoviti kao i izvanredni, jer ovi djeluju na promjene u imovini, a prolazni prihodi i razhodi kao nedjelujući imadu se izostaviti.

2. Jer se proračun sastavlja za bližnju buduću godinu na temelju uspjeha prošlih godinah, to se potrebiti podatci uzimlju iz računah od prošlih godinah i to po pristojbah a ne po podmirbah.

3. Stalni prihodi i razhodi se u proračun uvrštjuju u svotah tekuće godine, osim da se za njihovu promjenu već unapred znade.

4. Za promienljive običajne prihode i razhode traži se većinom tro- ili višegodišnji prosjek od prošloga uspjeha po pristojbah; što se pako unapred na novo predvidja, valja posebice proračunati i ako uztreba strukovne vještake u pomoć prizvati.

5. Proračun razpada na prihodnu i razhodnu stran, na dio naime pokrića i potrebe. Kod većega, naročito kod državnoga gospodarstva razpada tako pokriće kao i potreba na poglavja, ova po okolnostih na naslove, naslovi pako na stavke ili rubrike. Skrižaljka za oboje treba da imade stupac za redni broj, za tekst, za novčane iznose, naime: za uspjeh od prošle godine, za odobreni proračun za tekuću godinu, za predlog buduće godine i za odobrene po vlastniku svote, napokon stupac za

opazke, u kojem se razlike medju uspjehom i predlogom obrazlažu i ine okolnosti za razjašnjenje navadjaju.

Kod obsežnijih proračunah obrazlažu se preliminirane svote na posebnih prilozih.

6. Slažuć proračun ide se po sastavnom računu od stupca do stupca, pa se za svaki stupac u posebnom prilogu pojedine stavke razlažu, koje se tada sbroje u svote predloga za svaki stupac, ove se svote napokon prenesu u svotnik proračuna, pa se tamo stegnu u glavnu svotu pokriča i glavnu svotu potrebe, te tako izkaže budući manjak ili višak.

7. Proračun kao osnova i predlog za buduće gospodarenje s novcem imade se podnesti vlastniku gospodarstva na odobrenje.

8. Odobren proračun veže ravnatelja gospodarstva, da se točno drži odobrenih na svakom stupcu svotah, da naime netroši više i na ino, nego što proračun ustanovljuje i da postigne odobrene prihode.

9. U tu svrhu mu valja od vremena do vremena prispodabljati po svih stupcih uspjehe proračunske godine s odobrenimi svotami u posebnoj bilježnici, u kojoj će pokraj odobrene svote za svaki stupac bilježiti nastale pristojbe.

Vidi oblik s malim primjerom u dodatku pod br. 55.

Naslov II.

Da se odkrije učinjeno oštetjenje imovine.

§. 50. Izpitivanje položenih računah.

Za sigurnost vlastnika gospodarstva nije dovoljno, da se računi samo vode i polažu, već je treba, da se položeni novčani i tvarni računi pregledavaju, pretesuju i izpituju ili po vlastniku samom, ili pako po njegovom odredjeniku. Iz položenih naime računah treba razabrati, kako se je s imovinom gospodarilo, da li su obavljeni poslovi istiniti i pravilni, i da li neima zatajenih poslovanjah.

§. 51. Postupak kod izpitivanja računah.

Da se uzmogne prosuditi način gospodarenja s imovinom, da li naime gospodarstvo u obće napreduje ili nazaduje, da li se imovina pomnožava ili umaljuje, valja iztraživati

gospodarske uspjehe od godine do godine, pa u tu svrhu razmatrati i prispodabljati sastavljene i podnešene godišnje imovnike, prispodobne izkaze novčane i tvarne imovine, zaključne račune čistoga dohoda i glavnične račune.

Glede istinitosti ovršenih poslovah valja sve stavke položenih računah sravnati s priloženimi dokaznicami pa se uvjeriti, da li se medju sobom slažu, pogledom na osobe i naznačene stranke, na unešene iznose i ciene, na izkazano vrieme, na razloženi temelj i razdoblje; osim toga treba izpitati i iste pismene izprave, da li su istinite, prave, po istih osobah podpisane, u slučajih potrebe po svjedocih podkriepljene, prepisi ovjerovljeni, da nisu izkrivljeni, da nije u njih što bitna promienjeno, tudjom rukom napisano, izbrisano, prekrižano, itd.

Što se tiče pravilnosti obavljenih poslovah, treba da su im doznake i naručbe valjane, na naputku i obstojećih propisih utemeljene, da se u naredbi navedene okolnosti medjusobno slažu glede osobah, iznosah i vremena, da su stavljeni uvjeti izpunjeni, da su obavljeni poslovi pod pravimi svojimi nadpisi stupci i granami zaračunani, da su propisane skrižaljke rabljene, i u njih da vlada red i čistoća.

Napokon se iztražuje, da li su sbilja svi obavljeni poslovi u račune i unešeni, da nije što zatajeno. To će se polučiti prispodobom uzajemnih poslovah, prispodobom novčanoga sa tvarnimi računi, na koliko razhod u novcu prouzrokuje prihod u tvarih ili obratno, razmatranjem prilogah u medjusobnom savezu stojećih i najposlie likvidacijom, t. j. posebnim izpitivanjem stranakah glede izkazanih aktivnih i pasivnih tražbinah.

§. 52. Računarske opazke iliti nedostatci i razjašnjenja.

Kod izpitivanja računah pronadjene mane glede istinitosti i pravilnosti imadu se popisati. Označivši ponajprije dotični račun, vrieme i osobu iztaknu se svi pronadjeni nedostatci u posebnih točkah (§§.) uz točan opis njihove kakvoće i razloga.

Na ovako sastavljene prigovore imat će računopoložitelj od točke do točke odgovoriti time, da okolnosti razjasni, da zahtjevom udovolji, ili da stavljene prigovore oprovrgne. Obično se ti prigovori i odgovori opetuju pod imenom nadopazakah i nadrazjašnjenjah. Ako računopoložitelj na izdane opazke ili nadopazke

u opredieljenom roku neodgovori: tad se dotični račun riešava s ogluhe (in contumaciam); u odnosnom riešenju propisuju se svi manisani iznosi na naknadu.

Nakon dovršenoga toga postupka izdaje se odluka glede preostalih, neopravdanih točakah na naknadu štete ili se što inače odredi.

§. 53. Odriešnica.

Ako glede istinitosti i pravilnosti položenih računah neima nikakovih prigovorah, ili da su računarski nedostatci konačno riešeni, te je po računopoložitelju zahtjevom udovoljeno, izdaje mu se pismena svjedočba, odriešnica, kojom se dalnje odgovornosti riešava na toliko, da mu se može položena jamčevina izdati; nu odgovara ipak za svaki manjak, koj bi se kasnije na štetu gospodarstva pronašao.

§. 54. Pregledavanje (škontriranje) imovine.

Škontriranjem se iztražuje, da li ima u istinu toliko imovinskih sastojinah kod gospodarstva, koliko po računih u ono doba treba da bude. Ono se proteže tako na novčanu kao i tvarnu imovinu a obavlja se ili po samu vlastniku gospodarstva ili po ovlašteniku uslied podieljenoga naloga. Škontriranje odredjuje se u neopredjeljenih rokovih i iznenada tako, da računovoditelj o tom ništa nezna; inače pako treba da se obavi povodom izmjene osobah i predaje imovine, ili uslied kakove nepogode, požara, kradje, itd.

§. 55. Škontriranje blagajne i efektah.

Ovlaštjen pregledatelj blagajne stupivši iznenada unutar, razgledat će prostorije i spreme za čuvanje novca, pa će ove potonje dati zaključati. Kod jedne ključanice ostane ključ kod blagajnika, a spremu će pregledatelj zapečatiti; ako li je više ključevah, uzet će pregledatelj jedan k sebi. Sada treba izpitati, da li je u računih izkazan svaki obavljeni posao. Glede poslovah izvršenih, ali jošte u računu unešenih, imadu se predložiti dokaznice i takove likvidirati; svote likvidne uvrste se u račun pod dotičnimi stupci, a nelikvidne se uzimlju kao polozi ili dane predplate, kako se već tiču prihoda ili razhoda. Ako li bi stavka koja bila jur u dnevnik unešena, bez da je izplatjena, pri-

zove se dotična stranka, pa joj se pripadajuća svota uruči; ako li to nebi moglo biti, uzme se ista svota u račun kao polog.

Pošto se novčana gotovina i zaliha efektah iz dotičnih dnevnikah uvidjava, potražit će pregledatelj sve izvorne dnevnike, koji se po naputku voditi imadu, pa će ih na temelju dokaznicah izpitati počam od vremena, do kojega su dnevnici na cenzuru podnešeni. Uzamši dakle prenos od onoga vremena kao pravilan, prispodobit će se sve stavke dnevnikah s odnosnimi i pismenimi prilozi, da li se slažu po vremenu, po osobah i iznosih; valja mu nadalje iztražiti, da li su dokaznice prave i valjane, da li za svaku stavku dokaznica prileži, da li su iznosi dobro sbrojeni i prenešeni, da li su svote od drugih blagajnah primljene i doista u prihod stavljene. Poslie toga sbroje se svi dnevnici i poddnevnici, svote se u stupcu za tekst izkažu brojevi i riečmi, pa se dnevnici podpišu po pregledatelju i računovoditeljih. Konačno imaju se u posebnom izkazu sbrojiti sve prihodne i razhodne stavke, te ostatak izkazati.

Kad je to obavljeno, povrate se ključi pa se otvore spremice po blagajniku, koj će novce izvaditi, pa ih sam brojiti. Gdje ima mnogo novacah, svezani su kovani novci u posebnih vrećicah, a banke u paketih i to oboje po svojih vrstih s napisom izvana. Nesvezani novci broje se po komadih, a od svezanih naznačit će pregledatelj pojedine vrećice i pakete, da se u njih novci prebroje, ostale vrećice i paketi pregledaju se samo i kovani novac odvagne sav ili samo po naznaki pregledatelja. Obveznice i ostali efekti sbroje se po komadih. Osim toga valja jošte paziti, da su novci i efekti pravi i neoštetjeni. Za brojenja novacah unaša pregledatelj pronadjene svote po svojih vrstih u posebni izkaz, u kom će konačno sve stavke sbrojiti u jednu svotu, koja mora biti jednaka s onom, koja je po dnevnicih izkazana.

O škontriranju blagajne ima se voditi zapisnik, u kom se opiše povod i postupak kod škrontracije, unj se zabilježe pronadjene možda nepravilnosti glede vodjenja dnevnikah, glede dokaznicah i blagajničkoga stanja, a računovoditelji davaju u zapisnik svoja razjašnjenja i opravdanja. Zapisnik podpisuju obe stranke. Pregledatelj će shodna odrediti, da se pronadjene možda pogrieške izprave, nevaljane dokaznice ili novci izluče, manjak da se nadoknadi ili na teret računovoditeljem u razhod, a pronadjeni višak u prihod stavi; ako bi opazio ili bi

bilo razlogah sumnji, da se je dogodilo pronevjerenje, uklonit će dotičnika od službe i postaviti mu namjestnika, dapače u prešnih okolnostih može se dotičnik i zatvoriti.

Nakon obavljena pregledanja valja sastaviti škontrovno obnašašće, u kom će se ponajprije izkazati po vodjenih dnevnicih u jednom stupcu svi prihodi a u drugom svi razhodi, pa sbrojivši jedne i druge u glavne svote odbit će se prihod od razhoda i tako uglaviti gotovina; zatim se sastavi novčanik (Münzliste), gdje se popišu pronadjeni novci po svojih vrstih i sbroje u glavnu svotu, koja s prijašnjom jednaka biti mora, ako je blagajna u redu. Izkaz ovaj podpisuju takodjer obe stranke.

Škontrovni spisi prilože se izviešću, što će ga pregledatelj podnesti ravnatelju gospodarstva, da se uzmogne dalje uredovati i shodne naredbe izdati.

§. 56. Škontriranje tvarne imovine.

Došavši na pregledanje tvarne imovine i dokazavši svoju povlast, potražit će škontrirajući ponajprije od dotičnih računovoditeljah sve dnevnike, koji se po obstojećem naputku vodit imadu, u nje valja u prihod ili razhod staviti, što je do toga vremena jur doznačeno a nebi jošte bilo uvedeno, zatim će dotične osobe svoje dnevnike zaključiti. Zaključene ovako dnevnike preuzme pregledatelj, da ih počam od zadnjega zaključka u brojnom pravcu izpita, unešene stavke s doznakami sravna i pronadjene možda nepravilnosti zabilježi poradi dalnjega postupka. Zatim se iztražuje redomice od jedne prostorije do druge u prisuću dotičnikah množina i kakvoća pronadjene zalihe stalne i kolajuće glavnice, pa se u posebnom zapisniku bilježi, što je i kako pronadjeno. Strojevi, ratila, orudje, pokućtvo, posudje i razne sprave, sbroje se po komadih i zabilježi, u kom se stanju nalaze gledom na njihovu trajnost, način porabe i kako se čuvaju. Proizvodi, plodine, gradivo, i razne potrebštine premjere se sve, ili po izboru ova ili ona množina običajnom mjerom za dužinu, težinu ili šupljinu, tvari od velikoga objama, kao: sieno, slama, uzmu se približno po svom kockastom sadržaju, obaždarene bačve i ino posudje, kad je puno, zabilježi se po naznačenoj količini, a inače se iztraži pa odbije prazan prostor.

Pokraj iztraživanja množine valja se sveudilj, obazirati i na vrstnoću predmetah, pa onda kako i gdje se čuvaju.

Kad je pregledavanje ovako dovršeno te uspjeh toga u zapisnik ubilježen, valja sravnati pronadjenu množinu predmetah s onom u zaključenih dnevnicih, te tako uglaviti višak ili manjak. Tako pronadjene razlike glede množine kao i opazke glede kakvoće predmetah imadu dotični računovoditelji razjasniti dotično opravdati, što se u zapisnik unese, da se prema tomu ili naknada štete ili ina shodna odrede. Ako li bi se tečajem pregledanja pronašlo, da je tko što nepovlašteno na svoju korist upotrebio ili inače pronevjerio, imade se takov do dalnje odredbe od službe obustaviti.

Pronadjene množine imovinskih sastojinah prenesu se pozivno na obavljeno škontriranje u dotične dnevnike uz povratak istih na dalnje vodjenje.

DIO DRUGI.

Dvostavni ili trgovački slog.

§. 57. Postanak i razvitak dvostavnoga računskoga sloga.

Već u 15. stoljeću nalazi se dvostavni računski slog u Italiji, gdje je postao iz medjusobnih obračunah, što su ih talijanski trgovci medjusobno i sa svojimi trgovačkimi strankami od vremena do vremena sastavljali. Trgovac je naime za svakoga, s kim je trgovao, u svojoj računskoj knjigi otvorio list, pa je na lievoj strani bilježio sve, što je ona stranka od njega dobila budi u robi, ili novcu, ili što mu inače duguje, a na desnoj opet strani sve, što mu je ona stranka dala budi u novcu, ili u robi, ili što inače od njega tražiti ima; isto je tako činila i ova druga stranka u svojoj računskoj knjigi.

Nakon duljega ili kraćega vremena načiniše medju sobom obračun; sbrojivši naime sve stavke na lievoj i desnoj strani, podmiriše jedan drugomu razliku gotovim novcem.

Ovaj način obračunavanja bio je trgovcem toli priličan i za poslovni promet toli prikladan, da se ga trgovci sve to više latjahu, pa ga sada trgovci, tvorničari i obrtnici po čitavom svietu rabe. Kasnije protegnuše ovakovo obračunavanje i na predmete, stvorivši naime u računskoj knjigi za pojedini predmet ili robu obračun. Svi troškovi za dotičnu robu budu zabilježeni na lievoj strani, a što je roba doniela, na desnoj strani, pa se je tako dobitak ili gubitak lahko dao izkazati. Otvorivši obračune za sve predmete trgovinskoga prometa, doznat ćemo za skupni dobitak ili gubitak od čitave trgovine. Pa upravo po tom se ocjenjuje vrstnoća dvostavnoga knjigovodstva. Time, što je ono osim osobah i sve predmete prometa u medjusobne obračune potegnulo, dovilo se ono svojoj vrlini i završenosti.

Kao što su talijanski trgovci najbolje rabili i usavršili dvostavni računski slog, pa se je i dvostavno knjigovodstvo od njih razširilo po ostalom svietu, tako su se i talijanski ra-

čunarski izrazi uvukli u sve evropske jezike, a naime i u njemački tako, da su trgovačke, gospodarske i učevne računske knjige pune talijanskih nazivah, kao što su: conto, conto-corrente, conto pro diversi, conto dubioso — mio — suo — nostro — á meta — commuuo — etc., credit, debet, creditor, debitor, saldo, scontro, contant, prima nota, manuale, memeriale, mensuale, strazza, folio, pagína, brutto, netto, detto, franco, itd.

§. 58. Uporaba dvostavnoga sloga na gospodarsko računovodstvo.

Želeći se trgovačkim slogom služiti u gospodarskom računovodstvu, nije treba niti je moći sve potankosti i posebnosti trgovačkoga sloga na gospodarsko računovodstvo prenesti, već će biti treba koješta promieniti i gospodarskim odnošajem priudesiti a pridržati glavna načela i pravila dvostavnoga sloga. Trgovac kupuje i prodaje raznu robu, te tako dolazi u doticaj sa mnogo osobah, kojim on šta duguje ili od kojih šta tražiti ima. Za njega je od prieke nužde, da u svako doba i točno znade svoje dugove i tražbine, svoje vjerovnike i dužnike; njemu će dakle tekući račun (conto-corrente), u kom je za sve osobe, s kojimi trguje, otvorio račune (konte), biti glavnom knjigom. Pokraj toga mu se jošte valja obazrieti na pojedinu robu ili vrsti od robe, s kojom prometje, da vidi, što je na njoj dobio ili izgubio; biti će mu dakle treba i za pojedinu robu ili vrst od robe otvoriti račune (konte). Naproti pako gospodar, zemljodjelac, ako se i mora kupovanjem i prodavanjem baviti, ali mu je ipak glavna zadaća, da proizvadja razne plodine, pa u tu svrhu, da obradjuje tlo, da goji bilje i stoku, da se dakle bavi poljodjelstvom, šumarstvom, livadarstvom, voćarstvom, vrtlarstvom, vinogradarstvom, stočarstvom itd. Njemu će biti treba saznati dohod od svake pojedine grane svoga gospodarstva, morat će dakle za svaku granu posebice računati njezin prihod i trošak, pa budući, da si sve grane gospodarstva sveudilj i uzajamno koješta podavaju i jedna od druge prima, bez da bi se sve uzvratne činitbe gotovim novcem naplatjivale, bit će treba, da se za svaku pojedinu granu u računskoj knjigi stvori obračun (konta), te tako za gospodarsko knjigovodstvo sastavi glavna knjiga.

§. 59. Razlika medju jednostavnim i dvostavnim računskim slogom.

U I. dielu razloženo zaračunavanje biva u jednostavnih stavkah, koj način se zove slog komorski ili kameralni, pa se u državah upotrebljava kod zaračunavanja financijalnoga ili kameralnoga gospodarstva. Po tom se slogu svaki slučaj promjene s imovinom smatra kao prihod ili razhod u novcu ili tvarih, pa se svaki poslovni slučaj samo jedanput zaračuna po mjerilu novčanom ili tvarnom. Trošak za košnju livade dolazi samo jedanput u novčanom računu kao razhod; za kosce izdano vino dolazi samo jedanput u tvarnom računu kao razhod; uslied prodaje jednoga para konjah dolazi zadobljena novčana svota samo jedanput u novčanom računu kao prihod a par konjah samo jedanput u tvarnom računu kao razhod.

Kod dvostavnoga računovodstva smatra se svaki slučaj promjene s imovinom kao njeko davanje od njekoga i primanja po njekom, pa se vriednost danoga i primljenoga samo u novcu kao općenitom prometnom sredstvu zaračunava po dvaputa s obzirom naime na onoga, tko je šta dao i na onoga, tko je šta primio. Trošak od 100 for. za kosce dao je „blagajnički račun“ a primilo ga je „livadarstvo“, treba ga dakle dvaputa zaračunati, blagajničkomu računu u dobro a livadarstvu na teret upisati. Vriednost izdanoga za kosce vina treba „računu pivnice“ u dobro a „računu livadarstva“ na teret upisati. Novčani iznos sa 250 for. za prodane konje valja „računu konjarstva“ u dobro, a „blagajničkomu računu“ na teret ubilježiti.

§. 60. Razlika medju jednostavnim i dvostavnim knjigovodstvom.

Glavna razlika medju jednostavnim i dvostavnim knjigovodstvom sastoji u izkazivanju gospodarskoga uspjeha; po kameralnom naime slogu biva to prispodobnimi izkazi novčane i tvarne imovine, zaključnim iliti godišnjim računom čistoga dohoda i glavničnim računom; u dvostavnom pako knjigovodstvu sastavlja se zaključni račun te se izkazuje gospodarski uspjeh na temelju glavne knjige, u kojoj se za sve pojedine struke iliti

*

grane dotičnoga gospodarstva otvore obračuni, koji se vode i zaključuju trgovačkim ili dvostavnim računskim slogom. Potrebite u tu svrhu podatke vadimo iz računskih knjigah, navedenih i razloženih jur u računovodstvu po kameralnom slogu; po tom dakle su predradnje kod jedno- i dvostavnoga knjigovodstva one iste, računske knjige i dnevnici za izkazivanje imovine i promjenah s imovinom ostaju takodjer isti, jedino, da se po koja knjiga ili dnevnik pa i skrižaljka po svom obliku prema računom u glavnoj knjigi po dvostavnom slogu priudesiti mogu. Od tuda sliedi, da sva načela i pravila, razložena za gospodarsko računovodstvo po kameralnom slogu, valjaju istim načinom i za dvostavno knjigovodstvo.

§. 61. Posebna svrha dvostavnoga računovodstva.

Svaki gospodar, bio on obrtnik, trgovac, tvorničar ili u užjem smislu gospodar, želi, da mu posao, s kojim se bavi, korist nosi. U tu svrhu treba, da s imovinskimi sastojinami prometje, treba da sve promjene s imovinom pravodobno sazna i da točno znade, što je kod ovoga ili onoga prometa dobio ili izgubio, što sve valja u novcu, kao obćenitom prometnom sredstvu izraziti. Sve sastojine i promet s imovinom valja u računske knjige tako unašati, da se ne samo sve promjene imovine već i polučeni gospodarski uspjesi točno razabrati mogu. U 3. naslovu I. poglavja razložismo potanko, kako se po jednostavnom računovodstu izkazuje gospodarski uspjeh gledom na novčanu i tvarnu imovinu, glede čistoga godišnjega dohoda, glede obrtnoga dobitka i dohodka od zemljištah, glede kamatah od zemljištne, stalne i kolajuće glavnice i napokon o glavničnom stanju čitavoga gospodarstva. Koliko i jesu takovi računski podatci za gospodara poučni i koristni, ali se ipak mora priznati, da nisu dovoljni. Gospodaru naime nije dosta znati samo glavni posliedak svoga gospodarstva, skupni godišnji dohodak pogledom samo na njeke skupne imovinske grane i gospodarske odnošaje, već treba da potraži i sazna sva pojedina vrela dohodka i kako je svaka pojedina grana gospodarstva na skupni dobitak uplivala i djelovala; valja mu dakle saznati, koliko je bilo na svakoj pojedinoj gospodarskoj grani dobitka ili gubitka, pa mu treba u tu svrhu razmotriti sve, što je na uspjeh svake pojedine grane djelovalo, budi da je to na nju

potrošena ili od nje dobljena radnja, ili da su to razni proizvodi, plodine i gradivo; sve ovo je treba po obćem novčanom mjerilu u račun uzeti. Samo tako će moći gospodar izviestno i točno saznati, da li mu gospodarstvo napreduje ili nazaduje, koja pojedina grana mu je na veću ili manju korist, koju granu mu valja razširiti, s uziti ili ukinuti, jednom riečju: gospodar će vazda znati stanje svih pojedinih gospodarskih granah, kako se medjusobno odnose i kako uplivaju na gospodarski uspjeh. Sve ovo se najlaglje i najsavršenije postizava glavnom knjigom po dvostavnom slogu.

Poglavje I.

Općenita pravila za glavnu knjigu po dvostavnom slogu.

§. 62. Dužnik i vjerovnik.

Kao što je već prije rečeno, sastoje u gospodarskom prometu sve promjene s imenom u medjusobnom i uzvratnom davanju i primanju medju pojedinimi granami gospodarstva. Davatelj se zove „vjerovnik“ (creditor) a primatelj „dužnik“ (debitor); jer što je tko dao, ima pravo zahtievati, da mu se ono povrati ili nadoknadi, a što je tko primio, dužan je da ono povrati ili nadoknadi. S toga treba svaki slučaj promjene s imovinom dvaputa uknjižiti: davatelju naime u dobro a primatelju na teret upisati.

§. 63. Računi iliti konte (conto—conti).

U gospodarskom prometu valja iztražiti i ustanoviti, tko šta daje i tko šta prima. Davatelji i primatelji mogu biti osobe i predmeti. Antun Trgović, stojeći s gospodarstvom u stalnom poslovnom savezu, kupuje od gospodarstva razne plodine i proizvode, a prodaje gospodarstvu raznu robu. Isti kupiv 50 hkl. pšenice po 10 for., dakle za 500 for., kupio je 50 hkl. vina po 20 for., dakle za 1000 for., i kupio jednu kravu za 80 for. Isti prodao je gospodarstvu 300 klg. željeza po 20 nvč., dakle za 60 for., prodao je za krave 50 vrećah uljenoga tropa po 5 for., dakle za 250 for.

Za ove poslovne slučaje imat ćemo sliedeće davatelje i primatelje:

Primatelji (dužnici).	Davatelji (vjerovnici).
Primio.	Dao.
Antun Trgović 50 hkl. pšenice.	Žitnjak 50 hkl. pšenice.
Blagajna 500 for.	Antun Trgović 500 for.
Antun Trgović 50 hkl. vina.	Podrum 50 hkl. vina.
Blagajna 1000 for.	Antun Trgović 1000 for.
Antun Trgović 1 kravu.	Kravarstvo 1 kravu.
Blagajna 80 for.	Antun Trgović 80 for,
Kovačnica 300 klg. željeza.	A. Trgović 300 klg. željeza.
Antun Trgović 60 fr za željezo.	Blagajna 60 for. za željezo.
Kravarstvo uljeni trop.	Ant. Trgović uljeni trop.
Antun Trgović za trop 250 fr.	Blagajna 250 for. za trop.

Sve ovo medjusobno i uzajamno davanje i primanje treba da se zabilježi, to jest, da se uknjiži. U tu je svrhu treba, da se za sva davanja i primanja, tičuća se ili osobe ili predmeta, za takovu osobu ili predmet, otvori „račun“, ili tako zvana konta (conto). Po tom nastaju računi za osobe i predmete, jer i predmeti takodjer si medjusobno davaju i primaju. Tako u gornjem primjeru „žitnjak“ je dobio svoj žitak od „poljodjelstva“ pa ga daje blagajni ili stočarstvu na koliko se prodade ili za hranu stoke upotrebi; „podrum“ je dobio vino od „vinograda“ ili od „blagajne“, na koliko je vino proizvedeno u vinogradu ili je kupljeno, pa ga opet daje družini, težakom ili blagajni, na koliko se vino potroši kod kuće, ili se prodade itd.

Za gornje dakle slučajeve valja sliedeće račune otvoriti: jedan račun za osobu Antuna Trgovića i pet računah za predmete, dakle za žitnjak, podrum, kravarstvo, blagajnu i kovačnicu.

§. 64. Oblik računah (kontah).

Račun ili konta (conto) sastoji iz dvie nuzležeće strane ili lista od arka. Gore na arku za obe strane napiše se naslov osobe ili predmeta, za koj je račun otvoren; na lievoj strani bilježi se sve, što je ona osoba ili predmet primio, a na desnoj opet sve, što je dao. Za sve, što je na lievoj strani primljeno, postaje osoba ili predmet dužnikom, a na desnoj strani za ono, što je dano, vjerovnikom, t. j. na lievoj strani upisuje se osobi ili predmetu na teret ono, što je primio, a na desnoj u dobro ono, što je dao. Prema tomu dakle označuje se lieva

stran odsgora s lieva na kraju sa: „Primio“, ili „duguje“ ili „ima dati“ (Debet, Soll), a desna stran odsgora s desna na kraju sa: „Dao“, ili „traži“ ili „ima dobiti“ (Credit, Haben); lieva dakle stran predstavlja dugovine a desna tražbine.

Svaka strana računa označuje se na istoj strani istim tekućim brojem, t. j. s lieva i s desna stoji isti broj, i taj se zove broj lista (Folioseite); kad se list u knjigi dalje okrene, dolazi sliedeći tekući broj za obe strane itd.

Napokon treba, da je svaka strana računa providjena raznimi stupci. Tako dolazi s početka svake strane stupac za stavni broj, za vrieme, za savezne brojeve inih knjigah, (ovi su stupci užji), za razlaganje predmeta (stupac za tekst, koj je u sredini najširji), napokon s desna svakoga lista stupci za novčane iznose, kojih će biti više, kada treba bilježiti dospjelost stavakah i kamate računati.

§. 65. Razne vrsti računah (kontah).

Ako je koja osoba u trajnom poslovnom odnošaju prema gospodarstvu, dobiva u glavnoj knjigi svoj posebni (špecijalni) račun pod svojim imenom; osobe pako dolazeće samo kadkada u poslovni odnošaj, dobivaju skupni (kolektivni) račun pod imenom: „račun za razne stranke“. Kada bi gospodarstvo poslovalo sa mnogo raznih stranakah, pa se medjusobne tražbine nebi podmirbom izravnale, već bi se radilo na budući obračun, onda će biti najbolje osnovati posebnu knjigu pod imenom: obračunska knjiga, obračunik ili tekući račun (conto corrente), o kojem je bilo govora na strani 26. Skupnih računah za razne stranke može više biti, na koliko se isti poslovni slučaji na više osobah protežu. N. p. račun zakupnikah, na koliko imade više zakupnikah za razna zemljišta, račun plaćah i službovinah itd.

Isto tako ima posebnih i skupnih računah za predmete, na koliko se ili za pojedine predmete ili za više ih pod skupnim imenom otvaraju. Račun stočarstva bio bi skupni račun, a računi: konjarstva, volarstva, kravljarstva, krmadarstva, ovčarstva itd. posebni računi.

Predmetni računi osim toga mogu biti obćeniti i posebni (partikularni), na koliko predočavaju imovinske sastojine i

poslovne uspjehe u cielovitosti ili samo u pojedinih poslovnih granah; tako: račun razmjera (Bilanz-Conto), račun glavnice (Capital-Conto), račun dobitka i gubitka (Verlust- und Gewinn-Conto) jesu obćeniti računi, dočim račun blagajne, račun kamatah, jesu posebni računi.

Još je važnije razdieljenje računah, da ih razvrstimo u glavne i pomoćne. Glavni računi se protežu na proizvodne grane ili poduzeća, od kojih gospodarstvo svoj dohod prima, kao što je račun poljodjelstva, šumarstva, kravarstva, žganičarstva, opekarstva itd. Pomoćni pako računi se protežu na osobe ili predmete, koji gospodarstvu po sebi nedavaju nikakova dohoda, nego se u prometu gospodartsva nalaze s proizvodnimi granami u sveudiljnoj svezi i medjusobnom odnošaju; tako račun pivnice dolazi u doticaj s jedne strane s vinogradom i žganičarstvom, jer je od ovih granah vino i rakiju dobio, a s druge opet strane se odnosi na blagajnu, poljodjelstvo i livadarstvo, na koliko je rakija ili vino prodano ili na težake na polju i livadi potrošeno. Medju pomoćnimi računi valja osobito napomenuti razdielne ili prenosne račune, koji od raznih stranah dobljeni svoj primitak medju druge račune razdiele ili prenesu te tako primitak sa izdatkom izravnaju. Tako n. p. žitnjak primljen žitak od poljodjelstva, hmelj od hmeljarstva a sočivo od vrtlarstva razdieljuje ili prenaša ove plodine na račun blagajne, stočarstva i opet poljodjelstva, na koliko se ove plodine prodadu, za hranu stoke izdadu ili opet posiju, ostatak pako se prenese na buduću godinu, te se tako primitak sa izdatkom izravna.

Tako i račun blagajne sav gotovi, od raznih stranah i granah primljeni novac razdieljuje medju ostale račune te ostatak prenese na buduću godinu. Medju pomoćne račune spadaju nadalje obračuni medjusobnih činitbah, dakle računi dugovinah i tražbinah medju gospodarstvom i drugimi osobami ili strankami, kao: račun zakupninah, kamatah, vjerovnikah i dužnikah gledom na izložene glavnice, račun koristovnih pravah, račun služnostih itd., (simo spada račun ratarnice i višjega učilišta). Napokon se kao pomoćni imadu se smatrati računi zaključnoga gospodarskog uspjeha; simo ide: račun nekretninah, dobitka i gubitka, godišnjega zaključka i račun vlastnika.

§. 66. Ustanovljenje raznih računah za glavnu knjigu.

Prema tomu, kako je koje gospodarstvo veće ili manje te prema tomu i promet s imovinom veći ili manji, kako je gospodarstvo na više ili manje granah razdieljeno, kako više ili manje stručnih poslovah imade, kako gospodarstvo sa više ili manje raznih inih stranakah u doticaj dolazi, i napokon, kako će se gospodar zadovoljiti sa znanjem njekih obćenitih uspjehah ili će pako posebice i potanje potražiti ubaviesti od pojedinih granah gospodarstva, — prema tomu dakle bit će treba u glavnoj knjigi više ili manje raznih računah otvoriti.

Za početnike u knjigovodstvu i gdje je maleno gospodarstvo i malen promet, bit će probitačno čim manje računah osnovati, stegnuvši naime više posebnih računah u skupne i obćenite. Tako je moći posebni račun kolarnice, kovačnice i bačvarnice stegnuti u jedan skupni račun pod imenom: „račun obrtničtva“; račun loznjaka i vinograda u „račun vinogradarstva“; račune pojedinih tudjih osobah u „račun za razne stranke“; račun povrtlarstva i voćarstva u „račun vrtlarstva“, itd. Isto tako ćemo postupati, kad želimo samo od njekih glavnih granah gospodarske uspjehe saznati.

Kasnije će se moći polag volje i potrebe sve to više računah uvesti ili skupni računi u svoje posebne raztvoriti. Svakako valja paziti, da pri tom do jedne ili druge skrajnosti nedodjemo; jer ako je premalo računah za glavnu knjigu osnovano, nećemo biti ubavještjeni o gospodarskom uspjehu svih važnijih granah, ako li pako prekoredno mnogo računah uvedemo, bit će nam računski posao bez koristi pomnožen i zapleten a računska slika gospodarskoga uspjeha odviše razkidana i nepregledna.

Poglavje II.

Posebna pravila za dvostavno gospodarsko knjigovodstvo.

§. 67. Broj i razredba računah za glavnu knjigu na kr. gospodarskom i šumarskom učilištu.

Broj i vrst računah neda se za sve slučaje unapred ustanoviti, jer oboje zavisi od posebnih svojstvah svakoga gospodarstva; s toga je upravitelju gospodarstva glavnom zadaćom, da s obzirom na vrst i posebna svojstva i odnošaje gospodarstva, i s obzirom na ubaviesti, što ih glede gospodarskoga uspjeha iz knjigovodstva crpiti želi, ustanovi pojedine grane gospodarstva i prema tomu broj i vrst računah za glavnu knjigu udesi.

Po ovih načelih ustanovljen je broj i vrst računah za glavnu knjigu zavodskoga dobra na kr. gospodarskom i šumarskom učilištu u Križevcu, pri čem se je bilo treba obazirati, da je ovo zemljodjelsko gospodarstvo u uzkom spoju i prometnom odnošaju prema dva učevna zavoda, naime ratarnici i višjemu učilištu i prema zemaljskoj vladi kao zastupniku vlastnika.

Pregled ovih računah bit će dobrim ravnalom za zemljodjelska gospodarstva; s toga sliedi:

§. 68. Pregled računah (iliti kontah) za glavnu knjigu dvostavnoga računovodstva na kr. gospodarskom i šumarskom učilištu u Križevcu.

Tek. br.	A. Glavni računi (t. j. računi dohodah, proizvodah ili dobitka).
	I. Od zemljodjelstva:
1	Račun poljodjelstva (poljarstva),
2	„ livadarstva,
3	„ vrtlarstva i voćarstva,
4	„ vinogradarstva (i loznjaka),
5	„ šumarstva.

Tek. br.	
	II. Od gospodarskog obrta:
6	Račun pčelarstva,
7	„ svilarstva,
8	„ opekarstva,
9	„ žganičarstva,
10	„ mlina.
	III. Od stočarstva:
11	Račun konjarstva,
12	„ volarstva,
13	„ kravarstva,
14	„ krmadarstva,
15	„ kunićah (zecevah).
	B. Pomoćni računi.
	I. Razdielni ili prenosni računi:
16	Račun obćih troškovah,
17	„ težačkih nadnicah,
18	„ plaćah i berivah,
19	„ gnojišta,
20	„ obrtničtva (kolarnice i kovačnice),
21	„ poboljšicah (melioracijah),
22	„ našastara,
23	„ žitnice,
24	„ pivnice,
25	„ podruma (kao spremišta za zelje, repu, povrće, itd.),
26	„ štaglja (za krmu i slamu),
27	„ a) predplatah, b) tudjih novacah.
28	II. Račun blagajne.
	III. Računi učilištah:
29	Račun višjega učilišta,
30	„ ratarnice.
	IV. Zaključni računi:
31	Račun zemljištah i sgradah,
32	„ godišnjega zaključka,
33	„ zemaljske vlade,
34	„ dobitka i gubitka.

§. 69. Sravnivanje računah ovoga zavoda i inih gospodarstvah.

Svi skoro navedeni računi bit će i na inih zemljodjelskih gospodarstvih potrebni, osim računa ratarnice, višjega učilišta i zemaljske vlade. Višje učilište moralo je dobiti svoj račun, jer je sa gospodarstvom u medjusobnom odnošaju; ono dobiva od gospodarstva potrebite podvoze za svoja poučna putovanja i izlete, dobiva od šume goriva drva, za sgradu gradju, opeke itd. Ratarnica je još užje spojena s gospodarstvom, dočim ratari dobivaju drva, podvoze i razne gospodarske plodine za hranu, a uzvratno opet ratari rade za sve gospodarske grane. Napokon zemaljska vlada kao zastupnik i namjestnik zemlje imade se smatrati kao vlastnik gospodarstva; zemlja po zemaljskoj vladi daje tomu učevnomu zavodu dvie subvencije za uzdržavanje učiteljskoga osoblja, za uzdržavanje sgradah i za učevna sredstva, a štipendije za uzdržavanje ratarah; zemaljskoj vladi dakle pripao bi sav čisti dohod od gospodarstva, kad se i ovaj nebi potrošio na uzdržavanje višjega učilišta i ratarnice. Mjesto računa zemaljske vlade bit će dakle na drugom gospodarstvu račun vlastnika.

Nadalje bit će na inom gospodarstvu po koj računu manje, na koliko se tamo netjera pčelarstvo, svilarstvo, itd. Usuprot pako bit će na inih gospodarstvih i više računah potrebno, tako skoro svagdje račun zakupninah budi jedan, budi posebice za livade, polja, mlinove, krčme i lovišta; na jednom gospodarstvu će se voditi račun kamatah, dužnikah i vjerovnikah, a na drugom račun efektah, koristovnih pravah i dužnostih. Račun konjarstva i volarstva, jerbo daje podvoze ratarnici i višjemu učilištu, uvrštjen je na zavodu medju glavne račune, a na drugih gospodarstvih spadat će obično medju pomoćne račune pod imenom: „račun vozne marve“, na koliko se naime drži samo za gospodarstvo, pa se nebi davali nikakovi podvozi za plaću. Napokon bit će treba na obsežnih gospodarstvih po koj skupni račun razgraniti u više posebnih računah. Tako k računu poljodjelstva i livadarstva pridružit će se možda račun paše ili račun hmeljarstva; račun vrtlarstva i voćarstva moći će razpasti na dva posebna računa, isto tako račun vinogradarstva i loznjaka; od računa šumarstva, gdje imade velikih šumskih predjelah, bi se dalo načiniti više računah pod imenom šumskih predjelah

ili pako po vrsti gojitbe posebice za visoku i nizku šumu i za kolosjek.

Prema gornjemu razlaganju mogli bi se za poljsko gospodarstvo ustanoviti računi, kako se vidi u sliedećem pregledu.

A. Za poljsko gospodarstvo.

§. 70. Pregled računah (iliti kontah) za glavnu knjigu dobra „Križevčine“.

Tek. br.	A. glavni računi (t. j. računi dohodah, proizvodah ili dobitku).
	I. Od zemljodjelstva:
1	Račun poljarstva,
2	„ livadarstva,
3	„ vrtlarstva,
4	„ voćarstva,
5	„ vinogradarstva,
6	„ loznjaka,
7	„ šume „Široko brezje“,
8	„ „ „Kosovec“,
9	„ paše,
10	„ proizvedene krme,
11	„ hmeljarstva, itd.
	II. Od gospodarskog obrtničtva:
12	Račun pčelarstva,
13	„ svilarstva,
14	„ opekarstva,
15	„ žganičarstva,
16	„ mlinarstva,
17	„ pivarstva,
18	„ mliečarstva, itd.
	III. Od stočarstva:
19	Račun kravarstva,
20	„ krmadarstva,
21	„ ovčarstva,
22	„ peradi itd.

Tek. br.	
	IV. Od inoga prometa:
23	Račun poduzećah,
24	„ koristovnih pravah,
25	„ efektah.
	B. Pomoćni računi.
	I. Razdielni ili prenosni računi:
26	Račun općih troškovah,
27	„ težačkih nadnicah,
28	„ plaćah i berivah,
29	„ kućanstva,
30	„ vozne marve,
31	„ gnojišta,
32	„ obrta (kolarnice i kovačnice),
33	„ poboljšicah (melioracijah),
34	„ našastara,
35	„ štaglja (za krmu i slamu),
36	„ žitnice,
37	„ pivnice (za razna pića),
38	„ podruma (za zelje, repu, korun, povrće itd.),
39	„ prolaznih novacah,
40	„ zakupnine (ili kamatah).
41	II. Račun blagajne.
	III. Zaključni računi:
42	Račun nepokretninah (zemljištne glavnice),
43	„ godišnjega zaključka.
44	„ vlastnika (za novce i tvari),
45	„ dobitka i gubitka.

B. Za šumsko gospodarstvo.

§. 71. Pregled računah (iliti kontah) za glavnu knjigu šumskoga dobra „Župetnice“,

Tek. br.	
	A. Glavni računi (t. j. računi dohodah i dobitka).
	I. Od glavnoga užitka.
1	Račun drvah gorivih,
2	„ „ gradjevnih,
3	„ „ tvorivih (obrtnih),
4	„ guljenja kore.
	II. Od nuz-užitka.
5	Račun šumskih plodinah,
6	„ smole i terpentina,
7	„ treseta,
8	„ kamenoloma (prudja i pieska),
9	„ ribarije i šumskoga pčelarstva,
10	„ lova,
11	„ zemljodjelstva.
	III. Od šumskog obrtničtva.
12	Račun ugljenarstva,
13	„ katranarstva,
14	„ pepeljarstva,
15	„ vapnarstva,
16	„ opekarstva,
17	„ pilane (mlina, itd.).
	IV. Od inoga prometa.
18	Račun poduzećah,
19	„ koristovnih pravah,
20	„ efektah.
	B. Pomoćni računi.
	I. Razdielni ili prenosni računi.
21	Račun obćih troškovah,
22	„ težačkih nadnicah,
23	„ plaćah i berivah.

Tek. br.	
24	Račun kućanstva,
25	„ vozne marve,
26	„ poboljšicah (melioracijah),
27	„ našastara,
28	„ spremišta,
29	„ prolaznih novacah,
30	„ zakupnine (ili kamatah).
31	II. Račun blagajne.
	III. Zaključni računi.
32	Račun nepokretninah (zemljištne glavnice),
33	„ godišnjega zaključka,
34	„ vlastnika (za novce i tvari),
35	„ dobitka i gubitka.

Pobližje razlaganje pojedinih računah.

A. Glavni računi.

§. 72. Račun poljarstva —

je medju svimi računi proizvodnih granah najvažniji i najobsežniji, jer je upravo poljodjelstvo, od kojega gospodarstvo najveći i najtrajniji svoj dohod dobiva i jer, osim možda šumah, najviše od zemljištah zauzima. Gospodarski uspjeh od poljodjelstva dade se izkazati na više načinah. Hoće li se gospodar time zadovoljiti, da saznade dohod od svih svojih poljah skupno bez obzira na pojedina polja ili poljske predjele i bez obzira na poljske plodine, bit će mu dosta jedan račun poljarstva. Ako li pako želi potanje ubaviesti, koje mu polje najviše nosi, kako djeluje gnoj na pojedine plodine i koliko ga još imade u tlu, koja je obhodnja plodinah najprobitačnija, koja vrst plodinah se najbolje naplatja — onda će više računah o poljarstvu osnovati. Pri tom se može dvojakim načinom postupati: ili se naime za svako pojedino polje ili predjel u glavnoj knjigi otvori poseban račun, ili se pako to učini za svaku pojedinu plodinu ili barem za pojedine vrsti plodinah. Nu svaki od svih načinah imade i svojih potežkoćah. Gdje su

polja ili predjeli maleni, razkomadani, raztrešeni i mnogobrojni, ondje bi nastalo premnogo računah, kojimi bi se gore naznačena svrha tim teže postigavala, jer bi trebalo od svakoga polja ili predjela godišnji prirod posebice spraviti i posebice izmlatiti. Da pako uzmognemo za svaku pojedinu plodinu ili vrst plodinah poseban račun osnovati, treba osim ovećih poljskih površinah, da je tlo gledom na svoje sastojine i plodivost prilično jednako. Uslied toga na ovećih imanjih, gdje su polja ili predjeli obsežni, ili se pojedine vrsti plodinah u velikoj množini proizvadjaju ili osobito goje, ondje će biti probitačno, da se račun poljarstva na više pojedinih računah budi po predjelih ili plodinah razdieli.

Bio medjutime ili samo jedan račun poljarstva ili više ih, vazda ćemo na lievoj ili dugovnoj strani upisivati sve troškove a na desnoj ili imovnoj strani sve proizvode poljarstva, da prispodobno obiuh svotah uglavimo dobitak ili gubitak. Prema tomu spadat će na lievu — dugovnu stran:

1. Posebni troškovi na obradjivanje, čuvanje, žetvu, spremanje, mlatnju i vožnju do tržišta; ovi dakle troškovi, u dotičnih pomoćnih računih izkazani, obsižu a) ručne i vozne radnje, b) sjetvu i c) gnojitbu.

2. Obći troškovi, koji se protežu na čitavo gospodarstvo pa od njih razmjeran dio spada na poljarstvo. Simo idu troškovi uprave i nadzora, porezi i daće i uzdržavanje gospodarskih sgradah.

Ovi se troškovi u posebnom pomoćnom računu „obćih troškovah“ sakupe te po stanovitom mjerilu na dotične grane razdiele.

Tečajem jedne godine obavljene radnje mogu se ticati žetve buduće godine, pa s toga valja troškove za tekuću godinu razlučiti od onih za buduću godinu, želimo li strogo razlučivati čisti dohod od svake posebne godine. U tu svrhu imadu se za buduću godinu obavljene radnje, usjev i gnoj na desnoj strani tekućoj godini u dobro a sliedećoj godini na lievoj strani na teret upisati. Osim toga mogu se ostatci od gnoja tekućoj godini u dobro a sliedećoj na teret upisati. Nu poradi nesigurnosti takova obračunavanja i uzimljuć, da se na uredjenu gospodarstvu poprečno toliko gnoja proizvadja, koliko ga je treba, bit će probitačno gore potanko odpisivanje gnoja zapustiti te tako račun veoma olahkotiti. Isto tako moći ćemo i obavljene za buduću godinu radnje tekućoj godini na teret upisati; jer prosjekom

tekuća je godina toliko obradjenoga zemljišta od prošle godine primila, koliko ga budućoj godini predaje. obstojeće pako razlike izravnaju se posve tečajem više godinah. Takovo postupanje, osobito gdje je samo jedan račun poljarstva, neće biti na uštrb točnosti glede izkazivanja godišnjega dohoda a račun će biti jednostavniji. Usuprot pako na ovećih imanjih, gdje se za obsežna polja ili predjele, ili pako za pojedine plodine ili vrsti plodinah posebni računi vode, bit će treba činitbe jedne godine točno lučiti od druge godine.

Na desnu — imovnu stran spadat će:

1) sav proizvod u zrnju, korenju i slami, vriednost paše, itd.

2) za buduću godinu obavljene radnje i u tlu zaostali jošte gnoj, ako se naime jedna godina od druge strogo lučiti ima.

Na zakupnih gospodarstvih običaje se godišnja zakupnina na temelju posebnoga računa prema veličini i rodnosti pojedinih zemljištah medju ista podieliti, te bi ovako na teret poljarstva razmjeran dio zakupnine pao. Isto tako bi se na vlastitom gospodarstvu i kamate od zemljištne glavnice porazdieliti mogle. Nu toga nije upravo treba, jer se ovakovi računi i naknadno mogu sastaviti poslie zaključne glavne knjige, u kojoj će biti dobro na dotičnih računih naznačiti veličinu površine.

§. 73. O procjeni gospodarskih proizvodah.

U dvostavnom knjigovodstvu valja sve gospodarske proizvode i činitbe u novčanoj vriednosti predstaviti, te ih tako dotičnim računom u glavnoj knjigi na teret ili dobro upisati. Za prodane ili kupljene predmete i u obće za one kojih u svakdanjem prometu dovoljno imade, valja uzeti tržnu cienu. Ali će biti teže kod onih proizvodah, s kojimi je promet manji, i koji se u samom gospodarstvu potroše. Simo osobito spadaju razna krmina za stoku, slama i gnoj. Na malih gospodarstvih moći će se i ovi predmeti uzeti po tržnoj cieni, koja baš nebi znatno pala uslied ponude ovih predmetah na bližnjem trgu. Nu sasvim bi drugčije bilo, kad bi se napomenuti proizvodi od velikoga gospodarstva, dakle u velikoj množini na trg dovažali; ciena bi im znatno pala. U tih okolnostih daklè nebi mogla sama tržna ciena, kao previsoka biti dovoljnim mjerilom za procjenu napomenutih predmetah, već će biti od potrebe, da razmotrimo jošte

*

proizvodnu uporabnu vriednost dotičnih proizvodah te da medjusobnim prispodabljanjem ili ustanovimo poprečnu cienu ili se odlučimo za proizvodnu ili uporabnu cienu. Proizvodna vriednost predstavlja nam najnižju cienu; onu ćemo dobiti, ako sbrojimo sve troškove proizvadjanja za obavljene radnje, sjeme, gnoj, porez, nadzor, čuvanje i upravu, a ovu, kad proračunamo, kako se je koj proizvod, izražen u sienskoj vriednosti i potrošen kod stoke unovčio ili koliko je privriedio. Tako na pr. kod kravah uzet ćemo kao godišnji dohod: dobljeno mlieko, teliće i gnoj, za koj valja po mjestnih okolnostih njeku cienu ustanoviti, a kao trošak: kamate od vriednosti kravah, razmjeran dio za uzdržavanje stajskoga orudja i mliečarske sprave, sol, razsvietljenje i liečenje. Odbivši trošak od prihoda izkazat će nam preostali višak vriednost potrošena siena, t. j. uporabnu vriednost. Manje shodno će biti proizvodnu vriednost za temelj procjene uzeti; u tom bo slučaju izkazat će računi od raznih krminah vazda samo male dobitke, a gubitke nikada; ovako pako neće nam se predstaviti pravi uspjesi pojedinih proizvodnih granah. S toga će biti najprobitačnije, da na velikih gospodarstvih prispodobom tržne i uporabne vriednosti ustanovimo cienu gore navedenim proizvodom. Ustanovljene jednoč ciene valja se dosliedno držati.

Gledom na procjenu poljskih proizvodah valja se jošte obazirati na pašu, što ju je stoka na poljih imala, budi to na ugaru, na strni ili na strništu od vremena do vremena, ili pako trajno kroz jednu ili više godinah na djetelištih i krmnih predjelih. U prvom slučaju upisat će se vriednost paše svojevremeno poljarstvu na dobro, dočim će za drugi slučaj biti probitačno u glavnoj knjigi otvoriti poseban račun paše. Vriednost pako paše valja proračunati pogledom na vrst stoke, na broj glavah i vrieme pašnje, da se tako pronadje, koliko je siena prištedjeno.

§. 74. O računanju potroška gnoja.

Od prave razdielbe troška gnojitbe zavisi, da pronadjemo pravi dohod od svake proizvodne grane gospodarstva; s toga i valja računati, koliko se gnoja proizvadja, kako je medju pojedina zemljišta porazdieljen i koliko ga u tlu jošte imade. Pri tom se može postupati na više načinah prema raznim nazorom i svrham, koje postići želimo.

1. Imajući samo jedan račun poljarstva i držeći, da se toliko gnoja proizvadja, koliko ga je treba za svakogodišnju žetvu, napisat ćemo jednostavno vriednost izvežena gnoja i trošak gnojitbe poljarstvu na teret. Ako bi se medjutime izvanredno obavila posebna kakova gnojitba, morat ćemo njezin trošak razdieliti na više godinah po razmjeru djelovanja i trajnosti gnoja napisavši preostatak gnoja u tlu tekućoj godini na dobro a sliedećoj na teret.

Njeki misle, da nebi trebalo zaračunavati niti gnoja niti slame, jer da ova, kada se izključivo upotrebi stoki za stelju, nadoknadjuje na poljih potrošen gnoj. Nu ovo valja samo u velikom prosjeku a ne za pojedine slučaje pogledom na razne vrsti plodinah, na razne predjele i razna krmiva, pa se s toga nemože napomenuti postupak preporučiti.

2. Želimo li kod jednoga računa poljarstva izkazati, na koliko se je zaliha gnoja u tlu pomnožila ili umalila, morat ćemo točno pronaći potrošak gnoja u tlu i koliko se ga proizvadja, te potrebu sa proizvodom sravnati. U tu svrhu valja se obazirati na razne vrsti plodinah, na tlo, na podnebje, način obradjivanja, obhodnju itd., jer sve ove okolnosti djeluju na veći ili manji potrošak gnoja u tlu. Rabeć u tom pravcu od najvrstnijih gospodarah ustanovljene brojne podatke glede potroška gnoja u tlu valja prije jošte pokuse praviti u vlastitom okolišu glede kolikoće potrošena gnoja. Imajući ovako temelj za računanje i znajući površinu posijanih plodinah ustanovit ćemo približno, koliko je gnoja treba; što je prema tomu više ili manje gnoja proizvedeno, za toliko se je zaliha gnoja u tlu pomnožila ili umalila, pa ćemo višak tekućoj godini na dobro, a budućoj na teret upisati, manjak pako koncem godine od imovine odbiti.

Koliko bi se ovim načinom i htjelo postići veoma zanimivi i za gospodara poučan podatak, to ćemo ipak samo poslie svestranih pokusah i višegodišnjega izkustva ovaj način računanja moći uvesti, jer sbilja zavisi od premnogih raznih okolnostih.

3. Ako je račun poljarstva razdieljen na više pojedinih računah budi po poljskih predielih ili po vrstih plodinah, pa se opet uzme, da se toliko gnoja proizvadja, koliko ga se u tlu potroši, to ćemo jednostavno svu množinu proizvedena i izvežena gnoja skupa sa troškom gnojitbe razmjerno porazdieliti ili medju predjele ili medju vrsti plodinah s obzirom dakako na to,

da njekoje plodine više a druge opet manje gnoja potroše. Glede izvanredne i posebne kakove gnojitbe valja, što je već pod 1. rečeno.

4. Kod više računah poljarstva može se opet tražiti, da li je od jedne gnojitbe do druge u tlu preostalo više ili manje nepotrošena gnoja i kako je prema tomu rodnost poljah ponarasla ili spala. U tu svrhu ćemo novu gnojitbu poljskomu predjelu ili dolazećoj plodini na teret, a poslie nje u tlu zaostali, nepotrošeni gnoj na dobro upisati, ovaj se zaostatak gnoja prenese na teret buduće godine ili plodine, te se ovo odpisivanje potrošena i prenašanje zaostala gnoja nastavi do bližnje gnojitbe.

Kako je u ostalom ovaj postupak odvisan od premnogih okolnostih i koliko je treba pri tom izkustva, razloženo je već gore pod 2. pa će se s toga gospodar težko odlučiti na ovaj način računanja.

§. 75. Račun šumarstva jedan.

Gdje na gospodarstvu šuma u jednoj ili više čestinah sačinjava razmjerno manji dio zemljišta te se s poljodjelstvom pod istom upravom nalazi, ondje će biti dosta samo jedan račun šumarstva, u kojem ćemo na lievoj strani upisivati sve obće i posebne troškove onim po prilici načinom, kako je to za račun poljarstva razloženo, a osim toga spadat će simo jošte i služnosti, kojimi je možda šuma obteretjena, kao: vriednost drvarije, paše ili žirovine, što ju tko drugi u šumi imade. Na desnoj pako strani će se bilježiti svi dobljeni šumski proizvodi za glavni i nuzgredni užitak i od šumskog obrtničtva, kao: drvo gorivo, gradivo i tvorivo, sabran kesten, žir ili šiška, za svinje žirovina, zatim šumska trava, paša, hrastova kora itd.; simo spada korist od lova ili ribarije, i od šumskih obrtah, kao: od proizvadjanja smole, pepela, ugljena ili opekah, isto tako korist od kamenolomah ili vapnenicah.

Napose valja jošte napomenuti, da kod računa šumarstva nemože biti govora o kakovu prenašanju obavljenih radnjah od tekuće godine na buduću godinu niti o računanju potroška gnoja, kako je to kod računa poljarstva razloženo.

§. 76. Račun šumarstva raztvoren na više ih.

Ako li pako šuma poradi obsežnosti svoje predstavlja zamašnu granu gospodarstva sa raznimi užitci u većoj mjeri, onda

će biti probitačno račun šumarstva raztvoriti u više posebnih računah. U takovu slučaju bi se mogao otvoriti račun glavnoga užitka za sve vrsti drvah, nuz-užitka za sve vrsti šumskih plodinah, račun koristi od šumskoga tla i račun šumskoga obrtničtva.

Ako li pako šume sačinjavaju glavnu granu gospodarstva poradi svoje pretežne veličine naprama inim zemljištem, ili su pako tako obsežne, da iziskuju posebnu upravu i strukovno šumsko osoblje; to će onda biti treba posebno šumsko gospodarstvo voditi i za isto računovodstvo posebice urediti.

§. 77. Računi inih granah zemljodjelstva.

Prema obsežnosti zemljodjelstva bit će više ili manje računah potrebito, ali svakako će biti probitačno, da se za svaku vrst gojitbe u glavnoj knjigi osnuje poseban račun, i to će biti obično račun livadarstva, vinogradarstva, voćarstva, vrtlarstva, polag potrebe možda i račun pašnikah, loznjaka, hmeljarstva itd.

Glede toga. kako treba naznačene račune osnovati, kako ih stegnuti ili razgraniti, kako na dugovnoj strani sve posebne i obće troškove a na imovnoj strani sve proizvode i posebne koristi u novčanoj vriednosti pobilježiti, proizvode procieniti, potrošak gnoja proračunati i napokon zaključkom računah izkazati za svaku granu godišnji čisti prihod, — valjaju ista pravila, što su kod računa poljarstva potanje razložena.

§. 78. Računi gospodarskog obrtničtva.

Obično je i koristno, dapače na ovećih gospodarstvih upravo je treba, da se pokraj zemljodjelstva i gospodarski obrti vode, kako će jedno i drugo u svezi uzajemno uspjevati. Prema posebnim odnošajem gospodarstva i trgovinskoga prometa, mogu se s gospodarstvom razni obrti spojiti, kao što su: pčelarstvo, svilarstvo, opekarstvo, žganičarstvo, mlinarstvo, pivarstvo itd. Sve obrtničke grane pod jednim računom stegnuti, nebi bilo probitačno, jer bi se ovako samo skupni uspjeh obrtničtva izkazao, dočim bi uspjesi pojedinih granah nepoznati ostali, pa gospodar nebi znao, da li i na kojoj grani mu je možda gubitak, koj se dobitkom inih granah pokriva. Da uzmogne dakle razsuditi, koliko i koje pojedine obrtničke grane na obći gospodarski

uspjeh djeluju, pa da prema tomu jednu granu više a drugu manje njeguje ili ju sasvim zapusti, valja mu u glavnoj knjigi za svaku obrtničku granu poseban račun voditi.

Što se tiče uredjenja tih računah, bit će dovoljno u obće naznačiti, kako ćemo njihovu dugovnu i imovnu stran popuniti.

Na dugovnoj strani ubilježit ćemo:

1) od prošle godine preostale proizvode i tvorivo;
2) tečajem godine poradjeno tvorivo;
3) potrošeno gorivo na razsvietljenje i kurenje;
4) ručne i vozne radnje;
5) službovinu i ini trošak na posebno obrtničko osoblje;
6) razmjeran dio od obćih troškovah na upravu i nadziranje gospodarstva;
7) porez i daća, i napokon
8) otrošenje i uzdržavanje sgradah, orudja i raznih spravah.*)

Na imovnoj pako strani zapisat ćemo:

1) ukupni prihod od prodanih ili u gospodarstvu potrošenih proizvodah;
2) zalihu gotovih proizvodah i neporadjeno razno tvorivo, napokon
3) vriednost raznih odpadakah za krmu, gnoj itd.

Sbrojitbom stavakah pokazat će nam se na lievoj ili desnoj strani višak, i prema tomu pravi gubitak ili dobitak od dotične obrtničke grane.

§. 79. Računi stočarstva.

Na posve malom gospodarstvu sa njekoliko glavah stoke bit će možda dovoljan jedan račun o stoki; ali na većem gospodarstvu, gdje je i stoka višebrojna, bit će svakako treba za svaku vrst stoke poseban račun. Obično će biti sliedeći računi: konjarstva, volarstva, kravarstva, krmadarstva, ovčarstva i možda račun peradi.

Od navedenih računah može se račun konjarstva i volarstva voditi pod imenom: račun vozne marve. To će biti onda, kada se uzme, da su konji i volovi samo sredstvo za

*) Na ovu zadnju točku valja se osobito obazirati, da se neuloži veća glavnica, nego što ju dotični obrt snositi može, pa da se već unapred misli na amortizaciju glavnice, u koju svrhu treba svake godine razmjeran dio uračunati.

gospodarenje pa da čitavo gospodarstvo savkoliki trošak na konje i volove nositi mora. U tom slučaju neće konjarstvo i volarstvo nikakova dobitka ni gubitka izkazati, pa će račun vozne marve spadati medju pomoćne, razdielne račune, gdje će o tom računu posebice biti govora. Nego s obzirom na to, što se konji češtje i izvan gospodarstva po samu vlastniku i inače rabiti mogu, što se konji i volovi običajno na samom gospodarstvu odgojivaju i prodavaju, što se od njih osim podvoza i gnoj dobiva, — bit će probitačno oba računa medju proizvodne grane stočarstva, medju glavne račune uvrstiti.

Kad bi se koja vrst stoke različno gojila i rabila, kao na pr. da se jedni volovi drže za vožnju a drugi da se tove za prodaju, da se drži oveći broj kravah za proizvadjanje sira i maslaca u veliko, — bit će probitačno dotični račun razgraniti na dvoje ili troje; dakle od računa volarstva dobili bi: račun voznih volovah i račun tovljenih volovah; račun kravarstva bi mogli razdvojiti ili raztrojiti na račun kravah, i račun mliečarstva, ili pako na račun kravah, sirarstva i maslarstva. Račun krmadarstva ili ovčarstva bi se mogao razgraniti na više posebnih računah gledom na razne pasmine. Nu sve to zavisi od razbora i volje gospodarove, od obsežnosti dotične grane, od trgovinskih i inih mjestnih okolnostih i od raznih ubaviestih, što ih gospodar iz knjigovodstva crpiti želi.

Bilo medjutime više ili manje računah o stočarstvu, to će uz male promjene, koje se pojedinim računom lahko priudesiti dadu, valjati sliedeća obćenita pravila.

Na dugovnu stran naznačenih računah dolazi:

1) procjenbena vriednost stoke s početka godine;
2) za nabavu stoke tečajem godine izdani novac;
3) vriednost potrošene krme i slame;
4) troškovi na dvorbu, njegu i nadzor stoke i to naime:
   a) službovine i uzdržavanje slugah oko stoke;
   b) razmjeran dio od troška uprave i od troška za uzdržavanje stajah;
   c) troškovi liečenja;
5) uzdržavanje stajskih spravah i orudja;
6) odkup cestovnih težakah za voznu stoku;
7) osiguranje stoke.

Njeki običavaju i kamate od procjenbene vriednosti stoke simo pribrojiti, ali onda valja i kamate od glavnice za kupljenu

stoku priračunati. Medjutime bit će jednostavnije i upravo probitačno, da se nikakove kamate od glavnice za stoku, a niti od drugih glavnicah u obće neuzimlju u pojedine račune glavne knjige, već da se kamatni proračuni poslie zaključka glavne knjige na temelju izkazanoga skupnoga dohoda sastave.

Na imovnu stran doći će:

1) procjenbena vriednost stoke svršetkom godine;
2) savkoliki prihod i korist od stoke za čitavu godinu, i to:
   a) novčane svote za prodanu stoku;
   b) vriednost svih proizvodah, kao mlieka, mesa, masti, vune, kožah, jajah itd., i napokon
   c) vriednost dobljena gnoja.

Prispodobom dugovne i imovne strane izkazat će se dobitak ili gubitak od svake vrsti

§. 80. O vriednosti dobljena gnoja.

Pošto je gnoj za samo zemljodjelstvo prevažan, te na računanje čistoga prihoda od stoke i svih granah zemljodjelstva zamašno upliva, to se valja brižno obazirati na njegovu vriednost, u kojoj ćemo ga stoki na dobro a zemljodjelstvu na teret upisati. U tom se obziru može trojakim načinom postupati.

1. Uzimljuć, da je proizvedeni gnoj jednak potrošenoj slami za stelju, nebi se imalo niti jedno niti drugo zaračuanvati. Ovaj se postupak nemože preporučiti, kako je to već razloženo kod računanja potroška gnoja.

2. Ako se uzme, da se krma goji i stoka drži ponajviše poradi gnoja, onda će nam zaračunavanje biti dvojako.

a) Upisat ćemo svu krmu i slamu stoki na teret po onoj cieni, kako je poljarstvu upisano na dobro, pa ćemo kod zaključka računa izkazani manjak držati za vriednost gnoja. Po tom će gnoj pri jednakoj vriednosti krme i slame biti tim jeftiniji, što je stoka više privriedila i obratno tim skuplji, čim je bilo manje koristi od stoke.

Niti ovaj način zaračunavanja nebi bio probitačan. Prihod naime od stoke, dapače i od iste vrsti stoke može u pojedinih godinah veoma različan biti, te će uslied toga i vriednost gnoja veoma različna biti. Ova je pako okolnost veoma nepovoljna, jer vriednost gnoja na čisti prihod svih granah zemljodjelstva osobito pako poljarstva odlučno upliva.

b) Svu krmu i slamu zaračunat ćemo ne po uzetoj kakovoj tržnoj ili proizvodnoj cieni, već uzamši za gnoj njeku poprečnu, mjestnim okolnostim primjerenu cienu, kako će se to kod računa o gnoju pobliže razložiti, potražit ćemo za krmu i slamu, koliko je kod stoke privriedila, dakle uporabnu cienu, koju valja tada i poljarstvu na teret upisati.

Imovna stran računa o stoki, kako je jur više gore naznačeno, sastoji iz vriednosti stoke na koncu godine skupa sa prihodom i korištju od stoke, k tomu se pribroji jošte vriednost gnoja po uzetoj poprečnoj strani, pa se izkaže skupni prihod od stoke; sabravši na dugovnoj cieni vriednost stoke početkom godine i sve troškove na držanje stoke bez potrošene krme i slame, dobit ćemo svotu dugovne strane pa će nam njezin višak pokazati pravu uporabnu vriednost krme i slame.

Neka bi n. p. kod kravarstva iznašala

1)	vriednost stoke na koncu godine i sav prihod u mlieku itd.	5.500 for.
2)	proizvedeni gnoj sa 800 vozovah po 1 fr. 20 nč.	960 „
	dakle imovna stran	6.460 for.;
	na dugovnoj strani iznašala bi vriednost stoke s početka godine i sav trošak bez krme i slame . .	4.800 „
	razlika sa	1.660 for.

izkazat će uporabnu vriednost potrošenoga siena i slame. Ako je siena potrošeno 520 met. ct. a slame 1.100 met. ct. pa se uzme slama u polovičnoj vriednosti siena, to će od gornje razlike doći na jedan met. ct. siena 1 stot. 56 nč., a slama 78 nč. ili na obični ct. siena 87·4 nvč. a slame 43·7 nvč.

Ovaj je način računanja najprobitačniji iz tri razloga: prvo odklanjamo toli nepovoljnu promienljivost ciene gnoja; drugo saznajemo posebice, koliko je krma i slama kod svake vrsti stoke zavriedila, dakle koja vrst stoke najbolje naplatja potrošenu krmu i slamu; napokon rabeć uporabnu vriednost krme za cienu doznat ćemo pravi dohod od poljah za krmu, te ćemo moći prispodabljati čisti prihod od krmnih poljah s onim od inih poljah.

§. 81. Računi od inoga prometa.

Bit će možda slučajevah, da je s kojim gospodarstvom spojeno vinotočje, pivotočje, mesarija, krčma ili gostiona, da imade pravo pobirati desetinu, gornicu, daćevinu itd.; na drugom

opet gospodarstvu da se bave trgovinom s vinom, šiškami ili čim drugim; napokon bi se vlastnik možda bavio prometom vjeresijnih papirah: onda će biti treba, da se po koj skupni ili više posebnih računah za gore potaknute predmete osnuje.

Kod uredjenja i vodjenja ovih računah vazda će nam biti zadaća, da svekolike stavke prihoda i razhoda pregledno i tako sastavimo, kako će se od svake grane pravi dohodak izkazati.

Za gore navedene slučajeve trebalo bi osnovati račune: poduzećah, koristovnih pravah i efektah.

Račun poduzećah.

Ako bi na gospodarstvu bila osobita prilika, da se sakupljava vino, šiška, med itd., pa da se ovi predmeti koristno prodati mogu; to bi se gore naznačeni račun imao u glavnoj knjigi otvoriti.

Na dugovnoj strani unesli bi se kupovne svote, troškovi dovoza i odvoza, spravljanja i čuvanja, razmjeran dio od računa općih troškovah i našastara; na desnoj pako strani upisale bi se prodajne svote i procjenjena zaliha koncem godine.

U ostalom kad bi slični podhvati bili ili trajni ili u većoj mjeri, bilo bi onda probitačno, da se iz gospodarskoga prometa sasvim izluče te u posebnom računu vode.

Račun koristovnih pravah.

Kako je već gore rečeno, simo spada pravo vinotočja i mesarenja, pravo na desetine, gornicu, daćevinu itd.

U ovom ćemo računu n. p. za krčmarstvo na dugovnoj strani sabrati sve izdatke u naravi, troškove na uzdržavanje sgradah i raznih spravah, na upravu, porez itd., a na imovnoj strani sve dohodke, sabrane dakako u većih stavkah. Kod desetine ili gornice pobilježit ćemo na lievoj strani sve troškove pobiranja i čuvanja, a na desnoj sav prihod i preostalu zalihu.

Račun efektah.

Kad bi na kojem gospodarstvu bilo vriednostnih papirah u tu svrhu, da se š njimi prometje na dobitak tečajnih razlikah, onda bi valjalo taj račun voditi. Na dugovnu stranu dolaze efekti sa svojom kupovnom cienom i s time skopčani troškovi kao i možda na njih ležeći porez, a na imovnu stran dolaze

prodajne ciene i dignute kamate i preostala zaliha papirah po tečajnoj vriednosti. U ostalom moći je ovaj račun upotrebiti takodjer za privatne obveznice budi imovne ili dugovne i njihove kamate kao takodjer za promet zlatnoga i srebrnoga novca.

Kod velike množine i češtjega prometa s efekti može se takodjer za svaku vrst papirah poseban račun osnovati, pa će biti u takovu slučaju probitačno, da se i ovaj račun sasvim izluči iz gospodarskoga prometa te posebice vodi.

B. Pomoćni računi.

I. Razdielni ili prenosni računi.

Ovim je računom svrha, da nam u jasnom pregledu saberu sve primitke i izdatke, tičuće se svih ili više granah gospodarstva pa da ih onda po stanovitom mjerilu na dotične grane ili njihove račune razdiele. Simo spadaju te će se obično rabiti oni, koji su jur prije u „pregledu računah“ naznačeni.

§. 82. Račun općih troškovah.

Tomu je računu zadaća sastaviti sve troškove i činitbe, tičuće se ili skupnoga gospodarstva ili više granah zajedno, pa ih onda medju ine račune gledom na njihovu važnost i obsežnost porazdieliti. Simo će ponajviše spadati:

a) plaće i uzdržavanje gospodarskog urednika, činovnikah i službenikah, djelujućih na čitavom gospodarstvu ili na više dielah, njihova hrana, stan, ogrievanje, razsvietljenje, uživanje pokućtva i raznih spravah;

b) porez i daće, postotne i biljegovne pristojbe, odkup cestovnih težakah od vozne marve, občinski namet, podavanja za crkvu, školu ili ine zavode, osiguranje od požara i tuče itd. Ako li se koja daća tiče pojedine grane, n. p. potrošarina za rakiju, može se izdatak i neposredno žganičarstvu na teret upisati;

c) uzdržavanje i čištjenje gospodarskih sgradah, ako nebi za nje bio poseban račun, zatim putevah, mostovah, zdenacah, ogradah itd.;

č) razni izdatci za obću potrebu gospodarstva, kao: poštarina, vozarina, pisarničke potrebštine, putni troškovi, prikazi, nagrade itd., zatim vozne i ručne radnje, obavljene na korist cieloga gospodarstva;

d) kod zakupah valja sa ugovaranjem i preuzimanjem dobra skopčane troškove simo uračunati i na vrieme zakupa razdieliti.

Iz svih ovih stavakah sastavi se dugovna stran ovoga računa te se njihova svota na imovnoj strani medju dotične račune razmjerno porazdieli i prenese tako, da se obe strane izjednače.

Da uzmognemo obće troškove razmjerno medju ine račune podieliti te tako pojedine gospodarske grane pravedno obteretiti, valja nam za postupak ovaj potražiti mjerilo; ovo će se pako temeljiti:

1) na posebnih svojstvih pojedinih stavakah;
2) na obsegu dotičnih granah;
3) na veličini uložena truda kod nadzora i uprave.

Gledom na prvu točku valja ponajprije one stavke izabrati, koje se naročito protežu na ovu ili onu granu, ili se po naravi svojoj dadu raztvoriti u pojedine iznose, tičuće se izvjestnih granah, pa ih dotičnim računom na teret prenesti. Tako na pr. osiguranje vinograda ili poljah od tuče prenese se u čitavoj svoti, ono vinogradarstvu a ovo poljarstvu na dugovnu stran; za zemljarinu uzet ćemo ključ, po kojem je ista u porezovnih knjigah za pojedine vrsti gojitbe propisana, te ćemo znati, koliko od zemljarine dolazi na pojedinu ral vinograda, livade, polja, šume itd.; odkup cestovnih težakah za voznu marvu prenese se po broju parah na teret volarstvu i konjarstvu; potrošarina od rakije dolazi sva žganičarstvu na teret itd.

Što se pako tiče druge i treće okolnosti gore navedene, bit će najbolje za mjerilo uzeti veličinu glavnice, koju svaka dotična grana predstavlja, kako se to može razabrati iz popisa imovine (imovnika). Nakon izlučenih, i kako je malo prije razloženo prenešenih stavakah, sbroje se preostale stavke u svotu, pa se ova u razmjernih dielovih po veličini glavnicah prenese na sve proizvodne grane postotnim načinom tako, da će od obćih troškovah pasti na teret zemljodjelstvu n. p. 80%, gospodarskomu obrtničtvu možda samo 1% a stočarstvu 19%. Od toga bi došlo posebice na poljarstvo recimo 28%, na livadarstvo 22%, na vrt i voćnjak 8%, na šumu 20%, na vinograd $1\frac{1}{2}$ %, a na pašnike $\frac{1}{2}$ %; na pčelarstvo bi spalo $\frac{1}{2}$ % i na žganičarstvo $\frac{1}{2}$ %, na konjarstvo $4\frac{1}{2}$ %, na volarstvo 4%, na kravarstvo 9% i na krmadarstvo $1\frac{1}{2}$ %.

§. 83. Račun težačkih nadnicah.

Ovim se računom izkazuje savkoliki novčani izdatak na težake i na koje gospodarske grane su potrošeni. U tu svrhu naime prenesu se iz računa blagajne na dugovnu stran ovoga računa sve stavke težačkih nadnicah, pa se njihova svota na imovnoj strani razdieli medju dotične račune, kako će to dnevnik obavljenih radnjah naznačiti. Obe strane toga računa izjednačuju se.

Ovaj račun se može izpustiti tako, da se stavke težačkih nadnicah iz računa blagajne neposredno prenese na dotične račune, a to će biti ondje, gdje se vodi novčani račun na stupce razdieljen po glavnoj knjigi, u kojoj se nalazi i stupac: „težačke nadnice“. Nu svakako se gubi pregled potrošenih težakah, pa je bolje, da se gornji račun vodi.

§. 84. Račun plaćah i berivah.

Na dugovnoj strani ovoga računa sakupe se prenosom iz računa blagajne sve plaće i službovine gospodarskih činovnikah, službenikah i družine, pa se svota tih plaćah na desnoj strani porazdjeli i prenese na teret dotičnim računom po razmjeru, kako osoblje kod pojedinih dielovah gospodarstva više ili manje sudjeluje. Pri tom valja ponajprije plaću gospodarskog urednika i onih, koji se oko svih ili više granah gospodarstva bave, odbiti te na račun „obćih troškovah“, kako je to ondje pod a) rečeno, prenesti. Isto tako će se odbiti plaća kućne družine, kao: kuharice, dekle i kućnoga sluge i na teret prenesti računu „kućanstva“. Ostatak plaćah upisat će se sasvim ili većim dielom na dugovnu stran onih granah, za koje se družina izključivo ili poglavito drži, a njeki dio doći će na obće troškove, na koliko družina osim svoje struke kod raznih granah sudjeluje. Tako će plaća vrtlara spadati valjda sva na teret vrtlarstvu i voćarstvu, plaća sirara i kravara samo kravarstvu, a naproti plaća volara i konjara većim dielom volarstvu i konjarstvu a ponješto i obćim troškovom.

Po zaključku računa moraju obe strane jednake biti.

Račun berivah.

Upravo onako, kako s računom plaćah postupa se s računom berivah. Na lievoj strani se popiše sve, što su službenici

tečajem godine primili u žitku, drvih, vinu, odjeći ili obući užitak stana, vrta ili polja itd., pa se skupni iznos na desnoj strani porazdieli i prenese na dotične račune onim načinom i mjerilom, kako je više gore glede plaćah razloženo.

§. 85. Račun kućanstva.

Ovaj će račun biti treba na svakom gospodarstvu, gdje se uz vlastnika gospodarstva uzdržavaju dekle, kućni sluge i ina gospodarska družina, koja nevodi svoga vlastitoga kućanstva. U njem se imade sastaviti trošak na uzdržavanje gospodarskoga osoblja, da se uzmogne razdieliti na gospodarske grane, poradi kojih se osoblje drži.

Na dugovnoj strani sabrat će se sliedeće stavke:

a) razna hraniva kupljena ili iz gospodarstva dobljena, kao: mlieko, kruh, meso, mast, brašno, zelenje, povrće, sočivo itd.;
b) gorivo za razsvietljenje i kurenje, kao: drva, ugljen, ulje, svieće, žigice itd.;
c) troškovi na popravke i uzdržavanje kućne, stolne, kuhinjske i podrumske sprave, pokućtva i rubenine;
č) plaća kuharice, kućne dekle i sluge, prenešena iz računa plaćah.

Na imovnoj strani razdielit ćemo svotu gornjih stavakah medju dotične gospodarske grane, poradi kojih se osoblje drži. Pri tom valja ponajprije trošak na uzdržavanje gospodarskog urednika i njegovih pomoćnikah, kojih se poslovanje na sve gospodarstvo proteže, pronaći, od skupne svote odbiti pa na račun općih troškovah prenesti; ostatak će nam pokazati trošak na uzdržavanje kućnoga osoblja, koj se po mjerilu i načinu, kako je to kod računa općih troškovah potanje razloženo, dotičnim računom na teret upiše.

Ako li si vlastnik dobra sam svoje gospodarstvo uredjuje i vodi, ali veće i skupocienije kućanstvo drži, nego li bi urednika gospodarstva pripadati moglo, onda je treba, da se u računu kućanstva proračunaju samo troškovi na uzdržavanje gospodarskih pomoćnikah i družine, a za vlastelinsko kućanstvo da se osnuje poseban račun pod imenom *račun vlastnika za novac i prirodnine*, o kom će kasnije biti govora.

Bude li pako vlastnikovo kućanstvo samo primjereno okolnostim gospodarskoga urednika, tada se postupa, kako je malo prije kazano.

§. 86. Račun vozne marve.

Već je gore kod računah stočarstva napomenuto, kada i kako se za konje i volove, kao proizvodne grane stočarstva posebni računi imadu voditi, a da se oba računa i pod nadpisom za *voznu marvu* voditi mogu.

Ako se uzme, da se vozna marva samo poradi gospodarstva drži, da se dakle ista samo kao potrebito sredstvo za gospodarenje smatra, pa uslied toga da sav trošak na teret pojedinih gospodarskih granah pada; to se onda dakako račun vozne marve medju pomoćne račune uvrstiti mora.

Na dugovnoj strani zaračunat ćemo sliedeće stavke:

a) procjenbenu vriednost vozne marve početkom godine;
b) trošak za kupljenu marvu;
c) svukoliku krmu i stelju, osobito zob, sieno i slamu po dotičnih tvarnih dnevnicih;
č) službovinu i uzdržavanje konjarah i volarah i nadnice inih možda radnikah oko vozne stoke;
d) trošak na popravke i uzdržavanje vozne i ratarske sprave i orudja kao i razne sprave po stajah, i napokon
e) razne izdatke na podkivanje, liečenje, osiguranje, itd.

Na imovnu stran pako spadat će:

a) procjenbena vriednost vozne marve koncem godine;
b) prihod za izlučenu i prodanu stoku;
c) vriednost proizvedena gnoja po naputku računa o gnoju.

Gledom na procjenbu vozne marve bit će najbolje, da se prema vremenu buduće uporabe svake godine njekoliko postotakah od prvobitne ili nabavne vriednosti odpiše.

Sbrojivši stavke na dugovnoj i imovnoj strani u svote, izkazat će nam se dugovna stran veća od imovne strane, i ta razlika sačinjava skupni trošak na voznu marvu, koj sada valja na imovnoj strani porazdieliti te na teret pojedinim gospodarskim granam prenesti. U tu svrhu potražit ćemo potrebito mjerilo u dnevniku obavljenih radnjah, u kom se nalazi ne samo svota voznih danah za čitavu godinu, već je takodjer naznačeno, koliko i za koje pojedine gospodarske grane su vozne radnje potrošene. Skupni trošak vozne marve razdielit ćemo medju svotu voznih danah, da nam se izkaže vriednost pojedinoga voza; po broju voznih danah i vriednosti pojedinoga voza proračunat ćemo tada

novčanu svotu, koju valja svakoj gospodarskoj grani na teret prenesti, pa će nam se tako dugovna i imovna stran izjednačiti.

Gledom na razliku troška i radnje medju konji i volovi treba je za svaku ovu marvu poseban račun voditi te onako postupati, kako je gore razloženo.

Ako li bi se možda kadkada i krave zaprezale, to bi se računu kravarstva upisalo u dobro; samo bi se uzela manja vriednost voznoga dana, nego li kod konjah i volovah. Svotu voznih danah prenesti ćemo u novčanoj vriednosti dotičnim računom na teret po mjerilu, kako će to dnevnik obavljenih radnjah izkazati.

Ovdje bi se jošte dalo razpravljati o vriednosti ljetnih i zimskih voznih danah, pa da se prema tomu i račun udesava; nu obzirom na to, što bi se time zaračunavanje znatno pomnožilo i otegotilo, bez da bi od tuda imali osobitu kakovu korist, bit će najbolje, da za čitavu godinu vozne dane po jednakoj cieni računamo.

§. 87. Račun gnojišta.

Tomu je računu zadaća, da ustanovi cienu gnoja, da predoči kolikoću proizvedena gnoja i na koje dielove zemljodjelstva je potrošen. Simo spadaju osim stajskoga gnoja i razna bilinska i rudna gnojiva budi na samom gospodarstvu sabrana budi kupljena ili inače nabavljena.

Kod uredjenja toga računa možemo trojakim načinom postupati: ili ćemo uzeti, da je potrošena stelja naknadjena proizvedenim gnojem, ili da nam manjak kod računa stoke predstavlja vriednost gnoja, ili pako da uzmemo njeku poprečnu, mjestnim okolnostim primjerenu cienu za gnoj. Budući da se prva dva načina, kako je to već gore „o vriednosti dobljena gnoja“ potanje razloženo, nemogu preporučiti, to ćemo se ovdje samo trećim načinom baviti.

Gdje se gnoj često prodaje, uzme se poprečna prodajna ciena za račun; u drugih pako okolnostih neće biti ino, nego da potražimo uporabnu vriednost gnoja za domaće odnošaje. Pri tom će nam u pomoć biti tabele od raznih gospodarskih spisateljah, kojih brojeve valja pridesiti mjestnim okolnostim gledom na djelovanje gnoja na razne biline. Pronašavši ovako vriednost gnoja po metričkom centu ili po vozu, sastavit ćemo na dugovnoj strani toga računa množinu gnoja za svaku vrst

stoke, i k tomu pribrojiti trošak za priredjivanje gnoja kao i za kupljena ina gnojiva. Skupni iznos dugovne strane, porazdieljen na imovnoj strani toga računa na pojedine stavke, prenese se na teret onim gospodarskim granam, kako će to tvarni račun „o gnojivih“ ili „preglednik izvežena gnoja“ izkazati. Obe strane toga računa bit će u svotah jednake.

§. 88. Račun obrtničtva (kolarnice i kovačnice).

Na ovećih imanjih obično je uredjena kolarnica i kovačnica, da se uzmogne stranom na novo praviti a ponajviše uzdržavati sprava, gospodarsko orudje, ratila, strojevi i ine razne kućne sprave. Troškovi ove struke tiču se ponajviše granah zemljodjelstva, a pomanje stočarstva ili gospodarskog obrta. Račun obrtničtva mogao bi se stegnuti pod računom općih troškovah, ali samo onda, kada se obrtnici ovi izključivo samo za gospodarstvo drže; čim bi se pako u djelaonicah radilo i za tudje stranke uz naplatu za kolarsko i kovačko djelo i gradivo, to bi se već onda morao tražiti njeki čisti prihod od obrtne ove grane, te tako ovaj račun nebi spadao medju pomoćne — razdielne račune. Stranom poradi ove okolnosti, a stranom poradi toga, što su troškovi na obrtničtvo zamašni, pa se tja i posebna sgrada s mnogobrojnim orudjem uzdržavati mora, biti će probitačno pesebni račun za kolarnicu i kovačnicu voditi.

Na dugovnu stran ovoga računa dolazi:

a) plaća i beriva obrtnikah prenešena simo iz računa plaćah;
b) nabavljeno drveno i željezno gradivo i ine potrošljive tvari, trošak za kurenje i razsvietljenje;
c) trošak na uzdržavanje sgrade prenešen simo iz računa općih troškovah;
č) uzdržavanje kolarskoga i kovačkoga orudja prenosom iz računa našastara.

Na imovnoj strani razdielit ćemo dugovnu svotu na stavke po mjerilu i onako, kako je to za račun općih troškovah obširno razloženo; nakon prenosa ovih stavakah na teret dotičnim računom bit će svote obiuh stranah jednake.

Ako li se pako u kolarnici i kovačnici radi i za tudje stranke uz plaću, onda će se zaslužbine na imovnoj strani upisivati, te će se koncem godine izkazati višak kao čisti prihod.

*

§. 89. Račun poboljšicah (melioracijah).

Na ovaj račun mogu spadati samo oni troškovi i radnje, koje vriednost zemljištah izviestno i potrajno povisuju, kao: čištjenje poljah od kamenja, ograbanje oranicah i livadah, kopanje odvodnih grabah, pravljenje poljskih putevah, podizanje nasipah oko zemljištah, podcievljenje tla, krčenje na zaraštjenih zemljištih, zavažanje i ravnanje močvarskih mjestah, nove, koristonosne gradjevine i slične ine poboljšice, koje će nam uvjek, ili veoma dugo izviestnu korist nositi. Naproti pako valja troškove na ine radnje, koje bi samo za njekoliko godinah koristno djelovale, u razmjernih dielovih svake godine odpisivati.

S obzirom na gornje razlaganje uvidit ćemo, da će samo vlastnik gospodarstva račun poboljšicah voditi, jer zakupnik neće htjeti nikakovih poboljšicah izvadjati, za koje ga vlastnik nebi oštetio.

Dugovnu stran toga računa sačinjavat će svi troškovi u novcu, u tvarih i radnjah, upotrebljenih na trajno poboljšanje dobra. Svota dugovne strane razredit će se na imovnoj strani obavljenih poboljšicah, te od tuda prenesti na račun zemljištah i sgradah. Time će se obe strane i ovoga računa izjednačiti.

§. 90. Račun našastara.

Ovomu je računu na jednoj strani izkazati vriednost stalne, pokretne glavnice u raznom pokućtvu, spravah, orudju, ratilih, strojevih itd., i na koliko je ta vriednost ponarasla ili spala, a na drugoj strani izkazat će se troškovi na uzdržavanje i odbitci na otrošenje tih predmetah i razdielbah, te svote medju ine dotične račune.

Na dugovnoj strani bit će:

a) procjenbena vriednost gospodarskih spravah od prošle godine na temelju našastarskih granah, razredjena na više stavakah pogledom na dotične gospodarske grane;
b) nabavni troškovi za nove predmete sabrani u pojedine stavke kako pod a);
c) troškovi na uzdržavanje i popravljanje tih predmetah u stavkah kao pod a).

Na imovnu stran dolazi ponajprije procjenbena vriednost gospodarskih spravah na koncu godine, i to opet razredjena na više stavakah pogledom na dotične gospodarske grane, kako je

to i na dugovnoj strani učinjeno bilo. Stegnuvši sve stavke jedne i druge strane u svote, izkazat će nam se na dugovnoj strani višak, koj predstavlja troškove uzdržavanja i otrošenja našastarskih predmetah. Ovaj višak valja sada na imovnoj strani razmjerno razdieliti na pojedine stavke, koje se tada dotičnim gospodarskim granam na teret prenesu. Tim se postupkom obe strane toga računa izjednače.

Stavke procjenbene vriednosti našastarskih predmetah za dugovnu i imovnu stran toga računa dobit ćemo na temelju tvarnih dnevnikah za našastarske grane, o kojih obširno progovorismo kod računovodstva po kameralnom slogu. Svršetkom naime svake godine valja sve imovinske sastojine popisati i procjeniti, pa se tom prigodom pregledaju i predmeti našastarskih granah, prociene se, a otrošeni se stave u odpadak, te se onda tvarni dnevnici zaključe. Po naslovu svake našastarske grane lahko ćemo razabrati, pod koju stavku valja ovu ili onu našastarsku granu uzeti.

Da se vodjenje ovoga računa skrati, moći je već tečajem godine sve novčane izdatke na nabavu novih i popravljanje obstojećih našastarskih predmetah neposredno iz računa blagajne na teret dotičnim gospodarskim granam prenesti. Ali se taj postupak ipak nemože preporučiti, jer je veoma važno za gospodara, da mu se u jednom pregledu predoči savkoliki trošak na gospodarske sprave.

Bit će možda i takovih nazorah, da je svakogodišnje procienjivanje svihkolikih našastarskih predmetah odviše tegotno, da iziskuje mnogo truda i vremena; uslied toga da je dovoljno gospodarske sprave samo po broju komadah pregledati, te na račun otrošenja od vriednosti, jur prije uglavljene odbiti njekoliko postotakah. U tom ćemo slučaju na imovnu stran mjesto vriednosti, što bi ju procjenom dobili, upisati za onoliko postotakah manje od prije uglavljene vriednosti; postotci otrošenja kao i popravni troškovi, razdiele se tada na pojedine stavke s obzirom na dotične gospodarske grane, kako je to više gore razloženo, pa se na teret pojedinim računom prenesu te tako opet dugovna sa imovnom stranom izjednači.

Glede postotnoga mjerila za otrošenje predmetah valja napomenuti, da se poprieko uzimlje 10%, što se ipak više manje može mienjati obzirom na mjestne okolnosti, na stanje putevah, na podpunost spravah i njihovu vrst. Nu koliko i nastojali ovim

načinom do svrhe doći, ipak će nam računarski posljedak prvoga načina točniji biti.

§. 91. Računi spremištah.

Ovim je računom svrha, da nam u pregledu predstave svukoliku množinu spremljenih plodinah i proizvodah na jednoj strani, a na drugoj opet, na što su upotrebljeni. Pošto se dotični predmeti onim granam, od kojih su prispjeli, upisuju na dobro a onim opet na teret, kamo su potrošeni, to bi se posao taj baš mogao obaviti i neposredno, dakle bez ovih prenosnih računah. Ali obzirom na veću jasnost i preglednost, što ju timi računi postigavamo glede množine proizvedenih i nabavljenih predmetah i glede načina njihova potroška, bit će vazda probitačno, da si u tu svrhu po koj prenosni račun u glavnoj knjigi osnujemo. U običnih gospodarskih okolnostih bit će dovoljna četiri računa: štaglja, žitnice, pivnice i podruma. Od ovih bi se računah prva dva mogli stegnuti u jedan pod imenom: račun zalihe, a druga dva pod imenom pivnice ili podruma.

a) Račun štaglja.

Ovaj račun treba da sakupi na dugovnoj strani sve plodine od poljah i livadah, kako su tečajem godine tamo spremljene, pa da ih na imovnoj strani porazdieli i prenese na teret onim granam ili računom, kamo su ti predmeti potrošeni ili dalje predani. Simo će dakle spadati: sav žitak u slami, sočiva, kukuruz u klipu, sieno, otava, djetelina i zelena krma. U kakovoj da se vriednosti ove plodine računaju, razloženo je već prije u članku: o procjeni gospodarskih proizvodah.

Kod slaganja toga računa možemo na dva načina postupati.

Po prvom načinu dolaze na dugovnu stran osim jur naznačenih proizvodah jošte i svi troškovi na dopremu tih predmetah, na mlatnju, ruljenje i čištjenje tih plodinah i na uzdržavanje dotičnoga orudja. Ovi se troškovi porazdiele medju plodine po mjerilu njihove vriednosti, pa se onda svaka vrst po svojoj cieni izloži. Na imovnoj strani prenesu se dobljeni proizvodi po svojih cienah na račun žitnice, stoke itd., tako, da se obe strane izjednače. Po drugom načinu dolaze na dugovnu stran gore naznačeni proizvodi po vriednosti, kako su

sbilja unovčeni ili porabljeni po odbitku troška za uzdržavanje dotičnoga orudja, a troškovi dopreme, mlatnje, čišćenja itd., napišu se na teret poljarstva i livadarstva, a ne simo. Imovna pako stran, sastavi se kao i kod prvoga načina.

Po tom drugom načinu bit će taj račun jednostavniji, pregledniji i laglji za voditi pa se zato preporučiti može, osobito još neizvježbanim knjigovodjam.

b) Račun žitnice.

Ovim se računom izkazuje savkoliki prihod žitka i sjemenja u zrnju, bio taj žitak na gospodarstvu proizveden, kupljen ili inače nabavljen, što sve valja na dugovnoj strani sabrati prenosom naime iz računa štaglja. Na imovnoj strani pako napisat ćemo, što je prodano, u gospodarstvu potrošeno i koncem godine preostalo; uslied čega se obe strane i ovoga računa izjednače. Kao kod računa štaglja, treba i ovdje zaračunati radnje na žitnici, uzdržavanje orudja i vožnju na prodaju, pa vriednost žitka za toliko manje zabilježiti na dugovnoj strani, jer se svote obiuh stranah izjednačiti moraju. Na imovnu stran dolazi prodani žitak po prodajnoj cieni, u gospodarstvu potrošeni žitak po vriednosti, kako je to kod procjene gospodarskih plodinah razloženo, napokon preostali žitak po poprečnoj tržnoj cieni.

Da bude ovaj račun jednostavniji i laglji, moći je i ovdje, kako je kod računa štaglja navedeno, obavljene na žitnici radnje, dopreme i prodajne troškove ne ovomu, nego računu poljarstva na teret upisati; troškove pako na uzdržavanje orudja valja razdieliti medju pojedine vrsti žitka po mjerilu njihovih vriednostih.

Oba do sada razložena računa možemo stegnuti u jedan pod imenom: račun zalihe.

U tom će slučaju doći na dugovnu stran:

1) preostatak plodinah i krmivah od prošle godine;
2) uzdržavanje dotičnoga orudja i spravah;
3) proizvedene u tekućoj godini plodine i krmiva po odbitku troškovah pod 2).

Na imovnu stran:

1) što je prodano, u gospodarstvu potrošeno i koncem godine preostalo na žitku i krmi, i
2) slama u gospodarstvu potrošena i budućoj godini predana.

c) Račun pivnice.

Obično se na svakom gospodarstvu proizvadja vino i rakija, možda se pravi i ocat, a ima i slučajevah, gdje se i pivo vari, pa će biti probitačno, da se sva pića pregledno u računu saberu i potrošak izkaže; u tu svrhu osnovat ćemo račun pivnice.

Na dugovnu stran toga računa doći će: sva pića na početku godine kao ostatak od prošle godine; troškovi na uzdržavanje posudja i spravah; radnje u pivnici obavljene, dopremni i odpremni troškovi pićah; proizvedena i spremljena u tekućoj godini razna pića po odbitku troškovah na uzdržavanje posudja, na radnje i dopremu. Imovna stran izkazat će, što je prodano, u gospodarstvu potrošeno i što je koncem godine preostalo za buduću godinu. Obe strane toga računa bit će tako izjednačene.

I kod ovoga računa moći ćemo troškove radnje i dopreme upisati na teret granam, od kojih su dotična pića dobljena, pa samo uzdržavanje posudja i spravah na dugovnoj strani ovoga računa zaračunati, kako je to kod računa štaglja i žitnice razloženo.

č) Račun podruma.

Ovdje se podrum uzimlje kao spremište za okopavine, vrtlarske i voćarske plodine i proizvode, kojih se zaliha preko zime većinom u podrumu čuva i od onuda troši.

O tom računu nije treba potanje govoriti, jer se vodi posve onako, kako račun pivnice.

I oba ova računa mogu se stegnuti u jedan račun pod jednim ili drugim nazivom.

§. 92. Račun prolaznih novacah.

U svakom skoro gospodarstvu bit će slučajevah, da se izdadu novci kao predplata uz povratak, kao predujam u razne svrhe n. p. za putovanje, za nabavu stvarih, pa da se kasnije o tom položi račun, uslied čega uzet će se izdana svota u prihod a trošak po propisu zaračunati. Simo mogu spadati novci uloženi na kamate i drugim uzajmljeni do njihova povratka. Nadalje se može dogoditi, da samo gospodarstvo primi novac uz povratak, ili tudji novac na čuvanje ili uručenje drugomu, kao: jamčevine, sabrani porez, ili da se novac od drugoga uzajmi.

Novčani ovaj promet moći je na jednom računu voditi, pa će doći na lievu — dugovnu — stran: povratjene predplate, povratjeni predujmovi, zajmovi i uložci, primljene predplate i jamčevine, sabrani novac za uručenje i uzajmljeni novac; usuprot na desnu — imovnu — stran doći će: dane predplate, predujmovi i zajmovi, odplatjene predplate, povraćene jamčevine, izručen sabrani novac i povratjen uzajmljeni novac. Viškom jedne strane izravna se iznos druge strane kao prenosom na buduću godinu.

Radi veće jasnosti i lagljega zaračunavanja bit će probitačno, da se gornji račun razdvoji na a) račun predplatah, b) račun tudjih novacah.

§. 93. Račun zakupnine ili kamatah.

Gospodar ili će gospodariti na vlastitom dobru, ili tudje u zakup uzeti uz godišnju zakupninu. U potonjem slučaju bit će za zakupnika poučno, da godišnju zakupninu na pojedine česti dobra porazdieli. Pri tom valja mu se obazirati na pojedine grane zemljodjelstva, jer se po veličini i rodnosti zemljištah u obće ravna i veličina zakupnine. U tu svrhu dolazi na dugovnu stran godišnja zakupnina u novcu i vriednost ugovorenih možda podavanjah u naravi, a na imovnoj strani porazdieli se dugovni iznos medju pojedine grane zemljodjelstva po veličini i rodnosti njihovoj. Iz popunjenih i zaključenih dotičnih računah uvidit će se, da li i na koliko pojedina zemljišta i gojitbe razmjeran dio zakupnine podnašaju. U pomanjkanju računa zakupnine valja od skupnoga dohodka odbiti zakupninu, da se vidi, kako su u gospodarstvo uložene glavnice ukamatjene.

Na vlastitom pako svom dobru osnovat će si gospodar račun kamatah od glavnice nekretninah te onako postupati, kako je prije razloženo glede zakupnine.

II. Račun blagajne.

§. 94.

Sav u gospodarstvu kolajući novac izkazuje se gledom na prihode i razhode u blagajničkom dnevniku vremenoslovnim redom, i budući da se novac više manje svakoga tiče, to je treba taj novčani promet takodjer u posebnom računu izkazati uz oznaku onih računah, kojim valja novčane prihode na dobro

a razhode na teret upisati. U tu svrhu saberu se iz blagajničkoga dnevnika sve prihodne stavke, tičuće se jednoga predmeta u jednu svotu, a drugoga predmeta u drugu svotu itd., pa se takove prenesu na lievu — dugovnu — stran računa uz oznaku onih računah, kojim dotične svote na dobro pripadaju. Isto tako biva sa razhodnimi stavkami blagajničkoga dnevnika, kojih svote se upišu na desnu stran računa uz oznaku onih računah, koji su timi svotami obteretjeni. Ovo sabiranje novčanih stavakah i prenašanje njihovih svotah u račun blagajne, biva svakoga mjeseca sredstvom mjesečnoga skupnika, pa se na koncu godine opet sve mjesečne svote s obzirom na dotične predmete i odnosne račune mogu stegnuti u godišnje svote. Sbrojitbom lieve i desne strane izjednačit će se račun time, da se novčani višak napiše na desnu stran, te kao blagajnički ostatak prenese u račun buduće godine na lievu stran.

III. Zaključni računi.

§. 95. Račun nepokretninah (zemljištne glavnice).

Da li se je tečajem godine glavnična vriednost kojega dobra pomnožala ili umalila, treba posebnim računom izkazati. Što se tiče glavnice stalne pokretne i glavnice kolajuće, to se vidi njihov promet i stanje u dotičnih računih: našastara, poljarstva i livadarstva, žganičarstva i mliečarstva, kravarstva i krmadarstva itd., kako su poredani u računu godišnjega zaključka. Treba dakle jošte izkazati veličinu glavnice, uložene u zemljišta i sgrade.

U tu svrhu unese se na dugovnoj strani vriednost zemljištah i sgradah od početka godine, zatim kupovnine od nabavljenih možda zemljištah i sgradah, napokon troškovi, učinjeni tečajem godine na trajne poboljšice. Sbrojivši stavke dugovne strane izkazat ćemo njezinom svotom vriednost dobra; ista ta svota prenese se napokon na imovnu stran pa se ondje prepiše na teret budućoj godini. Ovaj će račun biti samo onda valjan, ako tečajem godine nije od zemljištah ništa prodano ili inače odpalo, ako nisu zemljišta pogoršana budi poplavom ili inače. U slučaju, da su se takove promjene sbile, valja na imovnoj strani popisati prihode od prodanih zemljištah i manju vriednost zemljištah uslied pogoršicah. Što je preko toga na lievoj strani više, predstavlja nam vriednost dobra koncem godine, koja se na desnoj strani propiše na teret budućoj godini, pa se ovako račun opet izjednači.

Ako sravnamo vriednost dobra početkom i svršetkom godine, pa nam se za potonji slučaj izkaže kakov višak, koj je nastao budi prikupom zemljištah ili izvedenimi poboljšicami; to nam taj višak predstavlja njeki dio gospodarskoga dohoda, ako su troškovi na prikup zemljištah i poboljšice podmirene iz tekućih prihodah gospodarstva. Tim načinom izkazuje nam ovaj račun takodjer, na što je dio godišnjega gospodarskoga prihoda upotrebljen. Ali isto tako valja se obazirati i na umanjenu vriednost dobra uslied prodaje zemljištah, kada se iz pojedinih gospodarskih granah slaže gospodarski dohodak, jer se primitak od prodanih zemljištah nesmije medju redovite prihode brojiti, dakle niti priračunati gospodarskomu dohodu. To ćemo postići lahkim i preglednim načinom tako, da prenesemo žemljištnu vriednost dobra od početka i svršetka godine u računu godišnjega zaključka.

§. 96. Račun godišnjega zaključka.

U gospodarskom prometu neima mirovanja, već se u jedno vrieme mnogo toga proizvadja i radi za buduće vrieme. Tekuća godina vazda preuzimlje od prošle godine razne zalihe plodinah i proizvodah, razne sprave i obavljene radnje; ali isto tako mnogo toga i predaje budućoj godini. Uzajamno ovo primanje i davanje treba obračunati, da uzmognemo dohodak godišnjega prometa tako u cielosti kao i u pojedinih granah ustanoviti.

Već je kod razlaganja pojedinih računah zemljodjelstva, stočarstva i obrtničtva bilo napomenuto, da se na lievu stran medju ostalimi ponajprije unese zaliha početkom godine, t. j. ostatak od prošle godine, a na desnu poslie drugih stavakah napokon zaliha koncem godine, t. j. prenos za buduću godinu. Isto tako sakupit ćemo u godišnjem obračunu na imovnoj strani sve one iznose, što ih je tekuća godina od prošle primila, a na dugovnoj strani sve one stavke, što ih računska godina u svom zaključku budućoj predaje.

Da nebude kod uredjenja toga računa nikakove pometnje, bit će najbolje, da se n. p. za računsku godinu 1880., desna ili imovna stran označi: „računska godina 1879 (dakle prediduća) je dala“; naproti pako označit ćemo lievu ili

dugovnu stran: „računska godina 1881 (dakle sliedeća) je primila“. U računu sliedeće godine, dakle 1881, bit će imovna stran godišnjega obračuna sastavljena iz stavakah dugovne strane godišnjega obračuna 1880., pa je treba ovu od rieči do rieči samo prepisati na protivnu stran. Od ovuda se pojedini iznosi, što ih je g. 1880 primila, prenesu na teret pojedinim dotičnim računom. Dugovne stavke godišnjega obračuna 1881 naime: razne zalihe plodinah i proizvodah, razne sprave i obavljene radnje, — izkat će se na imovnoj strani pojedinih računah tako, da ih je na dugovnoj strani obračuna treba samo pregledno poredati.

Simo spadajuće stavke valja sliedećim redom sastaviti:

1) Razne zalihe:
   a) u novcu po računu blagajne;
   b) u plodinah i proizvodih, kako ih dotični razdielni računi izkazuju, naime: račun gnojišta, obrta, štaglja, žitnice, pivnice i podruma; zatim račun šume i računi gospodarskog obrtničtva.
2) Stoku u pojedinih vrstih po računih stočarstva i vozne marve.
3) Razne sprave i orudje po računu našastara.
4) Usjeve po veličini predielah i vrsti plodinah (ako se imadu radnje jedne godine od druge točno lučiti) po računu poljarstva, obćih troškovah i žitnice.
5) Vriednost svih zemljištah i sgradah po izkazu računa nekretninah.

Sve gore navedene podatke, moći ćemo takodjer iz popisa imovine — imovnika — povaditi, što će upravo morati biti onda, kada se do sada nikakovi računi nisu vodili.

Sbrojitbom stavakah dugovne i imovne strane dobit ćemo veću ili manju svotu na dugovnoj ili imovnoj strani. Višak dugovne strane predstavlja nam dio gospodarskoga dohodka (razumjeva se, da nije gospodarstvu nikakov izvanredan prinos podan), jer su predmeti i činitbe, što se budućoj godini predaje, veće od onih na početku godine, a taj višak postignut je iz redovitih prihodah gospodarstva. Ako li se pako izkaže svota dugovne strane manjom od one na imovnoj strani, jer je tekuća godina od prošle više primila, nego li je budućoj predala, to valja taj manjak od prihoda gospodarstva odbiti, da se pronadje sbiljni gospodarski dohod. Postupak pri tom bit će razložen niže dole.

Iz gornjega razlaganja vidi se svestrana važnost računa godišnjega zaključka. Jedno se po njem prije naznačene stavke prenašaju iz jedne godine u drugu. Zatim se u njem pregledno izkazuje veličina zalihe u stoki, usjevih, spravah, plodinah i proizvodih kao zemljištna vriednost dobra pa i razmjer, u kom se gornji predmeti glavnice u jednoj godini prama drugoj nalaze. Napokon iz njega proizlazi, da li je koj dio tekućih prihodah upotrebljen na umnoženje zalihah ili zemljištne vriednosti dobra, ili pako su prihodi povećani umalenjem zalihah ili zemljištne vriednosti.

§. 97. Račun vlastnika (u novcu i tvarih).

Vlastnik dobra potrebe svoga kućanstva podmiruje iz prihodah gospodarstva u novcu, tvarih i činitbah. Ako li sam gospodari na svom dobru, to mu iz gospodarstva pripada samo toliko, što bi na primjereno uzdržavanje gospodarskoga urednika spadalo. Sve, što je preko toga, nemože gospodarstvu na teret pasti, već to sačinjava jedan dio gospodarskoga dohodka. S toga je treba s vlastnikom dobra glede novacah i tvarih, iz gospodarstva dobljenih obračun voditi. To isto valja i za zakupnika, na koliko bi on veće kućanstvo vodio, nego li bi to kao gospodarski urednik mogao činiti.

Prema tomu, kako je koje imanje obsežno i uživanje vlastnikovo viševrstno, mogao bi se račun vlastnika raztvoriti u više posebnih računah, kao: za užitke u novcu, u plodinah i proizvodih, za podieljene po vlastniku milostinje, podpore i prinose za dobrotvorne svrhe itd. Nu najčeštje bit će dovoljan samo jodan račun.

Na dugovnoj strani toga računa saberu se tečajem godine svi novčani iznosi po vlastniku dignuti ili po njegovoj odredbi na razne svrhe izdani; simo dolaze dostavljene plodine, proizvodi i razne činitbe. Na imovnoj strani ubilježi se plaća i beriva u naravi, što bi vlastnika išlo kao urednika gospodarstva, pa se taj iznos prenese na teret računa obćih troškovah; osim toga dolaze simo one svote, što bi ih vlastnik iz inih svojih dohodakah za dotično dobro upotrebio. Ako je kod zaključka toga računa njegova dugovna stran veća, to je taj višak dio gospodarskoga dohodka, jer je vlastnik više primio, nego što ga kao urednika ide; ako li je pako imovna stran veća, onda se višak

od gospodarskoga prihoda imade odbiti, da se pronadje sbiljni gospodarski dohodak.

§. 98. Račun gubitka i dobitka.

Kako je već više gore razloženo, izkazat će se na svakom glavnom računu za dotičnu granu gospodarstva poslie zaključka dobitak, ili po okolnostih takodjer gubitak. Sve ove dobitke i gubitke valja u preglednom obliku sastaviti, pa u tu svrhu služi gornji račun. Na lievu stranu prenesu se redom svi podmirci (saldi) od desne strane pojedinih računah, koji ondje predstavljaju gubitke, a na desnoj strani saberu se redom iz lieve strane pojedinih računah njihovi podmirci, koji ondje predstavljaju dobitke. Po tom doći će na lievu ili dugovnu stranu toga računa svi gubitci pojedinih granah i što je vlastniku preko uredničke pristojbe u novcu ili tvarih izdano, kao i onaj višak iz računa godišnjega zaključka, koj je sliedećoj godini predan; a na desnu ili imovnu stranu doći će svi dobitci dotičnih granah. Sbrojitbom stavakah na dugovnoj i imovnoj strani morat ćemo dobiti jednake svote, što će biti dokaz, da u prenašanju i sbrojitbi stavakah kod dotičnih računah neima pogriešakah.

§. 99. Ustanovljenje ukupnoga gospodarskoga dohoda i ukamatjenja glavnicah.

Zaključkom glavne knjige bit će jedno, da se pronadje skupni gospodarski dohodak a drugo, da se izkaže visina kamatah od glavnicah u gospodarstvo uloženih i pulučeni čisti obrtnički dobitak. Da se rieši prva zadaća, nije dovoljno razmotriti gubitka i dobitka pojedinih glavnih (proizvodnih) računah, jer njihovi podmirci (saldi) pokazuju samo, na kojoj pojedinoj grani gospodarstva bilo je gubitka ili dobitka. Budući da se dohodak gospodarstva upotrebljuje ili u posebne svrhe vlastnika, ili takodjer na poboljšanje zemljištah i sgradah, na pomnoženje gospodarskoga nareda; to valja račun vlastnika pa onda račun godišnjega zaključka u obzir uzeti. Sve naime, što je vlastnik preko običnih berivah gospodarskoga urednika iz dohodka gospodarstva za se preuzeo, ili što je na povišenje vriednosti dobra u gospodarstvo uloženo, predstavlja ukupni gospodarski dohodak, koj se vidi iz podmirka dugovne strane (debetsaldo) obiuh gore navedenih računah. Ali bi se obratno

moglo dogoditi, da jedan ili drugi napomenuti račun izkaže podmirak na imovnoj strani (creditsaldo), t. j. da je vlastnik iz inih svojih prihodah više u gospodarstvo dao nego li je primio, ili da se je gospodarski nared umanjio ili zemljišta prodala, te tako da se je u glavnicah manje predalo budućoj godini, nego li je bilo na početku godine. U takovih slučajevih valja imovni podmirak odbiti od svote dugovnih podmirakah.

Pošto se u računu godišnjega zaključka pojedine glavnice u zalihah, našastaru i zemljištih pregledno poredano nalaze, to će biti na koncu glavne knjige najbolja prilika, da se na temelju izkazanoga skupnoga dohodka pronadje, kako su upitne glavnice ukamatjene. U tu svrhu, ako neima računa kamatah ili zakupa, uzmu se kamate od kupovne ciene ili od procjenbene vriednosti dobra, ili godišnja zakupnina, pa se odbije od ukupnoga dohodka; u preostalom višku nalaze se tada kamate za prometnu glavnicu i obrtnički dobitak, a ovaj se izkaže, čim se za prometnu glavnicu proračunaju i izluče primjerene kamate.

Da se rečeno bolje razjasni, neka nam bude sliedeći primjer:

Proračun čistoga dohodka dobra N. N.

1)	U računu vlastnika dugovni podmirak (debetsaldo) sa	3.300 for.
2)	u računu godišnjega zaključka dugovni podmirak sa	1.200 „
	skupni dohodak .	4.500 for.

Taj skupni dohodak razpada:

1)	na kamate od kupovne ili procjenbene vriednosti sa 60.000 for. po 5%	3.000 fr.
2)	na kamate od prometne (stalne i kolajuće) glavnice sa 15.000 po 8% . . .	1.200 fr.
	skupa	4 200 for.
	ostane dakle obrtnički dobitak sa	300 for.

§. 100. Poučne ubaviesti iz glavne knjige.

Iz dosadanjega razlaganja uvidja se, koli lahko i sigurno doznaje gospodar iz glavne knjige ukupni dohodak gospodarstva, stanje pojedinih prometnih granah, ukamatjenje u gospodarstvo uloženih glavnicah i napokon obrtnički dobitak. Ali mu glavna

knjiga pruža priliku i za dalnja, veoma poučna iztraživanja. Ne samo, da se iz pojedinih računah doznaje godišnji dobitak i gubitak na dotičnih gospodarskih granah, već se sravnivanjem računah od više godinah pokazuje, kako i koja gospodarska grana napreduje ili nazaduje, i napokon se takodjer razabiru uzroci, s kojih je dobitak ili gubitak nastao. Pa upravo ove zadnje okolnosti poticat će gospodara, da pronadjene mane i nedostatke iz gospodarstva ukloni, da nazadujuće grane na manje stegne ili sasvim zapusti, a druge opet nastavi i čim više razširi. Dosliedno tomu treba, da gospodar vazda pojedine račune svestrano razmotri i temeljito prouči, da uzmogne posebne proračune sastaviti, te prema njimi dalnje gospodarenje udesiti.

Slaganje računah u glavnoj knjigi i način prenašanja.

§. 101. Bilježnica (Prima nota).

Sve, što se u gospodarskom prometu sbiva, što se kupuje i prodava, proizvadja i troši, prima i izdaje, naredjuje i izvršuje, riečju: svi slučajevi promjene s imovinom budi u novcu ili tvarih ili radnjah, treba da se odmah u stanovitu knjigu ubilježe (obavljene radnje koncem mjeseca) jedno s toga, da se rečene promjene na vidiku drže, a drugo, da se na tom temelju izdadu doznake i naručbe i dalnje zaračunavanje obavi.

Gdje se gospodarski uspjeh izkazuje i računi vode po jednostavnom ili kameralnom slogu, služi u gornju svrhu „knjiga doznakah i naručbah“, o kojoj je rečeno, što je bilo treba, na svom mjestu. Za dvostavno knjigovodstvo pako je treba, da se napomenuta knjiga tako uredi, kako će i gore naznačenoj zadaći udovoljiti, i kako će se na njezinu temelju dalnje zaračunavanje po dvostavnom slogu obavljati moći. Skrižaljka za ovu knjigu mora biti takova oblika, da se u nju ne samo sve bitne okolnosti svakoga poslovnoga slučaja u gospodarstvu ubilježe, već takodjer i naznači, komu će se dotični poslovni slučaj na dobro a komu na teret upisati, mora dakle biti za svaki slučaj napomenut dužnik i vjerovnik, i po tom oni računi u glavnoj knjigi, na koje se poslovni slučaj unese. Trgovci bilježe gore navedene okolnosti u stupcu za tekst služeć se pri tom posebnimi riečicami, (an — per —) i posebnim načinom pisanja i poredanjem bitnih okolnostih, te izlažuć u stupcu za iznos dotični novčani iznos. Ali će biti svakako i preglednije i

za dalnje zaračunavanje laglje, da se gore naznačene okolnosti predstave više u skrižaljnom obliku, pa će s toga u rečenoj skrižaljki biti treba: stupac za „vrieme“ (datum), stupac „na teret upisano“, stupac za „razlaganje predmeta“, stupac „na dobro upisano“ i stupac „novčani iznos“; osim toga dobro je otvoriti pozivni stupac za list ili stranu knjige, u koju je predmet dalje unešen, i napokon moći je pred stupcem za „vrieme“ takodjer otvoriti stupac za „tekući“ ili „stavni broj“. Strane pojedinih listovah valja označiti tekućimi brojevi (paginirati). Ovako uredjena knjiga zove se „bilježnica“ (prima nota), pa se vodi po onih pravilih, koja su za „knjigu doznakah i naručbah“ razložena.

Vidi primjer u dodatku br. 56.

§. 102. Blagajnički dnevnik.

Za izkazivanje gospodarskoga uspjeha po dvostavnom slogu treba, da je i blagajnički dnevnik inače uredjen, nego li je već prije na svom mjestu bilo razloženo. U novčanom prometu valja osim inih bitnih okolnostih osobito uglaviti, komu će se novčani iznos na teret i na dobro upisati, tko je dakle dužnik, a tko vjerovnik i prema tomu na koje račune u glavnoj knjigi valja dotični novčani iznos upisati. U tu svrhu uredit ćemo skrižaljku tako, da se novčani prihodi na lievoj a razhodi na desnoj polovici raztvorena arka bilježe. Prvi stupac na svakoj strani bit će za „vrieme“ (datum), drugi za tekuće brojeve poslovnih slučajevah za „članak dnevnika“, treći na lievoj strani „na dobro upisano“ a na desnoj „na teret upisano“, četvrti stupac obostrano za list ili stranu savezne knjige, kamo je stavka prenešena, zatim stupac za „prihod“ na lievoj, a za „razhod“ na desnoj polovici, napokon obostrano stupac za „novčani iznos“.

Za vodjenje i zaključivanje ove knjige valjaju u ostalom ista pravila, koja i za blagajnički dnevnik po jednostavnom slogu.

Vidi primjer u dodatku br. 57.

§. 103. Mjesečni skupnik.

Sve stavke, koje su se uslied gospodarskoga prometa nakupile u bilježnici i blajničkom dnevniku, valja prenesti u glavnu knjigu i dotičnim računom na dobro i teret upisati. Nu

kada bi se svaka stavka pojedince i sa podpunim tekstom iz bilježnice i blagajničkoga dnevnika prenesla na dotični račun u glavnoj knjigi, ne samo da bi time sadržaj glavne knjige po svom tekstu postao preko mjere i potrebe obširan, već bi se time izgubila na svakom računu glavne knjige potrebita preglednost. Zato ćemo na koncu svakoga mjeseca sve istovrstne stavke stvarnoga prometa povaditi iz bilježnice u posebnu knjigu, pa ih stegnuti u jednu stavku s pokratjenim tekstom za prenos u glavnu knjigu. Isto tako sabrat ćemo sve istovrstne stavke novčanoga prometa iz blagajničkoga dnevnika po prihodu i razhodu u jednu svotu za prenos u glavnu knjigu na račun blagajne.

U bilježnici dolazi n. p. u siečnju:

7. izdano iz žitnice za tovljenje 6 krmakah 2 hkl. kukuruze po 5 for. = 10 for.;

7. za hranu 20 svinjah izdano iz podruma 8 hkl. koruna po 2 for. = 16 for.;

7. za iste svinje iz žitnice 100 kl. mekinjah 4 for.;

14. iz žitnice za tovljenje 4 krmakah 1·3 hkl. kukuruze po 5 for. = for. 6·5;

14. za hranu 15 svinjah iz podruma 6 hkl. koruna po 2 for. = 12 for.;

14. za iste svinje iz žitnice 75 kl. mekinjah po 4 novč. = 3 for. itd.

Skupni dužnik je ovdje „krmadarstvo“, a vjerovnici su mu „žitnica“ i „podrum“. Vadeć iz bilježnice pojedine stavke za mjesečni skupnik, poredat ćemo k svakomu skupnomu dužniku njegove vjerovnike sa skratjenim tekstom i stegnutimi svotami.

Dakle za gornji primjer bit će:

Na teret. **Na dobro.**

Krmadarstvu za kukuruzu for. 10·0
„ „ „ „ 6·5
„ „ mekinje „ 4·0
„ „ „ „ 3·0
skupa . . . . žitnici 23 fr. 50 nč.

„ „ korun for. 16·0
„ „ „ „ 12·0
skupa . . . . podrumu 28 fr. — nč.

U gornjem poredku vidimo, da je iz bilježnice simo prenešeno 6 stavakah i na 3 računa stegnuto, od kojih je „krmadarstvo“ dužnik, a „žitnica“ i „podrum“ vjerovnici. U glavnoj knjigi na računu „krmadarstva“ predstavit će se gornje stavke na lievoj strani ovako:

Na dobro upisano.
Žitnici za kukuruzu for. 16·50
„ „ mekinje „ 7·—
skupa . . . . . 23·50
Podrumu „ korun . . . . . 28·—

Ili još kraće:

Na dobro upisano
2 vjerovnikom . . sa for. 51·50
žitnici sa . . for. 23·50
podrumu „ „ 28·—
skupa . . . . 51·50.

U račun „žitnice“ i „podruma“ bit će na desnoj strani ovako:

Na teret upisano.
Krmadarstvu za kukuruzu i mekinje 23 fr. 50 n.
„ za korun . . . . . 28 „ — „

Sličnim načinom postupat ćemo sa stavkami blagajničkoga

dnevnika za prenašanje na račun „blagajne“. U dnevniku n. p. dolazi u siečnju na lievoj strani za prihod:

Na dobro upisano.

Kravarstvu.	10. Trgović Ivan za 50 kl. švaj. sira po 50 novč.	25 fr. — nč.
Krmadarstvu.	12. Ivić M. za 2 prasca po 25 fr. . .	50 „ — „
Kravarstvu.	15. Mesarić Gjuro za 2 stare krave br. 16 i 25 po 60 fr. .	120 „ — „
Kravarstvu.	31. Razne stranke za mlieko po mjesečnom izkazu za siečanj	48 „ — „
Krmadarstvu.	31. Razne stranke za 10 odojakah po fr. 1·30	13 „ — „

U mjesečnom skupniku stegnut ćemo gornje stavke ovako:

Na teret.		**Na dobro.**
Blagajni.	Za sir . .	25 fr.
„	„ krave	120 „
„	„ mlieko	48 „
	skupa . .	Kravarstvu 193 fr.
„	Za 2 prasca	50 fr.
„	„ odojke	13 „
	skupa . .	Krmadarstvu 63 fr.

U računu „blagajne“ bit će prenešeno na lievoj strani ovako:

Na dobro upisano.

Kravarstvu.	Za sir, krave i mlieko 193 fr. — n.
Krmadarstvu.	„ prasce i odojke . 63 „ — „

Ili još kraće:

Na dobro upisano.

2 vjerovnikom	sa 256 for.	
	Kravarstvu . .	193 fr.
	Krmadarstvu .	63 „
	skupa .	256 fr. — n.

Uzmimo sada iz blajničkoga dnevnika na desnoj strani za razhod njekoliko stavakah za primjer u mjesečni skupnik.

Na teret upisano.

Šumarstvu.	1. Pozoriću Marku, lugaru plaća za pros. 1879	fr. 12 nč. 50
Konjarstvu.	8. Remeniću Ivanu za popravak hamovah po naručbi br. 10. po računu od $^{8}/_{1}$ 1880 uz namiru	„ 6 „ 50
Šumarstvu.	15. Drvariću Gjuri na račun za izradjenje gradjevnoga drva uslied potvrdnice uz namiru	„ 50 „ —
Šumarstvu.	30. Za 24 težaka po 50 nč. — kolje sjekli — uz težačku tjednicu od $^{29}/_{1}$ 1880 . . .	„ 12 „ —
Konjarstvu.	31. Remeniću Ivanu za jedan par novih hamovah po naručbi br. 40 uz namiru .	„ 40 „ —

U mjesečnom skupniku bit će ovako:

Na teret upisano.		Na dobro upisano.
Šumarstvu.	Za lugarsku plaću	12 f. 50. n.
„	„ gradjevna drva	50 „ — „
„	„ kolje. . .	12 „ — „
	skupa	Blagajni 74 f. 50 n.

Konjarstvu. Za poravak hamovah 6 f. 50 n.
„ „ nove hamove . 40 „ — „
skupa . . . Blagajni 46 f. 50 n.

U poredku tom imademo 2 dužnika: „šumarstvo“ i „konjarstvo“ i jednoga vjerovnika „blagajnu“, pa ćemo gornje u račun „blagajne“ na desnu stran prenesti ovako:

Na teret upisano.
Šumarstvu. Za plaću, gradivo i kolje . . . . . fr. 74 nč. 50
Konjarstvu. Za popravak i nove hamove . . . . . „ 46 „ 50

Ili još kraće:

Na teret upisano.
2 dužnikom . sa for. 121.
Šumarstvu sa fr. 74 nč. 50
Konjarstvu sa „ 46 „ 50
skupa . . . . . fr. 121 n. —

Ovakovim prenašanjem stavakah tvarnoga i novčanoga prometa iz bilježnice i blagajničkoga dnevnika kroz mjesečni skupnik u glavnu knjigu predstavit će nam se za svaki mjesec na svakom pojedinom računu svi dotični vjerovnici i dužnici sa svojimi odnosnimi svotami, koje na koncu godine sbrojene na lievoj i desnoj strani, pokazat će nam dobitak svake pojedine grane gospodarstva.

Za mjesečni skupnik valja uzeti istu skrižaljku, koja je za „bilježnicu“ opisana.

§. 104. Glavna knjiga.

Po gore razloženih pravilih sastavljena je glavna knjiga za primjer u dodatku pod br. 59.

DODATAK.

Sbirka skrižaljkah

za

računske knjige s praktičkimi primjeri.

A. Za jednostavni slog.

Br. 1. k §. 6.

Imovnik

(Popis imovine)

dobra Križevčine u gradu Križevcu

za godinu 1879.

Naputak za porabu izradjenih primjerah.

Prije svega valja potanko proučiti „imovnik“, koj je obzirom na sve moguće slučajeve kod popisa imovine sastavljen i u mnogih stavkah s novčanimi i tvarnimi računi u skladu, kako se to vidi glede novca u blagajničkom dnevniku, a glede marve, poljskih plodinah, glede pićah, livadarskih i šumskih plodinah u dotičnih tvarnih dnevnicih.

Motreć „knjigu doznakah i naručbah“ valja ići od stavke do stavke i razvidjeti, kako je svaka stavka zaračunana budi u blagajničkom, budi u tvarnom, budi u obiuh dnevnicih; pri tom je treba samo slieditи članke blagajničkoga dnevnika i stavne brojeve dotičnih tvarnih dnevnikah, kako su u jednom i drugom stupcu naznačeni. Kod proučavanja „blagajničkoga dnevnika“ valja svaki članak iztražiti, kako je u računiku propisan i unešen, obziruć se pri tom na „stranu računika“ i naznačen stupac.

„Računik“ valja razmotriti redom po svih svojih stupcih te gledeć na „članak dnevnika“ potražiti, u kakovu je savezu s blagajničkim dnevnikom i napokon pogledati, kako su iznosi pojedinih stupacah u svotniku nanizani. Proučavajuć dnevnike „tvarnoga računa“ treba se obazirati na „članak dnevnika“ i „broj doznake“, te po tih naznačajih potražiti dotične stavke u blagajničkom dnevniku i knjizi doznakah.

Ovako postupajuć ne samo, da će se izradjeni primjeri po svom redu i razvitku lahko proučiti, nego će se vidjeti i onaj medjusobni savez, u kom se računske knjige nalaze.

Kod proučavanja izradka za „dvostavni slog“ valja ponajprije uzeti račun „godišnjega zaključka“ pa njegovu imovnu stran uzporediti s imovnikom, na temelju kojega sastavljena je imovna stran. Od ovuda prenešene su sve stavke na dugovnu stran dotičnih računah u glavnoj knjizi, kako to

naznačuje u stupcu „list glavne knjige“. Sada dolazi na red „bilježnica“, u koju uvršćeni su isti oni slučajevi, koji su navedeni u knjizi doznakah. Uzpored s bilježnicom treba razmotriti „blagajnički dnevnik“, kako su stavke iz jedne pa onda iz druge knjige prenešene i stegnute u „mjesečni skupnik“ po naznaki u stupcu „strana skupnika“. Iz mjesečnoga skupnika prenešene su napokon stegnute stavke na dotične račune u glavnoj knjizi; pri tom treba slieditи naznačaj u stupcu „list glavne knjige“. Na dotičnih računih pripisano je za primjer više sličnih stavakah, da se uzmogne svaki račun zaključiti, pa od njih ostatci na koncu godine da se mogu poredati na dugovnoj strani „godišnjega zaključka“ a podmirci (saldi) da se prenesu u račun „dobitka i gubitka“.

Stavni broj	Redni broj	Opis predmeta	Iznos: stvarne veličine: Hektari	Iznos: u novcu: Ciena fr.	Ciena nč.	vriednost: pojedince fr.	pojedince nč.	skupa fr.	skupa nč.	Opazke
		Aktivna imovina.								
		A) Zemljišta.								
		I. O r a n i c e.								
		Veći dio oranicah leži na briegu nad gradom; drugi dio pako leži u dolini „Z o r i n d o l u“, pa se dalje proteže duž koprivničke ceste do livade „Č r e t a“. Tlo sastoji od gline, koja je sa vrlo sitnim pieskom pomješana. Zdravica (dolnje tlo) je po svojih sastojinah posve slična mekoti; ona je vrlo nepropustna, pa s toga često stradaju usjevi od suvišne vlage osobito na ravnih predjelih „Z o r i n d o l a“ i pokraj „Č r e t a“. Po gospodarskoj osnovi razdieljene su oranice na 3 rudine sa svojimi obhodnjami i na izvanredne predjele.									
		1. R u d i n e.								
1	1	*Rudina A.* zauzima ..... U njoj se nalazi 12 predjelah za mjenbenu osnovu pod mjestnim brojem 10. na zemljovidu. Ova je rudina sasvim blizu, odmah nad gradom. Na toj je rudini p o s i j a n o: (Ovdje valja pojedince za svaki predjel navesti, što je posijano i vriednost usjeva).	3.52	330	—	1.161	60	—	—	Na A. Zemljišta dobra „K r i ž e v č i n e“ ležeća u obsegu grada Križevca gledom na sve vrsti gojitbe i prediele oranicah, kao i na mjeru površine naznačena su na z e m l j o v i d u, koj je preradjen g. 1874. prema g o s p o d a r s k o j o s n o v i, koja je takodjer g. 1874. nakon prekupa dobra ovoga preinačena. Do g. 1873. držano je ovo dobro u zakupu. Temeljem p r o c j e n e za zemljišta bila je kupovna svota po ugovoru od 19/3. 1873. sa 53.430 for., pa onda trošak na poboljšice od g. 1873. do konca g. 1879. za krčenje, podcievljivanje, kopanje grabah, rovljenje, reguliranje potoka „P o t o č c a“ i uredjenje putevah sa 2.713 for. 16 nč. skupa dakle na 56.143 fr. 16 nč. Uredjenje „Z o r i n d o l a“ izvadja se po naertih i odobrenoj osnovi od 2/3. 1875.
2	2	*Rudina B.* velika je..... U njoj se nalazi 12 predjelah za mjenbenu osnovu od mjestnoga broja 16. do 29. na zemljovidu. Predieli ove rudine stranom su blizu na briegu, a stranom ponješto odaljeni od gospodarskih sgradah. Na toj je rudini posijano: (Isto tako, kao pod st. br. 1.).	35·20	315	—	11.088	—	—	—	
3	3	*Rudina C.* ima..... Ova ima 8 predjelah, najviše odaljenih od dvorišta za mjenbenu osnovu pod br. 14, 45 do 50 na zemljovidu. Na toj je rudini posijano: (Kao pod st. br. 1.)	23.01	250	—	5.752	50	—	—	
4	4	*2 Izvanredni predjeli* zauzimaju površinu sa..... Na njih je posijano: (Kao pod str. br. 1.)	1.52	235	—	357	20	—	—	
		Iznos.....	63.25	—	—	18.359	30	—	—	

Stavni broj	Redni broj	Opis predmeta	Iznos: stvarne veličine hektari	u novcu: Ciena fr.	Ciena nč.	vriednost pojedince fr.	pojedince nč.	skupa fr.	skupa nč.	Opazke
		Prenos.....	63·25	—	—	18.359	30	—	—	
		3. Oranice u zakup dane:								
5	5	„Višnica"; od zapada vlastiti vinograd, od juga i iztoka vlastita šuma, od sjevera obćinski put; leži nagnuta prama iztoku, zemlja je ilovata — pieščana, dobro gnojena.....	4·—	250	—	1.000	—	—	—	Na 5. Zakupnik Gjuro Pečarić iz Potočca po ugovoru od 20/9. 1876. na 5 godinah do 20/9. 1881. uz zakupninu sa 50 for. na godinu.
6	6	„Okopnica"; od sjevera majurački spašnik, od zapada vlastita oranica, od juga potok Glogovnica, a od iztoka šikarje M. Glogovića; leži prama potoku, izvržena poplavi, slabo gnojena	1·91	172	68	329	88	19.689	18	Na 6. Zakupnik Luka Brezović iz Majurca, po ugovoru od 10/9. 1876. na 6 godinah uz godišnju zakupninu sa 16 for. 50 nč.
		II. Dvorište i kućni prostor:								
7	1	Zemljište ovo medju gospodarskimi sgradami nespada na nikakovu vrst gojitbe, već je kao pripadnost sgradah s njimi i procienjeno. Zauzima.....	1·89	—	—	—	—	—	—	Na 9. Uredjenje i težatba livade „Čreta" izvadja se postepeno po osnovi i proračunu sastavljenom i odobrenom dne 10/7. 1875.
		III. Neplodno.								
8	1	Putevi, šikarja itd., kao pripadnosti priležećih zemljištah izlažu se bez ciene.....	4·57	—	—	—	—	—	—	Na livadi „Čretu" uknjižena su 2 koristovna prava po razlaganju pod stavnim brojem 111., 112. i 114.
		IV. Livade.								
9	1	„Čret" velika livada udaljena do ½ ure, proteže se medju koprivničkom cestom i potokom „Glogovnicom" pokraj željezničke pruge s jedne i druge strane. Poradi močvarnih mjestah, poradi grmlja i šikarja raste na livadi malo i loše krme; nu godine 1875. počela se je livada kultivirati. U površini zauzima	57·96	259	42	15.035	98	—	—	Na 13. Bivši županijski murvinjak sa 0·89 hkr. preuzet je po ugovoru od 19/3. 1875. uz obvezanost, da se medju obćine križevačke podžupanije svake godine porazdieli 40 voćakah bezplatno. Služnost ova popisana je u pasivnoj imovini.
10	2	„Vuščićevka" livada kod kuće medju vrtom i potokom „Vrtlinom" vrlo dobra sa.....	2·41	400	—	964	—	15.999	98	
		V. Vrtlarska zemljišta.								
11	1	Vrt i sadilnjaci kod kuće; vrt u ravnici pokraj livade Vuščićevke, a sadilnjaci se nješto prema iztoku dižu.....	4·19	611	20	2.560	92	—	—	
12	2	Biljevište nalazi se na briegu medju voćnjakom i sadilnjaci sa	2·13	300	—	639	—	—	—	
13	3	Voćnjak gore na briegu dalje od sadilnjakah do oranicah i biljevišta sa..... hkt. 2·33 Šljivik pod vinogradom sa ..... „ 2·80 Bivši murvinjak za budući voćnjak sa ..... „ 0·89 Skupa sa.....	6·02	309	46	1.862	95	—	—	
14	4	Voćnjak budući, novi; za isti izkrčena šuma pod vinogradom i zemljište priredjeno, ali još nije nasadjeno sa.....	4·60	150	—	690	—	5·752	87	
		Iznos.....	152·93	—	—	41.442	3	41.442	3	

Stavni broj	Redni broj	Opis predmeta	Iznos: stvarne veličine hektari	u novcu: Ciena fr.	Ciena nč.	vriednost pojedince fr.	vriednost pojedince nč.	vriednost skupa fr.	vriednost skupa nč.	Opazke
		Prenos.....	152·93	—	—	41.442	3	41.442	3	Na 15. Za „Široko Brezje“ šumovid i gospodarska osnova sastavljena je 20/8. 1873. Služnost od ove šume popisana pod str. br. 115.
		VI. Šume.								
15	1	„Široko Brezje“, visoka šuma hrastova proteže se od budućega novoga voćnjaka pod vinogradom medju „Zorindolom“ i gradskom šumom od sjevera na jug do koprivničke ceste; položena je na briegu te pada prema zapadu do Zorindola, a prema jugu do koprivničke ceste, razdieljena je na sto sječinah	99·47	113	58	11.287	69	—	—	Na 16. i 17. Šumarenje u „Kosovcu“ i „Kolosjeku“ ustanovljeno je po gospodarskoj osnovi i šumovidu od 30/4. 1875.
16	2	„Kosovec“ nizka šuma, leži medju Zorindolom i oranicami na briegu, odkuda se nagiblje prama iztoku k Zorinolu, pa se proteže od vinogradskoga puta od sjevera, do oranice broj 22. Ova će se šuma gojiti kao sriednja šuma sa 20-godišnjom obhodnjom nizkoga, a 80-godišnjom porabnom dobom visokoga drveća (vidi opazku.)..	9·50	70	—	665	—	—	—	Na 18. Tlovid vinograda „Potočca“ izradjen je 20/7. 1875. gledom na pojedine vrsti nasada i na površinu pojedinih predjelah.
17	3	„Kolosjek“ medju pašnikom br. 32. i oranicom br. 15. na zemljovidu. Glede istoga valja, što je rečeno za „Kosovec“ gore	2·89	60	—	173	40	12.126	9	
		VII. Vinograd.								
18	1	„Potočec“ na briegu istoga naziva pod mjestnim brojem 40. na zemljovidu. Položaj mu je dosta nizak, pa zato češće od mrazovah strada. Razdieljen je na 13 predielah za posebne vrsti čokoća. Veći dio vinograda nakoljen je hrastovim prošćem, a manji uredjen na žicu. Vlažni dio vinograda podcievljen je. Svekoliko trsje posadjeno je u redovih	1·72	697	67	1.200	—	1.200	—	Na 21. Služnost za pašu popisanu pod str. br. 116.
		VIII. Pašnjaci.								
19	1	Kod kuće pod vrtom br. 2. sa..... hkt. 0·69								
20	2	Pokraj potoka „Potočca“ br. 32. sa..... „ 3·54								
		Skupa.....	4·23	62	—	262	26	—	—	
21	3	Uzduž koprivničke ceste br. 44., 51. i 56. sa ..... hkt. 2·97								
22	4	Pri vinogradu br. 37., 39. i 41. sa..... „ 1·76								
		Skupa.....	4·73	50	26	237	73	499	99	
		IX. Vrtovi za činovnike.								
23	1	Za urednika i vrtlara pri gradu br. 7. i 8.	0·54	611	20	330	5	—	—	
24	2	Za službenike i družinu nad družinskom kućom br. 12.....	1·09	500	—	545	—	875	5	
		A. Skupa.....	277·10	—	—	56.143	16	56.143	16	

Stavni broj	Redni broj	Opis predmeta	Iznos u novcu stvarne veličine: cena fr.	cena nč.	vriednost pojedince fr.	vriednost pojedince nč.	vriednost skupa fr.	vriednost skupa nč.	Opazke
		B. Stalna glavnica.							
		I. Sgrade.							
		1. Za stanovanje.							
25	1	Vlastelinski grad na jedan kat od opekah sagradjen i criepom pokrit pod br. 362. U prvom katu imade 6 sobah, kuhinja sa štednjakom, jestvenica i 1 soba za družinu. U prizemnom spratu sa 4 sobe, 1 spremište, 1 družinska soba, 1 komora, kuhinja i jestvenica. Pod sgradom je boltana pivnica u čitavom obsegu sgrade. Kuća je ova sagradjena g. 1863. po troškovniku sa	1	—	—	15.650	—			Na 25. Troškovnik i nacrt vlastelinskoga grada od 19/3. 1863. Grad je osiguran od požara na 8000 fr. do 1/1. 1881. polag „polizze“ od 31/10. 1876.
26	2	Družinska kuća od hrastova brvenja, criepom pokrita pokraj gospodarskoga dvorišta od južne strane, prizemna, sa 8 sobah, 2 kuhinje i 4 jestvenice. Nalazi se u dobrom stanju i procienjena je g. 1870. na.....	1	—	—	3.860	—			Na 26. Procjenbeni zapisnik s nacrtom od 1/5. 1870. Kuća je osigurana od požara na 3500 do 1/1. 1881. „polizzom“ od 20/2. 1876.
		2. Gospodarske sgrade.							
27	1	Staja za stoku od hrastova brvenja, criepom pokrita, u gospodarskom dvorištu, od grada prama zapadu, s predjeli za 6 do 10 konjah i ždriebadi za 20 do 25 kravah, za 15 do 20 junadi i teladi i za 10 volovah. Nalazi se u dobrom stanju, te je procienjena g. 1875. na.....	1	—	—	5.680	—			Od 27. do 36. Sve gospodarske sgrade procienjene su g. 1875. po vještacih, te je sastavljen procienbeni zapisnik od 20/5. 1875. Iste sgrade osigurane su od požara do 31/12. 1870. polag „polizze“ od 30/6. 1875. Nacrti od svih sgradah od 1/5. 1875. prileže procienbenomu zapisniku gore sa 10 komadah.
28	2	Suša i parma na zidanih stupovih, daskami i letvami obita, daskom pokrita, na sjevernoj strani dvorišta, u dobrom stanju, procienjena g. 1875. na.....	1	—	—	3.200	—			
29	3	Spremište i žitnjak, dalje od parme prama iztoku; sgrada je zidana i criepom pokrita; dolje je mostna tezulja i sprema za ratila i orudje, a gore tavan priredjen za žitnicu; sgrada je u dobrom stanju i g. 1875. procienjena na	1	—	—	2.600	—			
30	4	Kotci za svinje, jedan veliki za gospodarstvo pokraj parme, dvokrilni s hodnikom u sredini od hrastovih mostnicah, sa 8 predjelah, criepom pokrit u dobrom stanju, procienjen godine 1875. na ..... for. 600 drugi manji sa dva predjela za gospodarske službenike od mostnicah, criepom pokrit za stajom, procienjen g. 1875. na ..... „ 100 Skupa.....	2	—	—	700	—			
31	5	Kukuružnjak na zidanih stupovih, letvami ogradjen, ozdola s kokošinjaci, u sredini dvorišta procienjen g. 1875. na ..... Iznos.....	1	—	—	285	—			
			8	—	—	31.975	—	—	—	

Stavni broj	Redni broj	Opis predmeta	stvarne veličine: hektari	Iznos u novcu: Ciena fr.	Ciena nč.	vriednost pojedince fr.	pojedince nč.	vriednost skupa fr.	skupa nč.	Opazke
		Prenos.....								
32	6	Pčelinjak od mostnicah, daskom pokriven, medju voćnjakom i sadilnjakom procienjen g. 1875. na	8	—	—	31.975	—	—	—	Na 37.
33	7	Zdenci: jedan pred gradom, a drugi za stajom oba uredjena na smrk g. 1875. procienjeni na	1	—	—	120	—	—	—	Na temelju našastarskih računah od grane 1 do 4.
34	8	Kliet i vincilirov stan u vinogradu „Potočcu“; sgrada je drvena, stiene od pletera, daskom pokrita, s malom sušom i stajom za 2 krave, procienjena g. 1875. na.....	2	180	—	360	—	—	—	Na 38. Polag našastarske grane 5.
35	9	Žganjarnica (pecana) u vinogradu na 2 kotla s malom sušom od mostnicah, daskom pokrivena, procienjena g. 1875. na.....	1	—	—	1.025	—	—	—	Na 39. Po našastarskoj grani 6. i 7.
36	10	Orudnica i suša na opekari pod jednim krovom; orudnica od pletera, a suša na stupovih, krov criepom pokrit; po procjeni od g. 1875. vriedi.....	1	—	—	180	—	—	—	Na 40. do 48. Navedene stavke temelje se na našastarskih računih grane 8. do 20.
		II. Nepotrošne pokretnine.	1	—	—	350	—	34.010	—	
		1. Za porabu u sgradah.	14							
37	1	U gradu pokućtvo, kućna sprava, posteljina, rubenina, odjeća, kuhinjsko i podrumsko posudje i sprava	987	—	—	5.678	95	—	—	
38	2	U družinskih stanovih pokućtvo, posteljina i razna kućna sprava i posudje	125	—	—	112	56	—	—	
39	3	U gospodarskih sgradah razna sprava, posudje i orudje u stajah, suši, parmi, žitnjaku, kleti, kotcu itd.	234	—	—	456	84	—	—	
		2. Za porabu kod zemljodjelstva.								
40	1	Strojevi, ratila i vozna sprava	130	—	—	1.689	50	—	—	
41	2	Ratarsko orudje	96	—	—	67	70	—	—	
42	3	Vrtlarsko i voćarsko orudje.....	105	—	—	120	80	—	—	
43	4	Vinogradarsko orudje i posudje	20	—	—	136	40	—	—	
44	5	Šumarsko orudje i sprava	24	—	—	65	30	—	—	
45	6	Drenažko orudje i sprava.....	16	—	—	23	80	—	—	
		3. Za porabu kod gospodarskog obrta.								
46	1	Mliečarsko i sirarsko posudje i sprava	56	—	—	130	60	—	—	
47	2	Svilarsko i pčelarsko orudje i sprava.....	38	—	—	86	30	—	—	
48	3	Žganičarsko posudje i sprava	18	—	—	180	—	8.748	75	
		B. Skupa.....	18.49	—	—	42.758	75	42.758	75	

Stavni broj	Redni broj	Opis predmeta	Iznos u novcu: stvarne veličine	Iznos u novcu: vriednost ciena fr.	Iznos u novcu: vriednost ciena nč.	Iznos u novcu: vriednost pojedince fr.	Iznos u novcu: vriednost pojedince nč.	Iznos u novcu: vriednost skupa fr.	Iznos u novcu: vriednost skupa nč.	Opazke
		C. Kolajuća glavnica.								
		Na temelju računah o zalihi plodinah, proizvodah i gradiva.								
		I. Marva.								
49	1	Konji, kobile i ždriebad	komadi							
50	2	Volovi								
51	3	Krave, bikovi, junad i telad.								
		20 kravah, procienjene na ..... for. 1.285	10	—	—	1.120	—			**Na 49. do 52.**
		1 bik ..... „ 86	1	—	—	86	—			
		5 junicah ..... „ 195	8	95	—	760	—			Po zaključenom računu I. o marvi i po procienbenom izkazu od 31/12. 1879.
		4 junca ..... „ 120								
		9 telićah ..... „ 114								
		skupa	39	—	—	1.800	—			
52	4	Krmad:								
		18 krmakah ..... for. 265								
		14 prasicah ..... „ 210								
		18 krmakah od 1 godine ..... „ 108								
		4 prasice od 1 godine ..... „ 24								
		skupa	54	—	—	607	—	4.287	—	
		II. Poljske plodine:	101							**Na 53.**
53	1	Žitak razni, i to:								Po dnevniku II. ožitku, III. o krmi i slami i IV. o okopavinah.
		pšenice 75 hektolitarah po for. 6·50 = for. 487·50								
		raži 103 „ „ „ 4·80 = „ 494·40								
		ječma 50·5 „ „ „ 4·— = „ 202·—								
		zobi 40 „ „ „ 3·20 = „ 128·—								
		proje 26·5 „ „ „ 3·20 = „ 84·80								
		heljde 22 „ „ „ 3·20 = „ 70·40								
		sierka 2·5 „ „ „ 1·50 = „ 3·75								
		kukuruze 8 „ „ „ 4·80 = „ 38·40								
		graha 13·5 „ „ „ 6·50 = „ 87·75								
		grahovice 105 „ „ „ 6·55 = „ 68·77								
		tuška 20 „ „ „ 1·50 = „ 30·—								
		koruna 165 „ „ „ 2·— = „ 330·—								
		blitve 209 „ „ „ 0·60 = „ 122·40	hkt. 745·5							
		kilograma								
		leće 33·5 „ „ „ 0·27 = „ 9·04								
		slame 672 „ „ „ 0·89 = „ 5·98	klgr. 705·5							
		skupa		—	—	2.163	19			**Na 54.**
54	2	Neizmlaćena žitka imade:								Na temelju procienbenoga izkaza od 31/12. 1879.
		a) u slami oko 136 hkt. raznoga žitka ..... for. 544·—								
		Iznos. for. 544·—	—	—	—	6.450	19	4.287	—	

Stavni broj	Redni broj	Opis predmeta	stvarne veličine	Iznos u novcu: Ciena fr.	Ciena nč.	vriednost pojedince fr.	pojedince nč.	vriednost skupa fr.	skupa nč.	Opazke
		Prenos for. 544·—	—	—	—	6.450	19	4.287	—	Na 55. do 62. Na temelju tvarnih računah V., VI., VII. i IX. o navedenih predmetih.
		b) na klipu kukuruza 90 hekt. ..... for. 216·—	hkl. 226	—	—					
		c) slame 224 metrička centa ..... „ 140·—	mt. ct. 224	—	—					Na 63.
		Skupa.....				900	—	3.063	19	Polag podrumskoga računa X.
		III. Vrtlarske i voćarske plodine.								
55	1	Razno sjemenje u vrtlarskoj sjemenarnici.....	klgr. 5·02	—	—	35	—			
56	2	Voćno sjemenje.....	2·2	—	—	6	—			
57	3	Divljaci	komad. 10.000	—	—	200	—			
58	4	Kalemi:								
		a) godišnjaci.....	1.225	—	—	122	50			
		b) stariji	13.073	—	—	3.927	90			
59	5	Voće; neima ga	—	—	—	—	—			
60	6	Povrće:								
		a) razno zelenje.....	klgr. 68	—	—	10	—			
		b) razno povrće	komad. 415	—	—	4	75	4.306	15	
		IV. Vinogradarske plodine.								
61	1	Ključeci; neima ih								
62	2	Korenjaci:								
		a) godišnji	komad. 25.000	—	—	375	—			
		b) stariji	35.593	—	—	710	—			
63	3	Vino:								
		a) staro fino.....	hkt. 19	17	—	323	—			
		b) novo fino	22·5	13	50	303	75			
		c) staro obično }								
		d) novo obično }	42·5	8	75	371	88	2.083	63	
		Iznos.....	—	—	—	13.739	97	13.739	97	

Stavni broj	Redni broj	Opis predmeta	Iznos u novcu: stvarne veličine	Iznos u novcu: cena fr.	Iznos u novcu: cena nč.	Iznos u novcu: vriednost pojedince fr.	Iznos u novcu: vriednost pojedince nč.	Iznos u novcu: vriednost skupa fr.	Iznos u novcu: vriednost skupa nč.	Opazke
		Prenos.....	—	—	—	13.739	97	13.739	97	Na 66. do 70.
		V. Livadarske plodine.								Po tvarnih računih X., XI., XIV., XV. i XVII.
64	1	Sieno (cent po 1 for., 288 centih).....	klgr. 15.680	—	1785	280	88	—	—	Na 71. i 72.
65	2	Otava (123 centa po 1 for. 20 nč.).....	6.888	—	2142	147	54	428	42	Po računu XIII.
		VI. Tvorine od gospodarskog obrtničtva.								Na 73. do 77.
66	1	Mliečarstvo; mlieko, maslo i sir.								Po tvarnih računih XII., XIV. i XVIII.
		mlieka 50 litarah po 11 novč..... for. 5·50								Procienbeni izkaz od 31/12. 1879.
		masla 15 klgr. po 90 novč..... „ 13·50								
		sira švajcarskoga 234 klgr. po 60 novč..... „ 140·40								
		Skupa	—	—	—	159	40	—	—	
67	2	Opekarstvo; neima ništa.....	—	—	—	—	—			
68	3	Svilarstvo; neima ništa.....	—	—	—	—	—			
69	4	Pčelarstvo; 17 rojevah pčelah po 3 for.....	—	—	—	51	—	—	—	
70	5	Žganičarstvo:								
		rakije šljivovice 3 hekt. po 40 for. sa ..... for. 120·—								
		droždjenke 1 hektolitar ..... „ 40·—								
		komovice 1·5 hektolitar po 35 for..... „ 52·50								
		Skupa.....	hekt. 5·5	—	—	212	50	422	90	
		VII. Šumske plodine.								
71	1	Goriva drva:								
		hrastovih ciepanicah 56 □ met. po 90 novč..... for. 50·40								
		hrastovoga klipovlja po □ met. po 20 novč..... „ 2·—								
		Skupa.....	□met. 66	—	—	52	40	—	—	
72	2	Gradjevna drva:								
		mostnicah 95 kom. po 3 met. = 285 met. po 20 nč... for. 57.—								
		roženicah 40 komadah po 1 for. 80 novč..... „ 72·—								
		gredah 12 komadah po 2 for. 50 novč..... „ 30·—								
		Skupa.....	kom. 147	—	—	159	—	211	40	
		VIII. Razne tvari.								
73	3	Hraniva razna, kao:								
		brašno, suho meso, mast, maslo, itd.....	—	—	—	275	50	—	—	
		Iznos.....	—	—	—	14.802 275	69 50	14.802	69	

Stavni broj	Redni broj	Opis predmeta	Iznos u novcu stvarne veličine: cena fr.	cena nč.	vriednost pojedince fr.	vriednost pojedince nč.	vriednost skupa fr.	vriednost skupa nč.	Opazke
		Prenos.....			14.802	69	14.802	69	
74	2	Kože razne po izkazu.....	—	—	275	50	—	—	Na 78. do 83.
75	3	Gradivo razno, kao: kamen, vapno, piesak, željezo, itd. po izkazu	—	—	24	60			Po dnevnicih o svakdanjih potrebštinah od I. do VII i procienbenom izkazu od 31/12. 1879.
76	4	Gnoj od stoke po izkazu; oko 125 vozovah po 500 klgr.	—	—	68	50			
77	5	Gnoj mješanac; oko 20 vozovah po 500 kilogramah	m. ct. 625	— 15	93	75			Na 84. do 88.
			100	— 10	10	—	472	35	Po zaključku blagajničkoga dnevnika od 31/12. 1879.
		IX. Svagdanje potrebštine.							
		Na temelju dnevnikah za svakdanje potrebštine.							
78	1	Pisarničke potrebštine i razne tiskanice	—	—	35	40			Na 89. do 91.
79	2	Gorivo za kurenje i razsvietljenje	—	—	86	60			
80	3	Za vrtlarstvo i voćarstvo svakojake potrebštine.....	—	—	95	30			Izkaz „činženjakah“ od 26/4. 1870.
81	4	Za vinogradarstvo i pivničarstvo svakojake potrebštine.....	—	—	18	60			
82	5	Za dvorište, staje, kolnicu, štagalj itd. potrebštine	—	—	9	60			
83	6	Za gospodarsko obrtničtvo potrebštine	—	—	21	60	267	10	
		X. Novac.							
		1. U srebru:							
84	1	U austrijskih srebrnih stotinjacih imade ..... for. 250·—							
85	2	U austrijskih škudah križevačah ..... „ 320·—							
86	3	U starih austrijskih dvadeseticah (evancigah) i deseticah „ 190·—							
		Skupa.. for. 760·—							
		na to računajuć prid sa 9%..... for. 68·40							
		Skupa.....	—	—	828	40			
		2. U zlatu:							
87	1	Dukatah kromničkih, carskih 60 komadah po 5 fr. 25 nč. for. 315·—							
88	2	Napoleondorah 20 komadah po 8 fr. 40 nč. ..... „ 168·—							
		Skupa.... for. 483·—							
		k tomu prid sa 5%..... „ 24·15							
		Skupa.....	—	—	507	15	1.335	55	
		C. skupa.....	—	—	16.877	69	16.877	69	
		D. Koristovna prava.							
		I. Novčane daće (činž.)							
		1. Seljani u Ivancu.							
89	1	Ivančani prodavaju po priležećem izkazu od zemljištah na „Ivanečkom brdu“ godišnjih 86 for. povisuje se na glavnicu po mjerilu sa 5%.....	—	—	1.720	—	—	—	
90	2	Isti od zemljištah na „Krču“ 30 fr.	—	—	600	—	—	—	
		Iznos.....	—	—	2.320	—	—	—	

Stavni broj	Redni broj	Opis predmeta	stvarne veličine	Iznos u novcu: cena fr.	cena nč.	vrijednost pojedince fr.	pojedince nč.	vrijednost skupa fr.	skupa nč.	Opazke
		Prenos.....	—	—	—	2.320	—	—	—	Na 92. do 94.
		2. Seljani u Majurcu.								Izkaz gornjakah i desetinjakah od 26/4. 1870.
91	3	Majurčani platjaju od spašnika „Gaja“ godišnjih 20 for.....	—	—	—	400	—	2.720	—	
		II. Daće u naravi.								Na 95.
		1. Gornica.								Pravo lova ustanovljeno na dopisu gradskoga poglavarstva od 11/5. 1871. br. 583/pol.
92	1	Ivančani prodavaju na godinu 10 hktl. vina, po 7 fr. vriedi 70 fr. povisuje se na glavnicu po 5%.....	—	—	—	1 400	—			
93	2	Potočani podavaju na godinu 12 hktl. vina; po gornjem mjerilu glavnična vriednost.....	—	—	—	1.680	—			Na 96. do 103.
		2. Desetinsko vino.								Navedeni efekti po zaključku blagajničkoga dnevnika od 31/12. 1879.
94	3	Majurčani podavaju od vinskoga priroda desetinu, koja po desetgodišnjem prosjeku iznosi 6 hktl.; po gornjem mjerilu povisuje se na glavnicu sa.....	—	—	—	840	—			Na 100.
		III. Pravo lova.								Prosjekom na godinu daje razdielak sa 25 fr.
95	1	Vlastito lovište bi se moglo iznajmiti za 10 for. na godinu; glavnična vriednost po 5% iznosi.....	—	—	—	200	—	4.120	—	
		D. Skupa.....	—	—	—	6.840	—	6.840	—	
		E. Efekti (vriednostni papiri.)								
		I. Državne obveznice.								
		1. Austrijske.	kom.							
96	1	Austrijske od g. 1863. po 100 fr. br. 1234, 1872, 1325, 1487. i 1567.	5	100	—	500	—			
97	2	Austrijske narodnoga zajma g. 1854. po 100 fr. br. 1875. i 1357.	2	100	—	200	—			
		2. Razteretnice.								
98	3	Moravske po 100 fr. br. 4321, 1324 i 3142.....	3	100	50	301	50			
99	4	Štajerske po 100 fr. br. 1357, 2468. i 3578.....	3	97	—	291	—	1.292	50	
		II Dionice.								
		1. Štedioničke.								
100	1	Od prve hrvatske štedione u Zagrebu br. 222. na 100 for.....	1	500	—	500	—			
101	2	Od dioničke štedione križevačke br. 123, 214 i 320 na 100 for. s uplatom po 70 for.....	3	70	—	210	—			
		2. Željezničke.	2							
102	3	Od alföldsko-riečke željeznice br. 456. i 1864.....	19	95	75	111	50	—	—	
		Iznos.....	—	—	—	1.292 821	50 50	1.292	50	

Stavni broj	Redni broj	Opis predmeta	stvarne veličine	Iznos u novcu: cieni fr.	cieni nč.	vriednost pojedince fr.	vriednost pojedince nč.	vriednost skupa fr.	vriednost skupa nč.	Opazke
		Prenos.....				1.292	50	1.292	50	
		III. Papirni novac.								
103	1	U blagajni u austrijskih bankah po dnevniku od 31/12. 1876.....	—	—	—	821	50	—	—	**Od 105. do 110.**
104	2	Jamčevine razne u austrijskih bankah								Na temelju glavne knjige novčanoga računa.
		E. Skupa.....	—	—	—	498	—			
			—	—	—	580	—	1.899	50	Obzirom na str. broj 13. vriedi 40 voćakah po 30 nč. 12 fr., što predstavlja glavnicu od 240 fr., koja bi se ovdje u pasivnu imovinu uzeti imala, ali je slučajno izostala, pa se ovdje neuvršćuje, da se neporemete jur gotovi primjeri dvostavnoga knjigovodstva.
			—	—	—	3.162	—	3.192	—	
		F. Tražbine.								
		I. Privatne obveznice.								
		1. Uknjižene.								**Na 111., 112. i 114.**
105	1	Posudića Ivana iz Majurca obveznica od 30/6. 1870. na 300. uz kamate sa 6%	kom. 1	300	—	300	—			Navedeni užitci uknjiženi su na teret livade „Čreta“ pod stavnim brojem 9.
106	2	Dugovića Janka iz Ivanca obveznica od 11/7. 1870. na 200 fr. uz kamate sa 6%	1	200	—	200	—			
		2. Neuknjižene.	1							**Na 113.**
107	3	Trebarića Josipa iz Potočca obveznica na 120 fr. od 20/8. 1871. uz kamate sa 8%	3	120	—	120	—	620	—	Prigodom ustrojenja vatrogasnoga družtva navedeni dar obrečen u dopisu vlastelina od 30/6. 1874.
		II. Knjižne tražbine.								
108	1	Na kupljenom žitku duguju razne stranke	—	—	—	134	60			
109	2	Na kupljenom vinu duguju razne stranke	—	—	—	265	80			
110	3	Na kupljenoj stoki duguju razne stranke	—	—	—	115	30	515	70	
		F. Skupa.....	—	—	—	1.135	70	1.135	70	
		Pasivna imovina.								
		A. Koristovna prava.								
		I. Užitci u novcu.								
111	1	Križevačka pučka škola dobiva svake godine 15 for. za nagrade marljivih učenikah na temelju zakladnice od 12/6. 1870. Užitak ovaj povisuje se na glavnicu po 5% sa	—	—	—	300	—			
112	2	Župnoj crkvi križevačkoj pripada svake godine 5 fr. za 2 mise na temelju oporuke Ivana Božića od g. 1825. Godišnja pristojba ova predstavlja glavnicu po 5% sa	—	—	—	100	—	400	—	
		II. Užitci u tvarih.								
113	1	Gradskomu vatrogasnomu družtvu na dan sv. Florijana 80 lit. novoga vina i 10 klg. švajcarskoga sira; vino po 10 nč, a sir po 50 nč. čini 13 fr., što predstavlja glavnicu po 5%.....	—	—	—	260	—			
		Iznos.....	—	—	—	400	—	400	—	
						260				

Stavni broj	Redni broj	Opis predmeta	stvarne veličine	Iznos u novcu: cena fr.	cena nč.	vriednost pojedince fr.	pojedince nč.	vriednost skupa fr.	skupa nč.	Opazke
		Prenos.....				400				
114	2	Kapeli sv. Ladislava na dan prošćenja svake godine 2 klg. voštenih svićah po oporuki Ivana Božića od g. 1825. Vriednost svićah sa 5 fr. 60 nč. povisuje se na glavnicu po 5%.....	—	—	—	260	—	400	—	Na 119. Vrieme plateža poslie 6 godinah nakon polugodišnje odpovjedi.
		III. Služnosti.								
115	1	U šumi „Širokom brezju“ imadu Majurčani pravo svake godine na 10 vozovah prutja uz vlastitu siečnju i vožnju. Vriednost od	—	—	—	112	—	372	—	Na 120. Odplata bivat će uslied nagode od 20/12. 1879. na 5 godinah počam od g. 1880. na 2 polugodišnja obroka po 250 fr. dne 1/3. i 1/9.
116	2	10 for. povisuje se na glavnicu po 5%..... Majurčani imadu pravo na pašu za 10 glavah rogate marve na spašniku pod str. br. 21., pa se vriednost od 10 fr. povisuje na glavnicu po 5%.....	—	—	—	200	—	—		
		A. Skupa.....	—	—	—	200	—	400		
						1.172	—	1.172	—	
		B. Efekti (vriednostni papiri.)								
117	1	Mjenica od 11/11. 1879. izplativa Nikoli Novčariću u Zagrebu dne 19/3. 1880. na.....	—	—	—	500	—			
118	2	Mjenica od 20/12. 1879. izplativa Pavlu Gazdiću iz Siska dne 10/4. 1880. na (Jamčevine (vidi st. br. 104.).....	—	—	—	500	—	1.000	—	
		B. Skupa.....	—	—	—	1.580	—	1.580	—	
		C. Tražbine.								
		I. Uz obveznice.								
		1. Uknjižene.								
119	1	Martinu Zajamiću u Koprivnici dug na uknjiženoj obveznici od 1/5. 1873. uz 8% kamate.....	—	—	—	1.500	—			
120	2	Dioničkoj štedioni križevačkoj dug na uknjiženoj obveznici od 20/8. 1873. uz 9% kamate.....	—	—	—	2.500	—			
		2. Neuknjižene.								
121	3	Ivanu Dobriću u Vrbovcu dug na obveznici od 15/6. 1876. uz 10% kamate na polugodišnju odpovjed.....	—	—	—	300	—	4.300	—	
		II. Knjižne tražbine.								
122	1	Miroslavu Viraniću, trgovcu ovdje dug na raznoj robi po računu od 31/12. 1876.....	—	—	—	183	65	448	45	
123	2	Raznim strankam dug po izkazu od 31/12. 1879.....	—	—	—	264	80			
		C. Skupa.....	—	—	—	4.748	45	4.748	45	

Stavni broj	Redni broj	Opis predmeta	Iznos u novcu: stvarne veličine	Iznos u novcu: ciena fr.	Iznos u novcu: ciena nč.	Iznos u novcu: vriednost pojedince fr.	Iznos u novcu: vriednost pojedince nč.	Iznos u novcu: vriednost skupa fr.	Iznos u novcu: vriednost skupa nč.	Opazke
		Opetovanje.								
		I. Aktivna imovina.								
		A. Zemljišta								
		B. Stalna glavnica:								
		a) sgrade ... fr. 34.010·—	—	—	—	—	—	56143	16	
		b) nepotrošene pokretnine ... „ 8.748·75	—	—	—	—	—	42758	75	
		C. Kolajuća glavnica	—	—	—	—	—	16877	69	
		D. Koristovna prava	—	—	—	—	—	6840	—	
		E. Efekti (cieniti papiri)	—	—	—	—	—	3192	—	
		F. Tražbine	—	—	—	—	—	1135	70	
		Aktivno ukupno...	—	—	—	—	—	126947	30	
		II. Pasivna imovina.								
		A. Koristovna prava	—	—	—	—	—	1172	—	
		B. Efekti (cieniti papiri)	—	—	—	—	—	1580	—	
		C. Tražbine	—	—	—	—	—	4748	45	
		Pasivno ukupno...	—	—	—	—	—	7500	45	
		Zaključak.								
		Aktivno ukupno	—	—	—	—	—	126947	30	
		Pasivno ukupno	—	—	—	—	—	7500	45	
		Aktivno čisto	—	—	—	—	—	119446	85	

U Križevcu dne 31. prosinca 1879.

Broj 2. k §. 12.

KNJIGA

doznakah i naručbah

dobra

KRIŽEVČINE

za godinu 1880.

Tekući broj	Vrieme	Stupac	Razlaganje predmeta	U novcu prihod fr.	prihod nč.	razhod fr.	razhod nč.
1	1880 1/1	—	Imovine popis i procjena za god. 1879. — (imovnik sastaviti.) ...	—	—	—	—
2	3/1	—	Kukuruza oruljena na žitnicu u prihod	—	—	—	—
3	5/1	43	Drvariću Marku, poduzetniku za izradjena drva u šumi	—	—	150	—
4	6/1	1	Prodano Ivanu Žitariću, trgovcu u Križevcu po 6 fr. 40 nč.	192	—	—	—
5	8/1	—	Doznačeno kod pretakanja vina ..	—	—	—	—
6	10/1	6	Prodano Gjuri Gradiću, gradjanu u Križevcu po 1 for. 10 nč. bez vožnje	88	—	—	—
7	12/1	8	Prodano Pavlu Vozariću u Prikraju po 8 fr. 20 nč.	24	60	—	—
8	15/1	40	Kupljeno od Antuna Trgovića, dobavnika za	—	—	65	—
			za	—	—	30	—
9	15/1	—	Za hranu stoke u sječnju po izmjeri	—	—	—	—
10	18/1	8	Prodano Jakovu Mesariću iz Varaždina na sajmu u Križevcu ...	138	—	—	—
11	20/1	53	Doznačeno nadvorniku J. Gazdiću za kupovanje volovah na sajmu u Belovaru kao predplata	—		300	—
12	20/1	—	Doznačena rakija od droždja u prihod	—	—	—	—
13	21/1	—	Doznačena oruljena kukuruza na žitnjak	—	—	—	—
14	22/1	—	Doznačen omlaćen žitak u prihod	—	—	—	—
15	23/1	25 40	Gazdić, nadvornik kupio 2 vola (tek. br. 11.) uz račun	300	—	284	—
16	24/1	11	Prodano Stjepanu Govediću u Križevcu ..... Ima platiti u travnju	230	—	—	—
17	25/1	34	Doznačeno dimnjičaru Jakobu Dimiću za čišćenje dimnjakah za 1879. uz račun	—	—	25	75
18	25/1	—	Pogodjeno s Dimićem za dimnjake i štednjake u g. 1880. 10 dimnjakah po 4 puta 4 „ „ 6 „ 4 štednjaka „ 12 „ snažiti za 25 kr.	—	—	—	—

Članak blagaj. dnevnika	Utvarih prihod	Utvarih razhod	Stavni broj tvarnoga dnevnika
—	—	—	2
—	10 hekt. kukuruze u zrnu	20 hkt. kukuruze u klipu	1
5	Drva po predajnom izkazu od od 4/1. 1880.	—	—
6	—	30 hekt. ozime raži	2
—	250 lit. droždja za rakiju	250 lit. novoga vina	1
7	—	80 met. bukovih cjepanicah	1
8	—	troje teladi žensko	1
10	sječkarnica rulilo za kukuruzu	—	26 27
—	—	zobi 26·77 hkt.; otave 22·32 m. ct.; siena 112·22 met.; slame 59·52 met.	3, 1 1, 1
13	—	krava „Bielava“ za ..... 68 fr. krava „Šarica“ za ..... 70 „	2
14	—	—	—
—	40 lit. rakije droždjenke	250 lit. vinskoga droždja	2
—	15 hekt. kukuruze u zrnu	30 hkt. kukuruze u klipu	3 4
—	22 hkt. pšenice ozime; 30 hekt. raži ozime; 50 hkt. zobi; slame 105 m. centih	—	4 2
18	2 biela, 3-godišnja vola	—	2
—	—	4 prasca po .....35 for. 3 prasice po .....30 „	3
21	—	—	—
—	—	—	—

Tekući broj	Vrieme	Stupac	Razlaganje predmeta	U novcu prihod fr.	prihod nč.	razhod fr.	razhod nč.
	1880						
19	25/1	34	Doznačeno deraču M. Hameru za čišćenje zahodah u g. 1879.	—	—	20	—
20	26/1	1	Prodano Janku Gradiću, trgovcu u Križevcu	296	—	—	23
21	27/1	34	Naznačeno kod Marka Prodavića	—	—	5	53
22	28/1	43	Doznačeno na tjednicu od 27/1 za 30 težakah po 40 nvč. — kolje siekli za vinograd	—	—	12	—
23	30/1	6	Prodano Stjepanu Težariću u Majurcu	13	—	—	—
24	31/1	—	Doznačeno za družinsku kuću	—	—	—	—
25	31/1	51	Naručeno za marvu kod Marka Prodavića	—	—	18	80
26	1/2	—	Doznačeno za 6 krmakah do 15/2.	—	—	—	—
27	1/2	—	Doznačeno za hranu stoke do 28. veljače po izmjeri	—	—	—	—
28	4/2	3	Prodano Mirku Krčmariću u Ivancu	45	44	—	—
29	6/2	—	Doznačen omlaćen žitak u prihod na žitnjak	—	—	—	—
30	10/2	40	Kupljeno od tvornica Claytona i Schuleworta u Beču s vozarinom	—	—	65	46
31	12/2	1	Prodano Gjuri Kramariću u Sv. Ivanu	120	—	—	—
32	15/2	—	Doznačeno za 6 krmakah do 28/2.	—	—	—	—
33	18/2	37	Kupljeno od Marka Prodavića	—	—	7	—
34	21/2	33	Naručeno, da Janko Špoljarić popravi 4 ključanice u družinskoj kući po 40 nč.	—	—	1	60
35	24/2	37	Kupljeno od Stjepana Trgovića	—	—	9	25

Članak blagaj. dnevnika	U tvarih prihod	U tvarih razhod	Stavni broj tvarnoga dnevnika
22	—	—	—
23	—	15 hkt. pšenice ozime po 7 st. 20 hekt., raži ozime po 5.8 st., kukuruze, 15 hkt. po 5 st.	5
24	10 lit. petroleja po 23 nč. — za staje 5 klg. repičnoga ulja po 55 nč. — 4 met. stiena po 12 novč.	—	2 2
25	7,200 kom. kolja za vinograd	—	3
26	—	ogranakah 5 met. hv. po 2 for. trešća 10 vozovah po 30 nč.	2
—	—	Iz šume dovesti ogranakah 3 met. hv. i 10 vozovah trešća	3
27	80 klg. morske soli po 13 novč.; 60 klg. kamenite po 14 novč.	—	2 3
—	—	180 lit. kukuruze	6
—	—	zobi 20 hekt., otave 19·80 met. centih siena 105·50 „ „ slame 56·52 „ „	7 2 2 2
31	—	star. običnoga vina 568 lit. po 8 n.	2
—	80 hkt. zobi, 20 hkt. ječma, 10 hkt. kukuruze, 90 metričkih centih slame	20 hekt. kukuruze u klipu	5 5 8 3
1/r	Vjetrenjača s pripadci br. 49.	—	28
34	—	20 hkt. kukuruze po 6 for.	9
—	—	156 litara kukuruze	10
3/r	2 rešeta za 1 fr., 6 česalah po 60 nč., 3 kefe za konje po 80 nč.	—	4
4/r	—	—	—
5/r	3 škafa po 75 nč., 10 vrećah po 70 nč.	—	5

Tekući broj	Vrieme	Stupac	Razlaganje predmeta	U noveu prihod fr.	prihod nč.	razhod fr.	razhod nč.
36	1880 $^{29}/_{2}$	—	Doznačena u prihod porodjena telad do $^{29}/_{2}$	—	—	—	—
37	$^{29}/_{2}$	8	Prodano Josipu Radiću u Vojakoveu	64	—	—	—
38	$^{29}/_{2}$	3	Prodano Ivanu Dvoriću, gostioniku u Vrboveu	98	28	—	—
39	$^{1}/_{3}$	—	Doznačeno za hranu stoke u ožujku po izmjeri	—	—	—	—
40	$^{1}/_{3}$	6	Prodano raznim strankram po izkazu od $^{29}/_{2}$. 1880.	225	—	—	—
41	$^{3}/_{3}$	34	Kupljeno od Marka Prodavića	—	—	7	80
42	$^{5}/_{3}$	15	Prodano Jakobu Ljutiću	18	—	—	—
43	$^{6}/_{3}$	41	Naručeno, da Lovro Kožarić popravi svu konjsku ormu za	—	—	15	50
44	$^{8}/_{3}$	40	Kupljeno od Gjure Gvozdarića u Križeveu	—	—	34	40
45	$^{10}/_{3}$	6	Prodano Miji Kučariću, gradjanu u Križeveu	104	50	—	—
46	$^{15}/_{3}$	33	Naručeno, da Vinko Tesarić u konjskoj staji izmieni stare tavanice za nove	—	—	30	—
47	$^{15}/_{3}$	—	Doznačeno za popravak u konjskoj staji za novi pod	—	—	—	—
48	$^{20}/_{3}$	41	Naručeno, da Ilija Bačvarić popravi 3 lagva za	—	—	6	50
49	$^{22}/_{3}$	6	Prodano raznim strankam, da si izvezu, po izkazu od $^{20}/_{3}$. 1880.	20	—	—	—
50	$^{23}/_{3}$	51	Kupljeno od Blaža Kleparića, limara za vrtlarstvo	—	—	13	80
51	$^{24}/_{3}$	—	Doznačeno, da se odvoze u vinograd	—	—	—	—
52	$^{25}/_{3}$	51	Kupljeno od Marka Prodavića za vrtlarstvo	—	—	5	60
53	$^{26}/_{3}$	6	Prodano raznim strankam, da si u šumi nasjeku po izkazu od $^{25}/_{3}$. 1880.	45	—	—	—

Članak blagaj. dnevnika	U tvarih prihod	U tvarih razhod	Stavni broj tvarnoga dnevnika
—	3 ženska teleta i 2 mužka	—	3 do 7
35	—	2 junice br. 30. i 36. po 32 for.	4
36	—	546 litara finoga novoga vina po 18 nč.	3
—	—	zobi 22 hektolitara otave 20·90 met. centih siena 108·40 „ „ slame 58·50 „ „	11 3 3 3
37	—	30 met. hv. bukovih drvah skupa s vožnjom po 7·50	4
7/r	12 lit. petroleja po 20 nč., 6 klg. goriva ulja po 50 nč., 4 klg. sviećah po 60 nč.	—	6 3
38	—	40 lit. rakije droždjenke po 45 nč.	4
14/r	—	—	—
15	12 vel. motikah po 90 nč., 12 lopatah po 1 fr., 6 lanacah za marvu po 1 for., 4 kopljače za gnoj po 1 for. 40 nč.	—	29 30 31 32
43	—	gradje srednje 250 met. po 30 nč. tavanicah 130 met. po 25 nč.	5
16	—	—	—
—	—	360 met. od tavanicah	6
18	—	—	—
44	—	4000 kolja za vinograd	7
19	300 limenih tablicah za napise po 3 nč., 2 klg. crne i 2 klg. biele mastne boje po 1 fr. 20 nč.	—	2
—	—	3200 kolja za vinograd	8 3
20	3 klg. ulja po 80 nč., 2 kl. voska po 1 fr. 20 nč., 2 klg. smole po 40 nč.	—	4
45	400 snopovah pruća za plot, a 300 za grašak.	400 snopovah pruća za plot po 10 nč., 300 snopovah za grašak po 5 nč.	4 9

Tekući broj	Vrieme	Stupac	Razlaganje predmeta	U novcu			
				prihod		razhod	
				fr.	nč.	fr.	nč.
54	1880 $^{28}/_{3}$	33	Naručeno, da Mato Stolarić popravi u družinskoj kući troja vrata i 4 prozora za	—	—	8	50
55	$^{31}/_{3}$	—	Doznačeno u odpadak po zapisniku od 30/3. 1880.	—	—	—	—
56	$^{31}/_{3}$	—	Doznačeno u prihod — odojčad od 4 prasice do 31/3. 1880.	—	—	—	—
57	$^{31}/_{3}$	—	Doznačeno vino za deputat španu Poljaku za uskrsno vrieme	—	—	—	—

Članak blagaj. dnevnika	U t v a r i h		Stavni broj tvarnoga dnevnika
	p r i h o d	r a z h o d	
21	—	—	—
—	—	razni našastarski predmeti, otrošeni u odpadak sa 32 komada u vriednosti od 31 for. 75 nč.	33 do 37
—	9 odojakah ženskih, 11 odojakah mužkih	—	9
—	—	112 lit. običnoga novoga vina	5

Članak broj prilogah	Strana računika	Br. 3. k §. 14. **Blagajnički dnevnik** dobra Križevčine za mjesec siečanj 1880. *(Vidi imovnik i knjigu doznakah)*	U novcu prihod fr.	U novcu prihod n.	U novcu razhod fr.	U novcu razhod n.	U efektih prihod fr.	U efektih prihod n.	U efektih razhod fr.	U efektih razhod n.	Odbitci za porez (za predplatu plaće) fr.	Odbitci za porez (za predplatu plaće) n.
		1.										
		Blagajnički ostatak koncem prosinca 1879.	1078	—	—	—	2114	—				
		28) Plaće:										
1/1	14/1	Radiniću Ivanu, uredniku plaća za siečanj 1880. uz namiru	—	—	41	66	—	—	—	—	3	—
2/1	14/2	Poljaku Marku, španu službovina za prosinac 1879. uz namiru	—	—	8	33	—	—	—	—	—	50
		19) Zakupnina od zemljištah:										
3/1	8/1	Pečarić Gjuro iz Potočca zakupninu za oranicu „Višnicu“ od 1/10. do 31/12. 1879. uz paricu	12	50								
4/1	8/2	Brezović Luka iz Majurca za oranicu „Okopnicu“ od 1/6. do 31/12. 1879. uz paricu	8	25								
		5.										
		43) Težačke nadnice:										
5/2	23/1	Drvariću Marku za izradjena drva u šumi po prodajnom izkazu od 4/1. 1880. uz namiru (br. dozn. 3.)	—	—	150	—						
		6.										
		1) Prihod iz poljodjelstva:										
6/1	1/3	Žitarić Ivan, trgovac ovdje za 30 hkt. ozime raži po 6 fr. 40 nč. po doznaki br. 4. uz paricu	192	—								
		10.										
		6) Prihod iz šumarstva:										
7/1	3/1	Gradić Gjuro, gradjan ovdje, za 80 prost. met. bukovih drvah po 1 fr. 10 nč. po dozn. br. 6. uz paricu	88	—								
		Iznos ...	1378	75	199	99	2114	—	—	—	3	50

Članak Broj prilogah	Strana računika	Br. 3. k §. 14. **Blagajnički dnevnik** dobra Krizevčine za mjesec siečanj 1880. *(Vidi imovnik i knjigu doznakah)*	U novcu prihod fr.	U novcu prihod n.	U novcu razhod fr.	U novcu razhod n.	U efektih prihod fr.	U efektih prihod n.	U efektih razhod fr.	U efektih razhod n.	Odbitci za porez (za predplatu plaće) fr.	Odbitci za porez (za predplatu plaće) n.
		Prenos	1378	75	199	99	2114	—	—	—	3	50
		12.										
		8) Prihod iz kravarstva:										
8/1	4/1	Vozarić Pavao iz Prikraja za troje teladi po 8 for. 20 nč. po dozn. br. 7. uz paricu	24	60								
		39) Porez, daće, itd.										
9/1	20/1	Kr. poreznomu uredu ovdje na zemljarini za 1/4. 1880. uz uredovnu namiru	—	—	85	—						
		Iznos ...	1403	35	284	99	2114	—	—	—	3	50

Članak broj prilogah	Strana računika	Blagajnički dnevnik dobra Križevčine za mjesec s i e č a n j 1880.	U novcu prihod fr.	n.	U novcu razhod fr.	n.	U efektih prihod fr.	n.	U efektih razhod fr.	n.	Odbitci fr.	n.
		Prenos·····	1403	35	284	99	2114	—	—	—	3	50
		15.										
		40) Nabava nareda.										
10/3	21/b1	Trgoviću Antunu ovdje, dobavniku za sječkarnicu 65 for., rulilo za kukuruzu 30 for. po naručbi br. 8., po računu od 15/1. 1880. uz namiru ·····	—	—	95	—						
		23) Razni prihod.										
11/1	10/1	Posudić Ivan iz Majurca 6% kamate na glavnicu od 300 fr. 1/7. do 31/12. 1879. uz parieu ·····	9	—								
		Prihod do čl. 11. sa····· fr. 1412.35 odbitci za porez „ 3·50 skupa·· fr. 1415·85 razhod do čl. 10 sa „ 379·99 gotovina sa····· fr. 1035·85 U efektih 2.114 for. **Ivan Radinić**, urednik. **Mato Računić**, peneznik.										
		16.										
		51) Razni razhod.										
12/1	26/9	Dobriću Ivanu u Vrbovcu 10% kamate na glavnicu od 300 fr. od 15/12. 1879. do 15/6. 1880. uz namiru	—	—	15	—						
		Iznos·····	1412	35	394	99	2114	—	—	—	3	50

Članak broj prilogah	Strana računika	Blagajnički dnevnik dobra Križevčine za mjesec s i e č a n j 1880.	U novcu prihod fr.	n.	U novcu razhod fr.	n.	U efektih prihod fr.	n.	U efektih razhod fr.	n.	Odbitci fr.	n.
		Prenos·····	1412	35	517	29	2114	—	—	—	3	50
		18.										
		8) Prihod iz kravarstva.										
13/1	4/2	Mesarić Jakob iz Varaždina na sajmu ovdje za 2 krave, Bielavu za·····68 fr. Šaricu za·····70 „ Skupa····	138	—								
		po dozn. br. 10. uz parieu										
		20.										
		53) Dane predplate.										
14/1	28/č) 1	Gazdiću Josipu, nadvorniku predplata za kupovanje volovah u Belovaru do položenja računa uz potvrdnicu	—	—	300							
		33) Uzdržavanje sgradah.										
15/6	16/a) 1	Viraniću Miroslavu, trgovcu ovdje za daske, letve, željezo i čavle za popravak podovah i krova u godini 1879. po naručbi br. 482, 560 i 598. po računu od 31/12. 1879. uz namiru··	—	—								
		20.										
		40) Nabava nareda.										
16	21/b) 1	Viraniću Miroslavu za razno orudje od g. 1879. po naručbi br. 482, 560 i 598, po računu od 31/12. 1879. i uz namiru pod čl. 15/33.	—	—	61	35						
		23.										
		25) Povratjene predplate. č)										
17	13/č) 1	Gazdić Josip, nadvornik povratja predplatu pod čl. 14/53. za naplatu kupljenih volovah pod čl. 18/40.	300	—								
		Iznos····	1850	35	878	64	2114	—	—	—	3	50

Članak broj prilogah	Strana računika	Blagajnički dnevnik dobra Križevčine za mjesec siečanj 1880.	U novcu prihod fr.	U novcu prihod n.	U novcu razhod fr.	U novcu razhod n.	U efektih prihod fr.	U efektih prihod n.	U efektih razhod fr.	U efektih razhod n.	Odbitci fr.	Odbitci n.
		Prenos·····	1850	35	878	64	2114	—	—	—	3	50
		40) Nabava nareda.										
18/2	21/a) 1	Skrbiću Mati iz Gudovca po J. Gazdiću, nadvorniku za 2 biela, trogodišnja vola na sajmu u Belovaru uz 2 marvinske putnice s potvrdom sajamskoga povjerenstva ·····	—	—	284	—						
		25.										
		25) Povraćene predplate e)										
19	11/e) 6	Glavarić Mirko, umirovljeni satnik za 2 dionice štedione križevačke po 70 fr. nadoplatak po 10 fr. pod čl. 20/23.) br. 123. i 214.	140	—	—	—	—	—	140	—		
		23) Razni prihod.										
20/1	10/4	Isti nadoplativ na 2 dionice, kupljene pod čl. 19/25 po 10 fr. uz paricu ·····	20	—								
		34) Rasvietljenje i čišćenje.										
21/2	17/1	Dimiću Jakobu za čišćenje dimnjakah za 1879. uz račun od 31/12. 1879. i namiru ·····	—	—	25	75						
22/1	18/2	Hameru Martinu za čišćenje zahodah u g. 1879. uz namiru ·····	—	—	20	—						
		26.										
		1) Prihod iz poljodieljstva.										
23/1	1/4	Gradić Janko, trgovac u Križevcu za 15 hkt. pšenice po 7 for. = 105 for. za 20 hkt. raži po 5·8 = 116 fr., za 15 hkt. kukuruze po 5 for. = 75 for.										
		Skupa···	296	—								
		po dozn. br. 20. uz paricu										
		Iznos····	2306	35	1208	39	2114	—	140	—	3	50

Članak broj prilogah	Strana računika	Blagajnički dnevnik dobra Križevčine za mjesec siečanj 1880.	U novcu prihod fr.	U novcu prihod n.	U novcu razhod fr.	U novcu razhod n.	U efektih prihod fr.	U efektih prihod n.	U efektih razhod fr.	U efektih razhod n.	Odbitci fr.	Odbitci n.
		Prenos·····	2306	35	1208	39	2114	—	140	—	3	50
		27.										
		34) Razsvietljenje itd.										
24/2	18/3	Prodaviću Marku, trgovcu ovdje za kameno i gorivo ulje i stien, po naručbi broj 21., po računu od 27/1. 1880. uz namiru na istom ·····	—	—	5	53						
		28.										
		43) Težačke nadnice.										
25/1	23/2	Za 30 težakah po 40 nč. — u šumi kolje sjekli — (dozn. br. 22.) uz težačku tjednicu od 27/1. 1880. ·····	—	—	12	—						
		30.										
		6) Prihod iz šumarstva.										
26/1	3/2	Težarić Stjepan iz Majurca za 5 met. hv. ogranakah po 2 fr.·····fr. 10 10 vozovah trešča po 30 nč.····· „ 3										
		skupa····	13	—								
		po dozn. br. 23. uz paricu										
		31.										
		51) Razni razhod.										
27/1	27/10	Prodaviću Marku za morsku i kamenitu sol za marvu po naručbi br. 25. uz namiru na istoj ·····	—	—	18	80						
-		*27) Ostavc i tudji novci.*										
28	13/1	Po osoblju pod čl. 1. i 2. uplaćena dohodarina na račun g. 1880. uzima se u prihod za predaju gradskoj blagajni·····	3	50								
		Iznos·····	2322	85	1244	72	2114	—	140	—	—	—

Članak broj prilogah	Strana računika	**Blagajnički dnevnik** dobra Križevčine za mjesec s i e č a n j 1880.	U novcu				U efektih				Odbitci	
			prihod		razhod		prihod		razhod			
			fr.	n.	fr.	n.	fr.	n.	fr.	n.	fr.	n.
		Prenos·····	2322	85	1244	72	2114	—	140	—	—	—
		55) Povratjene ostave i tudji novci.										
29/1	30/3	Gradskoj blagajni ovdje od osoblja dohodarina pod čl. 28/27. uz potvrdjeni izkaz	—	—	3	50						
		Skupa···	2322	85	1248	22	2114	—	140	—	—	—
		Blagajnički ostatak koncem siečnja 1880. sa ·····	1074	63	—	—	1974	—	—	—	—	—

U K r i ž e v c u, 31. siečnja 1880.

Ivan Radinić,
urednik.

Mato Računić,
peneznik.

(Nastavak dnevnika u otvorenom položaju.)

Blagajnički dnevnik

dobra Križevčine. Br. 3. k §. 14.

Članak broj prilogah	Stupac	Strana računika	Prihod u mjesecu veljači 1880. (*Vidi imovnik i knjigu doznakah*)	U novcu: banke fr.	banke n.	zlato fr.	zlato n	srebro fr.	srebro n.	U papirih: efekti fr.	efekti n.	privatne obveznice fr.	privatne obveznice n.
			1.										
—	—	—	Blagajnički ostatak od sječnja 1880.	1074	63	—	—	—	—	1974	—	—	—
30/1	—	—	Po imovniku zlatni i srebrni novac i obveznice u blagajnu za promet uz izkaz od 31/1. 1880.	—	—	483	—	760	—	—	—	620	—
			4.										
31/1	3	2/1	Krčmarić Mirko u Ivancu za 568 lit. staroga, običnoga vina po 8 novč. po dozn. br. 28. uz paricu	45	44								
			13.										
32	25	12/č) 2	Eskomptna banka u Zagrebu banke za zlatni novac pod čl. ž. razhoda 5% prid pod čl. 33.)	483	—								
33	23	10/5	Ista 5% prid na zlatni novac od 483 fr. pod člankom 32/25.	24	15								
34/1	1	1/5	Kramarić Gjuro u Sv. Ivanu za 20 hekt. kukuruze po 6 fr. po dozn. broj 31. uz paricu	120	—								
			28.										
35/1	8	5/3	Radić Josip iz Vojakovca za 2 junice po 32 for. po dozn. br. 37. uz paricu	64	—								
36/1	3	2/2	Dvorić Ivan, gostionik u Vrboveu za 546 lit. finoga novoga vina po 18 nč. po dozn. br. 38. uz protunamiru	98	28								
			Svota	1909	50	483	—	760	—	1974	—	620	—

Članak broj prilogah	Stupac	Strana računika	Razhod u mjesecu veljači 1880. (*Vidi imovnik i knjigu doznakah*)	U novcu: banke fr.	banke n.	zlato fr.	zlato n.	srebro fr.	srebro n.	U papirih: efekti fr.	efekti n	privatne obveznice fr.	privatne obveznice n.
			10.										
1/3	40	21/b) 3	Claytonu i Shuttleworthu u Beču za vjetrenjaću s pripadci broj 49., po naručbenici br. 30., po računu od 6/2. 1880. na fr. 62·— vozarina fr. 3·46 pouzetbom na željeznici uz vozni list	65	46								
2/1	—	—	Eskomptnoj banki u Zagrebu zlatni novac za banke uz račun od 12/2. 1880. (Vidi prihod pod čl. 32/25.)	—	—	483	—						
			18.										
3/2	37	19/1	Prodaviću Marku ovdje za rešeta, česala i kefe za konje po naručbi broj 33. po računu od 18/2. 1880. uz namiru na istom	7	—								
			21.										
4/1	33	16/a) 2	Špoljariću Janku za popravak ključanicah po naručbi br. 34. uz namiru na istoj	1	60								
			25.										
5/2	37	19/2	Trgoviću Stjepanu za škafe i vreće po naručbi br. 35, po računu od 25/2. 1880. uz namiru na istom	9	25								
			Svota	83	31	483	—	—	—	—	—	—	—
			Blagajnički ostatak saldo	1826	19	—	—	760	—	1974	—	620	—
				1909	50	483	—	760	—	1974	—	620	—

U Križevcu dne 29. veljače 1880.

Ivan Radinić, urednik. **Mato Računić**, peneznik.

Blagajnički dnevnik dobra Križevčine

Članak broj prilogah	Stupac	Strana računika	Prihod u mjesecu ožujku 1880.	U novcu: banke fr.	banke n.	zlato fr.	zlato n.	srebro fr.	srebro n.	U papirih: efekti fr.	efekti n.	privatne obveznice fr.	privatne obveznice n.
			1.										
—	—	—	Blagajnički ostatak od veljače 1880.	1826	19	—	—	760	—	1974	—	620	—
37/1	6	3/3	Razne stranke za 30 met. hv. bukovih drvah s dovozom po 7 for. 50 nvč. po dozn. br. 40. uz izkaz od 29/2. 1880.	225	—								
			5.										
38/1	6	7/1	Ljutić Jakob ovdje za 40 lit. rakije droždjenke po 45 nč. po doznaki br. 42. uz paricu	18	—								
39	25	11/b) 1	Posudić Ivan iz Majurca dug na obveznicu od 30/6. 1870. uz povratak iste od 8/12.	300	—								
40/1	23	10/1	Isti 6% kamate na 300 fr. savezno sa čl. 11. i 39. od 1/1. do 5/3. 1880. uz paricu	3	25								
			7.										
41	25	12/č) 3	Novčarića P. mienjačnica u Zagrebu banke za srebrni novac pod člankom 13. (3% prid pod čl. 42.)	760	—								
42	23	10/6	Ista 3% prid na srebrni novac od 760 for. pod čl. 41/a 25.)	22	80								
			10.										
43/1	6	3/4	Kućarić Mijo, gradjan ovdje za hrastovu gradju, 250 met. po 30 nč. i tavanice 130 met. po 25 novč., po dozn. br. 45. uz paricu	104	50								
			22.										
44/1	6	3/5	Razne stranke za 4000 kolja za vinograd po dozn. broj 49. uz izkaz od 20/3. 1880.	20	—								
			Iznos	3279	74	—	—	760	—	1974	—	620	—

Članak broj prilogah	Stupac	Strana računika	Razhod u mjesecu ožujku 1880.	U novcu: banke fr.	banke n.	zlato fr.	zlato n.	srebro fr.	srebro n.	U papirih: efekti fr.	efekti n.	privatne obveznice fr.	privatne obveznice n.
			2.										
6/1	47	24/1	Vlastelinu uz namiru	500	—								
			3.										
7/1	34	18/4	Prodaviću Marku za gorivo ulje i svieće po naručbi br. 41. uz potvrdu na istoj	7	80								
8/1	28	14/1	Radiniću Ivanu, uredniku plaća za veljaču i ožujak 1880. uz namiru	83	32								
9/1	28	14/2	Poljakn Marku, španu službovina za siečanj i veljaču 1880. uz namiru	16	66								
10/2	54	29/c) 2	Dioničkoj štedioni križevačkoj na odplatu duga od 2500 fr. po uknjiženoj obveznici od 20/8. 1873. uslied nagode od 20/12. 1879. na 10 polugodišnjih obrokah, sada 1/10. uz račun s potvrdom	250	—								
11	51	26/8	Istoj 9% kamate na 2250 for. od 1/3. do 1/9. 1880. uz potvrdu pod čl. 10/54.	101	25								
			5.										
12	—	—	Posudiću Ivanu za položen dug pod čl. 39. vratja se obveznica na	—	—	—	—	—	—	—	—	300	—
13/1	—	—	Novčarića Pavla mienjačnici u Zagrebu srebrni novac za banke uz račun od 6/3. 1880. (vidi prihod pod čl. 41/25.)	—	—	—	—	760	—				
			7.										
14/2	41	22/1	Kožariću Lovri za popravak konjske orme po naručbi br. 43. uz namiru	15	50								
			Iznos	974	53	—	—	760	—	—	—	300	—

Blagajnički dnevnik

dobra Križevčine

Članak broj prilogah	Stupac	Strana računika	Prihod u mjesecu ožujku 1880.	U novcu: banke fr.	banke n.	zlato fr.	zlato n.	srebro fr.	srebro n.	U papirih: efekti fr.	efekti n.	privatne obveznice fr.	privatne obveznice n.
			Prenos···	3279	74	—	—	760	—	1974	—	620	—
			26.										
45/1	6	3/6	Razne stranke za 400 snop. pruća za plot po 10 nč. i 300 sn. za grašak po 5 n. po dozn. br. 53. uz izkaz od 25/3. 1880.·····	45	—								
			Prihod	3324	74	—	—	760	—	1974	—	620	—
			Razhod	1573	33	—	—	760	—	—	—	300	—
			Blagajnički ostatak koncem ožujka 1880.·····	1751	41	—	—	—	—	1974	—	320	—

U Križevcu dne 31. ožujka 1880.

Ivan Radinić, urednik.

Mato Računić, peneznik.

Članak broj prilogah	Stupac	Strana računika	Razhod u mjesecu ožujku 1880.	U novcu: banke fr.	banke n.	zlato fr.	zlato n.	srebro fr.	srebro n.	U papirih: efekti fr.	efekti n.	privatne obveznice fr.	privatne obveznice n.
			Prenos·····	974	53	—	—	760	—	—	—	300	—
			10.										
15/2	40	21/b) 4	Gvozdariću Gjuri ovdje za razno orudje po naručbi br. 44., po računu od 9/3. 1880. uz namiru·····	34	40								
			16.										
16/2	33	16/a) 3	Tesariću Vinku za tesarsko djelo u konjskoj staji po naručbi br. 46. uz namiru	30	—								
			19.										
17/1	54	20/b) 1	Novčariću Nikoli u Zagrebu za dospjelu mjenicu od 11/11. 1879. ·····	500	—								
			22.										
18/2	41	22/2	Bačvariću Iliji za popravak 3 lagvovah po naručbi br. 48. uz namiru·····	6	50								
			25.										
19/2	51	27/11	Klepariću Blažu, limaru za tablice i boju za vrtlarstvo po naručbi br. 50. uz nam.	13	80								
20/2	51	27/12	Prodaviću Marku za razne tvari za vrlarski vosak po naručbi br. 52., po računu od 25/3. 1880. uz potvrdu na istom·····	5	60								
			30.										
21/2	33	16/a) 4	Stolariću Mati za stolarske popravke na vratih i prozorih družinske kuće po naručbi br. 54. uz namiru	8	50								
			Skupa···	1573	33	—	—	760	—	—	—	300	—

Br. 4. k §. 17. do 20.

Računik

iliti

glavna knjiga

dobra

Križevčine.

a) Za poljsko gospodarstvo.

Broj 4. k §. 17. do 20.

Pregled stupacah

za novčani račun dobra Križevčine.

Broj stupca	P r i h o d	Strana računika
	A) Izviestni.	
	I. Zemljodjelstvo.	
1	Prihod iz poljodjelstva	
2	„ „ livadarstva	
3	„ „ vinogradarstva	
4	„ „ vrtlarstva	
5	„ „ voćarstva	
6	„ „ šumarstva	
	II. Stočarstvo.	
7	Prihod iz konjarstva	
8	„ „ kravarstva	
9	„ „ volarstva	
10	„ „ ovčarstva	
11	„ „ krmadarstva	
	III. Gospodarsko obrtničtvo.	
12	Prihod iz mliečarstva	
13	„ „ pčelarstva	
14	„ „ svilarstva	
15	„ „ žganičarstva	
16	„ „ opekarstva	
17	„ „ od kolarnice i kovačnice	
	IV. Zakupnine i daćevine.	
18	Prihodi od sgradah	
19	„ „ zemljištah	
20	Daće	
	V. Prinesci.	
21	Od vlastelina	
22	Od drugoga dobra	
	VI. Razno.	
23	Razni prihod	
24	Računski povratci	
	B. Prolazni.	
25	Povraćene predplate	
26	Primljene predplate	
27	Ostave i tudji novci	

Br. 4. k §. 17. do 20.

Pregled stupacah

za novčani račun dobra Križevčine.

Broj stupca	R a z h o d	Strana računika
	A. Izviestni.	
	I. Gospodarstvo.	
28	Plaće, mirovine i milostinje	
29	Nagrade i pripomoći	
30	Nuzužitci službenikah	
31	Pisarničke potrebštine	
32	Putni troškovi i dnevnice	
33	Uzdržavanje sgradah, ogradah i poljskih gradjevinah	
34	Razsvietljenje, grijanje i čišćenje sgradah	
35	Pokućtvo, posteljina i rubenina u stanovih	
36	Kućna, stolna, kuhinjska i podrumska sprava u stanovih	
37	Razna sprava u gospodarskih sgradah	
38	Hrana i piće	
39	Porez, daće i osiguranja	
40	Nabava nareda	
41	Uzdržavanje orudja, strojevah, vozne i ratarske sprave	
42	Nabava žitka, sjemenja, sadjenicah i inih plodinah	
43	Tčžačke nadnice	
44	Troškovi na gospodarsko obrtničtvo	
	II. Zakupnine.	
45	Najamnine za sgrade	
46	Zakupnina za zemljišta	
	III. Prinesci.	
47	Vlastelinu od dohodka imanja	
48	Prinos drugomu imanju	
	IV. Izvanredni troškovi.	
49	Izvanredne i nove gradjevine	
50	Troškovi na poboljšice ili nabavu zemljištah	
	V. Razno.	
51	Razni razhod	
52	Računske tražbine	
	B. Prolazni.	
53	Dane predplate	
54	Odplaćene predplate	
55	Povraćene ostave i tudji novci	

(Razjašnjenje stupacah sliedi dalje.)

Br. 4. k §. 17. do 20.

Razjašnjenje stupacah

za novčani račun dobra Križevčine.

Broj stupca	Postupac	P r i h o d
		A. Izviestni.
		I. Zemljodjelstvo.
1		Prihod iz poljodjelstva.
		Za prodani žitak, za slamu, za okopavine, u koliko nespadaju u vrtlarstvo, za pašu na poljih i odštete za kvarove.
2		Prihod iz livadarstva.
		Za prodanu travu, prodano sieno ili otavu, za dozvoljenu pašu i odštete za kvarove.
3		Prihod iz vinogradarstva.
	a	Za prodano vino, grožđje, droždje i odštete za kvarove.
	b	Za prodane ključece, grebenice i korenjake.
4		Prihod iz vrtlarstva.
		Za prodano povrće, presad, sjemenje, cvieće i odštete za kvarove.
5		Prihod iz voćarstva.
		Za prodano voće, frižko i suho, za ciepove, plemenite šibe i divljake, za ino vrtno drveće i odštete za kvarove.
6		Prihod iz šumarstva.
		Za prodana drva goriva i gradjevna, za pruće i kolje, za žirovinu i ine šumske plodine, kao: bukvicu, koru, lišće, ugljen i pepeo, za prodani lov; napokon kazni za nepovlašćenu pašu u šumi i lov, za odstranjena drva i ine šumske kvarove.
		II. Stočarstvo.
7		Prihod iz konjarstva.
		Za pripuščanje kobilah, za prodane konje i ždriebad, za konjske kože i plaćene podvoze.
8		Prihod iz kravarstva.
		Za pripuščanje kravah, za prodane krave, junad i telad, za kože i loj.
9		Prihod iz volarstva.
		Za prodane volove, za kože i loj, za plaćene podvoze.

Br. 4. k §. 17. do 20.

Razjašnjenje stupacah

za novčani račun dobra Križevčine.

Broj stupca	Podstupac	R a z h o d
		A. Izviestni.
		I. Gospodarstvo.
28		Plaće, mirovine i milostinje.
	a	Stalne plaće za činovnike s doplatci i službovine za službenike i družinu.
	b	Mirovine za činovnike, udove i sirote.
	c	Obskrbnine i milostinje za službenike i udove.
29		Nagrade i pripomoći.
	a	Za osobito revne činovnike i službenike od slučaja do slučaja dozvoljene nagrade; obstojeće možda postotine od prihoda iz mliečarstva, vrtlarstva itd.
	b	Novčana pripomoć, dozvoljena činovniku ili službeniku za slučaj bolesti ili ine kakove nesreće.
30		Nuzužitci službenikah.
	a	Novčani trošak na čižme, opanke ili odjeću, ako bi takova pogodjena bila.
	b	Novčana zamjena za beriva u naravi, n. pr. relutum za sol, žitak, vino, itd. što družini u ime deputata pripada.
31		Pisarničke potrebštine.
		Ovamo spadaju troškovi za papir, tiskanice, pera, olovke, za tintu, pečatni vosak i slične potrošljive stvari; zatim idu na ovaj postupac pristojbe za oglase u novinah, za držanje novinah, za poštarinu, za brzojavke, za ine troškove s dopisivanjem skopčane.
32		Putni troškovi i dnevnice.
		Troškovi putovanja u poslovih gospodarstva poradi kupovanja ili prodavanja marve, žitka, vina, itd.; za putovanje k uredom, na povjerenstva.
33		Uzdržavanje sgradah, ogradah i poljskih gradjevinah.
	a	Na ovom se stupcu zaračunavaju troškovi za razne popravke na sgradah izvana, na nutarnje preinake pojedinih prostorijah, na popravke vratah, prozorah, pećih, podovah, ključenicah, ognjištah, štednjakah, zdenacah itd. za bojadisanje prostorijah.
	b	Simo idu troškovi za djelo i gradivo, potrebito za popravke i uzdržavanje ogradnih zidovah, tarabah, plotovah i inih ogradah okolo dvorišta, vrtovah, voćnjakah i inih zemljištah.
	c	Uzdržavanje putevah, mostovah, splavištah, nasipah i sličnih predmetah.

Broj stupca	Podstupac	Prihod
10		**Prihod iz ovčarstva.** Za prodane ovce i jagnjad, za kože i vunu.
11		**Prihod iz krmadarstva.** Za prodane svinje i odojke, za svinjsko meso, slaninu i mast.
		III. Gospodarsko obrtničtvo.
12		**Prihod iz mliečarstva.** Za prodano mlieko, vrhnje, maslo i sir.
13		**Prihod iz pčelarstva.** Za prodani med i vosak, za prodane rojeve ili čitave pčelce.
14		**Prihod iz svilarstva.** Za čahurice, svilu i svilačko sjeme (dudići i dudovo lišće spada na voćarstvo).
15		**Prihod iz žganičarstva.** Za raznu rakiju, kao: šljivovicu, komovicu, droždjenku, vinovicu itd.
16		**Prihod iz opekarstva.** Za prodanu opeku, criep, žliebnjake, zemljene cievi i slične žežene proizvode.
17		**Prihod od kolarnice i kovačnice.**
	a	Za kolarsko djelo novo ili za popravke, na koliko bi se i za ine stranke uz naplatu šta radilo.
	b	Za kovačko djelo novo ili za popravke, na koliko bi se i za ine stranke uz naplatu šta radilo.
		IV. Zakupnine i daćevine.
18		**Prihodi od sgradah.** Simo spadaju najamnine od kućah, krčmah, mlinovah i inih sgradah ili kad bi se pojedine prostorije uz naplatu na porabu ustupile, n. pr. pivnica, tavan itd.
19		**Prihodi od zemljištah.** Ovamo idu zakupnine od oranicah, vrtovah, vinogradah, livadah, voćnjakah, itd.; nego kad bi se ljetošnji prirod, kao: groždje, trava, šljive, prodala, taj bi onda prihod spadao na vinogradarstvo, livadarstvo i voćarstvo.

Broj stupca	Podstupac	Razhod
34		**Razsvietljenje, grijanje i čišćenje sgradah.**
	a	Nabava sviećah, kamena i ina goriva ulja, žigicah, stiena za svietiljke po stanovih, hodnicih, djelaonicah, stajah i svih sgradah. Nabava drvah, ugljena itd.
	b	Za bieljenje nutarnjih prostorijah, za ribanje podovah i taraca, za pranje vratah i prozorah.
	c	Za čišćenje dimnjakah i zahodah.
35		**Pokućtvo, posteljina i rubenina u stanovih.**
	a	Nabava novoga pokućtva i posteljine, kao: stolovah, stolacah, ormarah, ladicah, klupah, posteljah, policah, zrcalah, slikah itd., zatim nabava blazinah, vanjkušah, gunjevah, pokrivačah, plahtah, stolnjakah, ručnikah itd.
	b	Popravci na gore navedenih predmetih.
36		**Kućna, stolna, kuhinjska i podrumska sprava u stanovih.**
	a	Simo se uzimlju sitne potrebštine i predmeti, kao. staklenke, čaše, svietiljke, žlice, noževi i vilice, zdiele i tanjuri, lonci, metle sjekire, pile, limenke, lokoti, škatulje, čuture. pipe i teglice, bielitke, korita i škafi i slični predmeti, a ne onakovi, koji spadaju na gospodarsko pokućtvo ili nared, kao što su: badnjevi, lagvi, lakomice, sisaljke itd.
	b	Popravci na ovih predmetih.
37		**Razna sprava u gospodarskih sgradah.**
	a	Ovamo spadaju razni manji predmeti u djelaonicah, stajah, štaglju, kotcu, žitnjaku, kukuružnjaku itd., kao što su: svietiljke, škafi, lopate, roglje, metle, škrinje, lokoti, lanci, česala i kefe za marvu, užeta, vreće, rešeta, itd.
	b	Popravljanje i uzdržavanje gornjih predmetah.
38		**Hrana i piće.**
	a	Nabava raznih hranivah za družinu i težake, kao: mesa, riže, soli, kaše, masti, ulja itd.; simo spada i mlinarina za žitak.
	b	Trošak za kupljeno vino, pivo i rakiju.
39		**Porez, daće i osiguranja.**
	a	Ovdje se zaračunavaju sve vrsti državnoga, zemaljskoga i občinskoga poroza. kao: zemljarina, dohodarina, potrošarina, kućarina, odkup cestovnih težakah, občinski namet ili prirez i ine javne daće, koje se svake godine ponavljaju. Simo nespadaju biljegovine, postotne pristojbe i prinesci za školu, crkvu i ine občinske potrebe, već na stupac 51. „razni razhod“.
	b	Pristojbe za osiguranje sgradah, pokućtva, strojevah i plodinah od vatre, vinogradah i poljah od tuče, stoke od bolestih.

*

Broj stupca	Postupac	P r i h o d
20		**Daće.** Na koliko bi još gdje obstojala iz urbarijalnih odnošajah podavanja u gotovu novcu od činženih zemljištah, ili za kopače od goricah, ili bi se daća u naravi dogovorno podavala u gotovu novcu, n. pr. gornica od jednoga vedra sa 3 fr. Simo bi išla mostovina, pristojba za prevoz preko potoka, itd.
		V. Prinesci.
21		**Od vlastelina.** Kad bi ovaj iz svoga inoga imetka ili dohodka gospodarstvu pružao novčanu svotu, da se koje zemljište ili sgrada prikupi, ili da se što sagradi, ili da se poboljšice izvedu, itd.
22		**Od drugoga dobra.** Kad bi gospodarstvu u gornje ime drugo koje vlastnikovo dobro koju novčanu svotu pružilo.
		VI. Razno.
23		**Razni prihod.** Simo spadaju svi oni slučajni prihodi, koji se pod nijednim predidućim stupcem nebi dali zaračunati, kao: za prodano staro pokućtvo, orudje i spravu, dosudjene globe i parnički troškovi, kamate od glavnicah, odštete poradi požara ili tuče, višak za prodane efekte, itd.
24		**Računski povratci.**
	a	Povratci, propisani računovoditeljem uslied računarskih pogriešakah, opazakah i odlukah.
	b	Povratci od inih stranakah nakon pronadjene računarske pogrieške, radi pronadjene mane na robi ili mjeri, ili s inoga razloga.
		B. Prolazni.
25		**Povratjene predplate.** Simo dolaze odplatjivanja raznih predplatjenih svotah, na stupcu 53. izdanih na jedan ili više obrokah, tako: kad se dignuta predplata na plaću na opredieljene obroke vratja, predplata za putni trošak i raznu nabavu nakon obavljena posla i položena računa, predplata na račun za raznu dostavljenu robu i obavljeno razno djelo do konačne izplate, napokon dani zajmovi uz povratak i novci za prodane efekte. Po tom bit će: Povratjene predplate plaćah. Povratjeni zajmovi. Povratjeni novci za prodane efekte. Povratjene predplate u razno ime.

Broj stupca	Podstupac	R a z h o d
40		**Nabava nareda.** Simo spadaju: troškovi za nabavu marve svake vrsti budi za razplod, za vožnju ili inu porabu;
	a	
	b	troškovi za nabavu kolah, saonah, plugovah, branah i strojevah, orudja ratarskoga, vrtlarskoga, vinogradarskoga i šumarskoga, orudja kolarskoga, kovačkoga, pčelarskoga i opekarskoga, kotlovah i posudja za pecanu, badnjevah, kacah i lagvovah u pivnici i kleti, mliečarsko posudje, konjska orma, vatrogasna sprava itd.
41		**Uzdržavanje orudja, strojevah, vozne i ratarske sprave.** Troškovi za popravljanje i uzdržavanje svih predmetah, spadajućih na stupac 40. pod *b*.
42		**Nabava žitka, sjemenja, sadjenicah i inih plodinah.**
	a	Na ovaj stupac dolaze troškovi za kupljeni žitak, za sjeme ili domaću porabu; za sjeme od djeteline, povrća, voća, šumskoga i inoga drveća; za razne sadjenice i plemenite šibe; za korenjake i ključece od raznoga čokoća.
	b	Trošak na razna krmiva za marvu, kao: sieno, otavu, slamu, ječmeni trop, mekinje itd.
43		**Težačke nadnice.** Za težake kod svih gospodarskih radnjah na poljih, u šumi, na livadi, kod mlatnje, vožnje, itd.; usuprot težaci, upotrebljeni kod gradnje, čišćenja sgradah, pravljenja ogradah, radnici na opekari i koji se za izvedenje poboljšicah upotrebljavaju, zaračunavaju se na posebnih stupcih: 33., 34., 44., 49. i 50.
44		**Troškovi na gospodarsko obrtničtvo.** Simo idu razni potrošljivi predmeti i potrebštine kao: za kolarnicu razno kolarsko drvo, daske, letve, čavli, itd.; za kovačnicu razno željezo, čavli, crna smola, ulje za šarafe, ugljen itd.; za opekarstvo drva i piesak; za žganičarstvo kupljene šljive, droždje, trop, itd. za sirarstvo teleći želudci, boja za sir, itd.; za svilarstvo kupljeno sjeme.
		II. Zakupnine.
45		**Najamnina za sgrade.** Kad bi gospodarstvo trebalo u najam uzeti bud koj mlin, krčmu, budi inu koju sgradu.

Broj stupca	Podstupac	P r i h o d
26		**Primljene predplate.**
		Ovamo spadaju predplate, što ih je blagajna primila uz posebno zaračunanje ili uz povratak (u savezu sa stupcem 54-tim; bit će dakle:
	a	Primljene predplate na zaračunavanje ili obračun.
	b	Primljeni zajmovi bez zaloga (uz obveznice, mjenice).
	c	Primljeni zajmovi uz zalog (na tvari ili uknjižbu).
27		**Ostave i tudji novci.**
		Na ovom se stupcu zaračunavaju novci, primljeni za uručenje trećim rukam n. pr. porez; zatim novci na pohranu dani, jamčevine službenikah ili poduzetnikah, primljeni novci na račun drugih itd.
		(Vidi stupac 55.)

Broj stupca	Podstupac	R a z h o d
		Zakupnine za zemljišta.
46		Kad bi gospodarstvo pojedina zemljišta u zakupu držalo.
		III. Prinesci.
		Vlastelinu od dohodka imanja.
47		Na ovom se stupcu imadu zaračunati sve novčane svote, što ih vlastnik za vlastitu svoju porabu iz blagajne diže na račun dohodka od svoga dobra.
		Prinosak drugomu imanju.
48		Simo bi spadale novčane svote, na koliko bi se takove na doznaku vlastelina u slučajevih potrebe drugomu njegovu dobru pružale.
		IV. Izvanredni troškovi.
		Izvanredne i nove gradjevine.
49		Ovamo spadaju skupni troškovi na podignuće nove koje sgrade
	a	i na pri:radnje izvana na temelju obavljenih pohvalbah.
	b	Troškovi za djelo i gradivo kod podignuća novih ogradnih zidovah, novih tarabah, novih plotovah iii inih drvenih ogradah.
		Troškovi na poboljšice i nabavu zemljištah.
50		Ovdje se mogu razumjevati samo onakove obavljene radnje, ko-
	a	jimi će se vriednost zemljištah trajno povisiti; simo će dakle spadati troškovi, da se polja od kamenja očiste, da se produbine podljah i livadah izravnaju, da se prokopaju odvodni jarci, da se izkrče živice i šikare, da se podignu nasipi, da se načine poljski putevi, itd.
	b	Kad bi na korist gospodarstva bilo, da se prikupi koje zemljište, spadat će kupovina na ovaj stupac.
		V. Razno.
		Razni razhod.
51		Na ovaj stupac spadaju svi ostali slučajni troškovi, koji se po svojoj naravi pod nijedan ini stupac nemogu uvrstiti, n. pr. nabava kolomaza, gnojivah, čistila za vino, vrtlarskoga voska, liekovi za družinu i stoku, trovilo za miševe i štakore, za vinograd kolje, letve i žica; biljegovine, postotne pristojbe, sudbeni troškovi, prinesci za crkvu, školu i ine javne svrhe; napokon sve vrsti kamatah
		Računske tražbine.
52		Kad bi blagajna imala što povratiti uslied pronadjene računske pogrieške, ili da je što nepripadno primila, ili s inoga kojega razloga, da se komu šta od uplaćenoga novca imade povratiti.

Broj stupca	Podstupac	P r i h o d

Broj stupca	Podstupac	R a z h o d
		B. Prolazni.
		D a n e p r e d p l a t e.
53		Činovnikom dozvoljene predplate na njihove plaće uz povratak na mjesečne obroke.
	a	Novci izloženi na zajmove uz obveznice do povratka.
	b	Novci izdani za kupljene efekte.
	c	Predplate u razno ime za putni trošak, na nabavu raznih tvarih, za razno djelo itd. uz povratak do konačnoga zaračunanja.
	č	(Savezno sa stupcem 25.)
		O d p l a t j e n e p r e d p l a t e.
54		Primljeni na stupcu 26. novci vratjaju se na ovom stupcu.
	a	Vratjene predplate.
	b	Vratjeni zajmovi bez zaloga.
	c	Vratjeni zajmovi uz zalog.
		P o v r a t j e n e o s t a v e i t u d j i n o v c i.
55		Na ovom se stupcu stavljaju u razhod sve vrsti novčanih svotah primljenih na stupcu 27.

Br. 4. k § 17. do 20.

Računik

iliti

glavna knjiga.

b) Za šumsko gospodarstvo.

Broj 4. k §. 17. do 20.

Pregled stupacah

za novčani račun šumskoga dobra Križevčine.

Broj stupca	Podstupac	P r i h o d	Strana računika
		A) Izviestni.	
		I. Glavni užitak.	
1		Prihod od gorivih drvah	
2		Prihod od gradjevnih drvah	
3		Prihod od tvorivih drvah	
4		Prihod od kore za strojbarstvo	
		II. Nuzužitci.	
5		Prihod od šumskih plodinah	
6		Prihod od šumske trave, lišća i paše	
7		Prihod od smole i terpentina	
8		Prihod od treseta	
9		Prihod od kamena, prudja i pieska	
10		Prihod iz ribarije i šumskoga pčelarstva	
11		Prihod od lova	
12		Prihod od zemljodjelstva	
		III. Šumsko obrtničtvo.	
13		Prihod iz ugljevarstva	
14		Prihod iz katranarstva	
15		Prihoh iz pepeljarstva	
16		Prihod iz vapnarstva	
17		Prihod iz opekarstva	
18		Prihod od pilane	
		IV. Zakupnine i daćevine.	
19		Prihod od sgradah	
20		Prihod od zemljištah	
21		Daće	
		V. Odštete za šumske kvarove.	
22		Odštetni novci za razna drva	
23		Odštetni novci za nuzužitke	
		VI. Prinesci.	
24		Prinesci od vlastelinstva	
25		Prinesci od drugoga dobra	

Br. 4. k § 17. do 29.

Pregled stupacah

za novčani račun šumskoga dobra Križevčine.

Broj stupca	Podstupac	R a z h o d	Strana računika
		A) Izviestni.	
		I. Gospodarstvo.	
31		Plaće i mirovine	
32		Nagrade i pripomoći	
33		Nuzužitci službenikah	
34		Pisarničke potrebštine	
35		Putni troškovi i dnevnice	
36		Uzdržavanje sgradah, ogradah i šumskih gradjevinah	
37		Razsvietljenje, grijanje i čišćenje sgradah	
38		Pokućtvo, posteljina i rubenina	
39		Kućna, stolna, kuhinjska i podrumska sprava	
40		Razna sprava u gospodarskih sgradah	
41		Hrana i piće	
42		Porez, daće i osiguranja	
43		Nabava nareda	
44		Uzdržavanje strojevah, orudja, vozne sprave itd.	
45		Nabava žitka, sjemenja, sadjenicah i inih plodinah	
46		Težačke nadnice	
47		Troškovi za šumsko obrtničtvo	
		II. Zakupnine.	
48		Najamnina za sgrade	
49		Zakupnina za zemljišta	
50		Zakupnina za lov	
		III. Prinesci.	
51		Vlastelinu od dohodka imanja	
52		Prinos drugomu imanju	
		IV. Izvanredni troškovi.	
53		Izvanredne i nove gradjevine	
54		Troškovi na poboljšice i nabavu zemljištah	
		V. Razno.	
55		Razni razhod	
56		Računske tražbine	
		B) Prolazni.	
57		Dane predplate	
58		Odplatjene predplate	
59		Povratjene ostave i tudji novci	

Broj stupca	Podstupac	Prihod	Strana računika
		VII. Razno.	
26		Razni prihod	
27		Računski povratci	
		B) Prolazni.	
28		Povratjene predplate	
29		Primljene predplate	
30		Ostave i tudji novci	

(Razjašnjenje stupacah sliedi dalje.)

Br. 4. k § 17. do 20.

Razjašnjenje stupacah

za novčani račun šumskoga dobra Križevčine.

Broj stupca	Podstupac	P r i h o d
		A. Izviestni.
		I. Glavni užitak.
1		P r i h o d o d d r v a h g o r i v i h.
		Simo spada novac za prodana drva goriva tvrda ili mekana, složena u metričke hvatove ili nesložena svake vrsti, za granje i suharke, za trešče i ine odpadke.
2		P r i h o d o d d r v a h g r a d j e v n i h
	a	Za prodane stupove, grede, roženice, mostnice itd., za pruće, prošće i kolje;
	b	za željeznice razno gradivo;
	c	za brodove razna gradja.
3		P r i h o d o d d r v a h t v o r i v i h.
	a	Za bačvarsko drvo, za duge i dužice, itd.
	b	Za kolarsko drvo za trupine, lojtrenjače, breze, itd.
	c	Za ino drvo, n. pr. tokarsko, za parkete itd.
3		P r i h o d o d p r o d a n e k o r e za strojbarstvo.
		II. Nuzužitci.
4		P r i h o d o d š u m s k i h p l o d i n a h.
		Za prodani žir, bukvicu, kesten, gubaču (lučac) itd.; za jagode i gljive; za šumsko sjemenje, za šumske biljke budi iz šume ili posebnih šumskih vrtovah.
5		P r i h o d o d p r o d a n e š u m s k e t r a v e, l i š ć a i p a š e.
		Ovaj je stupac po sebi jasan.
6		P r i h o d o d s m o l e i t e r p e n t i n a.
		Netreba razlaganja.
7		P r i h o d o d t r e s e t a.
		Bilo da se treset vadi i za porabu priredjuje ili da se drugomu za napiatu ustupi.

Br. 4. k § 17. do 20.

Razjašnjenje stupacah

za novčani račun šumskoga dobra Križevčine.

Broj stupca	Podstupac	R a z h o d
		A. Izviestni.
		I. Gospodarstvo.
31		P l a ć e i m i r o v i n e.
	a	Stalne plaće za činovnike s doplatci i službovine za službenike i družinu.
	b	Mirovine činovnikah i udovah.
	c	Obskrbnine i milostinje za službenike i njihove udove.
32		N a g r a d e i p r i p o m o ć i.
	a	Za osobito revne činovnike i službenike od slučaja do slučaja dozvoljene nagrade; obstojeće možda postotnine od koje grane prihoda; razmjeran dio od odštetah za kvarove; nagrade za tamanjenje škodljive zvieradi, strieljarina za koristnu divljad, itd.
	b	Novčane pripomoći činovnikom ili službenikom za slučaj bolesti ili kakove nesreće.
33		N u z u ž i t c i s l u ž b e n i k a h.
	a	Novčani trošak na čižme, opanke ili odjeću, ako bi takova pogodjena bila.
	b	Novčana zamjena za beriva u naravi, n. pr. relutum za sol, žitak, vino, itd. što družini u ime deputata pripada.
34		P i s a r n i č k e p o t r e b š t i n e.
		Ovamo spadaju troškovi za papir, tiskanice, pera, olovke, boje, tintu, pružvice, pečatni vosak i slične potrošljive stvari; zatim pristojbe za oglase u novinah, za strukovne časopise; poštarina, brzojavke i ini troškovi s dopisivanjem skopčani.
35		P u t n i t r o š k o v i i d n e v n i c e.
		Troškovi putovanja u poslovih gospodarstva poradi prodavanja šumskih plodinah ili poradi nabave gospodarskoga nareda, za putovanje k uredom, na povjerenstva itd.
36		U z d r ž a v a n j e s g r a d a h, o g r a d a h i š u m s k i h g r a d j e v i n a h.
	a	Ovdje se zaračunavaju troškovi za razne popravke na sgradah izvana, na nutarnje preinake pojedinih prostorijah, na popravke vratah, prozorah, pećih, podovah, ključanicah, ognjištah, štednjakah, za bojadisanje prostorijah, za čištjenje i uzdržavanje zdenacah.

Broj stupca	Podstupac	P r i h o d
9		Prihod od prodanoga kamena, prudja i pieska. U tu svrhu ili se o vlastitom trošku kamen lomi, prudj i piesak vadi pa onda prodaja, ili se to drugomu za naplatu ustupi.
10		Prihod iz ribarije i šumskoga pčelarstva. Budi, da se tjera u vlastitoj upravi ili dade u zakup.
11		Prihod od lova.
	a	Za prodane zece, jeiene, srne, divlje patke i inu divljačinu ili
	b	ako je lovište dano u zakup, od lova zakupnina.
12		Prihod od zemljodjelstva.
		Na koliko imade u šumskom gospodarstvu i od druge gojitbe zemljištah na obradjivanju, to se novac za prodane plodine simo uračunava, dakle:
	a	iz poljarstva;
	b	iz vinogradarstva;
	c	iz livadarstva;
	d	iz vrtlarstva i voćarstva;
	e	od špašnikah.
		Ako li se zemljišta dadu u zakup, onda prihod spada na stupac „Zakupnine“.
		III. Šumsko obrtničtvo.
13		Prihod iz ugljenarstva. za prodani ugljen, drvnu kvasinu, itd.
14		Prihod iz katranarstva. za prodani katran.
15		Prihod iz pepeljarstva. za prodanu pepelicu (potašu).
16		Prihod iz vapnarstva. za prodano vapno.
17		Prihod iz opekarstva. Za prodanu opeku, criep, žliebnjake, zemljene cievi i slične žežene proizvode.
18		Prihod od pilane. Za raznovrstne daske, daščice, krovne ivere, letve, stupiće i ine slične proizvode.

Broj stupca	Podstupac	R a z h o d
	b	Ovamo idu troškovi za djelo i gradivo, potrebito za popravke i uzdržavanje ogradnih zidovah, tarabah, plotovah i inih ogradah okolo dvorišta, vrtovah, voćnjakah, itd.
	c	Simo spadaju troškovi na uzdržavanje šumskih putevah, mostovah, nasipah, splavištah, puzaljkah, vodarah, itd.
37		Razsvietljenje, grijanje i čišćenje sgradah.
	a	Nabava sviećah, petroleja, repična i ina goriva ulja, žigicah, stiena za svietiljke po stanovih, hodnicih, djelaonicah, stajah i svih sgradah.
		Nabava drvah, ugljena itd.
	b	Za bieljenje nutarnjih prostorijah, za ribanje podovah i taraca, za pranje vratah i prozorah.
	c	Za čišćenje dimnjakah i zahodah.
38		Pokućtvo, posteljina i rubenina.
	a	Nabava novoga pokućtva i posteljine, kao: stolovah, stolacah, ormarah, ladicah, klupah, posteljah, policah, zrcalah, slikah itd., zatim nabava blazinah, vanjkušah, gunjevah, pokrivačah, plahtah, stolnjakah, ručnikah itd.
	b	Popravci na gore navedenih predmetih.
39		Kućna, stolna, kuhinjska i podrumska sprava.
	a	Simo se uzimlju sitne potrebštine i predmeti, kao: staklenke, čaše, svietiljke, sviećnjaci, žlice, noževi i vilice, zdiele i tanjuri, lonci, tave i pokrovci, metle, sjekire, pile, limenke, lokoti, škatulje, čuture, pipe i teglice, bielitke, korita i škafi i slični predmeti, a ne onakovi, koji spadaju na gospodarsko pokućtvo ili nared, kao što su: badnjevi, lagvi, lakomice, sisaljke itd.
	b	Popravci na ovih predmetih.
40		Razna sprava u gospodarskih sgradah.
	a	Ovamo spadaju razni manji predmeti u djelaonicah, stajah, štaglju, koteu, žitnjaku, kukuružnjaku itd., kao što su: svietiljke, škafi, lopate, roglje, metle, škrinje, lokoti, lanci, česala i kefe za marvu, užeta, vreće, rešeta, mjere itd.
	b	Popravljanje i uzdržavanje gornjih predmetah.
41		Hrana i piće.
	a	Nabava raznih hranivah za družinu i težake, kao: mesa, kruha, brašna, soli, kaše, masti, ulja itd.; simo spada i mlinarina za žitak.
	b	Trošak za kupljeno vino, pivo i rakiju.
42		Porez, dače i osiguranja.
		Ovdje se zaračunavaju sve vrsti državnoga, zemaljskoga i občinskoga poreza, kao: zemljarina, dohodarina, potrošarina, kuća-

Broj stupca	Podstupac	P r i h o d
		IV. Zakupnine i daćevine.
19		Prihod o sgradah.
		Simo spadaju najamnine od kućah, krčmah, mlinovah i inih sgradah, ili kad bi se pojedine prostorije uz naplatu za porabu ustupile n. pr. pivnica, tavan itd.
20		Prihodi od zemljištah.
		Obično kod šumskoga gospodarstva imade zemljištah i od druge gojitbe, kao: oranicah, livadah, špašnikah, vinogradah, voćnjakah, itd.; pa kad bi se ta zemljišta davala u zakup, to bi se zakupnina na ovom stupcu zaračunala. Ali kad bi se prodao ljetošnji prirod, kao: grožđje, trava, šljive, itd., to bi novac došao na stupac 12. „Prihod iz zemljodjelstva“
21		Daće.
		Na koliko bi još gdje obstojala iz urbarijalnih odnošajah podavanja u gotovu novcu od činženih zemljištah, ili za kopače od goricah, ili bi se daća u naravi dogovorno podavala u gotovu novcu, n. pr. gornica od jednoga vedra sa 3 fr. Simo bi išla mostovina, pristojba za prevoz preko potoka, itd.
		V. Odštete za šumske kvarove.
22		Odštetni novci za razna drva.
		Ovdje valja zaračunati sve novce, položene za kradju ili štetu na drvih i kori (vidi razlaganje predmetah na stupcu 1. do 4.) budi uslied sudbene odluke ili dobrovoljnom nagodbom.
23		Odštetni novci za nuzužitke.
		Simo spadaju novci dosudjeni ili nagodbom ustanovljeni za štete na predmetih, koji su na stupcu 5. do 12. potanko razloženi.
		VI. Prinesci.
24		Od vlastelina.
		Kad bi ovaj iz svoga inoga imetka ili dohodka šumskomu gospodarstvu pružao novčanu svotu, da se koje zemljište ili sgrada oprikupi, ili da se štogod sagradi, ili da se poboljšice izvedu, da se koja obrtnička struka uredi, itd.
25		Od drugoga dobra.
		Simo bi spadale novčane svote, koje bi u gornje svrhe iz dohodakah inoga kojega dobra doznačene bile.

Broj stupca	Podstupac	R a z h o d
		rina, stanarina, dohodarina, potrošarina, odkup cestovnih težakah, obćinski namet ili prirezi ine javne daće, koje se svake godine ponavljaju.
		Simo nespadaju biljegovine, postotne pristojbe i ini slučajni prinesci za zidanje škole, popravak crkve i ine obćinske potrebe, već na stupac 55. „Razni razhod“.
	b	Pristojbe za osiguranje sgradah, pokućtva, strojevah i plodinah od vatre, vinogradah i poljah od tuče, stoke od bolestih.
43		Nabava nareda.
		Simo spadaju:
	a	troškovi za nabavu marve svake vrsti budi za razplod, za vožnju ili inu porabu, n. pr. svinjah za žirovinu;
	b	troškovi za nabavu kolah, saonah, plugovah, branah i strojevah, orudja ratarskoga, vrtlarskoga, vinogradarskoga i šumarskoga, orudja bačvarskoga, kolarskoga, kovačkoga, itd., orudja opekarskoga, ugljenarskoga i inoga za šumsko obrtničtvo; simo još imenice idu kotlovi i posudje za pecanu, badnjevi, kace i lagvi u pivnici i kleti, konjska orma, vatrogasna sprava itd.
	c	Posebice simo jošte spadaju razni mjernički strojevi i risarske sprave, šumski čekići, lovačko oružje i sprava, razna hvatala za grabežljivu zvierad.
44		Uzdržavanje strojevah, orudja, vozne itd. sprave.
		Troškovi za popravljanje i uzdržavanje svih predmetah, spadajućih na stupac 43. pod *b.* i *c.*
45		Nabava žitka, sjemenja, sadjenicah i inih plodinah.
	a	Na ovaj stupac dolaze troškovi za kupljeni žitak za sjeme ili domaću porabu; za razno sjemenje poljsko, vrtno i šumsko; za razne sadjenice i drveće voćno, i šumsko; za ključece i korenjake od raznih trsovah.
	b	Trošak na razna krmiva za stoku, kao: sieno, otavu, slamu, ječmeni trop, mekinje itd.
46		Težačke nadnice.
		Za težake kod svih poljskih i šumskih radnjah na polju, vinogradu, vrtu, livadi i šumi; kod kopanja, žetve, mlatnje, vožnje, sječenja, izradjivanja, slaganja i odpremanja drvah, itd. Usuprot težaci, upotrebljeni kod gradnje, čišćenja sgradah, pravljenja ogradah, radnici kod šumskog obrtničtva i za izvedenje poboljšicah, zaračunavaju se na posebnih stupcih: 36, 37, 47, 53. i 54.
47		Troškovi na šumsko obrtničtvo.
	a	Simo idu razni potrošljivi predmeti i potrebštine kod pojedinih granah šumskoga obrtničtva za proizvadjanje ugljena, katrana, pepela, vapna, opekah, itd.;

Broj stupca	Podstupac	P r i h o d
		VII. Razno.
26		R a z n i p r i h o d.
		Ovdje valja zaračunati sve one slučajne prihode, koji pod nijedan gornji stupac po svojoj naravi nebi mogli spadati, n. pr. za prodano staro pokućtvo, za stare strojeve, orudje i razne sprave; dosudjeni sudbeni troškovi, kamate od glavnicah, odštete poradi požara ili tuče, višak za prodane efekte, novac za prodanu stoku, itd.
27		R a č u n s k i p o v r a t c i.
	a	Povratci, propisani računovoditeljem uslied računarskih pogriešakah, opazakah i odlukah.
	b	Povratci od inih stranakah nakon pronadjene računarske pogrieške, radi pronadjene mane na robi ili mjeri, ili s inoga razloga.
		B. Prolazni.
28		P o v r a t j e n e p r e d p l a t e.
		Simo dolaze odplatjivanja raznih predplatjenih svotah, na stupcu 57. izdanih na jedan ili više obrokah, tako: kad se dignuta predplata na plaću na opredieljene obroke vratja, predplata za putni trošak i raznu nabavu nakon obavljena posla i položena računa, predplata na račun za dostavljenu raznu robu i razne poslove do konačne izplate, napokon dani zajmovi uz povratak i novci za prodane efekte.
		Po tom bit će:
	a	Povratjene predplate plaćah.
	b	Povratjeni zajmovi.
	c	Povratjeni novci za prodane efekte.
	d	Povratjene predplate u razno ime.
29		P r i m l j e n e p r e d p l a t e.
		Ovamo spadaju predplate, što ih je blagajna primila uz posebno zaračunanje ili uz povratak (u savezu sa stupcem 58-im; bit će dakle:
	a	Primljene predplate na zaračunavanje ili obračun.
	b	Primljeni zajmovi bez zaloga (uz obveznice, mjenice).
	c	Primljeni zajmovi uz zalog (na tvari ili uknjižbu).
30		O s t a v e i t u d j i n o v c i.
		Na ovom se stupcu zaračunavaju novci, primljeni za uručenje trećim rukam n. pr. porez i dohodarina od službenikah; zatim novci na pohranu dani, jamčevine službenikah ili poduzetnikah, dignuti novci na račun drugih itd. Povratak ovih novacah dolazi na stupac 59.

Broj stupca	Podstupac	R a z h o d
	b	Na koliko bi bilo i gospodarskoga obrtničtva, to bi simo spadalo za kolarnicu i kovačnicu: kelje, čavli, razno željezo, smola, ulje za šarafe, itd.; za žganičarstvo kupljene šljive, drožđje, trop, itd.; za sirarstvo teleći želudci, boja za sir, itd.; za svilarstvo kupljeno sjeme.
		II. Zakupnine.
48		N a j a m n i n a z a s g r a d e.
		Kad bi gospodarstvo trebalo u najam uzeti bud koj mlin, krčmu, budi inu koju sgradu za stanove ili inu porabu, došli bi novčani izdatci simo.
49		Z a k u p n i n e z a z e m l j i š t a.
		Kad bi gospodarstvo pojedina zemljišta u zakup uzelo.
50		Z a k u p n i n a z a l o v.
		Kad bi gospodarstvo jedno ili više lovištah od inih vlastelinstvah ili občinah u zakup uzelo, spadale bi godišnje pristojbe simo.
		III. Prinesci.
51		V l a s t e l i n u o d d o h o d k a i m a n j a.
		Na ovom se stupcu imadu zaračunati sve novčane svote, što ih vlastnik za vlastitu svoju porabu iz blagajne diže na račun dohodka od svoga dobra.
52		P r i n o s a k d r u g o m u i m a n j u.
		Simo bi spadale novčane svote, na koliko bi se takove na doznaku vlastelina u slučajevih potrebe drugomu njegovu dobru pružale.
		IV. Izvanredni troškovi.
53		I z v a n r e d n e i n o v e g r a d j e v i n e.
	a	Ovamo spadaju skupni troškovi na podignuće nove koje sgrade i na prigradnje izvana na temelju obavljenih pohvalbah.
	b	Troškovi za djelo i gradivo kod podignuća novih ogradnih zidovah, novih tarabah, novih plotovah iii inih drvenih ogradah.
	c	Izdatci na djelo i gradivo za vanjske i šumske gradjevine, kao: za nove puteve, mostove, nasipe, splavišta, sklizaljke, vodare, itd.
54		T r o š k o v i n a p o b o l j š i c e (melioracije) i n a b a v u z e m l j i š t a h.
	a	Ovdje se mogu razumjevati samo onakove obavljene radnje, kojimi će se vriednost zemljištah trajno povisiti; simo će dakle spadati: pusto zemljište pretvoriti u šumu, izkopati kanale za izsušenje močvarah, tlo od kamenja očistiti, podporne zidove pronačiniti, prolomine odstraniti itd.

Broj stupca	Podstupac	P r i h o d

Broj stupca	Podstupac	R a z h o d
	b	Kad bi se k dobru prikupila koja zemljišta, spadala bi kupovnina na ovaj stupac.
		V. Razno.
55		Razni razhod.
		Na ovom stupcu valja zaračunavati sve ostale slučajne troškove, koji se po svojoj naravi pod nijedan ini stupac nemogu uvrstiti, simo ide n. pr. nabava praha i dinamita za razpršivanje, praha, olova i nabojah za lovsko oružje; nabava kolomaza, gnojivah, liekovi za družinu i stoku, voćarski vosak, napisne tablice; zatim biljegovine i postotne pristojbe, i ini slučajni prinesci za školu, crkvu i ine občinske potrebe; darovi za siromake i ine dobrotverne svrhe itd.
56		Računske tražbine.
		Kad bi blagajna imala što povratiti uslied pronadjene računske pogrieške, ili da je što nepripadno primila, ili s inoga kojega razloga, da se komu šta od uplaćenoga novca imade povratiti.
		B. Prolazni.
57		Dane predplate.
	a	Činovnikom dozvoljene predplate na njihove plaće uz povratak na mjesečne obroke.
	b	Novci izloženi na zajmove uz obveznice do povratka.
	c	Novci izdani za kupljene efekte.
	d	Predplate u razno ime za putni trošak, na nabavu raznih tvarih, za razno djelo itd. uz povratak do konačnoga zaračunanja. (Savezno sa stupcem 28).
58		Odplatjene predplate.
	a	Primljeni na stupcu 29. novci vratjaju se na ovom stupcu.
	b	Vratjene predplate.
	c	Vratjeni zajmovi bez zaloga.
	d	Vratjeni zajmovi uz zalog.
59		Povratjene ostave i tudji novci.
		Na ovom se stupcu stavljaju u razhod sve vrsti novčanih svotah primljenih na stupcu 30.

Br. 4. k § 17. do 20.

Izradjen primjer

za

računik

(glavnu knjigu)

savezno s knjigom doznakah i naručbah i s blagajničkim dnevnikom.

Kazalo osobah.
Stupci u računiku.
Svotnik računika.

Br. 4. k § 17. do 20.

Kazalo osobah za računik.

Slovo Ime i značaj	Strana u računiku
A.	
B.	
Brezović Luka, poljodjelac	8
Bačvarić Ilija, lagvar	22
Blagajna gradska križevačka	30
C.	
Clayton i Schuttlevorth, tvorničar	21
Crkva župna križevačka	26
Č.	
D.	
Dvorić Ivan, gostionik	2
Dugović Janko, poljodjelac	10
Dimić Jakob, dimnjačar	11
Drvarić Marko, drvar	17
Dobrić Ivan, glavničar	23
	26
	29
E.	
Eskomptna banka u Zagrebu	10
	12
F.	
G.	
Gradić Janko, trgovac	1
Govedić Stjepan, mesar	3
Glavarić Mirko, posebnik	6
Gazdić Josip, nadvornik	10
	12
Gvozdarić Gjuro, željeznar	28
Gnojarić Gjuro, dobavnik	21
Gazdić Pavao, novčar	26
	29

Slovo Ime i značaj	Strana u računiku
H.	
Hamer Martin, derač	18
I.	
Ivanić Marko, trgovac	1
J.	
Jankić Lovro, trgovac	1
K.	
Kramarić Gjuro, trgovac	1
Krčmarić Mirko, krčmar	2
Kućarić Mijo, gradjan	3
Kožarić Lovro, remenar	22
Kleparić Blaž, limar	27
L.	
Ljutić Jakob, krčmar	7
Lojarić Martin, trgovac	26
M.	
Mesarić Jakob, mesar	4
Masnec Martin, slaninar	6
Mješarić Ljudevit, liekar	26
N.	
Novčarić P., mienjač	10
	12
	29
O.	
Osoblje domaće	13
P.	
Pečarić Gjuro, poljodjelac	8
Posudić Ivan, poljodjelac	10
	11
Poljak Marko, špan	14
Prodavić Marko, trgovac	18
	19
	27
Porezni ured križevački	20

Slovo **Ime i značaj**	Strana u računiku
R.	
Razne stranke	3
Radić Josip, poljodjelac	5
Radinić Ivan, urednik	14
	30
Računić Mato, peneznik	30
S.	
Stolarić Mato, stolar	16
Skrbić Mato, gospodar	21
Š.	
Špoljarić Janko, bravar	16
škola pučka križevačka	25
Štediona križevačka	26
	29
T.	
Težarić Stjepan, seljak	3
Trebarić Josip, poljodjelac	10
	11
Tesarić Vinko, tesar	16
Trgović Antun, dobavnik	21
Težaci razni	23
V.	
Vozarić Pavao, mesar	4
Viranić Miroslav, trgovac	16
	21
Vlastelin domaći	24
Vinarić Vaso, trgovac	26
Z.	
Zajmić Martin, posebnik	26
	29
Ž.	
Žitarić Ivan, trgovac	1

Tekući broj	Stupca broj 1. Razlaganje predmeta	Pristojba: dug od prošle godine fr.	nč.	tekuća pristojba fr.	nč.	skupa fr.	nč.	Članak dnevnika	Podmirba: pojedince fr.	nč.	skupa fr.	nč.	Dug koncem godine fr.	nč.	Opazke
	Prihod iz poljodjelstva.														
	1880.														Strana 1.
1/20	Ivanić Marko, trgovac u Ravnu duguje ostatak na pšenici od g. 1879.	50	—	—	—	50	—	—	—	—	—	—	50	—	
2/28	Jankić Lovro, mesar u Podgajcu duguje na kukuruzi ostatak od g. 1879.	84	60	—	—	84	60	—	—	—	—	—	84	60	
3	Žitarić Ivan, trgovac u Križevcu za 30 hkl. raži po 6 for. 40 nč. po po doznaki br. 4. uz paricu.....	—	—	192	—			6/1	—	—	192	—	—	—	
4	Gradić Janko, trgovac u Križevcu za 15 hkl. pšenice po 7 for., za 20 hkl. raži po 5·8, za 15 hkl. kukuruze po 5·75 po doznaki br. 20. uz paricu	—	—	296	—			23/1	—	—	296	—	—	—	
5	Kramarić Gjuro u Sv. Ivanu za 20 hkl. kukuruze po 6 fr. po doznaki br. 31. uz paricu.....	—	—	120	—	608	—	34/1	—	—	120	—	—	—	
	Skupa...	134	60	608	—	742	60		—	—	608	—	134	60	
	Stupac br. 3.														
	Prihod iz vinogradarstva.														Strana 2.
	1880.														
1/15	Krčmarić Mirko u Ivancu duguje za 20 hkl. vina po 8 fr. od g. 1879.	170	—												
2/18	Isti za 568 lit. staroga vina po 8 nč. po doznaki br. 28. uz paricu...	—	—	45	44	215	44	31/1	—	—	45	44	170	—	
	Dvorić Ivan, gostionik u Vrbovcu duguje na vinu ostatak od g. 1879.	95	80												
	Isti za 546 lit. finoga vina po 18 nč. po dozn. br. 38. uz paricu.....	—	—	98	28	194	8	36/1	—	—	98	28	95	80	
	Skupa...	265	80	143	72	409	52		—	—	143	72	265	80	
	Stupac br. 6.														
	Prihod iz šumarstva.														
	1880.														
1	Gradić Gjuro u Križevcu za 80 prost. met. bukovih drvah po 1 for. 10 nč. po dozn. br. 6. uz paricu....	—	—	88	—			7/1	—	—	88	—	—	—	
2	Težarić Stjepan iz Majurca za 5 met. hv. ogranakah po 2 fr., 10 vozovah trešća po 30 nč. po dozn. broj 23. uz paricu.....	—	—	13	—			26/1	—	—	13	—	—	—	
	Iznos....	—	—	101	—	—	—		—	—	101	—	—	—	

Tekući broj	Stupac broj 6. Razlaganje predmeta	Pristojba: dug od prošle godine fr.	dug od prošle godine nč.	tekuća pristojba fr.	tekuća pristojba nč.	skupa fr.	skupa nč.	Članak dnevnika	Podmirba: pojedince fr.	pojedince nč.	skupa fr.	skupa nč.	Dug koncem godine fr.	Dug koncem godine nč.	Opazke
	Prenos....	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
3	Razne stranke za 30 met. hv. bukovih drvah s dovozom po 7 fr. 50 nč. po dozn. br. 40. uz izkaz od 29/2. 1880.....	—	—	225	—	326	—	37/1	—	—	225	—	—	—	
4	Kućarić Mijo, gradjan ovdje za hrastovu gradju, 250 met. po 30 nč. i tavanice, 130 met. po 25 novč. po dozn. br. 45. uz paricu.....	—	—	101	50			43/1	--	—	104	50	—	—	
5	Razne stranke za 4000 kolja za vinograd po dozn. br. 49. uz izkaz od 20/3. 1880.....	—	—	20	—			44/1	—	—	20	—	—	—	
6	Razne stranke za 400 snopovah pruća za plot po 10 nč. i 300 sn. za grašak po 5 nč. po dozn. br. 53. uz izkaz od 25/3. 1880.....	—	—	45	—	169	50	45/1	—	—	45	—	—	—	
	Skupa...	—	—	495	50	495	50		—	—	495	50	—	—	Strana 4.
	Stupca br. 8. *Prihod iz kravarstva.* **1880.**														
1/16	Vozarić Pavao, mesar iz Prikraja duguje za 1 kravu od godine 1879.	60	—												
2	Isti za 3 teladi po 8 for. 20 nč. po doznaki br. 7. uz paricu.....	—	—	24	60	84	60	8/1	—	—	24	60	60	—	
3	Mesarić Jakob iz Varašdina na na sajmu za 2 krave, Bielavu za 68 fr., Šaricu za 70 fr. po doznaki broj 10. uz paricu.....	—	—	138	—	138	—	—	—	—	138	—	—	—	
	Radić Josip iz Vojakovca za 2 junice po 32 fr. po doznaki broj 38. uz protunamiru.....	—	—	64	—	64	—	13/1	—	—	138	—	—	—	
	Skupa...	60	—	226	60	286	60	35/1	—	—	64	—	—	—	
	Stupca broj 11. *Prihod iz krmadarstva.* **1880.**								—	—	226	60	60	—	Strana 6.
1/22	Masnec Martin iz Podgajca slaninar duguje za 2 krmka od g. 1879.	55	30	—	—	—	—								
2	Govedić Stjepan, mesar ovdje kupio 4 prasca po 35 fr. i 3 prasice po 30 fr. za naplatu u travnju 1880. po dozn. br. 16.....	—	—	230	—	285	30		—	—	—	—	55	30	
	Skupa...	55	30	230	—	285	30		—	—	—	—	230	—	
									—	—	—	—	285	30	

Tekući broj	Stupca broj 15. **Razlaganje predmeta**	Pristojba: dug od prošle godine fr.	dug od prošle godine nč.	tekuća pristojba fr.	tekuća pristojba nč.	skupa fr.	skupa nč.
	Prihod iz žganičarstva.						
	1880.						
1	Ljutić Jakob ovdje za 40 lit. rakije droždjenke po 45 nč. po doznaki br. 42. uz paricu	—	—	18	—	18	—
	Skupa...	—	—	18	—	18	—
	Stupca broj 19.						
	Zakupnine od zemljištah.						
	1880.						
1/3	Pečarić Gjuro iz Potočca drži u zakupu oranicu „Višnicu“ na 5 godinah do 20/9. 1881. uz godišnju zakupninu sa 50 fr. po ugovoru od 20/9. 1876. Duguje od 1/10. do 31/12. 1879.	12	50				
	Platio uz paricu	—	—	—	—		
	Dalje od 1/1. do 31/3. 1880.	—	—	12	50	25	—
2/4	Brezović Luka iz Majurca za oranicu „Okopnicu“ po ugovoru od 10/9. 1876. na 6 godinah na godinu 16 fr. 50 nč. Duguje od 1/6. do 31/12. 1879.	8	25				
	Platio uz paricu	—	—	—	—		
	Dalje do 1/6. 1880.	—	—	8	25	16	50
	Skupa...	20	75	20	75	41	50
	Stupca broj 23.						
	Razni prihod.						
	1880.						
1/3	Posudić Ivan iz Majurca imade platjati 6% kamate na glavnicu od 300 for. u 2 polugodišnja obroka za prošlo vrieme. Od 1/7. do 31/12. 1879. duguje	9	—				
	Platio uz paricu	—	—	—	—		
	Glavnicu položio pod čl. 39/25., kamate od 1/1. do 5/3. platio uz paricu	—	—	3	25	12	25
	Iznos....	9	—	3	25	12	25

Članak dnevnika	Podmirba: pojedince fr.	pojedince nč.	skupa fr.	skupa nč.	Dug koncem godine fr.	Dug koncem godine nč.	Opazke
							Strana 7.
38/1	—	—	18	—	—	—	
—	—	—	18	—	—	—	Strana 8.
3/1	12	50					
—	—	—	12	50	12	50	
4/2	8	25					
—	—	—	8	25	8	25	
—	—	—	20	75	20	75	Strana 9.
11/1	9	—					
40/1	3	25	12	25	—	—	
—	—	—	—	—	—	—	
—	12	25	12	25	—	—	

Tekući broj	Stupca broj 23. Razlaganje predmeta	Pristojba: dug od prošle godine fr.	nč.	tekuća pristojba fr.	nč.	skupa fr.	nč.	Članak dnevnika	Podmirba: pojedince fr.	nč.	skupa fr.	nč.	Dug koncem godine fr.	nč.	Opazke
	Prenos....	9	—	3	25	12	25	—	12	25	12	25	—	—	
2/4	Dugović Janko iz Ivanca 6% kamate na 200 fr. 11/1. i 11/7. za prošlo vrieme. Od 11/7. 1879. do 11/1. 1880. dug	6	—	—	—			—	—	—	—	—	6	—	Strana 10.
3/5	Trebarić Josip iz Potočca 8% kamate na 120 for. 20/2. i 20/8. za prošlo vrieme. Od 20/8. 1879. do 20/2. 1880. dug	4	80	—	—	10	80	—	—	—	—	—	4	80	
4	Glavarić Mirko na 2 dionice, kupljene pod čl. 19/25. po 10 fr. nadoplatja uz paricu.....	—	—	20	—			20/1	—	—	20	—	—	—	
5	Eskomptna banka u Zagrebu 5% prid na zlatni novac od 483 fr. pod čl. 32/25.....	—	—	24	15			33	—	—	24	15	—	—	
6	Novčarića P. mienjačnica 3% prid na srebrni novac od 760 fr. pod čl. 41/25.....	—	—	22	80	66	95	42	—	—	22	80	—	—	
	Skupa...	19	80	70	20	90	—	—	—	—	79	20	10	80	
	Stupca broj 25. *Povratjene predplate.* **1880.**														
	a) Predplate plaćah.....	—	—	—	—	—	—	—	--	—	—	—	—	—	
	a) skupa...	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
	b) Povratjeni zajmovi.														
1/3	Posudić Ivan iz Majurca duguje na uknjiženu obveznicu od 30/6. 1870. uz kamate 6%.....	300	—	—	—			—	—	—	—	—	—	—	Strana 11.
	Platio dug uz povratak obveznice i uz namiru.....	—	—	—	—	300	—	39	—	—	300	—	—	—	
2/4	Dugović Janko iz Ivanca duguje na uknjiženu obveznicu od 11/7. 1870. uz 6% kamate.....	200	—	—	—			—	—	—	—	—	200	—	
3/5	Trebarić Josip iz Potočca duguje na neuknjiženu obveznicu od 20/8. 1871. uz 8% kamate.....	120	—	—	—	320	—	—	--	—	—	—	120	—	
	b) skupa...	620	—	—	—	620	—	—	—	—	300	—	320	—	

Tekući broj	Stupca broj 25. Razlaganje predmeta	Pristojba: dug od prošle godine fr.	nč.	tekuća pristojba fr.	nč.	skupa fr.	nč.	Članak dnevnika	Podmirba: pojedince fr.	nč.	skupa fr.	nč.	Dug koncem godine fr.	nč.	Opazke
	c) Za prodane efekte.														
1/2	Državne obveznice austr. od g. 1863. br. 1234, 1872, 1325, 1487 i 1567 po 100 fr.	500	—	—	—			—	—	—	—	—	500	—	
2/3	Državne obveznice od narodnoga zajma g. 1854. br. 1875 i 1357 po 100 fr.	200	—	—	—			—	—	—	—	—	200	—	Strana 11.
3/4	Razteretnice moravske br. 4321, 1324 i 3142 po 100 fr.	300	—	—	—	1000	—	—	—	—	—	—	300	—	
4/6	Razteretnice štajerske broj 1357, 2468 i 3578 po 100 fr.	300	—	—	—			—	—	—	—	—	300	—	
5/8	Dionica prve hrvatske štedione broj 222.	100	—	—	—			—	—	—	—	—	100	—	
6/9	Dionice križevačke štedione br. 123, 214 i 320 po 70 fr.	210	—	—	—			19	—	—	140	—	—	—	
7/10	Glavarić za 2 prve	—	—	—	—			—	—	—	—	—	70	—	
	Dionice alföldsko-riečke željeznice broj 456. i 1864. po 100 fr.	200	—	—	—	810	—	—	—	—	—	—	200	—	
	c) skupa	1810	—	—	—	1810	—	—	—	—	140	—	1670	—	
	Povratjene predplate. **1880.**														
	č) U razno ime.														Strana 12.
1	Gazdić Josip, nadvornik ima povratiti predplatu pod čl. 14/53. za kupovanje volovah sa	—	—	300	—			—							
2	Povrativ poslie kupljenih volovah (čl. 18/40.)	—	—	—	—	300	—	17	—	—	300	—	—	—	
3	Eskomptna banka u Zagrebu za zlatni novac pod člankom 2 raz. u bankah	—	—	483	—			32	—	—	483	—	—	—	
	Novčarića P. mienjačnica u Zagrebu za srebrni novac pod čl. 13. raz. u bankah	—	—	760	—	1243	—	41	—	—	760	—	—	—	
	č) skupa	—	—	1543	—	1543	—	—	—	—	1543	—	—	—	
	Opetovanje stupca 25. za god. 1880.														
	a) iznaša	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
	b) iznaša	620	—	—	—	620	—	—	—	—	300	—	320	—	
	c) iznaša	1810	—	—	—	1810	—	—	—	—	140	—	1670	—	
	č) iznaša	—	—	1543	—	1543	—	—	—	—	1543	—	—	—	
	Sve skupa	2430	—	1543	—	3973	—	—	—	—	1983	—	1990	—	

Tekući broj	Stupca broj 27. Razlaganje predmeta	Pristojba: dug od prošle godine fr.	dug od prošle godine nč.	tekuća pristojba fr.	tekuća pristojba nč.	skupa fr.	skupa nč.	Članak dnevnika	Podmirba: pojedince fr.	pojedince nč.	skupa fr.	skupa nč.	Dug koncem godine fr.	Dug koncem godine nč.	Opazke
	Ostave i tudji novci.														
	1880.														
1	Osoblje pod člankom 1. i 2. uplatilo dohodarinu na račun godine 1880. za predaju gradskoj blagajni	—	—	3	50	3	50	28	—	—	3	50	—	—	Strana 13
	Skupa...	—	—	3	50	3	50	—	—	—	3	50	—	—	

Broj 4. k § 17. do 20.

Stalne pristojbe.

Stupca broj 28.

Plaće, službovine, mirovine, obskrbnine i milodari.

Strana 14.

Ime i značaj	Povod	Pristojba iznos fr.	Pristojba iznos n.	Pristojba odbitci fr.	Pristojba odbitci n.	Izplata godine 1880. članak dnevnika	za mjesec	pristojba fr.	pristojba n.	Odbitci za dohodarinu fr.	Odbitci za dohodarinu n.	Odbitci fr.	Odbitci n.
Ivan Radinić, urednik.	Dekretom vlastelina N. N. od 20/10. 1870. 1870. imenovan urednikom s plaćom godišnjih	500	—	13	—	1	siečanj ...	41	66	3	—		
							veljača ...	41	66	—	—		
						8	ožujak ...	41	66	—	—		
						—	travanj ...	—	—	—	—		
						—	svibanj ...	—	—	—	—		
	u mjesečnih obrocih unapred. U naravi stan drva, vino i žitak po po ugovoru od 30/10 1870.					—	lipanj	—	—	—	—		
						—	srpanj ...	—	—	—	—		
						—	kolovoz ..	—	—	—	—		
						—	rujan	—	—	—	—		
						—	listopad ..	—	—	—	—		
						—	studeni ...	—	—	—	—		
						—	prosinac ..	—	—	—	—		
								124	98	3	50		
Marko Poljak, špan.	Služi od 19/3. 1865. po službinskom ugovoru s godišnjom plaćom ..	100	—	2	—	2	pros. 1879.	8	33	—	—		
						9	siečanj ...	8	33	—	—		
							veljača ...	8	33	—	—		
	U naravi stan, drva, žitak i vino.					—	ožujak ...	—	—	—	—		
						—	travanj ...	—	—	—	—		
						—	svibanj ...	—	—	—	—		
						—	lipanj	—	—	—	—		
						—	srpanj ...	—	—	—	—		
	Plaća za prošle mjesece.					—	kolovoz ...	—	—	—	—		
						—	rujan	—	—	—	—		
						—	listopad ..	—	—	—	—		
						—	studeni ...	—	—	—	—		
						—	prosinac ..	—	—	—	—		
								24	99	—	—		

Izplata godine 1881. članak dnevnika	za mjesec	pristojba fr.	pristojba n.	Odbitci fr.	Odbitci n.	Odbitci fr.	Odbitci n.
	siečanj						
	veljača						
	ožujak						
	travanj						
	svibanj						
	lipanj						
	srpanj						
	kolovoz						
	rujan						
	listopad						
	studeni						
	prosinac						
	prosinac 1879.						
	siečanj						
	veljača						
	ožujak						
	travanj						
	svibanj						
	lipanj						
	srpanj						
	kolovoz						
	rujan						
	listopad						
	studeni						
	prosinac						

Izplata Strana 15.

Izplata godine 1882. članak dnevnika	za mjesec	pristojba fr.	pristojba n.	Odbitci fr.	Odbitci n.	Odbitci fr.	Odbitci n.
	siečanj ...						
	veljača ...						
	ožujak ...						
	travanj ...						
	svibanj ...						
	lipanj						
	srpanj ...						
	kolovoz ..						
	rujan						
	listopad ..						
	studeni ...						
	prosinac ..						
	siečanj ...						
	veljača ...						
	ožujak ...						
	travanj ...						
	svibanj ...						
	lipanj						
	srpanj ...						
	kolovoz ..						
	rujan						
	listopad ..						
	studeni ...						
	prosinac ..						

Tekući broj	Stupca broj 33. **Razlaganje predmeta**	Pristojba: dug od prošle godine fr.	dug od prošle godine nč.	tekuća pristojba fr.	tekuća pristojba nč.	skupa fr.	skupa nč.	Članak dnevnika	Podmirba: pojedince fr.	pojedince nč.	skupa fr.	skupa nč.	Dug koncem godine fr.	Dug koncem godine nč.	Opazke
	Uzdržavanje sgradah, ogradah i poljskih gradjevinah.														
	1880.														
	a) Sgrade.														
1/10	Viraniću Miroslavu, trgovcu ovdje za daske, letve, željezo i čavle za popravak podovah i krova u god. 1879. po naručbi br. 482. 560 i 598, po računu od 31/12. 1879.	122	30												
2	Platjeno uz namiru	—	—	—	—			15/6	—	—	122	30			
3	Špoljariću Janku za popravak ključanicah po naručbi broj 34. uz namiru na istoj	—	—	1	60	123	90	4/1	—	—	1	60	—	—	
4	Tesariću Vinku za tesarsko djelo u konjskoj staji po naručbi broj 46. uz namiru	—	—	30	—			16/2	—	—	30	—			
	Stolariću Mati za stolarske popravke na vratih i prozorih družinske kuće po naručbi br.oj 54. uz namiru	—	—	8	50	38	40	21/2	—	—	8	50	—	—	
	a) skupa	122	30	40	10	162	40	—	—	—	162	40	—	—	
	b) Ograde.														
	b) skupa	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
	c) Poljske gradjevine.														
	c) skupa	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
	Opetovanje stupca 33. za g. 1880.														
	a) iznaša	122	30	40	10	162	40	—	—	—	162	40	—	—	
	b) iznaša	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
	c) iznaša	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
	Sve skupa	122	30	40	10	162	40	—	—	—	162	40	—	—	Strana 17.
	Stupca broj 34.														
1/5	*Razsvietljenje i čištjenje sgradah.*														
	1880.														
2	Dimiću Jakobu za čišćenje dimnjakah u god. 1879. po računu od 31/12. 1879.	25	75												
	Platjeno uz namiru	—	—	—	—	25	75	21/2	—	—	25	75	—	—	
	Iznos	25	75	—	—	25	75	—	25	75	25	75	—	—	

Tekući broj	Stupca broj 34. **Razlaganje predmeta**	Pristojba: dug od prošle godine fr.	nč.	tekuća pristojba fr.	nč.	skupa fr.	nč.	Članak dnevnika	Podmirba: pojedince fr.	nč.	skupa fr.	nč.	Dug koncem godine fr.	nč.	Opazke
	Prenos	25	75	—	—	25	75	—	—	—	25	75	—	—	
2	Hameru Martinu za čišćenje zahodah u g. 1879.	20	—	—											
	Platjeno uz namiru	—	—	—	—	20	—	22/1	—	—	20	—	—	—	
3	Prodaviću Marku, trgovcu ovdje za kameno i gorivo ulje i stien po naručbi broj 21, po računu od 27/1. 1880. uz namiru na istom	—	—	5	53			24/2	—	—	5	53	—	—	
4	Istomu za gorivo ulje i svieće po naručbi br. 41. uz potvrdu na istoj	—	—	7	80	—	—	7/1	—	—	7	80	—	—	
	Skupa	45	75	13	33	59	8	—	—	—	59	8	—	—	Strana 19.
	Stupca br. 37. *Razna sprava u gospodarskih sgradah.* **1880.**														
1	Prodaviću Marku za rešeta, česala i kefe za konje po naručbi broj 33. po računu od 18/2. 1880. uz namiru na istom	—	—	7	—			3/2	—	—	7	—	—	—	
2	Istomu za škafe i vreće po naručbi broj 35. po računu od 25/2. 1880. uz namiru na istom	—	—	9	25	16	25	5/2	—	—	9	25	—	—	
	Skupa	—	—	16	25	16	25	—	—	—	16	25	—	—	Strana 20.
	Stupca broj 39. *Porez, daće i osiguranja.* **1880.**														
1	Kr. poreznomu uredu ovdje na zemljarini za 1/4. 1880. uz uredovnu namiru	—	—	85	—	85	—	9/1	—	—	85	—	—	—	
	Skupa	—	—	85	—	85	—	—	—	—	85	—	—	—	
	Stupca broj 40. *Nabava nareda.* **1880.** a) Nabava marve.														
1	Skrbiću Mati iz Gudovca po J. Gazdiću, nadvorniku za 2 biela, trogodišnja vola na sajmu u Belovaru uz 2 marvinske putnice s potvrdom povjerenstva	—	—	284	—	284	—	18/2	—	—	284	—	—	—	
	a) skupa	—	—	284	—	284	—	—	—	—	284	—	284	—	

Tekući broj	Stupca broj 40. **Razlaganje predmeta**	Pristojba: dug od prošle godine fr.	nč.	tekuća pristojba fr.	nč.	skupa fr.	nč.
	b) Nabava strojevah, orudja itd.						
1	Viraniću Miroslavu, trgovcu ovdje za razno orudje od g. 1879. po naručbi br. 482, 560 i 598 po računu od 32/12. 1879. pripada	61	35				
2	Platjeno uz namiru pod čl. 15/53.	—	—	—	—		
3	Trgoviću Antunu, ovdje dobavniku za sječkarnicu fr. 65 fr. rulilo za kukuruzu fr. 30 „ po naručbi br. 8, po računu od 15/1. 1880. uz namiru	—	—	95	—	156	35
4	Claytonu i Schuttleworthu u Beču za vjetrenjaču s pripadci br. 349, po naručbenici br 30, po računu od 6/2. 1880. na fr. 62·— vozarina fr. 3·46 pouzetbom na željeznici uz vozni list	—	—	65	46		
	Gvozdariću Gjuri ovdje za razno orudje po naručbi br. 44. po računu od 9/3. 1880. uz namiru	—	—	34	40	99	86
	b) skupa	61	35	194	86	256	21
	Opetovanje stupca 40. za g. 1880.						
	a) iznaša	—	—	284	—	284	—
	b) iznaša	61	35	194	86	256	21
	Sve skupa	61	35	478	86	540	21
	Stupca broj 41. *Uzdržavanje strojevah, orudja itd.* **1880.**						
1	Kožariću Lovri za popravak konjske orme po naručbi br. 43. uz namiru	—	—	15	50		
2	Bačvariću Iliji za popravak 3 lagvah po naručbi br. 48. uz namiru	—	—	6	50	22	—
	Skupa	—	—	22	—	22	—
	Stupca broj 43. *Težačke nadnice.* **1880.**						
1	Drvariću Marku za izradjena drva u šumi po predajnom izkazu od 4/1. 1880. uz namiru (broj dozn. 3.)	—	—	150	—	—	—
	Iznos	—	—	150	—	—	—

Članak dnevnika	Podmirba: pojedince fr.	nč.	skupa fr.	nč	Dug koncem godine fr.	nč.	Opazke
16	—	—	61	35	—	—	
10/3	—	—	95	—	—	—	
1/3	—	—	65	46	—	—	
15/2	—	—	34	40	—	—	
—	—	—	256	21	—	—	
—	—	—	284	—	—	—	
—	—	—	256	21	—	—	
—	—	—	540	21	—	—	
14/2	—	—	15	50	—	—	
18/2	—	—	6	50	—	—	
—	—	—	22	—	—	—	
5/2	—	—	150	—	—	—	
—	—	—	150	—	—	—	

Strana 32.

Tekući broj	Stupca broj 43. **Razlaganje predmeta**	Pristojba: dug od prošle godine fr.	nč.	tekuća pristojba fr.	nč.	skupa fr.	nč.	Članak dnevnika	Podmirba: pojedince fr.	nč.	skupa fr.	nč.	Dug koncem godine fr.	nč.	Opazke
	Prenos....	—	—	150	—	—	—	—	—	—	150	—	—	—	
2	Za 30 težakah po 40 nč. — u šumi kolje sjekli — (dozn. broj 22.) uz težačku tjednicu od 27/1. 1880..	—	—	12	—	162	—	25/1	—	—	12	—	—	—	
	Skupa...	—	—	162	—	162	—	—	—	—	162	—	—	—	Strana 24.
	Stupca broj 47. *Prinos vlastelinu.* **1880.**														
1	Vlastelinu N. N. uz namiru...	—	—	500	—	500	—	6/1	—	—	500	—	—	—	
	Skupa...	—	—	500	—	500	—	—	—	—	500	—	—	—	Strana 25.
	Stupca br. 51. *Razni razhod.* **1880.**														
1	Pučkoj školi križevačkoj prinos za nagradu marljivih učenikah po zakladnici od 12/6. 1870. za g. 1880.	—	—	15	—	15	—	—	—	—	—	—	15	—	
2/2	Župnoj crkvi križevačkoj prinos za 2 mise po oporuki Ivana Božića od g. 1825. za g. 1880.....	—	—	5	—	5	—	—	—	—	—	—	5	—	
3/20	Gnojariću Gjuri za dostavljenu sadru za poljarstvo po računu od 31/12. 1879. pripada.....	85	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	85	—	
4/21	Vinariću Vasi za dostavljenu žicu i čavle za vinograd....fr. 96·40 za letve.....fr. 32·— po računu od 31/12. 1879. pripada.	128	40	—	—	—	—	—	—	—	—	—	128	40	
5/22	Mješariću Ljudevitu za liekove za družinu.....fr. 20·10 liekarije za stoku.....fr. 11·30 po računu od 31/12. 1879.....	31	40	—	—	—	—	—	—	—	—	—	31	40	
6/23	Lojariću Martinu za kolomaz, ulje za strojeve, vrtlarski vosak, itd. po računu od 31/12. 1879.....	20	—	—	—	264	80	—	—	—	—	—	20	—	
7/24	Zajmiću Martinu za dug od 1500 for. pripadaju 8% kamate; do 1/5. 1880. su platjene.														
8/25	Dioničkoj štedioni križevačkoj na glavnicu od 2500 fr. pripadaju 9% kamate. Vidi odplatu glavnice pod čl. 10/54.														
	Iznos....	264	80	20	—	284	80	—	—	—	—	—	284	80	

Tekući broj	Stupac broj 51. **Razlaganje predmeta**	Pristojba: dug od prošle godine fr.	nč.	tekuća pristojba fr.	nč.	skupa fr.	nč.
	Prenos···	264	80	20	—	284	80
9/26	Istoj 9% kamate na 2250 for. od 1/3. do 1/9. 1880. uz potvrdu pod čl. 10/54. ····· Dobriću Ivanu na glavnicu od 300 fr. pripadaju 10% kamate.	—	—	101	25		
10	Istomu od 15/12. 1879. do 15/6. 1880. uz namiru····· Prodaviću Marku za morsku i kamenitu sol za marvu po naručbi br. 25. uz namiru na istoj ·····	—	—	15	—	116	25
11	Kleparić u Blažu, limaru za limene tablice i boju za vrtlarstvo po naručbi br. 50. uz namiru·····	—	—	18	80		
12	Prodaviću Marku za razne tvari za vrtlarski vosak po naručbi br. 52 po računu od 25/3. 1880. uz potvrdu na istom ·····	—	—	13	80		
	Skupa···	—	—	5	60	38	20
	Stupca broj 53. *Dane predplate.* **1880.**	264	80	174	45	439	25
	a) ····· ·····	—	—	—	—	—	—
	b) ·····	—	—	—	—	—	—
	c) ·····	—	—	—	—	—	—
	č) U razno ime.						
1	Gazdiću Josipu, nadvorniku predplata za kupovanje volovah u Belovaru do položenja računa uz potvrdu·····	—	—	300	—	300	—
	Skupa···	—	—	300	—	300	—
	Stupca br. 54. *Odplatjene predplate.* **1880.**	—	—	300	—	300	—
	a) Vratjene predplate·····	—	—	—	—	—	—
	a) Skupa···	—	—	—	—	—	—

Članak dnevnika	Podmirba: pojedince fr.	nč.	skupa fr.	nč	Dug koncem godine fr.	nč.	Opazke
—	—	—	—	—	284	80	
11	—	—	101	25	—	—	
12/1	—	—	15	—	—	—	
27/1	—	—	18	80	—	—	
19	—	—	13	80	—	—	
20/2	—	—	5	60	—	—	
—	—	—	154	45	284	80	Strana 28.
—	—	—	—	—	—	—	
—	—	—	—	—	—	—	
—	—	—	—	—	—	—	
14/1	—	—	300	—	—	—	
—	—	—	—	—	—	—	Strana 29.
—	—	—	—	—	—	—	
—	—	—	—	—	—	—	

Tekući broj	Stupca broj 54. **Razlaganje predmeta**	Pristojba: dug od prošle godine fr.	nč.	tekuća pristojba fr.	nč.	skupa fr.	nč.
	b) Vratjeni zajmovi bez zaloga.						
1/2	Novčariću Nikoli u Zagrebu na mjenicu od 11/11. 1879. izplativ dne 19/3. 1880.	500	—	—	—		
2/3	Platjeno uz povratak mjenice	—	—	—	—		
	Gazdiću Pavlu u Sisku na mjenicu od 20/12. 1879. izplativ dne 10/4. 1880.	500	—	—	—	1000	—
3/4	Dobriću Ivanu u Vrboveu na obveznicu od 15/6. 1876. uz kamate 10% i polugodišnju odpovjed	300	—	—	—	300	—
	b) skupa	1300	—	—	—	1300	—
	c) Vratjeni zajmovi uz zalog.						
1/2	Zajmiću Martinu na uknjiženu obveznicu od 1/5. 1873. uz kamate 8%	1500	—	—	—		
2/3	Dioničkoj štedioni križevačkoj na uknjiženu obveznicu od 20/8. 1873. uz kamate 9%	2500	—	—	—		
	Odplata na 10 polugodišnjih obrokah počam od 3/3. 1880. po nagodbi od 20/12. 1879.						
	Platjeni 1. obrok uz rač. s potvrdom	—	—	—	—	4000	—
	c) skupa	4000	—	—	—	4000	—
	Opetovanje stupca 54. za godinu 1880.						
	a) iznaša	—	—	—	—	—	—
	b) iznaša	1300	—	—	—	1300	—
	c) iznaša	4000	—	—	—	4000	—
	Sve skupa	5300	—	—	—	5300	—
	Stupca br. 55. *Povratjene ostave i tudji novci.* **1880.**						
1/3	Radiniću Ivanu, uredniku kao biagajniku pripada položena jamčevina do odriešenja od računah	300	—	—	—	—	—
	Iznos	300	—	—	—	—	—

Članak dnevnika	Podmirba: pojedince fr.	nč.	skupa fr.	nč.	Dug koncem godine fr.	nč.	Opazke
							Strana 29.
17	—	—	500	—	—	—	
—	—	—	—	—	500	—	
—	—	—	—	—	300	—	
—	—	—	500	—	800	—	
—	—	—	—	—	1500	—	
10/2	250	—	250	—	2250	—	
—	—	—	250	—	3750	—	
—	—	—	—	—	—	—	
—	—	—	500	—	800	—	
—	—	—	250	—	3750	—	
—	—	—	750	—	4550	—	
							Strana 30.
—	—	—	—	—	300	—	
—	—	—	—	—	300	—	

Tekući broj	Stupca broj 55. **Razlaganje predmeta**	Pristojba: dug od prošle godine fr.	dug od prošle godine nč.	tekuća pristojba fr.	tekuća pristojba nč.	skupa fr.	skupa nč.	Članak dnevnika	Podmirba: pojedince fr.	pojedince nč.	skupa fr.	skupa nč.	Dug koncem godine fr.	Dug koncem godine nč.	Opazke
	Prenos	300	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	300	—	
2/4	Računiću Mati, penezniku pripada položena jamčevina do odriešenja od računah	280	—	—	—	580	—	—	—	—	—	—	280	—	Strana 30.
3	Gradskoj blagajni ovdje od osoblja dohodarina pod čl. 28/27. uz potvrdjeni izkaz	—	—	3	50	3	50	29/1	—	—	3	50	—	—	
	Skupa	580	—	3	50	583	50		—	—	3	50	580	—	
	(Svotnik glavne knjige vidi dalje).														

Svotnik prihoda.

Stupac	Razlaganje predmeta	Pristojba: dug od prošle godine fr.	nč.	tekuća pristojba fr.	nč.	skupa fr.	nč.	Članak dnevnika	Podmirba: pojedince fr.	nč.	skupa fr.	nč.	Dug koncem godine fr.	nč.	Opazke
	Broj 5. k § 20.														
	Svotnik														
	glavne knjige za godinu 1880.														
	Prihod														
1	Iz poljodjelstva	134	60	608	—	742	60	—	—	—	608	—	134	60	
3	Iz vinogradarstva	265	80	143	72	409	52	—	—	—	143	72	265	80	
6	Iz šumarstva	—	—	495	50	495	50	—	—	—	495	50	—	—	
8	Iz kravarstva	60	—	226	60	286	60	—	—	—	226	60	60	—	
11	Iz krmadarstva	55	30	230	—	285	30	—	—	—	—	—	285	30	
15	Iz žganičarstva	—	—	18	—	18	—	—	—	—	18	—	—	—	
19	Iz zakupnine za zemljišta	20	75	20	75	41	50	—	—	—	20	75	20	75	
23	Razni prihod	19	80	70	20	90	—	—	—	—	79	20	10	80	
25	Povratjene predplate	2430	—	1543	—	3973	—	—	—	—	1983	—	1990	—	
27	Ostave i tudji novci	—	—	3	50	3	50	—	—	—	3	50	—	—	
	Skupa	2986	25	3359	27	6345	52	—	—	—	3578	27	2767	25	
	Blagajnički ostatak od prosinca 1879.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1078	—			
	Svega skupa	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4656	27			

U Križevcu, dne 31. ožujka 1880.

Ivan Radenić, urednik.

Mato Računić, peneznik.

Svotnik razhoda.

Stupac	Razlaganje predmeta	Pristojba: dug od prošle godine fr.	nč.	tekuća pristojba fr.	nč.	skupa fr.	nč.	Članak dnevnika	Podmirba: pojedince fr.	nč.	skupa fr.	nč.	Dug koncem godine fr.	nč.	Opazke
	Broj 5. k § 20.														
	Svotnik														
	glavne knjige za godinu 1880.														
	R a z h o d.														
28	Plaće, službovine itd.	—	—	149	97	149	97	—	—	—	149	97	—	—	
33	Uzdržavanje sgradah	122	30	40	10	162	40	—	—	—	162	40	—	—	
34	Razsvietljenje i čišćenje	45	75	13	33	59	08	—	—	—	59	08	—	—	
37	Razne sprave u sgradah	—	—	16	25	16	25	—	—	—	16	25	—	—	
39	Porez i daće	—	—	85	—	85	—	—	—	—	85	—	—	—	
40	Nabava nareda	61	35	478	86	540	21	—	—	—	540	21	—	—	
41	Uzdržavanje strojevah, orudja, itd.	—	—	22	—	22	—	—	—	—	22	—	—	—	
43	Težačke nadnice	—	—	162	—	162	—	—	—	—	162	—	—	—	
47	Prinos vlastelinu	—	—	500	—	500	—	—	—	—	500	—	—	—	
51	Razni razhod	264	80	174	45	439	25	—	—	—	154	45	284	80	
53	Dane predplate	—	—	300	—	300	—	—	—	—	300	—	—	—	
54	Odplatjene predplate	5300	—	—	—	5300	—	—	—	—	750	—	4550	—	
55	Povratjene ostave i tudji novci	580	—	3	50	583	50	—	—	—	3	50	580	—	
	Skupa	6374	20	1945	46	8319	66	—	—	—	2904	86	5414	80	
	Blagajnički ostatak od ožujka 1880.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1751	41			
	Svega skupa	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4656	27			

U Križevcu, dne dne 31. ožujka 1880.

Ivan Radenić, urednik.

Mato Računić, peneznik.

Dobro Križevčina.

Br. 6. k § 21.

Mjesečni izkaz

za

travanj godine 1880.

prodaje na malo iz gospodarstva i unišlog novčanog iznosa

Na primjer.

Stavni broj	Primitka dan	Primitka godina i mjesec	Tko je i u koje ime položio	Doznake broj	Iznos u novcu fr.	Iznos u novcu n.	Opazke
		1880 travanj	*a) Za pripuštjanje kravah.*				
1	25		Poljarić A.	—	1	—	Čl.
2	27		Andrić J.	—	1	—	
3	29		Šumarić L.	—	1	—	
			b) Za prodano mlieko.				
4	1—30		Kraljić Marko za 60 lit. po 10 n.	—	6	—	Čl.
5	1—30		Slavoljić Š. za 90 lit. po 10 nč.	—	9	—	
6	1—30		Razne stranke za 120 lit. po 10 n.	—	12	—	
			c) za prodane odojke.				
7	10		Mirkić P. za 2 po 1 fr. 30 nč.	—	2	60	Čl.
8	12		Slavić M. za 3	—	3	90	
9	14		Pavlić J. za 4	—	5	20	
			d) Za vaganje siena.				
10	15		Kramarić J. za 2 voza	—	—	40	Čl.
11	18		Hrastić A. za 3 voza	—	—	60	
12	20		Livadić M. za 5 vozovah	—	1	—	
			Skupa	—	43	70	
13	25		Odtuda platjena mlinarina Gjuri Vinkiću za 20 hkl. pšenice po 18 nč. uz namiru	—	3	60	
			Preostaje	—	40	10	

U Križevcu, 30. travnja 1880.

N. N.

Br. 7. k §. 21.

Br. 8. 1880. *(Vidi knjigu naručbah).*

Naručba.

Gospodinu Antunu Trgoviću, da na račun dobra Križevčine izdade ili obavi sliedeće stvari, i to:

da nabavi po katalogu broj 45.
sječkarnicu za ..... 65 for.
rulilo za kukuruzu po katalogu
broj 50. za ..... 30 „
skupa za .... 95 for.

U Križevcu, 15. siečnja 1880.

Ivan Radinić,
urednik.

Br. 7. k § 21.

Br 21. 1880. *(Vidi knjigu naručbah).*

Naručba.

Gospodinu Marku Prodaviću, da na račun dobra Križevčine izdade ili obavi sliedeće stvari, i to:

10 lit. petroleja po 23 nč. 2 fr. 30 nč.
5 klg. repičnoga ulja po
55 novč. ..... 2 „ 75 „
4 met. stiena po 12 nvč. — „ 48 „
skupa.. 5 fr. 53 nč.

U Križevcu, 21. siečnja 1880.

Ivan Radinić.
urednik.

Br. 8. k §. 21.

Blag. dnev. čl. 8. *(Vidi blag. dnevnik.)*

Namira

na 24 fr. 60 nč. slovom: dvadeset i četiri forinta 60 novčićah .....
koji su po Pavlu Vozariću iz Prikraja za troje teladi po 8 fr. 20 nč. .....
u blagajnu dobra Križevčine položeni, što se time pripoznaje.

U Križevcu, 4. siečnja 1880.

Ivan Radinić,
urednik.

Mato Računić,
peneznik.

Br. 8. k § 21.

Blag. dnev. čl. 8. *(Vidi blag. dnevnik.)*

Parica

na 24 fr. 60 nč. slovom: dvadeset i četiri forinta 60 novčićah .....
koji su po Pavlu Vozariću .....
za troje teladi po 8 fr. 20 nč. .....
u blagajni dobra Križevčine položeni, što se time pripoznaje.

U Križevcu, 4. siečnja 1880.

Ivan Radinić,
urednik.

Mato Računić,
peneznik.

Dobro Križevčina.

Br. 9. k § 21.

Tjednica

potroška za težačke nadnice

od 22. do 27. siečnja 1880.

(Vidi blagajnički dnevnik.)

Nadničarah		Dani radnje							Izpl. nadnice				Točno opisanje obavljenih radnjah
Stavni broj	Imena	ponedj.	utorak	srieda	četvrtak	petak	subota	Skupa	Pogodjeno na dan		skupa		
	dana	22	23	24	25	26	27						
	mjeseca	siečnja 1880.							fr.	n.	fr.	n.	
1	Sjekarić Martin	1	—	1	1	—	—	3	—	40	1	20	
2	Kolarić Josip	1	1	—	1	—	—	3	—	40	1	20	
3	Likarić Ivo	—	1	1	1	—	1	4	—	40	1	60	U šumi kolje za vinograd sjekli.
4	Banić Stjepan	1	1	1	1	1	1	6	—	40	2	40	
5	Miškić Mato	—	1	1	1	1	—	4	—	40	1	60	
6	Matić Tomo	—	—	1	1	1	—	3	—	40	1	20	
7	Tomić Mijo	—	—	1	1	1	1	4	—	40	1	60	
8	Martinić Stanko	—	—	—	1	1	1	3	—	40	1	20	
	Skupa	3	4	6	8	5	4	30	—	40	12	—	

U Križevcu, 27. sisčnja 1880.

Josip Gazdić, nadzornik.

Br. 10. k § 21.

GLAVNIČNIK.

Strana 1.

Poviest glavnice	Broj..... Serija..... Obveznica državnoga zajma od god. 1860. po 5%	Datak	Članak dnevnika	glavnica fr.	glavnica n.	kamate fr.	kamate n.	Strana svotnika
Dne 8. veljače 1876. obveznica ova primljena je od Nikole Gazdića za podmirenje duga od 94 fr. za kupljeno vino.	Ovoj su obveznici priloženi kuponi od godine 1876. do godine 1890. sa 28 komadah.....	8/2 1876	185	100	—			
	Uz kupon dignute kamate do 30/6. 1876. sa.....	4/7 1876	654	—	—	2	50	
Dne 10. svibnja 1877. obveznica ova izvučena pa izplatjena sa 100 fr.	Uz kupon kamate do 31/12. 1876.....	6/1 1877	20	—	—	2	50	
	Obveznica povratjena sa 26 kuponah	10/5 1877	560					

Strana 2.

Dne 1. svibnja 1876. primljena obveznica od Tome Mirkovića iz Majurca kao kupca livade „D o l i n e“ u ime ostatka kupovine od 500 fr. na 200 fr. uz kamate po 6%.	Obveznica uknjižena je 10/5. 1876. u zemljištniku pod br. 240. porezne obćine križevačke. Odpovjedni rok nakon 2 godine na 6 mjesecih. Kamate dospjevaju unapred 1/5. i 1/11. po 6 fr.	1/5 1876	540	200	—			
	Kamate platjene do 1/11. 1876.....	1/5 1876	541	—	—	6	—	
	Nadalje do 1/5. 1877.....	1/11 1876	1234	—	—	6	—	

Br. 12. k § 21.

Mjesečni svotnik.

Prihod.

Siečanj 1880.

Siečanj 1880.

Stupac	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	Skupa
Dani	ostatak	poljodjelstvo	livadarstvo	vinogradar.	vrtlarstvo	voćarstvo	šumarstvo	konjarstvo	kravarstvo	volarstvo	ovčarstvo	krmadarstvo	mliečarstvo	pčelarstvo	svilarstvo	žganičarstvo	opekarstvo	obrtničtvo	sgrade	zemljišta	dače	vlastelin	ino dobro	razno	povratci	predplato povratjene	predplato primljene	ostave	
1	1078—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	20·75	—	—	—	—	—	—	—	—	1098·75
2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
6	—	192·—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	192·—
10	—	—	—	—	—	—	88·—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	88·—
12	—	—	—	—	—	—	—	—	24·60	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	24·60
15	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	9·—	—	—	—	—	9·—
18	—	—	—	—	—	—	—	—	138·—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	138·—
23	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	300·—	—	—	300·—
25	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	20·—	—	140·—	—	—	160·—
26	—	296·—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	296·—
30	—	—	—	—	—	—	13·—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	13·—
31	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3·50	3·50
Skupa	1078—	488·—	—	—	—	—	101·—	—	162·60	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	20·75	—	—	—	29·—	—	440·—	—	3·50	2322·85

Rashod.

Siečanj 1880.

Siečanj 1880.

Stupac	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40
dani	plaće	nagrade	nuzužitci	pisarija	putni trošk.	sgrade	razsvieta i čišćenje	pokućtvo	kućna itd. sprava	razna sprava	hrana	porez	narod
1	49·99	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
12	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	85·—	—
15	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	95·—
16	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
20	—	—	—	—	—	122·30	—	—	—	—	—	—	61·35
23	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	284·—
25	—	—	—	—	—	—	45·75	—	—	—	—	—	—
27	—	—	—	—	—	—	5·53	—	—	—	—	—	—
28	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
31	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Skupa	49·99	—	—	—	—	122·30	51·28	—	—	—	—	85·—	440·35

41	42	43	44	45	46	47	48	49	50	51	52	53	54	55	Skupa
uzdržavanje orudja, itd.	nabava žitka itd.	težačke nadnice	gosp. obrtn.	Najam za sgrade	Zakup za zemlj.	vlastelinu	drug. dobru	gradjevine	poboljšice	razni razhod	rač. tražbine	dane predplate	odplatjene predplate	Vratjene ostave	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	49·99
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	150·—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	150·—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	85·—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	95·—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	15·—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	15·—	—	—	—	—	483·65
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	300·—	—	—	284·—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	45·75
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5·53
—	—	12·—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	12·—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	18·80	—	—	—	3·50	22·30
—	—	162·—	—	—	—	—	—	—	—	33·80	—	300·—		3·50	1248·22

Br. 11. k § 21.

Obračunik

ili

tekući račun

(conto corrente).

List 5.

Primio. Miroslav Viranić,

vrieme	razlaganje predmeta	članak dnevnika	broj doznake	iznos fr.	iznos n.
1880 siečanj 20.	15 klg. švajcarskoga sira po 60 novč.	—	30	9	—
siečanj 31.	2 hkl. vina od Frankovke po 18 fr.	—		36	—
veljača 25.	18 klg. švajcarskoga sira po 60 nč.			10	80
ožujak 10.	5 jabukah po 30 nč. fr. 1·50				
	5 krušakah po 30 nč. „ 1 50				
	500 korenjakah od tal. graševine po 2 for. „ 10·—				
	skupa			13	—
ožujak 25.	3 odojka po 1 for. 30 novč.			3	90
ožujak 31.	Na obračun za dostavljenu robu u gotovom			60	—
	Prenos na novi račun			12	94
	Saldo			145	64

trgovac u Križevcu.

List 5.

Dao.

vrieme	razlaganje predmeta	članak dnevnika	broj doznake	iznos fr.	iznos n.
1880 siečanj 5.	Lopatah željeznih 10 po 70 nč. 7·—				
	Motikah okruglih 15 po 60 nč. 9·—				
	Željeza za šinje 140 klg. po 20 nč. 28·—				
	skupa	—	16	44	—
veljača 10.	Lanacah 6 za krave po 1 fr. 20 nč. 7·20				
	2 željezna lonca od 10 lit. po 1 f. 40 n. 2·80				
	1000 žičenih čavalah 3·40				
	skupa	—	86	13	40
veljača 28.	12 balticah po 40 nč. 4·80				
	1 kolarska sjekira 1·30				
	3 kolarske pile po 80 nč. 2·40				
	150 klg. uglastoga željeza po 22 nč. 33·—				
	skupa	—	105	41	50
ožujak 15.	Čelika 10 klg. po 40 nč. 4·—				
	Kolomaza 30 klg. po 28 nč. 8·40				
	Željeza za podkove 12 klg. po 22 nč. 2·64				
	skupa	—	1	15	04
ožujak 28.	5 dugih lanacah po 3 fr. 70 nč. 18·50				
	60 klgr. raznoga željeza za štajarska kola po 22 nč. 13·20				
	skupa	—	1	31	70
				145	64

*

Br. 13. k § 24. i 25.

Pregled

našastarah (dnevnikah stalne glavnice) dobra Križevčine koncem godine 18.....

Broj grane	Naslov našastarske grane	Efek. stanje: komadah	Efek. stanje: u vriednosti fr.	Efek. stanje: u vriednosti nč.	Opazke
	A. Za porabu u sgradah.				
I.	Pokućtvo i razna kućna sprava				
II.	Posteljina, rubenina i odjeća				
III.	Kuhinjsko posudje i sprava				
IV.	Podrumsko posudje i sprava				
V.	Družinsko pokućtvo i sprava				
VI.	Sprava i posudje u žitnici, kukuružnjaku, štaglju, kotcu, kleti, pecani itd.				
VII	Sprava i posudje po stajah				
	B. Za porabu kod zemljodjelstva.				
VIII.	Ratila, strojevi i vozna sprava				
IX.	Ratarsko orudje				
X.	Vrtlarsko i voćarsko orudje				
XI.	Vinogradarsko orudje i posudje				
XII.	Šumarsko orudje, posudje i sprava				
XIII.	Drenažko orudje i sprava				
	C. Za porabu kod gospodarskog obrta.				
XIV.	Kovačko orudje i sprava				
XV.	Kolarsko orudje i sprava				
XVI.	Mliečarsko i sirarsko posudje i sprava				
XVII.	Žganičarsko posudje i sprava				
XVIII.	Svilarska sprava				
XIX.	Pčelarsko orudje i sprava				
XX.	Opekarsko orudje i sprava				
	Skupa...				

Pogledom na šumsko gospodarstvo bit će treba mnogo granah od jur navedenih pridržati, a osim toga po prilici još sliedeće uvesti.

Broj grane	Naslov našastarske grane	Efek. stanje: komadi	Efek. stanje: u vriednosti fr.	Efek. stanje: u vriednosti nč.	Opazke
	Orudje i sprave kod gojitbe šume (za sadjenje, sijanje, obradjivanje)				
	Orudje i sprave kod upotrebljivanja šume ..				
	Orudje i sprave za šumsko obrtničtvo (tehnologiju)				
	Orudje i sprave za prenos (transport) drvah				
	Lovsko oružje i sprava za hvatanje zvieradi				
	Ribarska sprava				
	Strojevi, orudje i sprave u pilani				
	i t. d.				

Br. 14. k § 25.

Grane našastara broj VIII.

O p i s p r e d m e t a

(Na primjer).

Stavni broj	Godina nabave	Članak blagaj. dnevnika	Efektivno stanje: komadah	Efektivno stanje: u vriednosti fr.	Efektivno stanje: u vriednosti nč.	Odpadak: od stavnoga broja	Odpadak: komadah	Odpadak: u vriednosti fr.	Odpadak: u vriednosti nč.	Opazke
										Godina 1878.
1	1875	—	2	120	—					Kola konjska, okovana za gospodarstvo sa 2 para lojtrah, duljih i kraćih, i s pripadnimi čestmi, kao: šaragljami, svorami, upori, itd., kod kuće načinjena
2	„	—	4	200	—					Kola volovska okovana sa 2 para lojtrah, duljih i kraćih, providjena svorami, upori, itd. kod kuće načinjena
3	„	—	6	24	—					Jarmovi volovski sa željeznimi ludicami, klinci i lančići, doma načinjeni
4	„	240	6	9	60					Lanci kolni, zaporni, 1·5 met. dugi
5	„	314	4	60	—					Plugovi, Cugmajerovi skupa s ornicami i pripadnimi čestmi
6	„	350	12	15	—	—	—	—	—	Lopate željezne — Odpadak pod br. 24, 33.
7	„	380	12	12	—	—	—	—	—	Motike velike, okrugle po 1 fr. — Odpadak pod broj 23.
8	1876	120	10	12	50					Budaci
9	„	—	1	45	—					Ježak (valjak) sa željeznimi klinci, modro omazan, kod kuće načinjen
10	„	286	12	12	—	—	—	—	—	Kose obične — Odpadak pod broj 34.
11	„	342	12	6	—	—	—	—	—	Srpovi — Odpadak pod broj 35.
12	1877	450	1	30	—					Vjetrenjača za žitak čistiti, k njoj 4 sita, kupljena od zagrebačke tvornice
13	1878	504	1	107	—					Sječkarnica za vitlo iz tvornice Claytona i Schuttlewortha iz Beča br. 286. s pripadci, k njoj 4 noža — Odpadak pod broj 36.
14	„	600	12	12	—	—	—	—	—	Motike velike, okrugle — Odpadak pod broj 37.
15	„	683	6	7	50	—	—	—	—	Lopate željezne
		—	101	672	60	—	—	—	—	Skupa
										U Križevcu, 31. prosinca 1878.
										Mato Dvorić, nadvornik.
										Godina 1879.
16	„	—	101	672	60					Preostalo od g. 1878.
17	1879	—	6	9	60					Tačke kod kuće načinjene, okovane po 1 fr. 60 nč.
18	„	86	1	350	50					Mlatilo od Claytona i Schuttlewortha iz Beča, br. 86, crveno omazano, sa 2 motke (vozarina itd. 10 fr. 50 nč.)
19	„	95	1	212	98					Vitlo na 3 konja iz iste tvornice (vozarina 8 fr. 98 nč.)
20	„	—	2	12	—					Dvokolice doma načinjene, okovane
21	„	286	1	200	—					Sijalo (Garetovo) od Claytona iz Beča br. 30, crveno omazano skupa s vozarinom
22	„	694	1	250	9					Kosilo za travu od Claytona iz Beča br. 120. modro omazano (10 fr. 9 nč.)
										(Po zapisniku od 20/12. 1879. otrošeni predmeti u odpadak.)
23	„	—	—	—	—	7	12	12	—	Motike (u staro željezo)
24	„	—	—	—	—	6	5	6	25	Lopate (u staro željezo)
		—	113	1707	77	—	17	18	25	Skupa
		—	96	1689	52					Odbivši odpadak ostaje za godinu 1880.
										U Križevcu, 31. prosinca 1879.
										Mato Dvorić, nadvornik.

Stavni broj	Godina nabave	*Grane našastara broj VIII.* **O p i s p r e d m e t a** (Vidi blagajnički dnevnik.)	Članak blagaj. dnevnika	Efektivno stanje: komadah	Efektivno stanje: u vriednosti fr.	Efektivno stanje: u vriednosti nč.	Odpadak: od stavnoga broja	Odpadak: komadah	Odpadak: u vriednosti fr.	Odpadak: u vriednosti nč.	Opazke
		Godina 1880.									
25	—	Preostalo od godine 1879.	—	96	1689	52					
26	1880	Sječkarnica manja po A. Trgoviću dostavljena sa 2 noža, modro oličena	10	1	65	—					
27	„	Rulilo za kukuruzu na valjak po A. Trgoviću dostavljena, zeleno oličena	10	1	30	—					
28	„	Vjetrenjača, k njoj remen za vitlo i 5 sitah iz tvornice Claytona i Schuttlewortha iz Beča br. 49. crveno oličena	1 razt.	1	65	46					
29	„	Motike velike, okrugle po 90 nč.	15 raz.	12	10	80					
30	„	Lopate željezne po 1 fr.	15 raz.	12	12	—					
31	„	Lanci za marvu po 1 fr.	15 raz.	6	6	—					
32	„	Kopljače za gnoj po 1 fr. 40 nč.	15 raz.	4	5	60					
		Odpadak.									
		Na temelju zapisnika od 25/3. 1880. otrošeni predmeti u odpadak.									
33	—	Lopate željezne	—	—	—	—	6	7	8	75	
34	—	Kose obične	—	—	—	—	10	9	9	—	
35	—	Srpovi	—	—	—	—	11	6	3	—	
36	—	Motike velike	—	—	—	—	14	6	6	—	
37	—	Lopate željezne	—	—	—	—	15	4	5	—	
		Skupa	—	133	1884	38	—	32	31	75	
		Odbivši odpadak od efektivnoga stanja ostaje nadalje	—	101	1852	63					

U Križevcu dne 31. ožujka 1880.

Mato Dvorić, nadvornik.

Broj 15. k § 27.

Pregled

računah o zalihi plodinah, proizvodah i materijala (kolajuće glavnice) dobra Križevčine za godinu 18.....

Broj računa	Prihod	Broj prilogah	Broj računa	Razhod	Broj prilogah
I.	u marvi i peradi		I.	u marvi i peradi	
II	u žitku *a)* u slami ..... *b)* u zrnu		II.	u žitku *a)* u slami ..... *b)* u zrnu	
III.	u krmi i slami		III.	u krmi i slami	
IV.	u okopavinah i obrtničkih rastlinah		IV.	u okopavinah i obrtničkih rastlinah	
V.	u raznom sjemenju		V.	u raznom sjemenju	
VI.	u voćnom sjemenju i divljacih		VI.	u raznom sjemenju i divljacih	
VII.	u kalemih, ključecih i korenjacih		VII.	u kalemih, ključecih i korenjacih	
VIII.	u nasadjenih voćkah		VIII.	u nasadjenih voćkah	
IX.	u voću		IX.	u voću	
X.	u piću (podrumski račun)		X.	u piću (podrumski račun)	
XI	u mlieku, maslu i siru ...		XI.	u mlieku, maslu i siru ...	
XII.	u raznih tvarih		XII.	u raznih tvarih	
XIII.	u šumskih plodinah		XIII.	u šumskih plodinah	
XIV.	u gradivu		XIV.	u gradivu	
XV.	u svilarstvu		XV.	u svilarstvu	
XVI.	u povréu		XVI.	u povréu	
XVII.	u pčelarstvu		XVII.	u pčelarstvu	
XVIII.	u gnojevih		XVIII.	u gnojivih	
	Ukupno			Ukupno	

Obzirom na šumsko gospodarstvo bit će više od prenavedenih računah, koji će se moći pridržati, a osim ovih bit će opet i posebnih računah, koje valja voditi, kao n. pr.:

1. Račun o raznih drvih u šumi.
2. „ „ „ „ na skladištu.
3. „ „ šumskom sjemenju.
4. „ „ šumskih biljkah u šumskih vrtovih.
5. „ „ šumskom materijalu u pilani.
6. „ „ razpiljenom šumskom materijalu.
7. „ „ proizvodih šumskoga obrtničtva.

Skrižaljke za gore napomenute račune moći ćemo sastaviti po primjeru onih, koje su po gornjem „p r e g l e d u“ niže dolje sastavljene. Tako za račune pod 1. i 2. bit će skrižaljke slične računu XIII. „o šumskih plodinah“; za račun pod 3. bit će skrižaljke poput one pod V. i VI. o „raznom“ i „voćnom sjemenju“; za račun pod 4. bit će skrižaljka kao pod VII. i VIII.; za račun pod 5. i 6. naličit će skrižaljka onim pod XIII. i XIV.; napokon za račun pod 7. moći je za primjer uzeti račun pod XII. „o raznih tvarih“.

Skrižaljke

za pojedine račune o zalihi

od I. do XVIII.

K — §. 28.

I. Račun o marvi.

Br. 16. K — §. 28.

Razlaganje

(Vidi imovnik i knjigu doznakah)

Stavni broj	Vrieme: dan	Vrieme: godina i mjesec	Razlaganje	Članak blag. dnevnika	Doznake broj	Konji: pastusi	Konji: konji	Konji: kobile	Konji: mužka ždrijebad do 3 godine	Konji: ženska ždrijebad do 3 godine	Magarci	Mule
		1880.	**Prihod:**									
1	1	Siečanj	Ostalo od god. 1879.	—	—	—	6	2	1	1	—	—
2	23	„	Kupljeno u Belovaru na sajmu	18	15	—	—	—	—	—	—	—
3	3	Veljača	Porodjeno od krave „Žutave“	—	36	—	—	—	—	—	—	—
4	8	„	„ „ „ „Milave“	—	36	—	—	—	—	—	—	—
5	10	„	„ „ „ „Pumbe“	—	36	—	—	—	—	—	—	—
6	20	„	„ „ „ „Zviezdave“	—	36	—	—	—	—	—	—	—
7	29	„	„ „ „ „Sivice“	—	36	—	—	—	—	—	—	—
8	29	„	Uvršćeno u višji dobni ražred	—	—	—	—	—	—	—	—	—
9	20 do 31	Ožujak	Porodjeno od 4 prasice	—	56	—	—	—	—	—	—	—
			Prihod skupa	—	—	—	6	2	1	1	—	—
			Razhod skupa	—	—	—	—	—	—	—	—	—
			Ostatak	—	—	—	6	2	1	1	—	—
			U Križevca, 31. ožujka 1880. Mato Dvorić, nadvornik.									
		1880.	**Razhod:**									
1	12	Siečanj	Prodane Vozariću Pavlu	8	7	—	—	—	—	—	—	—
2	18	„	Prodane krave Bielava i Šarira Jakobu Mesariću	13	10	—	—	—	—	—	—	—
3	24	„	Prodano Stjepanu Govediću	50	16	—	—	—	—	—	—	—
4	29	Veljača	Prodano Josipu Radiću	35	37	—	—	—	—	—	—	—
5	29	„	Prenešeno u višji dobni razred pod br. 8. prihoda	—	—	—	—	—	—	—	—	—
			Razhod skupa	—	—	—	—	—	—	—	—	—
			U Križevcu, 31. ožujka 1880. Mato Dvorić, nadvornik.									

k o-

m a d a h

Govedа: bikovi	Govedа: volovi	Govedа: muznice	Govedа: krave	Govedа: jalovice	Govedа: junad od 1 do 3 god. mužka	Govedа: junad od 1 do 3 god. ženska	Govedа: telad do 1 godine mužka	Govedа: telad do 1 godine ženska	Ovce: škopci	Ovce: ovnovi	Ovce: ovce	Ovce: jaunjad do 1 godine mužka	Ovce: jaunjad do 1 godine ženska	Krmci: nerasti	Krmci: prasci	Krmci: prasice	Krmci: krmad od ½ do 1 god. mužka	Krmci: krmad od ½ do 1 god. ženska	Krmci: odojčad do ½ godine mužka	Krmci: odojčad do ½ godine ženska	Perad: purad	Perad: guske	Perad: patke	Perad: kokoši	Perad: kopunovi	Opazka
1	8	18	2	5	4	4	5	—	—	—	—	—	—	—	18	14	18	4	—	—	—	—	—	—	—	
—	2	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
—	—	—	—	2	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	8	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Razhoda br. 5.
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	11	9	—	—	—	—	—	
1	**10**	**18**	**2**	**7**	**6**	**6**	**8**	—	—	—	—	—	—	—	**26**	**16**	**18**	**4**	**11**	**9**	—	—	—	—	—	
—	—	—	2	—	2	2	5	—	—	—	—	—	—	—	4	3	8	2	—	—	—	—	—	—	—	
1	**10**	**18**	—	**7**	**4**	**4**	**3**	—	—	—	—	—	—	—	**22**	**13**	**10**	**2**	**11**	**9**	—	—	—	—	—	
—	—	—	—	—	—	—	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
—	—	—	—	—	—	2	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	8	2	—	—	—	—	—	—	—	
—	—	—	**2**	—	**2**	**2**	**5**	—	—	—	—	—	—	—	**4**	**3**	**8**	**2**	—	—	—	—	—	—	—	

II. Račun o žitku

Br. 17. K — §. 28.

Razlaganje

(Vidi imovnik i knjigu doznakah)

Slavni broj	Vrieme: dan	Vrieme: godina i mjesec		Članak blag. dnevnika	Doznake broj	Pšenica: ozima	Pšenica: jara	Raž: ozima	Raž: jara	Ječam: ozimi	Ječam: jari
										a) u	
										b) u	
		1880.	**Prihod:**								
1	1	Siečanj	a) Ostalo od god. 1879. u slami	—	—	16	—	20	—	15	—
		1880.									
1	1	Siečanj	b) Ostalo od god. 1879. u zrnu	—	—	50	25	80	23	40	10·5
2	3	„	Oruljeno	—	2	—	—	—	—	—	—
3	21	„	Oruljeno	—	13	—	—	—	—	—	—
4	22	„	Omlatjeno	—	14	22	—	30	—	—	—
5	6	Veljača	Omlatjeno i oruljeno	—	29	—	—	—	—	20	—
			Prihod skupa	—	—	**72**	**25**	**110**	**23**	**60**	**10·5**
			Razhod skupa	—	—	15	—	20	—	—	—
			Ostatak		—	**57**	**25**	**90**	**23**	**60**	**10·5**
			U Križevcu, 31. Ožujka 1880.								
			Mato Dvorić, nadvornik.								
		1880.	**Razhod:**								
1	3	Siečanj	Oruljeno	—	2	—	—	—	—	—	—
2	6	„	Prodano J. Žitariću	6	4	—	—	30	—	—	—
3	15	„	Za hranu stoka za sieč.	—	9	—	—	—	—	—	—
4	21	„	Oruljeno	—	13	—	—	—	—	—	—
5	26	„	Prodano J. Gradiću	23	20	15	—	20	—	—	—
6	1	Veljača	Za hranu krmadi do 15. velj.	—	26	—	—	—	—	—	—
7	1	„	Za hranu stoke do 28. velj.	—	27	—	—	—	—	—	—
8	6	„	Oruljeno	—	29	—	—	—	—	—	—
9	12	„	Prodano Gj. Kramariću	34	31	—	—	—	—	—	—
10	15	„	Za hranu krmadi do 28. velj.	—	32	—	—	—	—	—	—
11	1	Ožujak	Za hranu stoke za ožujak	—	39	—	—	—	—	—	—
			Razhod skupa	—	—	**15**	—	**20**	—	—	—
			U Križevcu, 31. ožujka 1880.								
			Mato Dvorić, nadvornik.								

Zob	Proja	Heljda	Sierak	Repica: ozima	Repica: jara	Ogrštica: ozima	Ogrštica: jara	Kukuruz: u klipu	Kukuruz: u zrnu	Grah	Grašak	Leća	Bob	Grahorica					Tušak	Opazka
s l a m i																				
z r n u h e k t o l i t r i																				
85	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
40	26·5	22	2·5	—	—	—	—	90	8	13·5	—	0·40	—	10·5	—	—	—	—	2	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	10	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	15	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
50	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
80	—	—	—	—	—	—	—	—	10	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
170	**26·5**	**22**	**2·5**	—	—	—	—	**90**	**43**	**13·5**	—	**0·40**	—	**10·5**	—	—	—	—	**20**	
68·77	—	—	—	—	—	—	—	70	38·36	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
101·23	**26·5**	**22**	**2·5**	—	—	—	—	**20**	**4·64**	**13·5**	—	**0·40**	—	**10·5**	—	—	—	—	**20**	Računo o žitku u slami valja posebice voditi
—	—	—	—	—	—	—	—	20	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
26·77	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
—	—	—	—	—	—	—	—	30	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	15	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	1·80	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
20	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
—	—	—	—	—	—	—	—	20	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	20	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	1·56	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
22	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
68·77	—	—	—	—	—	—	—	**70**	**38·36**	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	

Stavni broj	Vrieme: dan	Vrieme: godina i mjesec	III. Krma i slama Br. 18. K — §. 28. Razlaganje (Vidi imovnik i knjigu doznakah)	Članak blag. dnevnika	Doznake broj	Djetelina	Sieno	Otava	Mješana krma (ili zelena)	Mekinje	Slama	Trop: pivarski	Trop: uljoni	Škopnjaci	Opazke
						metrički centi								kom.	
		1880.	**Prihod:**												
1	1	Siečanj	Ostalo od god. 1879.	—	—	—	456.8	68·88	—	—	6·72	—	—	—	
2	22	„	Poslie omlaćenoga žitka	—	14	—	—	—	—	—	105	—	—	—	
3	6	Veljača	Poslie omlaćenoga žitka	—	**29**	—	—	—	—	—	90	—	—	—	
			Prihod skupa	—	—	—	**456·8**	**68·88**	—	—	**201·72**	—	—	—	
			Razhod skupa	—	—	—	326·12	63·02	—	—	174·54	—	—	—	
			Ostatak za dalje	—	—	—	**129·88**	**5·86**	—	—	**27·18**	—	—	—	
			Mato Dvorić, nadvornik.												
		1880.	**Razhod:**												
1	15	Siečanj	Za stoku u Siečnju	—	9	—	112·22	22·32	—	—	59·52	—	—	—	
2	1	Veljača	Za stoku u Veljači	—	27	—	105·50	19·80	—	—	56·52	—	—	—	
3	1	Ožujak	Za stoku u Ožujku	—	**39**	—	108·40	20·90	—	—	58·50	—	—	—	
			Razhod skupa	—	—	—	**326·12**	**63·02**	—	—	**174·54**	—	—	—	
			Mato Dvorić, nadvornik.												

Stavni broj	Vrieme: dan	Vrieme: godina i mjesec	IV. Okopavine itd. Br. 19. K—§. 28. Razlaganje (Na primjer)	Članak blag. dnevnika	Doznake broj	Okopavine: kupus (hektolitri)	korun (hektolitri)	mrkva (hektolitri)	repa (hektolitri)	koraba (hektolitri)	blitva (hektolitri)	burak (hektolitri)	bundeve (komadi)	buće (komadi)				Obrtničke rastline: lan (kilogrami)	konoplja (kilogrami)	broć (kilogrami)	žumanac (kilogrami)	duhan (kilogrami)	hmelj (kilogrami)							Opazke
			Prihod:																											
1	1	1880. Siečanj	Ostalo od god. 1879.	—	—	—	156	5	80	8	209	—		—	—	—	—	15	20	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
			Prihod skupa	—	—	—	**156**	**5**	**80**	**8**	**209**	—	—	—	—	—	—	**15**	**20**	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
			Razhod skupa	—	—	—	101	3·8	49	7	41	—	—	—	—	—	—	6	9	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
			Ostatak dalje	—	—	—	**64**	**1·2**	**31**	**1**	**168**	—	—	—	—	—	—	**9**	**11**	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
			U Križevcu, 31. Ožuj. 1880. N. N.																											
			Razhod:																											
1	1—31	1880. Siečanj	U kuhinji potrošeno	—	58	—	4	1	2	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Po mjesečnoj bilježnici.
2	1—31	„	Za krmad i krave.... ..	—	59	—	5	—	—	—	10	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
3	1—28	Veljača	U kuhinji potrošeno	—	78	—	3	0·8	4	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
4	1—28	„	Za krmad, krave i junad.	—	79	—	4	—	6	—	15	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
5	28	„	Prodano J. Sladoviću ...	66	82	—	10	—	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
6	1—31	Ožujak	U kuhinji potrošeno.....	—	95	—	3	1	6	4	—	—	—	—	—	—	—	—	0·5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
7	1—31	„	Za krmad, krave i junad.	—	96	—	4	—	6	—	16	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
8	1—31	„	Prodano raznim strankam	86	105	—	68	1	20	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
			Razhod skupa	—	—	—	**101**	**3·8**	**49**	**7**	**41**	—	—	—	—	—	—	6	8·5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Po izkazu.
			U Križevcu, 31. Ožuj. 1880. N. N.										—	—	—	—	—	**6**	**9**	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	

V. Razno sjemenje.

Br. 20. K. — §. 28.

Razlaganje

(Na primjer)

Stavni broj	Vrieme: dan	Vrieme: godina i mjesec	Članak blag. dnevnika	Doznake broj	Od drveća: pajasenova	Od drveća: glogova	Od osobitih vrstih žita: egipatske pšenice	Od osobitih vrstih žita: jerusolimsk. ječma	Od osobitih vrstih žita: kanadske zobi	Od travah dugoviečnih	Od gomoljačah	Od korenjačah	Od djeteline: biele	Od djeteline: crljene	Od travah jednoliet.	Od listačah: kupusa	Od listačah: kelja	Od listačah: cvietnjače	Od listačah: ločike	Od obrtničkih rastlin.: lana	Od obrtničkih rastlin.: konoplje	Od obrtničkih rastlin.: gorušice	Opazke
					kilo-						gra mi												
		Prihod:																					
1	1	1880. Sieč.	Ostalo od god. 1879.	—	—	— 3 —	4 6 5	— — —								0·5 0·3 0·1 0·1	— 3 4 0·6	—	Za svaki rod sjemena može se uzeti više stupacah polag potrebe, pa se onda po jedan ili dva polovična lista u vanjski tabak ulože i ušiju.
			Prihod skupa	—	—	— **3** —	4 **6** **5**	— — —								**0·5** **0·3** **0·1** **0·1**	— **3** **4** **0·6**	—	
			Razhod skupa	—	—	— 3 —	2 3 5	— — —								0·5 0·3 0·1 0·1	— 1 1 0·2	—	
			Ostatak dalje	—	—	— — —	**2** **3**	— — —								— — — —	— **2** **3** **0·4**	—	
			U Križevcu, 31. Ožuj. 1880.																				
			N. N.																				
		Razhod:																					
1	20	1880. Veljač.	Prodano	75	90	— — —	2 3 2	— — —								0·3 0·1 — — —	1 1 0·2	—	
2	20—31	Ožujak	Posijano	—	108	— 3 —	— — 3	— — —								0·2 0·2 0·1 0·1	— — —	—	
			Razhod skupa	—	—	— **3** —	**2** **3** **5**	— — —								**0·5** **0·3** **0 1** **0·1**	— **1** **1** **0·2**	—	
			U Križevcu, 31. Ožuj. 1880.																				
			N. N.																				

VI. Voćno sjemenje i divljaci.

Br. 21. — K—§. 28.

Razlaganje

(Na primjer)

Stavni broj	Vrieme: dan	Vrieme: godina i mjesec	Članak blag. dnevnika	Doznake broj	Sjemo od: jezgričava: jabukovo	kruškovo	tunjino	pečkovita: bademovo	breskvino	kajsijino	trešnjevo	rašeljikovo	šljivovo	glogovo
					kilogra-									
		1880.			**Prihod:**									
1	1	Siečan.			Ostalo od god. 1879.	—	—	1 10 5	—	—	1 2 —	2 —	3 —	—
2	1	Svib.		18	Iz sjemena god. 1879. ...	—	18	—	—	—	—	—	—	—
3	30	Rujan		46	U višji razred	—	46	—	—	—	—	—	—	—
					Prihod skupa	—	—	1 10 5	—	—	1 2 —	2 —	3 —	—
					Razhod skupa	—	—	1 10 5	—	—	1 2 —	2 —	3 —	—
					Ostatak	—	—	—	—	—	—	—	—	—
					U Križevcu, 30. rujna 1880.									
					N. N.									
		1880.			**Razhod:**									
1	1—31	Ožujak		10	Posijano	—	10	1 10 5	—	—	1 2 —	2 —	3 —	—
2	1—31	Ožujak		12	Oplemenjeno	—	12	—	—	—	—	—	—	—
3	1—30	Rujan		45	Poginulo od suše	—	45	—	—	—	—	—	—	—
4	1—30	Rujan		46	Promaknuto u višji razred	—	46	—	—	—	—	—	—	—
					Razhod skupa	—	—	1 10 5	—	—	1 2 —	2 —	3 —	—
					U Križevcu, 30. rujna 1880.									
					N. N.									

Sjemo od voća: kostanjevo	Divlji: godišnjaci: jabukovi	kruškovi	tunjini	bademovi	breskvini	kajsijini	trešnjevi	rašeljikovi	šljivovi	orahovi	glogovi	kostanjevi	dvo- i trogodišnjaci: jabukovi	kruškovi	tunjini	bademovi	breskvini	kajsijini	trešnjevi	rašeljikovi	šljivovi	orahovi	glogovi	kostanjevi	Opazke
mi	komadi																								
— —	8 6	4 20	10 10	40 10	6 5	10 20	6 5	30 15	8 8	30 8	5 40	9 15													
— —	10 8	5 25	10 8	50 10	8 6	20 30	— —	— —	— —	— —	— —	— —													
— —	— —	— —	— —	— —	— —	— —	7 5	36 18	8 8	36 8	5 45	8 15													
— —	**18 14**	**9 45**	**20 18**	**90 20**	**14 11**	**30 50**	**13 10**	**66 33**	**16 16**	**66 16**	**10 85**	**17 30**													
— —	8 6	4 20	10 10	40 10	6 5	10 20	4 3	20 10	5 5	20 5	2 20	4 10													
— —	**10 8**	**5 25**	**10 8**	**50 10**	**8 6**	**20 30**	**9 7**	**46 23**	**11 11**	**46 11**	**8 65**	**13 20**													
— —	— —	— —	— —	— —	— —	— —	— —	— —	— —	— —	— —	— —													
— —	— —	— —	— —	— —	— —	— —	4 3	20 10	5 5	20 5	2 20	4 10													
— —	1 1	1 2	1 1	4 1	1 1	2 5	— —	— —	— —	— —	— —	— —													
— —	7 5	3 18	9 9	36 9	5 4	8 15	— —	— —	— —	— —	— —	— —													
— —	**8 6**	**4 20**	**10 10**	**40 10**	**6 5**	**10 20**	**4 3**	**20 10**	**5 5**	**20 5**	**2 20**	**4 10**													

Opazka. Radi tiesnoga prostora brojevi izpod stotina uzeti.

VII. Kalemi, ključeci i korenjaci.

Br. 22. K — §. 28.

Razlaganje

(Na primjer)

Stavni broj	Vrieme: dan	Vrieme: godina i mjesec		Članak blag. dnevnika	Doznake broj	Kalemi (cjepovi): godišnja-dah: jabuke	kruške	mušmule	oskoruši	bademi	breskve	kajsije	trešnje	višnje	šljive	maroni	Trsovi: ključeci	Trsovi: korenjaci 1—	Trsovi: korenjaci 3—2—	Trsovi: godišnjaci	Opazke
		1880.	**Prihod:**																		
1	1	Sieč.	Ostalo od god. 1879.	—	—	800	500	100	50	100	200	50	200	100	300	200					
2	31	Ožujak	Prenosom iz računa VI. oplemenjeni divljaci medju kaleme godišnjake	—	—	600	550	200	—	100	50	50	200	50	150	200					
3	30	Rujan	Promaknuti godišnjaci medju dvogodišnjake	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—					
4	30	Rujan	Promaknuti ključeci medju korenjake, a godišnjaci medju dvogodišnj.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—					
5	30	Rujan	Od posadjenih ključecah primilo se je	—	165	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—					
			Prihod skupa	—	—	1400	1050	300	50	200	250	100	400	150	450	400					
			Razhod skupa	—	—	800	500	100	50	100	200	50	200	100	300	200					
			Ostatak dalje	—	—	600	550	200	—	100	50	50	200	50	150	200					
			U Križevcu 30. rujna 1880. N. N.																		
		1880.	**Razhod:**																		
1	20	Ožujak	Prodano V. Raniću	98	102	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	20	10	—	—	—
2	20	Ožujak	Prodano Vin. Loziću	99	103	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5000
3	22	Ožujak	Prodano M. Kalemiću	105	130	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	40	20	10	10	15
4	24	Ožujak	Prodano Gj. Trsiću	110	160	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	10000
5	25	Ožujak	Prodano A. Stabliću	115	175	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	10	5	2	1	2
6	25—31	Ožujak	Presadjeno u vinograd za novi nasad	—	180	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	8000
7	25—31	Ožujak	„ u novi voćnjak	—	181	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	400	300	—	—	—
8	25—31	Ožujak	„ u vrt	—	181	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	6	—	4
9	1	Lipanj	Poginulo od zecevah nagriženo	—	290	10	5	6	—	—	—	—	—	—	—	—					
10	1	Lipanj	„ od zime i suše	—	290	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
11	30	Rujan	Promaknućem godišnjaci medju dvogodišnjake	—	462	790	495	94	50	100	200	50	200	100	300	200	—	—	—	—	—
12	30	Rujan	„ ključevci medju korenjake, godišnjaci medju dvogodišnjake	—	462	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
			Skupa	—	—	800	500	100	50	100	200	50	200	100	300	200	470	335	18	11	21
			U Križevcu, 30. rujna 1880. N. N.																		

Trsovi: korenjaci 1—	Trsovi: korenjaci 3—2—	Trsovi: godišnjaci
100000	80000	40000
—	—	—
—	—	—
—	95000	80000
90000	—	—
190000	175000	120000
100000	80000	23000
90000	95000	97000
—	—	—
—	—	5000
—	—	—
—	—	10000
—	—	—
—	—	8000
—	—	—
—	—	—
—	—	—
50000	—	—
—	—	—
95000	80000	—
100000	80000	23000

VIII. Voćke nasadjene

Br. 23. k § 28.

Räzlägänje

(Na primjer).

Stavni broj	Vrieme: dan	Vrieme: godina i mjesec	Članak blag. dnevnika	Doznake broj	Povezanice i čučavice: jabuke	kruške	mušmule	Jadeni	breskve	kajsije	trešnje	višnje	šljive	maroni	smokve
					komadah										
		1880			**Prihod:**										
1	1	Siečanj	—	—	Ostalo od godine 1879. . .	20	15	6	4	10	5	8	6	10	—	—	—
2	25—31	Ožujak	—	181	Presadjeno u novi voćnjak	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
3	25—31	„	—	181	Presadjeno u vrt	—	—	6	4	10	4	—	—	—	—	—	—
			—	—	Prihod skupa . . .	**20**	**15**	**12**	**8**	**20**	**9**	**8**	**6**	**10**	—	—	—
			—	—	Razhod skupa . . .	2	2	—	—	3	1	—	1	—	—	—	—
			—	—	Ostatak dalje . . .	**18**	**13**	**12**	**8**	**17**	**8**	**8**	**5**	**10**	—	—	—
					U Križevcu, 30. rujna 1880.												
					N. N.												
		1880			**Razhod:**												
1	30	Rujan	—	470	Poginulo i posječeno	2	—	—	—	3	—	—	1	—	—	—	—
2	30	„	—	470	Neplodno izlučeno i posječeno	—	2	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—
			—	—	Skupa	**2**	**2**	—	—	**3**	**1**	—	**1**	—	—	—	—
					U Križevcu, 30. rujna 1880												
					N. N.												

Tankovitice: jabuke	kruške	tunje	mušmule	oskoruši	breskve	kajsije	trešnje	višnje	šljive: kalanke	šljive: jajaste	šljive: okrugljice (ringlous)	orasi	rašeljke	kesteni	maroni			Opazke
komadah																		
120	50	10	6	4	20	6	15	10	300	20	20	10	6	10	6	—	—	—
400	300	—	—	—	—	—	50	40	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
520	**350**	**10**	**6**	**4**	**20**	**6**	**65**	**50**	**300**	**20**	**20**	**10**	**6**	**10**	**6**	—	—	—
6	2	1	—	—	4	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—
514	**348**	**9**	**6**	**4**	**16**	**6**	**65**	**50**	**300**	**20**	**20**	**9**	**6**	**10**	**6**	—	—	—
6	2	—	—	—	4	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—
—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
6	**2**	**1**	—	—	**4**	—	—	—	—	—	—	**1**	—	—	—	—	—	—

Stavni broj	Vrieme: dan	Vrieme: godina i mjesec	IX. Voće. Br. 24. K. — §. 28. Razlaganje	Članak blag. dnevnika	Doznake broj	Jezgričavo: jabuke	Jezgričavo: kruške	Jezgričavo: tunje	Jezgričavo: mušmule	Jezgričavo: oskoruši	Pečkavo: bademi	Pečkavo: breskve	Pečkavo: kajsije	Pečkavo: trešnje	Pečkavo: višnje	Pečkavo: šljive	Pečkavo: orasi	Pečkavo: lješnjaci	Jagodasto: smokve	Jagodasto: jagode	Jagodasto: grožđjice	Jagodasto: ogrozdi	Šeširičasto: kesteni	Šeširičasto: maroni	Opazke
			Račun „o voću“ po primjeru drugih.																						

Stavni broj	Vrieme: dan	Vrieme: godina i mjesec	X. Pića. Br. 25. K. — §. 28. Razlaganje (Vidi imovnik i knjigu doznakah)	Članak blag. dnevnika	Doznake broj
		1880.	**Prihod:**		
1	1	Siečanj	Ostalo od god. 1879	—	—
2	20	Siečanj	Izpečeno od droždja	—	12
			Prihod skupa	—	—
			Razhod skupa	—	—
			Ostatak dalje	—	—
			U Križevcu, 31. ožujka 1880.		
			Mijo Vinarić.		
		1880.	**Razhod:**		
1	8	Siečanj	Uslied pretakanja medju droždje za rakiju	—	5
2	4	Veljača	Prodano M. Krčmariću	31	28
3	29	Veljača	Prodano J. Dvoriću	36	38
4	5	Ožujak	Prodano J. Ljutiću	38	42
5	31	Ožujak	Španu Poljaku deputat	—	57
			Razhod skupa	—	—
			U Križevcu 31. ožujka 1880.		
			Mijo Vinarić.		

Vino: obično staro: bielo	Vino: obično staro: crno	Vino: fino novo: bielo	Vino: fino novo: crno	Vino: smesno	Rakija: šljivovica	Rakija: komovica	Rakija: drožđjenka	Ocat: vinski	Ocat: voćni	Opazke
hektolitri										
19	20	22·5	22·5	—	3	1·5	1	—	—	
—	—	—	—	—	—	—	0·40	—	—	
19	**20**	**22·5**	**22·5**	—	**3**	**1·5**	**1·40**	—	—	
1·12	5·68	6·71	1·25	—	—	—	0·40	—	—	
17·88	**14·32**	**15·79**	**21·25**	—	**3**	**1·5**	**1**	—	—	
—	—	1·25	1·25	—	—	—	—	—	—	
—	5·68	—	—	—	—	—	—	—	—	
—	—	5·46	—	—	—	—	—	—	—	
—	—	—	—	—	—	—	0·40	—	—	
1·12	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
1·12	**5·68**	**6·71**	**1·25**	—	—	—	**0·40**	—	—	

Stavni broj	Vrieme: dan	Vrieme: godina i mjesec	XI. Mliečine. Br. 26. k §. 28. Razlaganje. (Na primjer).	Članak blagaj. dnevnika	Doznake broj
		1880.	**Prihod.**		
1	1.	Siečanj	Ostalo od g. 1879.	—	—
2	1.—31.	„	Nadojeno	—	—
3	„	„	Proizvedeno	—	58
			Prihod skupa	—	—
			Razhod skupa	—	—
			Ostatak dalje	—	—
			Veljača		
4	1.	Veljača	Ostalo od siečnja	—	—
5	1.—28.	„	Nadojeno	—	—
6	„	„	Proizvedeno	—	106
			Prihod skupa	—	—
			Razhod skupa	—	—
			Ostatak dalje	—	—
			U Križevcih 28. veljače 1880. Vinko Sirić.		
		1880.	**Razhod.**		
1	1.—31.	Siečanj	Za pravljenje masla i skutava sira	—	—
2	„	„	Za pravljenje švaj. sira	—	—
3	„	„	Prodano raznim strankam	86	62
4	31.	„	Prodano Fr. Trgoviću	95	73
5	1.—31.	„	U kuhinji potrošeno	—	—
6	„	„	Za telad potrošeno	—	64
			Skupa	—	—
			Veljača		
7	1.—28.	Veljača	Za pravljenje masla i skutava sira	—	—
8	„	„	Za pravljenje švaj. sira	—	—
9	„	„	U kuhinji potrošeno	—	—
10	„	„	Prodano raznim strankam	—	—
11	„	„	Za telad	105	164
			Skupa	—	166
			U Križevcu, 28. veljače 1880. Vinko Sirić.		—

Mlieko (litre)	Skorup (vrhnje) (litre)	Maslac (kilogrami)	Maslo (kilogrami)	Sir frižki skutavi (kilogrami)	Sir frižki (kilogrami)	Sir suhi švajcarski (kilogrami)	Sir suhi švarcenberžki (kilogrami)	Sir suhi limburžki (kilogrami)	Opazke
50	—	—	15	—	—	234	—	—	Po dnevnom izkazu.
995	—	—	—	—	—	—	—	—	
—	75	16·5	11·5	12		46	—	—	
1045	**75**	**16·5**	**26·5**	**12**	—	**280**	—	—	
1032	75	16·5	—	8	—	80	—	—	
13	—	—	**26·5**	**4**	—	**200**	—	—	
13	—	—	26·5	4	—	200	—	—	Po dnevnom izkazu.
1020	—	—	—	—	—	—	—	—	
—	54	11·8	8·2	8·5	—	—	41	—	
1033	**54**	**11·8**	**34·7**	**12·5**	—	**200**	**41**	—	
942	54	11·8	4	7	—	40	—	—	
91	—	—	**30·7**	**5·5**	—	**160**	**41**	—	
300	75	16·5	—	—	—	—	—	—	Po mjeseč. izkazu.
460	—	—	—	—	—	—	—	—	
120	—	—	—	—	—	30	—	—	
—	—	—	—	—	—	50	—	—	
90	—	—	—	8	—	—	—	—	
62	—	—	—	—	—	—	—	—	
1032	**75**	**16·5**	—	**8**	—	**80**	—	—	
250	54	11·8	—	—	—	—	—	—	Po mjeseč. izkazu.
380	—	—	—	—	—	—	—	—	
100	—	—	4	7	—	—	—	—	
154	—	—	—	—	—	40	—	—	
58	—	—	—	—	—	—	—	—	
942	**54**	**11·8**	**4**	**7**	—	**40**	—	—	

XII. Razne tvari.

Br. 29. k §. 28.

Razlaganje.

(Na primjer).

Stavni broj	Vrieme: dan	Vrieme: godina i mjesec	Razlaganje. (Na primjer).	članak blagaj. dnevnika	Doznake broj	Jaja (km.)	Brašno: pšenično: fino	Brašno: pšenično: prosto	Brašno: raženo	Brašno: ječmeno	Brašno: kukuruzno	Krupica: ječmena	Krupica: heljdena	Krupica: kukuruzna	Kaša: ječmena	Kaša: heljdena	Kaša: kukuruzna	Kaša: prosena	Posije	Suho meso: govedina	Suho meso: krmetina	Suho meso: bravetina	Suho meso: kobasice	Slanina	Mast	Maslo	Sir	Sol: jedaća	Sol: marvinska	Ulje: za jelo	Ulje: gorlvo	Suho voće	Svieće	Ribja mast	Loj	Kože: konjske	Kože: govedje	Kože: ovčije	Vuna	Opazke
							kilo-								gra mi																					komadi	klg.	
		1880.	**Prihod.**																																				
1	1.	Siečanj	Ostalo od g. 1879.	—	—	—	250	450	360	—	340	—	—	—	—	—	—	—	400	—	180	—	—	—	110	30	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
2	31.	„	Kupljeno od Prodavića	27	25	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	140	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
			Prihod skupa	—	—	—	**250**	**450**	**360**	—	**340**	—	—	—	—	—	—	—	**400**	—	**180**	—	—	—	**110**	**30**	—	—	**140**	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
			Razhod skupa	—	—	—	88	120	145	—	120	—	—	—	—	—	—	—	181	—	37	—	—	—	44	11	—	—	89	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
			Ostatak dalje	—	—	—	**162**	**330**	**215**	—	**220**	—	—	—	—	—	—	—	**219**	—	**143**	—	—	—	**66**	**19**	—	—	**51**	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
			U Križevcu, 31. ožujka 1880 N. N.																																				
			Razhod.																																				
1	1.—31.	Siečanj	U kuhinji potrošeno	—	85	—	30	40	50	—	40	—	—	—	—	—	—	—	—	—	15	—	—	—	15	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
2	„	„	Za krmad potrošeno	—	86	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	60	—	—	—	—	—	—	—	—	—	30	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
3	„	„	Za krave i junad	—	86	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	10	—	—	—	13	3	—	—	28	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
4	1.—28.	Veljače	Za kuhinju	—	93	—	28	35	45	—	35	—	—	—	—	—	—	—	56	—	12	—	—	—	16	4	—	—	31	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
5	„	„	Za stoku	—	94	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	65	—	—	—	—	—	—	—	—	—	89	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
6	1.—31.	Ožujak	Za kuhinju	—	164	—	30	45	50	—	45	—	—	—	—	—	—	—	181	—	37	—	—	—	44	11	—	—	89	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
7	„	„	Za stoku	—	165	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—																				
			Skupa	—	—	—	**88**	**120**	**145**	—	**120**	—	—	—	—	—	—	—																				
			U Križevcu, 31. ožujka 1880. N. N.																																				

XIII. Šumske plodine.

Br. 30. k §. 28.

Razlaganje.

(Vidi imovnik i knjigu doznakah)

Stavni broj	Vrieme: dan	Vrieme: godina i mjesec		Članak blagajničkog dnevnika	Doznake broj	Posjećeno: hrastova	Posjećeno: bukova	Posjećeno: u mjeri	Drvo gorivo: u ciepanicah: hrastovo	Drvo gorivo: u ciepanicah: bukovo	Drvo gorivo: ovršine i ogranci	Drvo gorivo: iverje i trešće	Gradja: debela cm. 20—30	Gradja: srednja cm. 15—20	Gradja: tanka cm. 5—15
						stabla		km.	(prost. metr.) ili metr. hvati			vozovi	u četvrt		
													tekući		
		1880	**Prihod.**												
1	1	siečanj	Ostalo od g. 1879. .	—	—	—	—	—	14	—	—	2·5	—	72	—	240
2	4	„	Od Marka Drvarića izradjena drva u šumi preuzeta po zapisniku od 4/1 1880.	5	3	—	—	—	80	60	—	10	20	—	400	—
3	28	„	Nasječeno po težacih	25	22	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
4	26	ožujak	Nasječeno za prodaju	45	53	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
			Prihod skupa..	—	—	—	—	—	94	60	—	12·5	20	72	400	240
			Razhod skupa..	—	—	—	—	—	—	50	—	8	20	—	250	—
			Ostatak dalje..	—	—	—	—	—	**94**	**10**	—	**4.5**	—	**72**	**150**	**240**
			U Križ. 31. ož. 1880													
			Ivan Šumarić.													
		1880	**Razhod.**													
1	10	Siečan.	Prodano Gj. Grediću	7	6	—	—	—	—	20	—	—	—	—	—	—
2	30	„	Prodano M. Težariću	26	23	—	—	—	—	—	—	5	10	—	—	—
3	31	„	Za družinu.....	—	24	—	—	—	—	—	—	3	10	—	—	—
4	1	Ožujak	Prod. razn. strankam	37	40	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
5	10	„	Prodano M. Kućariću	43	45	—	—	—	—	30	—	—	—	—	—	—
6	15	„	Za n. pod u konj. staji	—	47	—	—	—	—	—	—	—	—	—	250	—
7	22	„	Prod. raz. strankam	44	49	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
8	24	„	Za domaći vinograd	—	51	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
9	26	„	Prod. raz. strankam	45	53	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
			Skupa...	—	—	—	—	—	—	**50**	—	**8**	**20**	—	**250**	—
			U Križ. 31. ož 1880.													
			Ivan Šumarić.													

Od raznoga drveta: kolarska gradja i letve po: hrastova tavanice 10 cm. debele	hrastova tavanice 7 cm. debele	hrastova tavanice 5 cm. debele	stupci po 2 m.	stupci po 1·5 m.	stupci po 1 m.	kolarska gradja i letve po 6 m.	po 4 m.	po 2 m	Prosci za ogradu: ciepano 1·5 m.	Kolje za vrt: oblo 80 cm.	Kolje za vinograd: oblo 1·5 m.	Kolje za hmelj: oblo 6 m.	Triklje za grah	Prutje za grašak: po 25 kom u snop	Prutje za plot	Šesarice	Žir	Ugljen	Opazke
metri			komadi										snopovi			hektolit			
—	—	285	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
250	360	—	—	—	—	—	—	—	—	—	7.000	—	—	—	—	—	—	—	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	300	400	—	—	—	
250	**360**	**285**	—	—	—	—	—	—	—	—	**7.200**	—	—	**300**	**400**	—	—	—	
130	360	—	—	—	—	—	—	—	—	—	7.200	—	—	300	400	—	—	—	
120	—	**285**	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
130	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
—	360	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4.000	—	—	—	—	—	—	—	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3.200	—	—	—	—	—	—	—	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	300	400	—	—	—	
130	**360**	—	—	—	—	—	—	—	—	—	**7·200**	—	—	**300**	**400**	—	—	—	

Stavni broj	Vrieme: dan	Vrieme: godina i mjesec	**XIV. Gradivo.** Br. 31. K. §. 28. **Razlaganje**	članak blag. dnevnika	Doznake broj	Kamen: Opeke zidarske	Kamen: Crieп	Žlieb-njaci: za krov	Žlieb-njaci: za jarke	Vapno: Drenažke cievi	Vapno: neugašeno	Vapno: gašeno	Piesak	tvrda: debela 20—30 em.	tvrda: srednja 15—20 em.	tvrda: tanka 5—15 cm.	tvrda: tavanice 10 cm.	tvrda: tavanice 7 cm.	tvrda: tavanice 5 em.	Drvo: gradja: letve oble 6 m.	Drvo: gradja: letve oble 4 m.	Drvo: gradja: letve oble 2 m.	Drvo: gradja: stupci 2 m.	Drvo: gradja: stupci 1·5 m.	Drvo: gradja: stupci 1 m.	Drvo: gradja: prošće ili kolje ciepano 1·5 m.	Drvo: gradja: prošće ili kolje oblo 1·5 m.	Drvo: gradja: pruće za plot po 25 komadah	Drvo: mehka gradja: debela 20—30 em.	Drvo: mehka gradja: srednja 15—20 em.	Drvo: mehka gradja: tanka 5—15 cm.	Drvo: mehka gradja: pilenice 4 em.	Drvo: mehka gradja: pilenice 3 em.	Drvo: mehka gradja: pilenice 2 em.	Drvo: mehka gradja: letve po 4 m. duge 1 em.	Drvo: mehka gradja: letve po 4 m. duge 4 em.	Drvo: mehka gradja: letve po 4 m. duge 3 em.	Drvo: mehka gradja: letve po 4 m. duge 2 em.	Željezo: novo	Željezo: staro	Ćavli: dugi	Ćavli: srednji	Ćavli: kratki	Opazke
			Račun je ovaj sličan XIII. „o šumskih plodinah“, pa se vodi po onom primjeru																																								
						komadi				hektolitri				tekući metri						komadi									tek. met.			komadi					kilgr.	komadi			

XV. Svilarstvo.

Br. 32. K §. 28.

Razlaganje

Račun je ovaj sličan VI. do VIII. „o voćnom sjemenju“ „o kalemih“ i „nasadjenih voćkah“, pa se po onih primjerih vodi.

Stavni broj	Vrieme: dan	Vrieme: godina i mjesec	Članak blag. dnevnika	Doznake broj	Sjeme: murvinsko (klg.)	Sjeme: svilačke (gr.)	mladice 1	mladice 2	mladice 3	Murve: presadjenice oplemenjene 1 (komadi, godišnje)	Murve: presadjenice oplemenjene 2 (komadi, godišnje)	Murve: presadjenice oplemenjene 3 (komadi, godišnje)	Murve: presadjenice oplemenjene 4 (komadi, godišnje)	Murve: presadjenice oplemenjene više (komadi, godišnje)	Murve: presadjenice neoplemenjene 1 (komadi, godišnje)	Murve: presadjenice neoplemenjene 2 (komadi, godišnje)	Murve: presadjenice neoplemenjene 3 (komadi, godišnje)	Murve: presadjenice neoplemenjene 4 (komadi, godišnje)	Murve: presadjenice neoplemenjene više (komadi, godišnje)	Murve: presadjena stabla oplemenjena (komadi)	Murve: presadjena stabla neoplemenjena (komadi)	Murve: živice (tek. met.)	Svila: proizvedene čahurice 1. reda (kilogrami)	Svila: proizvedene čahurice 2. reda (kilogrami)	Svila: proizvedene čahurice 3. reda (kilogrami)	Svila: opredena svila žuta (kilogrami)	Svila: opredena svila biela (kilogrami)	Opazke

XVI. Povrće.

Br. 33. K. — §. 28.

Razlaganje

(Na primjer)

Skavni broj	Vrieme: dan	Vrieme: godina i mjesec		Članak blagajničkoga	Broj doznake	Zelenje: Mrkva	Zelenje: Peršin	Zelenje: Celer	Zelenje: Porijak	Kupus	Kelj	Šalata	Koraba	Kranjska repa	Povrtnica (rotkva)	Krastavci	Dinje	Paprika	Poriluk	Jabučice	Luk crvenac	Kozjak	Špinac					Opazke
						kilogrami					ko-	madi										klgr.						
		1880.	**Prihod:**																									
1	1	Siečanj	Ostalo od god. 1879.	—	—	35	15	15	15	200	100	—	160	150	100	300	—	150	—	—	100	—	—	—	—	—	—	
2	do 1.	Kolovoz	Proizvedeno	—	345	10	8	10	18	—	—	4000	350	—	—	200	—	—	1500	—	100	6	30	—	—	—	—	
3	do 1.	Listopad	Proizvedeno	—	489	—	—	—	—	180	100	120	260	—	—	200	—	200	—	340	130	—	—	—	—	—	—	
4	do 31	Prosinac	Proizvedeno	—	560	60	30	40	—	2000	1220	—	340	160	200	—	—	580	—	—	400	—	—	—	—	—	—	
			Prihod skupa	—	—	**105**	**53**	**65**	**33**	**2380**	**1420**	**4120**	**1110**	**310**	**300**	**700**	—	**930**	**1500**	**340**	**730**	**6**	**30**	—	—	—	—	
			Razhod skupa	—	—	56	27	24	24	1955	360	4120	760	260	190	540	—	670	1500	340	375	6	30	—	—	—	—	
			Ostatak dalje	—	—	**49**	**26**	**41**	**9**	**425**	**1060**	—	**350**	**50**	**110**	**160**	—	**260**	—	—	**355**		—	—	—	—	—	
			U Križ., 31. pros. 1880.																									
			N. N.																									
		1880.	**Razhod:**																									
1	do 31.	Siečanj	U kuhinji potrošeno	—	—	5	2	2	2	50	25	—	60	60	35	100	—	50	—	—	20	—	—	—	—	—	—	
2	do 28.	Veljače	„ „	—	—	4	2	2	1	50	25	—	50	40	30	100	—	50	—	—	20	—	—	—	—	—	—	
3	do 31.	Ožujak	„ „	—	—	5	2	2	3	50	25	—	50	50	35	100	—	50	—	—	20	—	—	—	—	—	—	
4	do 30.	Travanj	„ „	—	—	5	2	2	2	50	25	100	—	—	—	—	—	—	—	—	20	3	15	—	—	—	—	
5	do 31.	Svibanj	„ „	—	—	5	2	2	2	—	—	500	—	—	—	—	—	—	900	—	20	3	15	—	—	—	—	
6	do 30.	Lipanj	„ „	—	—	5	2	2	2	—	—	1800	—	—	—	—	—	—	600	—	—	—	—	—	—	—	—	
7	do 31.	Srpanj	„ „	—	—	5	2	2	2	—	—	1000	300	—	—	60	—	80	—	—	30	—	—	—	—	—	—	
8	do 31.	Kolovoz	„ „	—	—	4	3	2	2	70	30	600	200	—	—	50	—	90	—	200	40	—	—	—	—	—	—	
9	do 30.	Rujan	„ „	—	—	4	3	2	2	65	45	120	100	—	—	40	—	120	—	140	35	—	—	—	—	—	—	
10	do 31.	Listopad	„ „	—	—	5	2	2	2	60	40	—	—	40	20	30	—	80	—	—	45	—	—	—	—	—	—	
11	do 30.	Studen	„ „ i uribano	—	—	4	3	2	2	1500	100	—	—	30	30	30	—	70	—	—	60	—	—	—	—	—	—	
12	do 31.	Prosinac	„ „	—	—	5	2	2	2	60	45	—	—	40	40	30	—	80	—	—	65	—	—	—	—	—	—	
			Skupa	—	—	**56**	**27**	**24**	**24**	**1955**	**360**	**4120**	**760**	**260**	**190**	**540**	—	**670**	**1500**	**340**	**375**	**6**	**30**	—	—	—	—	
			U Križ., 31. pros. 1880.																									
			N. N.																									

XVII. Pčelarstvo.

Br. 34. K. §. 28.

Razlaganje

(Na primjer)

Stavni broj	Vrieme: dan	Vrieme: godina i mjesec	Članak blag. dnevnika	Broj doznake	Rojevi (br)	Med u saću (kilogr.)	Med čist (kilogr.)	Vosak (kilogr.)	Opazke
		1880.							
				Prihod:					
1	1	Siečanj.	—	—	15	—	10	1·5	
2	—	tečaj. lieta	—	345	21	—	—	—	
3	—	u jeseni	—	456	—	7	23	2·8	
			—	—	**36**	**7**	**33**	**4·3**	
		Prihod skupa	—	—	14	5	25	3	
		Razhod skupa	—	—	**22**	**2**	**8**	**1·3**	
		Ostatak dalje							
		U Križ., 31. pros. 1880.							
		N. N.							
		1880.							
		Razhod:							
1	1	Siečanj	10	8	—	—	8	—	Po izkazu
2	1—31	Siečanj	—	30	—	—	2	—	
3	15	Veljača	—	56	—	—	—	1·5	
4	1—31	Listopad	678	467	—	5	15	1·5	Po izkazu
5	—	poslie jeseni	—	489	14	—	—	—	
		Izlučeni slabiji i prestari pčelci, od kojih je med i vosak dobljen	—	—	**14**	**5**	**25**	**3**	
		Skupa							
		U Križ., 31. pros. 1880.							
		N. N.							

XVIII. Gnojiva.

Br. 35. K. — §. 28.

Razlaganje

(Na primjer)

Stavni broj	Vrieme: dan	Vrieme: godina i mjesec	Članak blag. dnevnika	Broj doznake	Gnoj domaći (metrički centi): konjski	marvinski	ovčji	svinjski	mješano	Gnojiva (metrički centi): sadra	guano			Opazke
		1880.												
		Prihod:												
1	1	Sieč.	—	—	80	400	—	20	—	—	—	—	—	
1	1—31	Sieč.	—	—	65	300	—	28	—	—	—	—	—	
3	1—28	Veljač.	—	—	60	280	—	25	—	—	—	—	—	
4	1—31	Ožujak	—	—	63	290	—	20	40	—	—	—	—	
5	31	Ožujak	65	54	—	—	—	—	—	80	—	—	—	
		Prihod skupa	—	—	**268**	**1270**	—	**93**	**40**	**80**	—	—	—	
		Razhod skupa	—	—	230	1100	—	60	40	80	—	—	—	
		Ostatak dalje	—	—	**38**	**170**	—	**33**	—	—	—	—	—	
		U Križ. 31. ož. 1880.												
		N. N.												
		1880.												
		Razhod:												
1	1—31	Sieč.	—	—	50	300	—	—	—	—	—	—	—	
2	1—28	Veljač.	—	—	60	400	—	—	—	—	—	—	—	
3	1—31	Ožujak	—	—	80	300	—	—	—	—	—	—	—	
4	1—31	Ožujak	—	—	—	—	—	60	40	—	—	—	—	
5	1—31	Ožujak	—	—	40	100	—	—	—	—	—	—	—	
6	1—31	Ožujak	—	—	—	—	—	—	—	80	—	—	—	
		Izveženo na rudinu B	—	—	50	300	—	—	—	—	—	—	—	
		„ „	—	—	60	400	—	—	—	—	—	—	—	
		„ „	—	—	80	300	—	—	—	—	—	—	—	
		U vinograd	—	—	—	—	—	60	40	—	—	—	—	
		U povrtnjak	—	—	40	100	—	—	—	—	—	—	—	
		Na djetelište u rudinu A	—	—	—	—	—	—	—	80	—	—	—	
		Skupa	—	—	**230**	**1100**	—	**60**	40	**80**	—	—	—	
		U Križ, 31. ož. 1880.												
		N. N.												

Br. 36. K §. 29.

Pregled

računah o svakdanjih potrebštinah dobra Križevčine
za godinu 18.....

Broj računa	Prihod	Broj prilogah	Broj računa	Razhod	Broj prilogah
I.	Pisarničke potrebštine ...		I.	Pisarničke potrebštine ...	
II.	Gorivo za kurenje i razsvietljenje		II.	Gorivo za kurenje i razsvietljenje	
III.	Kućne sitne potrebštine ..		III.	Kućne sitne potrebštine ..	
IV.	Hrana		IV.	Hrana	
V.	Svakojake potrebštine za vrtlarstvo, vinogradarstvo i pivničarstvo		V.	Svakojake potrebštine za vrtlarstvo, vinogradarstvo i pivničarstvo	
VI.	Svakojake potrebštine za dvorište, štagalj, kolnicu i staje		VI.	Svakojake potrebštine za dvorište, štagalj, kolnicu i staje	
VII.	Svakojake potrebštine za gospodarsko obrtničtvo		VII.	Svakojake potrebštine za gospodarstvo obrtničtvo	
	itd.			itd.	
	Skupa.....			Skupa.....	

Skrižaljke

za

pojedine račune o svakdanjih potrebštinah

od I. do VII.

Stavni broj	Vrieme: dan	Vrieme: godina i mjesec	I. Pisarničke potrebštine. Br. 37. K. — §. 29. Razlaganje (Na primjer)	Članak blag. dnevnika	Doznake broj	Papir: za sastavke: rizme	Papir: za sastavke: knjige	Papir: za pisarnu: rizme	Papir: za pisarnu: knjige	Papir: za risanje	Pera: guščija	Pera: željezna	Tinta: crvena	Tinta: crna	Pečatni vosak	Oblate	Olovke: crvene	Olovke: crne	Igle	Konac	Špaga	Svieće: milijeve	Svieće: lojene	Opazke
		1880.	Prihod:									komadi		flašice		litre	komadi	škatulje		komadi	komadi	motovila	klupka	kilogrami	žigice, škat.	
1	1	Siečanj	Ostalo od god. 1879.	—	—	1	2	—	4	—	—	120	2	—	0·5	3	1	2	4	10	2	1	0·5	—	2	—
2	31	Siečanj	Kupljeno od Pisarića	62	54	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	6	—	—	—	—	—	—	3	2	10	—
3	28	Veljače	„ „ „	105	86	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	6	1	4	12	—	—	3	—	—	—	—
4	31	Ožujak	„ „ „	196	108	1	—	—	—	—	—	—	—	3	—	6	—	—	—	—	4	—	2	—	10	—
			Prihod skupa	—	—	**2**	**2**	**1**	**4**	—	—	**120**	**2**	**3**	**2·5**	**21**	**2**	**6**	**16**	**10**	**6**	**4**	**5·5**	**2**	**22**	—
			Razhod skupa	—	—	2	1	1	1	—	—	75	1	1	1·5	18	1·5	3	12	—	3	3	5·5	2	9	—
			Ostatak dalje	—	—	—	**1**	—	3	—	—	**45**	**1**	**2**	**1**	**3**	**0·5**	**3**	**4**	**10**	**3**	**1**	—	—	**13**	—
			U Križ., 31. ožujka 1880. N. N.																							
		1880.	Razhod:																							
1	1—31	Siečanj	Potrošeno	—	—	—	8	—	4	—	—	25	—	—	0·5	7	0·5	1	4	—	1	1	2	—	2	—
2	1—28	Veljača	„	—	—	—	6	—	3	—	—	20	—	—	0·5	5	0·5	1	3	—	1	1	1·5	1	3	—
3	1—31	Ožujak	„	—	—	—	7	—	4	—	—	30	1	1	0·5	6	0·5	1	5	—	1	1	2	1	4	—
			Skupa	—	—	**2**	**1**	**1**	**1**	—	—	**75**	**1**	**1**	**1·5**	**18**	**1·5**	**3**	**12**	—	**3**	**3**	**5·5**	**2**	**9**	—
			U Križ., 31. ožujka 1880. N. N.																							

II. Gorivo.

Br. 38. K. — §. 29.

Razlaganje

(Vidi knjigu doznakah)

Stavni broj	Vrieme: dan	Vrieme: godina i mjesec	Članak blag. dnevnika	Doznake broj	Drva: bukova (grabrova) met. hvat.	Drva: hrastova met. hvat.	Ulje: repično kilogr.	Ulje: kameno kilogr.	Svieće kilogr.	Stieni mt.	Opazke
		1880.									
					Prihod:						
1	1	Siečanj	—	—	12	4	4	8	4	—	
2	27	Siečanj	24	21	—	—	5	8	—	4	
3	3	Ožujak	7/r	41	—	—	6	10	4	—	
					Prihod skupa		**15**	**26**	**8**	**4**	
					Razhod		15	22	6	3	
					Ostatak dalje		—	**4**	**2**	**1**	
					U Križevcu, 51. ožujka 1880.						
					N. N.						
		1880.									
					Razhod.						
1	1—31	Siečanj	—	—	3	1	6	8	2	—	
2	1—28	Veljača	—	—	2	2	5	7	2	3	
3	1—31	Ožujak	—	—	2	1	4	7	2	—	
					Skupa		**15**	**22**	**6**	**3**	
					U Križev., 31. ožujka 1880.						
					N. N.						

Stavni broj	Vrieme: dan	Vrieme: godina i mjesec	III. Kućne potrebštine Br. 39. K — §. 29. Razlaganje	Članak blag. dnevnika	Doznake broj	Za žensko ručno djelo: igle razne	konac	svila	vuna	pamuk	žnore	vrpce
			Po primjeru računa I. o pisarničkih potrebštinah									

Za pranje: sopun	škrob	pleba	Za čištjenje: metle	kefe	šćetke	laštilo (biks)	Kuhinjske sitnarije: lonci zemljeni	ranje zemljene	zdiele zemljene	Ine sitnarije	Opazke

Stavni broj	Vrieme: dan	Vrieme: godina i mjesec	IV. Hrana Br. 40. k § 29. Razlaganje	Broj osobah na hrani	Članak blagaj. dnevnika	Doznake broj	Živad: kruh (hlieb.)	Živad: žemlje	Živad: pure (komadi)	Živad: guske (komadi)	Živad: patke (komadi)	Živad: kokoši (komadi)	Živad: pilići (komadi)	Meso frižko: govedina (kilo-grami)	Meso frižko: telетina (kilo-grami)	Meso frižko: svinjetina (kilo-grami)	Meso frižko: bravina (kilo-grami)	Meso frižko: kobasice i privaga (kilo-grami)	Meso suho: govedina (kilo-grami)	Meso suho: svinjetina (kilo-grami)	Meso suho: bravina (kilo-grami)	Meso suho: kobasice (kilo-grami)	Začin: slanina (kilo-grami)	Začin: mast (kilo-grami)	Začin: maslo (kilo-grami)	Začin: maslac (kilo-grami)	Začin: skorup (vrhnje) (litre)	Začin: mlieko (litre)	Začin: ulje (litre)	Smok: sir (klgr.)	Smok: jaja (kom)
		1880	**Prihod:**																											
1	1	siečanj	Ostalo od god. 1879.																											
			Razhod.																											

Brašno						Va-					riva												
pše-ničnо											kupus		repa				koraba		grah		grašak		
fino	prosto	raženo	ječmeno	heljdeno	proseno	riža	krupica (gris)	ječmena	heljdena	prosena	sladki	kiseli	sladka	kisela	korun	mrkva	vanjska	nutrnja	u mahurah	u zrnu	u mahunah	u zrnu	leća
								kaša															
kilogrami																							

Variva			Zakuski																	Razne stvari											Opazka
					razno voće		rotkva		krastavci		luk																				
porjak	bundeve, buče i jurgete	razno korenje i zelenje	groždje	dinje i lubenice	frižko	suho	mjesečna	crna	sladki šuljeni	kiseli	ljutika	crljenac	češnjak	blitva kisela (cikla)	hren	kisela paprika	jabučice (pardajzi)	ločika (salata)	slador	med	kumin	mak	papar (biber)	vino	ocat	pienice (kvasac)	sol				
kom.		klgr.		kom.	klgr.		komadi												kilogrami				gram	litre							

V. Potrebštine za vrtlarstvo itd.

Br. 41. K—§. 29.

Razalganje

(Vidi knjigu doznakah)

Stavni broj	Vrieme: dan	Vrieme: godina i mjesec		Članak blag. dnevnika	Doznake broj	Kolje: za vrt hrastovo ciepano po 80 cm.	Kolje: za vinograd hrastovo ciepano po 1·5 m.	Kolje: za vrt oblo 1·5 m. do 2 m.	Kolje: za vinograd oblo 2 do 2·5 m.	Kolje: za hmelj oblo 6 m.
						komadi				
		1880.	**Prihod:**							
1	1	Sieč.	Ostalo od god. 1879. . . .	—	—	200	1000	300	200	14.000
2	23	Ožujak	Kupljeno od B. Kleparića	19	50	—	—	—	—	—
3	24	Ožujak	Doveženo iz šume	—	51	—	—	—	—	3.200
4	25	Ožujak	Kupljeno od M. Prodavića	20	52	—	—	—	—	—
			Prihod skupa	—	—	**200**	**1000**	**300**	**200**	**17.200**
			Razhod skupa	—	—	—	—	—	—	3.200
			Ostatak dalje	—	—	**200**	**1000**	**300**	**200**	**14.000**
			U Križevcu, 31. Ožuj. 1880.							
			N. N.							
		1880.	**Razhod:**							
1	28	Veljač.	Za voćarski vosak	—	—	—	—	—	—	—
2	23	Ožujak	Limene tabl. stare za nove	—	—	—	—	—	—	—
3	do 31	Ožujak	Na limenih tabl. napisi . .	—	—	—	—	—	—	—
4	do 31	Ožujak	Za voćarski vosak	—	—	—	—	—	—	—
5	do 31	Ožujak	Kolje staro za novo	—	—	—	—	—	—	3.200
			Razhod skupa	—	—	—	—	—	—	**3.200**
			U Križevcu, 31. Ožuj. 1880.							
			N. N.							

Trklje: u snopovih po 25 komadah	Prutje	Lik	Žnore	Tablice limene	Boja: biela	Boja: crna	Ulje	Vosak	Smola	Čavlovi				Opazke
svezci			met.	kom.	kilogrami					kom.				
—	—	—	30	500	—	—	1	2	3	800	—	—	—	
—	—	—	—	300	2	2	—	—	—	—	—	—	—	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
—	—	—	—	—	—	—	3	2	2	—	—	—	—	
—	—	—	**30**	**800**	**2**	**2**	**4**	**4**	**5**	**800**	—	—	—	
—	—	—	—	300	2	2	4	4	5	600	—	—	—	
—	—	—	**30**	**500**	—	—	—	—	—	**200**	—	—	—	
—	—	—	—	—	—	—	1	2	3	—	—	—	—	
—	—	—	—	300	—	—	—	—	—	600	—	—	—	
—	—	—	—	—	2	2	—	—	—	—	—	—	—	
—	—	—	—	—	—	—	3	2	2	—	—	—	—	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
—	—	—	—	**300**	**2**	**2**	**4**	**4**	**5**	**600**	—	—	—	

VI. Potrebštine za dvorište itd.

Br. 42. K. §. 29.

Razlaganje

(Vidi knjigu doznakah)

Stavni broj	Vrieme: dan	Vrieme: godina i mjesec		Članak blag. dnevnika	Doznake broj	Konjski: gunjevi	Konjski: biljci	Češala	Kefe: za konje	Kefe: za marvu
										kom.
		1880.	**Prihod:**							
1	1	Siečanj	Ostalo od godine 1879. . .	—	—	4	3	10	4	6
2	27	„	Kupljeno od M. Prodavića	24	21	—	—	—	—	—
3	31	„	„ „ „ „	27	25	—	—	—	—	—
4	18	Veljača	„ „ „ „	3/r	33	—	—	6	3	—
5	25	„	„ „ St. Trgovića	5/r	35	—	—	—	—	—
6	3	Ožujak	„ „ M. Prodavića	7/r	41	—	—	—	—	—
			Prihod skupa . . .	—	—	4	3	16	7	6
			Razhod skupa . . .	—	—	—	—	6	3	—
			Ostatak dalje . . .	—	—	4	3	10	4	6
			U Križevcu, 30. ožujka 1880.							
			N. N.							
		1880.	**Razhod:**							
1	do 31	Siečanj	Potrošeno i otrošeno. . . .	—	—	—	—	—	—	—
2	18	Veljača	Staro za novo	—	—	—	—	6	3	—
3	25	„	„ „ „	—	—	—	—	—	—	—
4	do 28	„	Potrošeno i otrošeno	—	—	—	—	—	—	—
5	do 31	Ožujak	„ „ „	—	—	—	—	—	—	—
			Skupa	—	—	—	—	6	3	—
			U Križevcu, 30. ožujka 1880							
			N. N.							

Rešeta	Koševi za sieno	Škafi: sa željeznimi obruči	Škafi: sa drvenimi obruči	Vreće	Štrange	Ulari	Sol: za lizanje	Sol: marvinska	Ulje za razsvjetu	Ribja mast	Kolomaz	Metle: velike	Metle: male				Opazke
madi							kilogrami					kom.					
2	4	4	3	10	10	8	5	8	7	—	10	8	10				
—	—	—	—	—	—	—	—	—	5	—	—	—	—				
—	—	—	—	—	—	—	60	80	—	—	—	—	—				
2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—				
—	—	—	3	10	—	—	—	—	—	—	—	—	—				
—	—	—	—	—	—	—	—	—	6	—	—	—	—				
4	**4**	**4**	**6**	**20**	**10**	**8**	**65**	**88**	**18**	—	**10**	**8**	**10**				
2	—	—	3	5	4	2	15	32	18	—	8	6	9				
2	**4**	**4**	**3**	**15**	**6**	**6**	**50**	**56**	—	—	**2**	**2**	**1**				
—	—	—	—	—	2	—	5	10	7	—	3	2	3				
2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—				
—	—	—	3	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—				
—	—	—	—	—	—	—	4	10	6	—	2	2	3				
—	—	—	—	—	2	2	6	12	5	—	3	2	3				
2	—	—	**3**	**5**	**4**	**2**	**15**	**32**	**18**	—	**8**	**6**	**9**				

Stavni broj	Vrieme: dan	Vrieme: godina i mjesec	**VII. Potrebštine za obrtničtvo.** Br. 43. K. — §. 29. **Razlaganje**	Članak blag. dnevnika	Doznake broj	Od hrastova drva: dugo (kom.)	Od hrastova drva: dna (kom.)	Od hrastova drva: gradja: debela (tek. met.)	Od hrastova drva: gradja: srednja (tek. met.)	Od hrastova drva: gradja: tanka (tek. met.)	Od hrastova drva: tavanice po: 10 cm. (komadi)	Od hrastova drva: tavanice po: 7 cm. (komadi)	Od hrastova drva: tavanice po: 5 cm. (komadi)	Od hrastova drva: stupci po: 2 m. (komadi)	Od hrastova drva: stupci po: 1·5 m. (komadi)	Od hrastova drva: stupci po: 1 m. (komadi)	Od mehka drva: pilenice po: 4 cm. (komadi)	Od mehka drva: pilenice po: 3 cm. (komadi)	Od mehka drva: pilenice po: 2 cm. (komadi)	Od mehka drva: pilenice po: 1 cm. (komadi)	Od mehka drva: letve po: 4 cm. (komadi)	Od mehka drva: letve po: 3 cm. (komadi)	Od mehka drva: letve po: 2 cm. (komadi)	Od bukova, brestova, grabova, brezova i ljeskova drva: trupine	Od bukova, brestova, grabova, brezova i ljeskova drva: gobelji	Od bukova, brestova, grabova, brezova i ljeskova drva: palei	Od bukova, brestova, grabova, brezova i ljeskova drva: rude	Od bukova, brestova, grabova, brezova i ljeskova drva: škarići	Od bukova, brestova, grabova, brezova i ljeskova drva: lojtrenjače	Od bukova, brestova, grabova, brezova i ljeskova drva: obruči	Ugljen (hkl.)	Drva: bukova (kilogr.)	Drva: hrastova (kilogr.)	Željezo: debelo (kilogr.)	Željezo: tanko (kilogr.)	Željezo: široko (kilogr.)	Željezo: staro (kilogr.)	Čavlovi: veliki (kom)	Čavlovi: srednji (kom)	Čavlovi: mali (kom)
			Prihod: K ostatku prošle godine dolazi redomice u prihod, što je nabavljeno ili u šumi izradjeno.																																				
			Razhod: Mjesečno na temelju kolarske i kovačke dnevne knjižice.																																				

Stavni broj	Vrieme: dan	Vrieme: godina i mjesec	**Dnevnik za efekte.** Br. 44. K. — §. 30. **Razlaganje**	Članak blag. dnevnika	Doznake broj	Državne obveznice	Srećke	Uložnice	Dionice	Mjenice	Opazke
						k o-	m a d i				

Dan	Godina i mjesec	Kakovo je bilo vrieme	Gdje	Što se je radilo	Upotrebljena sredstva: domaća ručni	domaća vozni 2—	domaća vozni 4—	najmljena ručni	najmljena uz naplatu na dan po	najmljena uz naplatu u gotovu novcu	Opazke
				Br. 45. K. — §. 31.							
				Dnevnik obavljenih radnjah	dani				st. nč	st. nć	
1	Siečanj 1880.	Maglovito	—	**Četvrtak. Nova godina.** U kuhinji, stajah i doma	9 — —			— —	— —	— —	
2		Maglovito, poslie liepo. Sanjak dobar.	U staji	**Petak.** Kod kravah	2 — —			— —	— —	— —	
			„	Kod junadi i teladi	1 — —			— —	— —	— —	
			„	Kod konjah i ždriebadi	1 — —			— —	— —	— —	
			„	Kod krmadi	1 — —			— —	— —	— —	
			U kuhinji	Kuhali i kruh pekli	1 — —			1 —	40 —	40	
			U suši	Zob vršili konji	1 2 —			2 —	40 —	80	
			U vinogr.	Gnoj vozili volovi	1 — 2			3 —	40 1	20	
			Na polju	„ „ „	1 — 1			1 —	40 —	40	
			U štaglju	Kukuruzi ruljili	— — —			2 —	40 —	80	
3		Maglovito, poslie liepo.	U staji	**Subota.** Kod kravah	2 — —			— —	— —	— —	
			„	Kod junadi i teladi	1 — —			— —	— —	— —	
			„	Kod konjah i ždriebadi	1 — —			— —	— —	— —	
			„	Kod krmadi	1 — —			— —	— —	— —	
			U kuhinji	Kod kuhanja	1 — —			— —	— —	— —	
			U štaglju	Pšenicu mlatili s konji	1 2 —			5 —	40 2	—	
			U šumi	Drva izvažali volovi	2 — 2			1 —	— —	—	
			„	Kolje sjekli	— — —			8 —	40 3	20	
			U staji	Siečku rezali	— — —			2 —	40 —	80	
4		Vjetrovito.	—	**Nedjelja.** U kuhinji, u stajah i doma	9 — —			— —	— —	— —	
				I tako dalje do konca mjes.							
				Skupa	279	80	45	220	— —	88	—
				Opetovanje i razdielba. U kuhinji, u stajah i doma	217 — —			6 —	—	2	40
				Za poljarstvo upotrebljeno	30 — —			95 —	—	38	—
				od konjah	— 27	2		— —	—	—	—
				od volova	— 10	20		— —	—	—	—
				Za šumarstvo	20 — —			80 —	—	32	—
				od konjah	— 10	3		— —	—	—	—
				od volah	— 27	14		— —	—	—	—
				Za vinogradarstvo	6 — —			12 —	—	4	80
				od konjah	— —	—		— —	—	—	—
				od volovah	— —	6		— —	—	—	—
				Za vrtlarstvo	6 —	—		27 —	—	10	80
				od konjah	— 3	—		— —	—	—	—
				od volovah	— 3	—		— —	—	—	—
				Skupa	279	80	45	220	— —	88	—

U Križevcu, 31. sieč. 1880.

N. N.

Dan	Godina i mjesec	Doznačeno podpisom upravnika	Skorup (vrhnje)	Mlieko	Maslac (putar)	Maslo	Sir: mastan	Sir: skutav	Potvrda izdanja podpisom kravara (sirara)
		Br. 46. K. § 33.							
			litre		kilogrami				
		Dnevna knjižica za mliečarstvo							

Dan	Godina i mjesec	Doznačeno podpisom upravnika	Skorup (vrhnje)	Mlieko	Maslac (putar)	Maslo	Sir: mastan	Sir: skutav	Potvrda izdanja podpisom kravara (sirar)
			litre		kilogrami				

Br. 47. K. §. 33.

Dan	Godina i mjesec	Doznačeno podpisom upravnika	Celer	Peršin	Rotkva mjesečna	Hren	Ljutika	Porjak	Luk crljenac	češnjak	Paprika	Rotkva crna	Koraba nutarnja	Koraba vanjska	Kupus i kelj	Dinje	Lubenice	Jurgete	Bundeve	Krastavci	Jabučice	Korun	Grah u mahunah	Grašak u mahunah	Ločika	Razno ino zelenje	Potvrda izdanja podpis. vrtlara
			svežčići po 10 kom.								komadi											kilogrami					
		Dnevna knjižica za vrtlarstvo																									

Br. 48. K. — §. 33.

Kolarska dnevna knjižica o potrošku drva.

Dan	Godina i mjesec	Naznačenje kolarskoga djela	Od hrastova drva										Od mehka drva						Od bukova, brestova, grabova itd. drva							
			duge	dna	gradja								pilenice (daske) po			letve po			truplne	gobelji	paleti	rude	škarići	lojtrenjače	obručevi	
					debela	srednja	tanka	tavanice po			stupci po															
			kom.		tek. m.			komadi																			
								10 cm.	7 cm.	5 cm.	2 m.	1·5 m.	1 m.	4 cm.	3 cm.	2 cm.	1 cm.	4 cm.	3 cm.	2 cm.							

Br. 49. K. — §. 33.

Kovačka dnevna knjižica.

Dan	Godina i mjesec	Naznačenje kovačkoga djela	Ugljen	Smola i ulje	čelik	Željezo debelo	Željezo tanko	Željezo široko	Željezo staro	Čavlovi veliki	Čavlovi srednji	Čavlovi mali	Opazke
			hkl.	kilogrami						komadi			

Br. 50. K. — §. 33

Izmjera

potroška krme i slame za mjesec siečanj 1880.

1 Na krmi stojeća marva		Mjera	Konji pastusi	Konji konji	Konji kobile	Konji ždrijebad	magarci	mule	Rogata marva volovi pitomci	Rogata marva volovi vozni	Rogata marva krave muzniee	Rogata marva krave jalovice	Rogata marva junad	Rogata marva telad	Ovce ovnovi i škopci	Ovce ovce	Ovce janjići	Potrebita krma zobi hkl.	Potrebita krma djeteline metr. centih	Potrebita krma otave metr. centih	Potrebita krma siena metr. centih	Potrebita krma mješane krme metr. centih	Potrebita krma slame metr. centih	Opazke
komadi			6	6	2	2	1	1	8	8	18	2	9	9	1	1	1							
2 Što se ima davati po komadu na dan	zobi	lit. kilogr.	9	9	—	6	—	—	3	—	—	—	—	—	—	—	—							
	djeteline	„	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—							
	otave	„	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—							
	siena	„	8	8	8	6	—	—	8	12	10	10	5	—	—	—	—							
	mj. krme	„	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—							
	slame	„	3	3	3	2	—	—	3	2	5	5	3	2	—	—	—							
3 Dolazi za svu marvu na dan	zobi	hkt. m. cent	0·54	0·54	0·18	0·12	—	—	0·03	—	—	—	—	—	—	—	—							
	djeteline	„	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—							
	otave	„	0·48	0·48	0·16	0·12	—	—	0·08	—	—	—	—	—	—	—	—							
	siena	„	—	—	—	—	—	—	—	0·06	1·8	0·2	—	—	—	—	—							
	mj. krme	„	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—							
	slame	„	0·18	0·18	0·06	0·04	—	—	0·03	—	0·16	0·9	0·27	0·18	—	—	—							
4 Računajuć mjesec po 31 dan odpada na cieli mjesec	zobi	hkl. m. cent	16·54	16·54	5·58	3·72	—	—	0·93	—	—	—	—	—	—	—	—	26·77						
	djeteline	„	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—							
	otave	„	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		22·32					
	siena	„	14·88	14·88	4·96	3·72	—	—	2·48	—	29·76	5·80	0·62	—	—	—	—			112·32				
	mj. krme	„	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—							
	slame	„	5·58	5·58	1·86	1·24	—	—	0·93	—	4·96	27·90	3·10	8·37	5·58	—	—							59·52

U Križevcu dne 1. siečnja 1880.

Podpis.

Podpis.

Broj 51. k § 33.

Dojna skrižaljka.

Broj i imena kravah	1. i 15. svakoga mjeseca												Broj dojnih danah	Množina mlieka	Dolazi na svaki pojedini dan	Broj dojnih danah skupa	Koliko mlieka kroz čitavu godinu	Dolazi na dan u godini
	sičanj	veljača	ožujak	travanj	svibanj	lipanj	srpanj	kolovoz	rujan	listopad	studeni	prosinac						
	lt.	lt.	lt.	lt.	lt.	lt.	lt.	lt.	lt.	lt.	lt.	lt.						
56	3	2	—	14	12	12	11	10	8	7	7	5						
Ridjana	2	—	14	12	11	12	10	9	8	7	6	4	24	186	7.75	335	2596·25	7·11
67	5	4	3	2	16	16	15	14	12	11	9	7						
Milava	5	3	2	—	16	15	14	12	11	10	8	6	24	216	9·—	345	3105·—	8·5

Broj 52. k §. 33.

Preglednik izvežena gnoja.

Vrieme		Naznačenje površine	Veličina površine	Vrst žitka	pognojeno gnojem								Opazke
mjesec	dan	Predjel	hk.		maršećim	konjskim	ovčijim	smjesnim	inimi gnojevi				
					vozovi po··	klg.							

Br. 53. k § 33.

Izkaznik godišnjeg priroda.

Vrst plodine	Polja ili predjeli			Posijano		Požeto i uvezeno			Opazke o gnojitbi i obradjivanju	Izmlaćeno			Dobljeno u			Opazke o vremenu i inih uplivih
	ime	površina		kada	koliko	vozovi	krstine	snopovi		kada	koliko		zrnu	slami	plievah	
		ha	a								krstine	snopovi	hl.	klgr.		

Br. 54 k § 33.

Knjižica za mlatce.

Stavni broj	Vrieme		Vrst žitka	Premjereno	Platjena zaslužbina		Opazke
	dan	godina i mjesec		hkl.	for.	nč.	

Br. 55. K. — §. 49.

Proračun novčani

za

dobro Križevčinu.

1880.

Broj stupacah	Broj prilogah	Pokriće	Uspjeh godine 18.....	Proračun za god. 18.....	Predloženo za g. 18	Odobreno za g. 18	Opazke
			stotinjaci				
		I. Zemljodjelstvo.					
1	1	Prihod iz poljodjelstva	—	—	—	—	
2	2	„ „ livadarstva	—	—	—	—	
3	3	„ „ vinogradarstva	—	—	—	—	
4	4	„ „ vrtlarstva	—	—	—	—	
5	5	„ „ voćarstva	—	—	—	—	
6	6	„ „ šumarstva	—	—	—	—	
		II. Stočarstvo.					
7	7	Prihod iz konjarstva	—	—	—	—	
8	8	„ „ kravarstva	—	—	—	—	
9	9	„ „ volarstva	—	—	—	—	
10	10	„ „ ovčarstva	—	—	—	—	
11	11	„ „ krmadarstva	—	—	—	—	
		III. Gospodarsko-obrtničtvo.					
12	12	Prihod iz mliečarstva	—	—	—	—	
13	13	„ „ pčelarstva	—	—	—	—	
14	14	„ „ svilarstva	—	—	—	—	
15	15	„ „ žganičarstva	—	—	—	—	
16	16	„ „ opekarstva	—	—	—	—	
17	17	„ od kolarnice i kovačnice	—	—	—	—	
		IV. Zakupnine i daćevine.					
18	18	Prihod od zgradah	—	—	—	—	
19	19	„ „ zemljištah	—	—	—	—	
20	20	Daće	—	—	—	—	
		V. Prinesci.					
21	21	Od vlastnika	—	—	—	—	
22	22	Od drugoga dobra	—	—	—	—	
		VI. Razno.					
23	23	Razni prihod	—	—	—	—	
24	24	Računski povratci	—	—	—	—	
		Svota pokrića	—	—	—	—	
		Svota potrebe	—	—	—	—	
		Višak ili manjak	—	—	—	—	

Broj stupacah	Broj prilogah	Potreba	Uspjeh godine 1878.	Proračun za god. 1879.	Predloženo za god. 1880.	Odobreno za god. 1880.	Opazke
			stotinjaci				
		I. Gospodarstvo.					
28	25	Plaće, mirovine i milostinje	—	—	—	—	
29	26	Nagrade i pripomoći	—	—	—	—	
30	27	Nuzužitci službenikah	—	—	—	—	
31	28	Pisarničke potrebštine	—	—	—	—	
32	29	Putni troškovi i dnevnice ...	—	—	—	—	
33	30	Uzdržavanje zgradah, ogradah i poljskih gradjevinah	—	—	—	—	
34	31	Razsvietljenje i čišć. ogradah	79	80	88	—	
35	32	Pokućtvo, posteljina i rubenina u stanovih	—	—	—	—	
36	33	Kućna, stolna, kuhinjska i podrumska sprava	—	—	—	—	
37	34	Razne sprave u gospodarskih zgradah	—	—	—	—	
38	35	Hrana i piće	—	—	—	—	
39	36	Porez, daće i osiguranja	—	—	—	—	
40	37	Nabava nareda	—	—	—	—	
41	38	Uzdržavanje orudja, strojevah, vozne i ratarske sprave ..	—	—	—	—	
42	39	Nabava žitka, sjemenja, sadjenicah i inih plodinah	—	—	—	—	
43	40	Težačke nadnice	—	—	—	—	
44	41	Troškovi na gospod. obrtničtvo	—	—	—	—	
		II. Zakupnine.					
45	42	Najamnine za sgrade	—	—	—	—	
46	43	Zakupnine za zemljišta	—	—	—	—	
		III. Prinesci.					
47	44	Vlastniku od dohodka dobra	—	—	—	—	
48	45	Prinosak drugomu dobru	—	—	—	—	
		IV. Izvanredni troškovi.					
49	46	Izvanredni i nove gradjevine	—	—	—	—	
50	47	Troškovi na poboljšice ili nabavu zemljištah	—	—	—	—	
		V. Razno.					
51	48	Razni razhod	—	—	—	—	
52	49	Računske tražbine	—	—	—	—	
		Svote potrebe ...	—	—	—	—	

Prilog za proračun.

Prilog 31.

Odsjek: I. Gospodarstvo.

Stupac 34. Razsvietljenje i čišćenje sgradah.

Stavni broj	Razlaganje	Uspjeh godine 1878	Odobreni proračun za god. 1879.	Predloženo za god. 1880.	Odobreno za god. 1880.	Obrazloženje
1	Za družinsku sobu, za kuhinju i po hodniku na 4 svietiljke 80 lit. kamena ulja po 20 nv. ..	—	—	16	—	Predlaže se više od uspjeha i odobrenja zato, jer se po novom ugovoru dimnjačaru mora više plaćati za 5 for. a za zahode 2 for.
2	Za 6 klg. sviećah po 70 nč. =..... for. 4·20					
3	Za stien i žigice.. for. 1·60 predlaže se..	—	—	6	—	
4	Za staje na 4 lampe 40 klg. repičnoga ulja po 48 nv. =..... for. 19·20					
5	Za 2 klg. sviećah po 70 nv. ...for. 1·40 predlaže se..	—	—	21	—	
6	Za bieljenje družinske kuće	—	—	8	—	
7	Za čišćenje dimnjakah po ugovoru.....	—	—	25	—	
8	Za čišćenje zahodah.....	—	—	12	—	
9	Odobreno u proračunu za god. 1879.....	—	80	—	—	
10	Uspjeh od god. 1878. po tekućoj pristojbi	79	—	—	—	
	Skupa ...	79	80	88	—	

B. Za dvostavni slog.

Br. 56. K. — §. 101.

Bilježnica

(prima nota)

za

dobro Križevčinu.

G. 1880.

Bilježnica.
(prima nota.)

Stavni broj	Datum: godina i mjesec	Datum: dan	Na teret upisano	Strana skupnika	Razlaganje premeta (Po knjigi doznakah i naručbah)	Na dobro upisano	Strana skupnika	Iznos: st.	Iznos: nv
1	1880 sieč.	1	—	—	Imovine popis i procjena za g. 1879. (imovnik sastaviti)	—	—	—	—
2	„	3	Žitnici	1	Od 20 hktl. kukuruze u klipu dobljeno u zrnu 10 hktl. po 6 st.....	Poljarstvu	1	60	—
3	„	5	Šumarstvu	1	Drvariću Marku za izradjena drva u šumi po predajnom izkazu od 4. sječnja 1880.	Blagajni	1	150	—
4	„	6	Blagajni	1	Prodano Ivanu Žitariću, trgovcu u Križevcu 30 hktl. ozime raži po 6 for. 40 nv.	Žitnici	1	192	—
5	„	8	Žganičarstvu	2	Uslied pretakanja od 2·5 hktl. novoga vina za rakiju 2·5 hktl vinskoga droždja po 1 for.	Pivnici	2	2	50
6	„	10	Blagajni	1	Prodano Gjuri Gradiću u Križevcu 20 met. hvat. bukovih cjepanicah po 4 for. 40 nv. bez vožnje..	Šumarstvu	1	88	—
7	„	12	Blagajni	1	Prodano Pavlu Vozariću u Prikraju troje ž. teladi po 8 for. 20 nv.	Kravarstvu	1	24	60
8	„	15	Našastaru	1	Kupljeno od Antuna Trgovića sječkarn. za 65 for. rulilo za kukuruzu 30 for..	Blagajni	1	95	—
9	„	„	Konjarstvu	1	Po izmjeri za sieč. zobi 25·81 hktl. po 3 for.	Žitnici	2	77	52
	„	„	Kravarstvu	2	Za bika 0·93 hktl.	„	2	2	79
10	„	„	Kravarstvu	2	Po izmjeri za sieč. za telad i junad otave 22·32	Štaglju			

Bilježnica.
(prima nota.)

Stavni broj	Datum: godina i mjesec	Datum: dan	Na teret upisano	Strana skupnika	Razlaganje predmeta (Po knjigi doznakah i naručbah)	Na dobro upisano	Strana skupnika	Iznos: st.	Iznos: nv
					m. ct. po 1 for. 70 nv. siena za bika i krave 58·9 m ct. po 1 for. 50 nv..		2	126	29
11	1880 Sieč.	15	Volarstvu	2	Za sieč. po izmjeri siena 29·76 m. ct. po for. 1·50·	Štaglju	2	44	64
12	„	„	Konjarstvu	—	Siena 23·56 m. ct. po for. 1.50	„		35	14
					Slame 8·68 m. ct. po 70 nv.	„		6	8
13	„	„	Kravarstvu	2	Slame 45·88 m. ct. po 70 nv	„	2	32	12
14	„	„	Volarstvu	2	Slame 4·96 m. ct. po 70 nv.	„	2	3	47
15	„	18	Blagajni	1	Prodano Jakobu Mesariću na sajmu krava „Bielava“ za 68 for., „Šarića“ za 70 for	Kravarstvu	1	138	—
16	„	20	Prolaznim novcem	1	Josipu Gazdiću, nadvorniku za kupovanje volovah u Belovaru predplata·	Blagajni	1	300	—
17	„	„	Pivnici	2	Od droždja 40 lit. rakije u pivnicu po 45 nv.	Žganičarstvu	2	18	—
18	„	21	Žitnici	1	Od 30 hkl. kukuruze u klipu dobljeno u zrnu 15 hktl. po 6 for.....	Poljarstvu	1	90	—
19	„	22	Istoj	1	Izmlatjeno: 22 hktl. ozime pšenice po 7 for. = ...for. 154 raži 30 hektol. po for. 5·8 = ...for. 174 zobi 50 hktl. po 3 for. = ...for. 150 skupa ..	Poljarstvu	1	478	—

Bilježnica.
(prima nota.)

Stavni broj	Datum: godina i mjesec	Datum: dan	Na teret upisano	Strana skupnika	Razlaganje predmeta	Na dobro upisano	Strana skupnika	Iznos: st.	Iznos: nv
20	1880 Sieč.	22	Štaglju	2	Od izmlatjena žitka 105 m. ct. po slame po 70 nv..	Poljarstvu	2	73	50
21	„	23	Volarstvu	1	U Belovaru na sajmu po nadvorniku Gazdiću 2 biela trogodišnja vola kupljena	Blagajni	1	284	—
22	„	„	Blagajni	1	Nadvornik Gazdić povraća predplatu od 20. siečnja 1880.	Prolaznim novcem	1	300	—
23	„	24	Blagajni	1	Prodano Stjepanu Govediću u Križevcu (rok plateža u travnju) 4 prasca po 35 for. = ...for. 140 3 prasice po 30 for. = ...for. 90 skupa...	Krmadarstvu	1	230	—
24	„	25	Općim troškovom	1	Jakobu Dimiću za čišćenje dimnjakah za g. 1879..	Blagajni	1	25	75
25	„	„	—	—	Pogodjeno s dimničarom Jakobom Dimovićem za čišćenje dimnjakah i štednjakah u god. 1880. za 25 for., i to 10 dimnjakah po 4 puta, 4 dimnjakah po 6 puta, 4 štednjaka po 12 puta	—	—	—	—
26	„	„	Općim troškovom	1	M. Hameru za čišćenje zahodah za god. 1879....	Blagajni	1	20	—
27	„	26	Blagajni	1	Prodano Janku Gradiću, trgovcu u Križevcu: 15 hkl. pšenice po 7 for. 20 „ raži „ 5.8 „ 15 „ knkuruz „ 5 „	Žitnici	1	296	—
28	„	27	Općim troškovom	1	Naručeno kod M. Prodavića:	Blagajni			

Bilježnica.
(prima nota.)

Stavni broj	Datum: godina i mjesec	Datum: dan	Na teret upiszno	Strana skupnika	Razlaganje predmeta	Na dobro upisano	Strana skupnika	Iznos: st.	Iznos: nv
					10 lit. petroleja po 23 nv. 5 klgr. repičnoga ulja po 55 nv., 4 m. stiena po 12 nv.		1	5	53
29	1880 Sieč.	28	Šumarstvu	1	Na tjednicu od 27. sieč. 1880. za 30 težakah po 40 nv. u šumi kolje sjekli·	Blagajni	1	12	—
30	„	30	Blagajni	1	Prodano Stjepanu Težariću: ogranakah 5 met. hv. po 2 for. i 10 vozovah trešča po 30 nv.	Šumarstvu	1	13	—
31	„	31	Općim troškovom	2	Doznačeno za družinsku kuću iz šume dovesti ogranakah 3 m. hv. po 2 for. i 10 voz. trešča po 30 nv.·	„	2	9	—
32	„	„	Kravarstvu	1	Kupljeno kod M. Prodavića za marvu 80 klgr. morske soli po 13 nv. i 60 klg. kamenitoga po 14 nv. = for. 18·80	Blagajni	1	10	80
			Volarstvu	1	....	„	1	8	—
33	„	1—31	Poljarstvu	2	(Po dnevniku radnjah) Za pripomoć družine 30 ($^2/_3$ dana) po 30 nv.....	Plaćam	2	9	—
34	„	„	Šumarstvu	1	20 po 30 nv.....	„	1	6	—
35	„	„	Vinogradarst.	2	6 po 30 nv.	„	2	1	80
36	„	„	Vrtlarstvu	2	6 po 30 nv.	„	2	1	80
37	„	„	Poljarstvu	2	Za 31 par konjah po 1 for. 80 nv.	Konjarstvu	2	55	80
38	„	„	„	2	Za 50 parih volovah po 1 for. 60 nv.	Volarstvu	2	80	—
39	„	„	Šumarstvu	1	Za 16 parih konjah po 1 for. 80 nv.	Konjarstvu	1	28	80

Bilježnica.

(prima nota.)

Stavni broj	Datum: godina i mjesec	Datum: dan	Na teret upisano	Strana skupnika	Razlaganje predmeta	Na dobro upisano	Strana skupnika	Iznos: st.	Iznos: nv
40	1880 Sieč.	1—31	Šumarstvu	1	Za 55 parih volovah po 1 for. 60 nv.	Volarstvu	1	88	—
41	„	„	Vinogradarstvu	2	Za 12 parih volovah po 1 for. 60 nv.	„	2	19	20
42	„	„	Vrtlarstvu	2	Za 3 para konjah po 1 for. 80 nv.	Konjarstvu	2	5	40
43	„	„	„	2	Za 3 para volovah po 1 for. 60 nv.	Volarstvu	2	4	80
44	„	„	Poljarstvu	2	(Po računu o gnoju) Za 50 m. ct. konjskoga gnoja po 10 nv.	Konjarstvu	2	5	—
45	„	„	„	2	Za 100 m. ct. volovskoga gnoja po 15 nv.	Volarstvu	2	15	—
46	„	„	„	2	Za 200 m. ct. gnoja po 15 nv.	Kravarstvu	2	30	—
47	Velj.	1	Krmadarstvu	3	Za 6 krmakah dol 5./2. kukurnza 180 lit. po 6 nv.	Žitnici	3	10	80
48	„	„	Konjarstvu	3	Po izmjeri za velj. zobi 19·20 hkl. po 3 for.	„	3	57	60
49	„	„	Kravarstvu	3	Za bika zobi 0·8 hkl. po 3 for.	„	3	2	40
50	„	„	Kravarstvu	3	Po izmjeri za velj. otave 19·80 m. ct. po for. 1·70, za telad i junad, siena 56·80 m. ct. po for. 1.50 za bika i krave	Štaglju	3	130	22
51	„	„	Volarstvu	3	Siena 26·40 m. ct po 1.50 for.	„	3	39	60
52	„	„	Konjarstvu	3	Siena 22·30 m. ct. po for. 1.50	„	3	39	45

Bilježnica.

(prima nota.)

Stavni broj	Datum: godina i mjesec	Datum: dan	Na teret upisano	Strana skupnika	Razlaganje predmeta	Na dobro upisano	Strana skupnika	Iznos: st.	Iznos: nv
53	1880 Velj.	4	Blagajni	2	Prodano Mirku Krčmariću u Ivancu staroga, običnoga vina 568 lit. po 8 nv.	Pivnici	2	45	44
54	„	6	Žitnici	3	Izmlatjeno: 80 hktl. zobi po 3 for. = ····· 240 for. 20 hktl. ječma po 5.5 for. = ····· 110 for. skupa···	Poljarstvo	3	350	—
55	„	„	„	3	Od 20 hkl. knkuruza u klipu, 10 hkl. u zrnu po 6 for.	„	3	60	—
56	„	„	Štaglju	3	Od izmlaćena žitka 90 m. ct. slamo po 70nv.	„	3	63	—
57	„	10	Našastaru	2	Kupljeno od tvornice Claytona i Shuttlewortha u Beču s vozarinom vjetrenjača s pripadci i vozarinom	Blagajni	2	65	46
58	„	12	Blagajni	2	Prodano Gjuri Kramariću u Sv. Ivanu 20 hkl. kukuruzi po 6 for.	Žitnici	2	120	—
59	„	15	Krmadarstvu	3	Za 6 krmakah 156 lit. kukuruze do 28./2. po 6 nv.	„	3	9	36
60	„	18	Našastaru	2	Kupljeno od M. Prodavića 2 rešeta za ····· for. 1.— 6 česalah po 60 n. = ····· for. 3.60 3 kefe konjske po 80 nv. = ····· 2.40 for. skupa···	Blagajni	2	7	—
61	„	21	Općim troškom	2	Janku Špoljariću za po-	„			

Bilježnica.
(prima nota.)

Stavni broj	Datum: godina i mjesec	Datum: dan	Na teret upisano	Strana skupnika	Razlaganje predmeta	Na dobro upisano	Strana skupnika	Iznos: st.	Iznos: nv
	1880 Velj.				pravak 4 ključanicah u družinskoj kući po 40 nv.		2	1	60
62	„	25	Našastaru	2	Kupljeno od St. Trgovića 3 škafa po 75 nv. = ... for. 2.25 10 vrećah po 70 n. = ... for. 7.— skupa...	Blagajni	2	9	25
63	„	28	—	—	Porodjena telad u prihod 2 muž., 3 žen.	—	—	—	—
64	„	„	Blagajni	2	Prodano Josipu Radiću u Vojakovcu: 2 junice br. 30 i 36 po 32 for....	Kravarstvu	2	64	—
65	„	„	„	2	Prodano Ivanu Dvoriću, gostioniku u Vrbovcu 546 lit. finoga novoga vina po 18 nv.	Pivnici	2	98	28
66	„	„	—	—	Po dnevniku radnjah i po računu o gnoju dolazi oboje za uknjižbu.	—	—	—	—
67	Ožuj.	1	Konjarstvu	3	Po izmjeri za ožujku zobi 22 hkl. po 3 for....	Žitnici	—	66	—
68	„	„	Kravarstvu	3	Po izmjeri za ožuj. otave 20·90 m. ct. po for. 1.70.	Štaglju	3	35	53
69	„	„	„	3	Siena za ožuj. 60 m. ct. po for. 1.50	„	3	90	—
					Slame 46 m. ct. po 70 nv..	„	3	32	20
70	„	„	Volarstvu	4	Siena za ožuj. 30 m. ct. po for. 1.50 nv.	„	4	45	—
					Slame 3·5 m. ct. po 70 nv..	„	4	2	45
71	„	„	Konjarstvu	4	Siena za ožuj. 18.4 m. ct. po for. 1.50	„	4	27	60
					Slame 9 m. ct. po 70 nv..	„	4	6	30

Bilježnica.
(prima nota.)

Stavni broj	Datum: godina i mjesec	Datum: dan	Na teret upisano	Strana skupnika	Razlaganje predmeta	Na dobro upisano	Strana skupnika	Iznos: st.	Iznos: nv
72	1880 Ožuj.	1	Blagajni	3	Prodano raznim strankam po izkazu od 28. veljače 1880 30 met. hvat. bukovih drvah s vožnjom po for. 7.50	Šumarstvu	3	225	—
73	„	3	Općim troškom	3	Kupljeno od M. Prodavića 12 lit. petroleja po 20 nv., 6 klg. goriva ulja po 50 nv., 4 klg. svieća po 60 nv.	Blagajni	3	7	80
74	„	5	Blagajni	3	Prodano J. Ljutiću 40 lit. rakije droždjenke po 45 nv.	Pivnici	3	18	—
75	„	6	Konjarstvu	3	Lovri Kožariću za popravak konjske orme	Blagajni	3	15	50
76	„	8	Našastaru	3	Kupljeno od Gj. Gvozdarića 12. vel. motikah po 90 nv., 12 lopatah po 1 for., 6 lanacah za marvu po 1 for. i 4 kopljače za gnoj po for. 1.40	„	3	34	40
77	„	10	Blagajni	3	Prodano Miji Kućariću gradje srednje 250 met. po 30 nv. i tavanicah 130 met. po 25 nv.	Šumarstvu	3	104	50
78	„	15	Općim troškom	3	Vinko Tesarić da u konjskoj staji izmieni stari pod za novi	Blagajni	3	30	—
79	„	„	„	4	Za popravak poda u konjskoj staji 360 met. tavanicah po 25 nv.	Šumarstvu	4	90	—
80	„	20	Našastaru	3	Ilija Bavčvarić da popravi 3 lagva	Blagajni	3	6	50
81	„	22	Blagajni	3	Prodano raznim stran-	Šumarstvu			

Bilježnica.

(prima nota.)

Stavni broj	Datum: godina i mjesec	Datum: dan	Na teret upisano	Strana skupnika	Razlaganje predmeta	Na dobro upisano	Strana skupnika	Iznos: st.	Iznos: nv
	1880 Ožuj.				kam po izkazu od 20./3. 1880. 4000 kolja za vinograd		3	20	—
82	„	23	Vrtlarstvu	3	Kupljeno od Bl. Klepariéa 300 limenih tablicah po 3 nv., 2 klg. crne i 2 klg. biele boje po 1 for. 20 nv.	Blagajni	3	13	80
83	„	24	Vinogradarstvu	4	Iz šume za vinograd 3200 kolja	Šumarstvu	4	16	—
84	„	25	Vrtlarstvu	3	Kupljeno od M. Prodavića 3 klg. ulja po 80 nv., 2 kl. voska po for. 1.20 i 2 kl. smola po 40 nv.	Blagajni	3	5	60
85	„	26	Blagajni	3	Prodano raznim strankam po izkazu od 25. ož. 1880. 400 snopovah pruća za plot po 10 nv. i 300 snopovah za grašak po 5 nv.	Šumarstvu	3	45	—
86	„	28	Obćim troškom	3	Mati Stolariću za popravak 3 vratah i 4 prozozorah u družinskoj kući	Blagajni	3	8	50
87	„	31	—	—	U prihod 9 odojakah ženskih i 11 mužkih	—	—	—	—
88	„	„	Plaćam i berivom	4	Španu Poljaku za deputat 112 lit. običnoga vina po 10 nv.	Pivnici	4	11	20
89	„	—	—	—	Po dnevniku radnjah i po računu o gnoju dolazi oboje za uknjižbu.	—	—	—	—

Br. 57. k §. 102.

Blagajnički dnevnik

za

dobro Križevčinu.

G. 1880.

Blagajnički dnevnik.

Članak broj prilogah	Na dobro upisano	Strana skupnika	Prihod za mjesec siečanj 1880.	Iznos for.	n.
			1.		
1	Godišnjemu zaključku	1	Blagajnički ostatak od prosinca 1879.	1078	—
			Opazka. Tekst članakah je ovdje skraćen, jer je podpun u bilježnici, na koliko se na nju pozivlje.		
2/1	Poljarstvu	1	Pečarić Gjuro iz Potočca zakupninu za oranicu „Višnicu“ od 1./10. do 31./12. uz paricu	12	50
3/1	„	1	Brezović Luka iz Majurca za oranicu „Okopnicu“ od 1./6. do 31./12. 1879. uz paricu	8	25
			6.		
4/1	Žitnici	1	Žitarić I. ra raž po doznaki br. 4. ..	192	—
			10.		
5/1	Šumarstvu	1	Gradić Gj. za drva po doznaki br. 6.	88	—
			12.		
6/1	Kravarstvu	1	Vozarić P. za telad po doznaki br. 7.	24	60
			15.		
7/1	Efektom	1	Posudić I. iz Majurca 6% kamate na glavnicu 300 fr. od 1./7. do 31./12. 1879. uz paricu	9	—
			18.		
8/1	Kravarstvu	1	Mesarić J. za 2 krave po dozn. br. 15.	138	—
			23.		
9/0	Prolaznim nove.	1	Gardić J. povraća predplatu, po doznačnici br. 16.	300	—
			25.		
10/0	Efektom	1	Glavarić M. za 2 dionice križevačke štedione po 70 for. br. 123. i 210. platio ... for. 140 nadoplatio ... „ 20 Skupa	160	—
			26.		
11/1	Žitnici	1	Gradić J. za žitak po dozn. br. 27. .	296	—
			30.		
12/1	Šumarstvu	1	Težarić St. za ogranke i trošče po doznačnici br. 30.	13	—
			31.		
13/1	Prolaznim nove.	1	Osoblje po izkazu dohodarinu za 1880. za gradsku blagajnu	3	50
				2322	85

Članak broj prilogah	Na teret upisano	Strana skupnika	Razhod za mjesec siečanj 1880.	Iznos for.	n.
			1.		
1/1	Plaćam	1	Radiniću J. ureeniku plaća za siečanj 1881. uz namiru	41	66
2/1	„	1	Poljaku M. španu službovina za prosinac 1879. uz namiru	8	33
			5.		
3/2	Šumarstvu	1	Drvariću M. za radnje u šumi po doznaki br. 3.	150	—
			12.		
4/1	Obćim troškom	1	Kr. poreznomu uredu ovdje na zemljarini za ¼ 1880. uz ured. namiru	85	—
			15.		
5/3	Našastaru	1	Trgoviću A. za sjekarnicu i rulilo po naručbi br. 8.	95	—
			16.		
6/1	Efektom	1	Dobriću I. u Vrbovcu 10% kamate na 300 for. od 15./12. 1879. do 15./6. 1880. uz namiru	15	—
			20.		
7/1	Prolaznim nove.	1	Gazdiću J. nadvorniku za kupovanje volovah po doznačnici br. 16.	300	—
8/5	Obćim troškom	1	Viraniću M. za daske, letve, željezo, itd. za popravak podovah i krova u g. 1879. po naručbi br. 482, 560 i 598, po računu od 31./12. 1879. uz namiru	122	30
9/0	Našastaru	1	Istomu za razno orudje od g. 1879. po naručbi br. 482, 560 i 598, po računu od 31./12. 1878. i uz namiru pod čl. 8.	61	35
			23.		
10/2	Volarstvu	1	Skrbiću M. za 2 vola po nar. br. 21.	284	—
			25.		
11/2	Obćim troškom	1	Dimiću J. za dimnjake od g. 1879. po doznaki br. 24.	25	75
12/1	„	1	Hameru M. za zahode od god. 1879. po doznaki br. 26.	20	—
			27.		
13/2	„	1	Prodaviću M. za stvari razsviete po naručbini br. 28.	5	53
			28.		
14/1	Šumarstvu	1	Za težake po doznaki br. 29.	12	—
			31.		
15/1	Kravarstvu	1	Prodaviću M. za sol po nar. br. 32.	10	80
16/1	Volarstvu	1	Prodaviću M. za sol po nar. br. 32.	8	—
17/1	Prolaznim nove.	1	Grads. blagajni od osoblja dohodarina	3	50
			Blagajnički ostatak za veljaču 1880. ..	1074	65
				2322	85

Blagajnički dnevnik.

Članak broj prilogah	Na dobro upisano	Strana skupnika	Prihod za mjesec veljaču 1880.	Iznos for.	Iznos n.
			1.		
	—	—	Blagajnički ostatak od siečnja 1880.	1074	63
			4.		
14/1	Pivnici	2	Krčmarić M. za vino po dozn. br. 53.	45	44
			13.		
15/1	Efektom	2	Eskomptna banka u Zagrebu banke za zlatni novac po izkazu fr. 483·— 5% u ime prida ..... fr. 24·15		
			Skupa.....	507	15
16/1	Žitnici	2	Kramarić Gj. za kukuruzu po doznaki br. 58.	120	—
			28.		
17/1	Kravarstvu	2	Radić J. za 2 junice po dozn. br. 64.	64	—
18/1	Pivnici	2	Dvorjić I. za vino po dozn. br. 65.··	98	28
				1909	50
			Ožujak 1880.		
			1.		
	—	—	Blagajnički ostatak od veljače 1880.	1826	19
19/1	Šumarstvu	3	Razne stranke za drva po dozn. br. 72.	225	—
			5.		
20/1	Pivnici	3	Ljutić J. za rakiju po dozn. br. 74.	18	—
21/1	Efektom	3	Posudić I. dug na obveznicu od 30./6. 1870. uz povratak iste·· fr. 300·— na istu 6% kamate od 1./1. do 5./3 1880. uz paricu ..... fr. 3·25		
			Skupa.....	303	25
			7.		
22/1	„	3	Novčarića P. mienjačnica u Zagrebu banke za srebrni novac fr. 760·— na isti 3% prid uz račun fr. 22·80		
			Skupa.....	782	80
			Iznos.....	3155	24

Članak broj prilogah	Na teret upisano	Strana skupnika	Razhod za mjesec veljaču 1880.	Iznos for.	Iznos n.
			10.		
18/3	Našastaru	2	Claytonu za vjetrenjaču po nar. br. 57.	65	46
			18.		
19/2	„	2	Prodavić M. za rešeta, česala i kefe po nar. br. 60.	7	—
			21.		
20/1	Obćim troškom	2	Špoljarić za popravak ključanicah po naručbi br. 61.	1	60
			25.		
21/2	Našastaru	2	Trgović Stj. za škafe i vreće po naručbi br. 62.	9	25
			28.		
			Blagajnički ostatak za ožujak 1880.	1826	19
				1909	50
			Ožujak 1880.		
			2.		
22/1	Vlastelim	3	Vlastelinu N. N. uz namiru.....	500	—
			3.		
23/1	Obćim troškom	3	Prodavić M. za gorivo po nar. br. 73. s potvrdom	7	80
24/1	Plaćam	3	Radinić I. uredniku plaća za veljaču i ožujak 1880. uz namiru.....	83	32
25/1	„	3	Poljaku Marku, španu službovina za siečanj i veljaču 1880. uz namiru	16	66
26/2	Efektom	3	Dioničkoj štedioni križevačkoj na odplatu duga od 2500 for. po uknjiženoj obveznici od 20./8. god. 1873. uslied nagode od 20./12. god. 1879. na 10 polugodišnjih obrokah, sada 1/10. ..... fr. 250·— 9% kamate na 2500 for. od 1./3. do 1./0. 1880. uz račun s potvrdom··· fr. 101·25		
			Skupa.....	351	25
			7.		
27/2	Konjarstvu	3	Kožarić L. za popravak konjske orme po naručbi br. 75. uz namiru	15	50
			Iznos.....	974	53

*

Blagajnički dnevnik.

Članak broj prilogah	Na dobro upisano	Strana skupnika	Prihod za mjesec ožujak 1880.	Iznos for	n
			Prenos	3155	24
			10.		
23/1	Šumarstvu	3	Kučarić M. za gradju po doznaki br. 77. uz par.	104	50
			22.		
24/1	„	3	Razne stranke za kolje po doznaki br. 81. uz par.	20	—
			26.		
25/1	„	3	Razne stranke za pruće po doznaki br. 85. uz par.	45	—
				3324	74

Članak broj prilogah	Na teret upisano	Strana skupnika	Razhod za mjesec ožujak 1880.	Iznos for.	nv
			Prenos	974	53
			10.		
28/2	Našastaru	3	Gvozdariću Gj. za orudje po naručbi br. 76. uz namiru	34	40
			16.		
29/2	Obćim troškom	3	Tesariću V. za popravak poda u konjskoj staji po nar. br. 78. uz nam.	30	—
			19.		
30/1	Efektom	3	Novčariću N. za dospjelu mjenicu od 11./11. 1879.	500	—
			22.		
31/2	Našastaru	3	Bačvariću I. za popravak lagvah po nar. br. 80. uz namiru	6	50
			25.		
32/2	Vrtlarstvu	3	Klepariću B za tablice i boju po naručbi br. 82. uz namiru	13	80
33/2	„	3	Prodaviću M. za vrtlarski vosak po naručbi br. 84. uz namiru	5	60
			30.		
34/2	Obćim troškom	3	Stolariću M. za stolarske popravke na vratih i prozorih po naručbi br. 86. uz namiru	8	50
			31.		
			Blagajnički ostatak za travanj 1880.	1751	41
				3324	74

Br. 58. K — §. 103.

Mjesečni skupnik.

Datum godina i mjesec	dan	Na teret upisana	List glavne knjige	Predmet	Na dobro upisano	List glavne knjige	Iznos st.	nv
1880 Sieč.	1	Blagajni	29	Ostatak od god. 1879.	God. zaključk.	34	1078	—
„	„	„	29	Zakup oranice ·· for. 12.50				
„	„	„	29	„ „ ···· for. 8.25	Poljarstvu	1	20	75
„	6	„	29	Za raž ····· ·· for. 192.—				
„	26	„	„	Za žitak ····· for. 296.—	Žitnici	26	488	—
„	10	„	29	Za drva ····· for. 88.—				
„	30	„	„	Za ogranke ···· for. 13.—	Šumarstvu	7	101	—
„	12	„	29	Za telad ····· for. 24.60				
„	18	„	„	Za krave ····· for. 138.—	Kravarstvu	12	162	60
„	15	„	29	Za kamate ····· for. 9.—				
„	25	„	„	Za 2 dionice ··· for. 160.—	Efektom	18	169	—
„	23	„	29	Za povratak predplate ····· for. 300.—				
„	31	„	„	Za dohodarinu ·· for. 3.50	Prolaz. novc.	28	303	50
„	1	Plaćam	21	Za urednika ···· for. 41.66			2322	85
„	„	„	21	Za špana ····· for. 8.33	Blagajni	29	49	99
„	5	Šumarstvu	7	Za radnje u šumi for. 150.—				
„	28	„	„	Za težake ····· for. 12.—	„	29	162	—
„	12	Obćim trošk.	20	Za porez ····· for. 85.—				
„	20	„	„	Za uzdrž. sgrade for. 122.30				
„	25	„	„	Za dimnjake ··· for. 25.75				
„	„	„	„	Za zahode ····· for. 20.—				
„	27	„	„	Za razsvietu ··· for. 5.53	„	29	258	58
„	15	Našastaru	24	Za 2 stroja ····· for. 95.—				
„	20	„	„	Za orudje ·· ··· for. 61.35	„	29	156	35
„	16	Efektom	18	Za kamate ····· for. 15.—	„	29	15	—
„	20	Prol. novcem	28	Za predplatu ··· for. 300.—				
„	31	„	28	Za dohodarinu ·for. 3.50	„	29	303	50
„	23	Volarstvu	15	Za 2 vola ····· for. 284.—				
„	31	„	15	Za sol ····· for. 8.—	„	29	292	—
„	„	Kravarstvu	12	Za sol ····· for. 10.80	„	29	10	80
„				Ostatak za veljaču 1880. ··			1074	63
							2322	85
„	3	Žitnici	26	Za kukuruzu ··· for. 60.—				
„	21	„	„	Za kukuruzu ··· for. 90.—				
„	22	„	„	Za žitak ····· for. 478.—	Poljarstvu	1	628	—
„	31	Šumarstvu	7	Za pripom. druž. for. 6.—	Plaćam	21	6	—
„	„	„	7	Za podvore ···· for. 28.80	Konjarstvu	15	28	80
„	„	„	7	Za podvore ····· for. 88.—	Volarstvu	15	88	—

Mjesečni skupnik.

Datum godina i mjesec	dan	Na teret upisano	List glavne knjige	Predmet	Na dobro upisano	List glavne knjige	Iznos st.	nv
1880 Sieč.	8	Žganičarstvu	9	Za droždje ····· for. 2.50	Pivnici	27	2	50
„	15	Konjarstvu	15	Za zob ····· for. 77.52	Žitnici	26	77	52
„	„	Kravarstvu	12	Za zob ····· for. 2.79	„	26	2	79
„	„	„	13	Za otavu i sieno for. 126.29				
„	„	„	13	Za slamu ····· for. 32.12	Štaglju	25	158	41
„	„	Volarstvu	15	Za sieno ····· for. 44.64				
„	„	„	15	Za slamu ····· for. 3.47	„	25	48	11
„	20	Pivnici	27	Za rakiju ····· for. 18.—	Žganičarstvu	9	18	—
„	22	Štaglju	25	Za slamu ····· for. 73.50	Poljarstvu	1	73	50
„	31	Obć. troškom	20	Za drva ····· for 9.—	Šumarstvu	7	9	—
„	„	Poljarstvu	1	Za pomoć družin. for. 9.—	Plaćam	21	9	—
„	„	„	1	Za podvoze ···· for. 55.80				
„	„	„	1	Za gnoj ····· for. 5.-	Konjarstvu	15	60	80
„	„	„	1	Za podvoze ···· for. 80.—				
„	„	„	1	Za gnoj ····· for. 15.—	Volarstvu	15	95	—
„	„	„	1	Za gnoj ····· for. 30.—	Kravarstvu	12	30	—
„	„	Vinogradarstvu	5	Za pripomoć družine ····· for. 1.80	Plaćam	21	1	80
„	„	„	„	Za podvoze ···· for. 19.20	Volarstvu	15	19	20
„	„	Vrtlarstvu	4	Za pomoć družin for. 1.80	Plaćam	21	1	80
„	„	„	„	Za podvoze ··· for. 5.40	Konjarstvu	15	5	40
„	„	„	„	Za podvoze ···· for. 4.80	Volarstvu	15	4	80
1880 Velj.	4	Blagajni	29	Za vino ····· for. 45.44				
„	28	„	„	Za vino ····· for. 98.28	Pivnici	27	143	72
„	13	„	29	Za zlatni novac for. 507.15	Efektom	18	507	15
„	„	„	29	Za kukuruzu ··· for. 120.—	Žitnici	26	120	—
„	28	„	29	Za 2 junice ···· for. 64.—	Kravarstvu	13	64	—
				Ostatak od sieč. 1880. ··	—		1074	63
							1909	50
„	10	Našastaru	24	Za vjetrenjaču ·· for. 65.46				
„	18	„	„	Za česala, itd. ·· for. 7.—				
„	25	„	„	Za vreće, itd. ·· for. 9.25	Blagajni	29	81	71
„	21	Obć. troškom	20	Za popravke ··· for. 1.60	„	29	1	60
				Ostatak za ožuj. 1880 ··	—		1826	19
							1909	50

Mjesečni svotnik.

Datum godina i mjesec	Datum dan	Na teret upisano	List glavne knjige	Predmet	Na dobro upisano	List glavne knjige	Iznos st.	Iznos nv
1880								
Velj.	1	Krmadarstvu	14	Za kukuruzu ··· for. 10.80				
„	15	„	14	Za kukuruzu ··· for. 9.36	Žitnici	26	20	16
„	1	Konjarstvu	16	Za zob ····· for. 57.60	„	26	57	60
„	„	„	16	Za sieno ····· for. 33.45	Štaglju	25	33	45
„	„	Kravarstvu	13	Za zob ····· for. 2.40	Žitnici	26	2	40
„	„	„	13	Za otavu i sieno for. 130.22	Štaglju	25	130	22
„	„	Volarstvu	16	Za sieno ····· for. 39.60	„	25	39	60
„	6	Žitnici	26	Za zob i ječam for. 350.—				
„	„	„	26	Za kukuruzu ··· for. 60.—	Poljarstvu	1	410	—
„	„	Štaglju	25	Za slamu ····· for. 63.—	„	1	63	—
1880								
Ožuj	1	Blagajni	29	Za drva ····· for. 225.—				
„	10	„	„	Za gradju ····· for. 104.50				
„	22	„	„	Za kolje ····· for. 20.—				
„	26	„	„	Za pruće ····· for. 45.—	Šumarstvu	7	394	50
„	5	„	29	Za rakiju ····· for. 18.—	Pivnici	27	18	—
„	„	„	29	Za obveznicu ··· for. 303.25				
„	„	„	„	Za srebrni novac for. 782.80	Efektom	18	1086	05
				Ostatak od velj. 1880. ··	—		1826	19
							3324	74
„	2	Vlastniku	31	Za gotovi novac for. 500.—	Blagajni	29	500	—
„	3	Obć. troškom	20	Za gorivo ····· for. 7.80				
„	16	„	„	Za popravke ··· for. 30.—				
„	30	„	„	Za popravke ··· for. 8.50	„	29	46	30
„	3	Plaćam	21	Za činovnike ··· for. 83.32				
„	„	„	21	Za družinu ···· for. 16.66	„	29	99	98
„	„	Efektom	18	Za dug i kamate for. 351.25				
„	19	„	18	Za mjenicu ···· for. 500.—	„	29	851	25
„	7	Konjarstvu	16	Za poprav. orme for. 15.50	„	29	15	50
„	10	Našastaru	24	Za orudje ····· for. 34.40				
„	22	„	„	Za popr. lagvah for. 6.50	„	29	40	90
„	25	Vrtlarstvu	4	Za tablice itd. ·· for. 13.80				
„	„	„	„	Za vosak itd. ·· for. 5.60	„	29	19	40
				Ostatak za trav. 1880. ··	—		1751	41
							3324	74

Mjesečni svotnik.

Datum godina i mjesec	Datum dan	Na teret upisano	List glavne knjige	Predmet	Na dobro upisano	List glavne knjige	Iznos st.	Iznos nv
1880								
Ožuj	1	Konjarstvu	16	Za zob ····· for. 66.—	Žitnici	26	66	—
„	1	Kravarstvu	13	Za otavu ····· for. 35 53				
„	1	„	13	Za sieno i slamu for. 122.20	Štaglju	25	157	73
„	1	Konjarstvu	16	Za sieno i slamu for. 33.90	Štaglju	25	33	90
„	„	Volarstvu	16	Za sieno i slamu for. 47.45	„	25	47	45
„	15	Obć. troškom	20	Za gradju ····· for. 90.—	Šumarstvu	7	90	—
„	24	Vinogradarst.	5	Za kolje ····· for. 16.—	„	7	16	—
„	31	Plaćam	21	Za vino družini for. 11.20	Pivnici	27	11	20
				Itd. itd.				

Br. 59. k §. 104.

Glavna knjiga

za

dobro Križevčinu.

God. 1880.

Računi

(Konte)

glavne knjige.

St. br.	Naziv	List	St. br.	Naziv	List
	A. Glavni računi.			**B. Pomoćni računi.**	
	I. Od zemljodjelstva.			I. Razdielni ili prenosni računi.	
1	Račun poljarstva	1			
2	„ livadarstva	3	25	Račun općih troškovah	19
3	„ vrtlarstva	4	26	„ težačkih nadnicah	—
4	„ voćarstva	4	27	„ plaćah i berivah	21
5	„ vinogradarstva	5	28	„ kućanstva	22
6	„ loznjaka	6	29	„ gnojišta	23
7	„ šumarstva	7	30	„ obrta (kovač, kolar)	—
8	„ paše	—	31	„ poboljšicah (melioracijah)	—
9	„ proizvedene krme	—	32	„ našastara	24
10	„ hmeljarstva	—	33	„ štaglja	25
	II. Od gospod. obrtničtva.		34	„ žitnice	26
			35	„ pivnice (za pića)	27
11	Račun pčelarstva	8	36	„ podruma (za korun, repu, itd.)	—
12	„ svilarstva	10			
13	„ opekarstva	—	37	„ prolaznih novacah	28
14	„ žganičarstva	9	38	II. Račun blagajne	29
15	„ mlinarstva	—		III. Zaključni računi.	
16	„ pivarstva	—			
17	„ mliečarstva	11	39	Račun nepokretninah	30
	III. Od stočarstva.		40	„ godišnjega zaključka	34
			41	„ vlastnika	31
18	Račun kravarstva	13	42	„ tražbinah	32
19	„ krmadarstva	14	43	„ dobitka i gubitka	33
20	„ ovčarstva	—			
21	„ volarstva i konjarstva	15			
	IV. Od inoga prometa.				
22	Račun poduzećah	—			
23	„ koristovnih pravah	17			
24	„ efektah	18			

Račun poljarstva 1880.

Prima (duguje — debet).

Godina i mjesec	Na dobro upisano	Strana stupnika	List glavne knjige	Predmet	Iznos stot.	nv
1880. Siečanj	God. zaključku	—	35	Od god. 1879. preuzete obavljene ljene radnje	—	—
	Plaćam	2	21	Za pomoć družine	9	—
	Konjarstvu	2	15	„ podvoze i gnoj	60	80
	Volarstvu	2	15	„ „ „ „	95	—
	Kravarstvu	2	12	„ gnoj	30	—
				Ili kraće:		
	4 vjerovnikom	—	—	sa 194 for. 80 novč. i to:		
		2	21	Plaćam fr. 9·—		
		2	15	Konjarstvu „ 60·80		
		2	15	Volarstvu „ 95·—		
		2	12	Kravarstvu „ 30·—	194	80
Veljača	—	—	—	—	—	—
Ožujak	—	—	—	—	—	—
				Itd. Na primjer.		
Travanj	Težačkim nadn.	—	—	Za težake	180	50
	Konjarstvu	—	—	„ podvoze	120	—
	Volarstvu	—	—	„ „	160	—
	Podrumu	—	—	„ korun	100	—
	Gnojištu	—	—	„ izvežen gnoj	98	—
	Plaćam	—	—	„ pomoć družine	8	—
Svibanj	Težačkim nadn.	—	—	„ težake	145	60
	Konjem	—	—	„ podvoze	110	—
	Volovom	—	—	„ „	150	—
	Gnojištu	—	—	„ izvežen gnoj	60	—
Lipanj	Težačkim nadn.	—	—	„ težake	96	20
	Konjem	—	—	„ podvoze	52	—
	Volovom	—	—	„ „	94	—
Srpanj	Težačkim nadn.	—	—	„ težake	170	60
	Konjem	—	—	„ podvoze	130	—
	Volovom	—	—	„ „	190	—
	Plaćam	—	—	„ pomoć družine	16	—
Kolovoz	Težačkim nadn.	—	—	„ težake	120	20
	Konjem	—	—	„ vozove	110	—
	Volovom	—	—	„ „	150	—
				Iznos	2452	90

Daje (ima — traži — credit).

Godina i mjesec	Na teret upisano	Strana skupnika	List glavne knjige	Predmet	Iznos stot.	n.
1880. Siečanj						
	Blagajni	1	29	Za zakup oranicah	20	75
	Žitnici	1	26	„ omlaćen žitak	628	—
	Štaglju	2	25	„ slamu	73	50
				Ili kraće:		
	3 dužnikom	—	—	sa 722 for. 25 novč i to:		
		1	29	Blagajni fr. 20·75		
		1	26	Žitnici „ 628·—		
		2	25	Štaglju „ 73·50	722	25
Veljača	Žitnici	3	26	Za zob, ječam i kukuruzu	410	—
	Štaglju	3	25	„ slamu	63	—
Ožujak	—	—	—	—	—	—
				Itd. Na primjer.		
Travanj	—	—	—	—	—	—
Svibanj	—	—	—	—	—	—
Lipanj	Kravarstvu	—	—	Za vriednost proljetne paše	120	—
	Volarstvu	—	—	„ „ „ „	40	—
	Konjarstvu	—	—	„ „ „ „	25	—
	Krmadarstvu	—	—	„ „ „ „	40	—
Srpanj	Žitnjaku	—	—	„ izmlaćen žitak	896	80
	Štaglju	—	—	„ slamu	120	—
Kolovoz	Žitnjaku	—	—	„ izmlaćen žitak	1206	40
	Štaglju	—	—	„ slamu	158	—
				Iznos	3801	45

List 2.

Račun poljarstva 1880.

Prima (duguje — debet).

Godina i mjesec	Na dobro upisano	Strana skupnika	List glavne knjige	Predmet	Iznos stot.	n.
				Prenos	2452	90
1880. Rujan	Težačkim nadn.	—	—	Za težake	160	50
	Konjem	—	—	„ vozove	120	—
	Volom	—	—	„ „	158	—
	Žitnjaku	—	—	„ razno sjeme	200	—
Listopad	Težačkim nadn.	—	—	„ težake	120	—
	Konjem	—	—	„ vozne radnje	118	—
	Volom	—	—	„ „ „	160	—
	Plaćam	—	—	„ pomoć družine	12	—
Studeni	Težačkim nadn.	—	—	„ težake	40	—
	Konjem	—	—	„ vozne radnje	88	—
	Volom	—	—	„ „ „	140	—
	Gnojištu	—	—	„ izvežen gnoj	180	—
Prosinac	Težačkim nadn.	—	—	„ težake	38	—
	Konjem	—	—	„ vozove	80	—
	Volom	—	—	„ „	150	—
	Gnojištu	—	—	„ izvežen gnoj	140	—
	Obć. troškom	—	—	„ razmjeran dio od općih troškovah	856	—
				Skupa	5213	40
	Dobit. i gubitku	—	—	Podmirak imovine (saldo credit)	1696	85
				Svota	6910	25

List 3.

Račun livadarstva 1880.

1880.				Na primjer zaključak.		
				Skupa	2345	60
Prosinac	Dobit. i gubitku	—	33	Podmirak imovine (saldo credit)	1415	18
				Svota	3760	78

List 2.

Daje (ima — traži — credit).

Godina i mjesec	Na teret upisano	Strana skupnika	List glavne knjige	Predmet	Iznos stot.	n.
				Prenos	3801	45
1880. Rujan	Podrumu	—	—	Za spravljen korun	460	—
Listopad	Podrumu	—	—	Za spravljenu blitvu	250	—
	„	—	—	„ „ repu	160	—
	Štaglju	—	—	„ kukuruzu u klipu	360	—
Studeni	Žitnici	—	—	„ izmlaćen žitak	302	60
	Štaglju	—	—	„ slamu	36	20
Prosinac	Kravarstvu	—	—	Za vriednost paše ljetne i jesenske	180	—
	Volom	—	—	Isto	60	—
	Konjem	—	—	Isto	40	—
	Krmadi	—	—	Isto	60	—
	Štaglju	—	—	Za ostatak neizmlaćenoga žitka ..	1200	—
				Svota	6910	25

List 3.

1880.				Na primjer zaključak.		
				Svota	3760	78

List 4.

Vrtlarstvo i

Prima (duguje — debet).

Godina i mjesec	Na dobro upisano	Strana skupnika	List glavne knjige	Predmet	Iznos st.	Iznos nv
1880 Siečanj	Godišnjemu zaključku	—	34	Ostatak od g. 1879. u vrtlarskih i voćarskih plodinak	4306	15
	„	—	35	Ostatak od g. 1879. na svakdanjih potrebštinah	95	30
	„	—	35	Od g. 1879. preuzete obavljene radnje	—	—
	Plaćam	2	21	Za pomoć družine	1	80
	Konjem	„	15	Za voznu radnju ..... for. 5.40		
	Volovom	„	15	Za voznu radnju ..... for. 4.80	10	20
Ožujak	Blagajni	3	29	Za tablice, vosak, itd.	19	40
				Itd.		
				Zaključak na primjer.		
				Skupa ...	5032	65
Prosinac	Dobitku i gubitku	—	33	Jednačak imovine (saldo credit) ..	397	90
				Svota ...	5430	55

List 5.

Vino-

1880 Siečanj	God. zaključku	—	35	Ostatak od god. 1879. na svakdanjih potrebštinah	18	60
	„ „	—	35	Od g. 1879. preuzete radnje	—	—
	Plaćam	2	21	Za pomoć družine	1	80
	Volovom	„	15	Za vozove	19	20
Ožujak	Šumi	4	7	Za kolje	16	—
				Itd.		
				Zaključak na primjer.		
				Skupa ...	346	60
Prosinac	Dobitku i gubitku	—	33	Dopunjak imovine (saldo credit) .	283	80
				Svota ...	630	40

List 4.

voćarstvo 1880.

Daje (ima — traži — credit).

Godina i mjesec	Na teret upisano	Strana skupnika	List glavne knjige	Predmet	Iznos st.	Iznos nv
1880 Prosinac	God. zaključku	—	34	Ostatak koncem god. 1880. za god. 1881. u vrtlarskih i voćarskih plodinah	4350	—
	„	—	35	Isto tako u svakdanjih potrebštinah	80	40
	„	—	35	Obavljene radnje za g. 1881.	—	—
				Zaključak na primjer.		
				Svota ...	5430	55

grad 1880.

List 5.

1880 Prosinac	God. zaključku	—	35	Ostatak koncem god. 1880. za god. 1881. na svakdanjih potrebštinah	20	50
	„	—	35	Obavljene radnje za god. 1881. ..	—	—
				Zaključak na primjer.		
				Svota ...	630	40

List 6.

Račun

Prima (duguje debet).

Godina i mjesec	Na dobro upisano	Strana skupnika	List glavne knjige	Predmet	Iznos st.	nv
1880 Siečanj	God. zaključku	—	34	Ostatak od g. 1879. u korenjacih	1085	—
				Zaključak na primjer.		
				Skupa ···	1396	50
Prosinac	Dobitku i gubitku	—	33	Dopunjak imovine (saldo credit)	60	45
				Svota ··	1456	95

List 7.

Sumar-

1880 Siečanj	God. zaključku	—	34	Ostatak od g. 1879. u drvih i gradji	211	40
	Blagajni	1	29	Za radnje i težake ·····	162	—
	Plaćam	1	21	Za pripomoć družine ·····	6	—
	Konjem	1	15	Za podvoze ·····	28	80
	Volovom	1	15	Za podvoze ·····	88	—
				Itd.		
				Zaključak na primjer.		
				Skupa ···	2876	56
Prosinac	Dobitku i gubitku	—	33	Jednačak imovine (saldo credit) ·	630	40
				Svota ···	3506	96

List 8.

Pčelar-

1880 Siečanj	God. zaključku	—	34	Ostatak od g. 1879. u pčelcih ···	51	—
				Itd.		
				Zaključak na primjer.		
				Svota ···	150	—

List 6.

loznjaka 1880.

Daje (ima — traži — credit).

Godina i mjesec	Na teret upisano	Strana skupnika	List glavne knjige	Predmet	Iznos st.	nv
1880 Prosinac	God. zaključku	—	34	Ostatak konsem god. 1880. za god. 1881. u korenjacih ·····	1100	—
				Zaključak na primjer.		
				Svota ···	1456	95

stvo 1880.

List 7.

1880 Siečanj	Blagajni	1	29	Za prodana drva ·····	101	—
Ožujak	Obćim troškom	2	20	Za drva ·····	9	—
	Blagajni	3	29	Za drva, gradju, kolje i pruće ··	394	50
	Obćim troškom	4	20	Za gradju ·····	90	—
	Vinogradu	4	5	Za kolje ·····	16	—
Prosinac	God. zaključku	—	34	Ostatak u šumskih plodinah od god. 1880. na 1881. ·····	334	80
				Itd.		
				Zaključak na primjer.		
				Svota ···	3506	96

stvo 1880.

List 8.

1880 Prosinac	God. zaključku	—	34	Ostatak u pčelcih od god. 1880. na 1881. ·····	72	—
				Itd.		
				Zaključak na primjer.		
				Svota ···	150	—

*

List 9.

Zganičar-stvo 1880.

Prima (duguje — debet).

Godina i mjesec	Na dobro upisano	Strana skupnika	List glavne knjige	Predmet	Iznos st.	Iznos nv
1880 Siečanj	Pivnici	2	27	Za orudje ..... Itd.	2	50
				Zaključak na primjer.		
				Skupa ...	986	60
Prosinac	Dobitku i gubitku	—	33	Dopunjak imovine ... (saldo sredit)	80	65
				Svota ...	1067	25

List 10.

Svilar-stvo 1880.

1880 Prosinac				Zaključak na primjer		
				Svota ...	137	20

List 11.

Mliečar-stvo 1880.

1880 Prosinac				Zaključak na primjer.		
	Dobitku i gubitku	—	33	Jednačak imovine ... (saldo credit)	150	38
				Svota ...	2956	52

Kravar-stvo 1880.

1880 Siečanj	God. zaključku	—	34	Ostatak od g. 1879. u mliečinah	159	40
	„	—	34	u kožah	24	60
	„	—	35	u stoki	1800	—
	Blagajni	1	29	Za sol	10	80
	Žitnici	2	26	Za zob	2	79
				Iznos ...	1997	59

List 9.

stvo 1880.

Daje (ima — traži — credit).

Godine i mjesec	Na teret upisano	Strana skupnika	List glavne knjige	Predmet	Iznos st.	Iznos nv
1880 Siečanj	Pivnici	2	27	Za rakiju ..... Itd.	18	—
				Zaključak na primjer.		
				Svota ...	1067	25

stvo 1880.

List 10.

1880 Prosinac				Zaključak na primjer.		
	Dobitku i gubitku	—	33	Jednačak dugovine ... (saldo debet)	11	64
				Svota ...	137	20

stvo 1880.

List 11.

1880				Zaključak na primjer.		
				Svota ...	2956	32

stvo 1880.

List 12.

1880 Siečanj	Blagajni	1	29	Za prodane krave i telad	162	60
	Poljarstvu	2	1	Za gnoj	30	—
				Iznos ...	192	60

List 13.

Kravar-

Prima (duguje — debet).

Godina i mjesec	Na dobro upisano	Strana skupnika	List glavne knjige	Predmet	Iznos st	Iznos nv
				Prenos···	1997	59
1880 Siečanj Veljače	Štaglju žitnjaku Štaglju	2 3 3	25 26 25	Za krmu i slamu ····· Za zob ····· Za krmu ·····	158 2 130	41 40 22
Ožujak	„	3	25	Za krmu i stamu ····· Itd.	157	73
				Zaključak na primjer.		
				Skupa···	3846	35
Prosinac	Dobitku i gubitku	—	33	Dopunjak imovine··· (saldo credit)	225	90
				Svota···	4072	25

List 14.

Krmadar-

1880 Siečanj Veljača	God. zaključku Žitnjaku	— 3	35 25	Ostatak od 1879. na krmadi····· Za kukuruzu ····· Itd.	607 20	— 16
				Zaključak na primjer.		
				Skupa···	1498	56
Prosinac	Dobitku i gubitku	—	33	Jednačak imovine··· (saldo credit)	142	80
				Svota···	1641	36

List 15.

Konjarstvo i

1880 Siečanj	God. zaključku „	— —	35 35	Ostatak od god. 1879.: na konjih ····· for. 1120 na volovih ····· for. 760	1880	—
	Blagajni Žitnici Štaglju	1 2 2	29 26 25	Za 2 kupljena vola i sol ····· Za zob konjem ····· Za sieno i slamu ·····	292 77 48	— 52 11
				Iznos···	2297	63

List 13.

stvo 1880.

Daje (ima — traži — credit).

Godina i mjesec	Na teret upisano	Strana skupnika	List glavne knjige	Predmet	Iznos st.	Iznos nv
				Prenos···	192	60
1880 Veljača	Blagajni	2	29	Za 2 junice prodan e····· Itd.	64	—
Prosinac	God. zaključku	—	34	Ostatak od g. 1880. za 1881.: u mliečinah ·····	160	80
	„	—	34	u kožah ·····	—	—
	„	—	35	u stoki ····· Itd.	1956	—
				Svota···	4072	25

stvo 1880.

List 14.

1880 Prosinac	God. zaključku	—	35	Ostatak od god. 1880. za 1881. na krmadi ····· Itd.	730	—
				Zaključak na primjer.		
				Svota···	1641	36

volarstvo 1880.

List 15.

1880 Siečanj	Šumarstvu	1	7	Za vozne radnje·····	116	80
	Poljarstvu	2	1	Za vozove i gnoj od konjah ····	60	80
	„	2	1	Za vozove i gnoj od volovah····	95	—
	Vinogradu	2	5	Za vozove od volovah ·····	19	20
	Vrtlarstvu	2	4	Za vozove od konjah ·····	5	40
	„	2	4	Za vozove od volovah ·····	4	80
				Iznos···	302	00

List 16.

Konjarstvo i

Prima (duguje — debet).

Godina i mjesec	Na dobro upisano	Strana skupkika	List glavne knjige	Predmet	Iznos stot.	n.
1880.				Prenos	2297	63
Velječa	Žitnici	3	26	Za zob konjem	57	60
	Štaglju	3	25	„ sieno volom	39	60
	„	3	25	„ „ konjem	33	45
Ožujak	Blagajni	3	29	„ popravak konjske orme	15	50
	Žitnjaku	3	26	„ zob konjem	66	—
	Štaglju	4	25	„ sieno i slamu konjem	33	90
	„	4	25	„ „ „ „ volom	47	45
				I t. d.		
				Zaključak na primjer.		
				Svota	7648	60

List 17.

Koristovna

Godina i mjesec	Na dobro upisano	Strana skupkika	List glavne knjige	Predmet	Iznos stot.	n.
1880.						
Siečanj	God. zaključku	—	34	Odbivši od aktivnih pravah sa ..... fr. 6840		
				pasivna sa ..... „ 1172		
				Ostaje svota	5668	—

List 18.

Račun

Godina i mjesec	Na dobro upisano	Strana skupkika	List glavne knjige	Predmet	Iznos stot.	n.
1880.				Ostatak od g. 1879.:		
Siečanj	God. zaključku	—	34	U srebernom i zlatnom novcu ..	1335	55
	„	—	34	„ cienitih papirih	534	—
	Blagajni	1	29	Za kamate	15	—
Ožujak	„	3	29	„ dug, kamate i mjenicu	851	25
				Itd.		
				Zaključak na primjer.		
				Svota	3125	60

List 19.

Obći

Godina i mjesec	Na dobro upisano	Strana skupkika	List glavne knjige	Predmet	Iznos stot.	n.
1880.				Ostatak od g. 1879.:		
Siečanj	God. zaključku	—	34	Na gradivu	68	50
	„ „	—	34	„ svakdanjih potrebštinah	122	—
	„ „	—	35	„ „ „	31	20
				Iznos	221	70

List 16.

volarstvo 1880.

Daje (ima — traži — credit).

Godina i mjesec	Na teret upisano	Strana skupnika	List glavne knjige	Predmet	Iznos stot.	n.
1880.				Prenos	302	—
				I t. d.		
Prosinac	God. zaključku	—	35	Ostatak od god. 1880. na 1881.		
				na konjih	1420	—
	„	—	35	na volovih	1120	—
				I t. d.		
				Zaključak na primjer.		
				Svota	7648	60

prava 1880.

List 17.

Godina i mjesec	Na teret upisano	Strana skupnika	List glavne knjige	Predmet	Iznos stot.	n.
1880.						
Prosinac	God. zaključku	—	36	Odbivši od aktivnih pravah ..... fr. 6840		
				pasivna sa ..... „ 1172		
				Ostaje svota	5668	—

efektah 1880.

List 18.

Godina i mjesec	Na teret upisano	Strana skupnika	List glavne knjige	Predmet	Iznos stot.	n.
1880.						
Siečanj	Blagajni	1	29	Za kamate i 2 dionice	169	—
Veljača	„	2	29	„ zlatni novac	507	15
Ožujak	„	3	29	„ obveznicu i srebrni novac ...	1086	05
Prosinac	God. zaključku	—	34	Ostatak od god. 1880. na 1881.		
				u efektih aktivnih	844	—
				Itd.		
				Zaključak na primjer.		
				Svota	3125	60

troškovi 1880.

List 19.

Godina i mjesec	Na teret upisano	Strana skupnika	List glavne knjige	Predmet	Iznos stot.	n.
				Iznos	—	—

List 20.

Obći troškovi 1880.

Prima (duguje — debet).

Godina i mjesec	Na dobro upisano	Strana skupnika	List glavne knjige	Predmet	Iznos stot.	n.
1880.				Prenos.....	221	70
Siečanj	Blagajni	1	29	Za porez i sgrade.....	258	58
	Šumarstvu	2	7	„ drva.....	9	—
Veljača	Blagajni	2	29	„ popravke.....	1	60
Ožujak	„	3	29	„ „ i gorivo.....	46	30
	Šumarstvu	4	7	„ gradju.....	90	—
				Itd. do konca godine.....	1000	—
				Svota.....	1627	18

List 21.

Plaće i beriva 1880.

1880.						
Siečanj	Blagajni	1	29	Za plaću činovnikah i družine..	49	99
Ožujak	„	3	29	„ „ „ „ „ ..	99	98
	Pivnici	4	27	„ vino družine.....	11	20
				Itd. do konca godine.....	2038	83
				Svota.....	2200	—

List 22.

Kućanstvo 1880.

1880.				Ostatak od god. 1879.		
Siečanj	God. zaključku	—	34	Za hraniva.....	275	50
				Do konca godine.....	1224	50
				Svota.....	1500	—

List 23.

Gnojište 1880.

1880.						
Siečanj	God. zaključku	—	34	Ostatak od god. 1879. za gnoj..	103	75
Prosinac	Dotičn. računom	—	—	Do konca godine vriednost proizvedena gnoja n. pr.	1196	25
				Svota.....	1300	—

List 20.

troškovi 1880.

Daje (ima — traži — credit).

Godina i mjesec	Na teret upisano	Strana skupnika	List glavne knjigo	Predmet	Iznos stot.	n
1880.				Prenos.....	—	—
Prosinac	Dotič. računom	—	—	Po važn. i obsežn. dotičnih računah ima se medju nje razdieliti	1434	98
	God. zaključku	—	34	Ostatak od god. 1880. na 1881. na gradivu..... fr. 70·50		
			34	„ svakd. potrebštinah. „ 91·10		
			35	„ „ „ „ 30·60		
				Skupa.....	192	20
				Svota.....	1627	18

List 21.

beriva 1880.

1880.						
Siečanj	Šumarstvu	1	7	Za pripomoć družine.....	6	—
	Poljarstvu	2	1	„ „ „	9	—
	Vinogradu	2	5	„ „ „	1	80
	Vrtljarstvu	2	4	„ „ „	1	80
				Itd. do konca godine.....	181	40
	Dotičn. računom	—	—	Po važn. i obsežn. dotičnih računah ima se medju nje razdieliti	2000	—
				Svota.....	2200	—

List 22.

stvo 1880.

1880.				Ostatak od g. 1880. na g. 1881.		
Prosinac	God. zaključku	—	34	Za hraniva.....	250	40
	Dotičn. računom	—	—	Medju dotične račune razdieliti.	1249	60
				Svota.....	1500	—

List 23.

jište 1880.

1880.				Do konca godine vriednost:		
Prosinac	Dotičn. računom	—	—	Razvožena gnoja.....	1196	—
	God. zaključku	—	34	Ostatak od g. 1880. na 1881. za gnoj	104	—
				Svota.....	1300	—

List 24.

Račun na-

Prima (duguje — debet).

Godina i mjesec	Na dobro upisano	Strana skupnika	List glavne knjige	Predmet	Iznos stot.	n.
1880. Siečanj	God. zaključku	—	35	Ostatak od god. 1880. Za pokućtvo itd. u stanovih ..... fr. 5791·51		
				„ isto u gospodarskih sgradah ..... „ 456·84		
				„ poljar. orudje itd. „ 1757·20		
				„ vrtlarsko „ „ „ 120·80		
				„ vinograd. „ „ „ 136·40		
				„ šumarsko „ „ „ 65·30		
				„ drenažko „ „ „ 23·80		
				„ mliečarsko „ „ „ 130·60		
				„ pčelarsko „ „ „ 86·30		
				„ žganičar. „ „ „ 180·—		
				Skupa	8748	75
	Blagajni	1	29	Za 2 stroja i orudje	156	35
Veljača	„	2	29	„ vjetrenjaču, česala, itd.	81	71
Ožujak	„	3	29	„ orudje ..... fr. 34·40		
	„	3	29	„ popravak lagvovah .. „ 6·50		
				Skupa	40	90
				Itd. do konca godine	300	—
				Svota	9327	71

List 25.

Račun šta-

1880. Siečanj	God. zaključku	1	34	Ostatak od g. 1879. Za žitak neizmljaćen sa fr. 900·—		
	„	1	34	„ sieno i otavu ..... „ 428·42		
				Skupa	1328	42
	Poljarstvu	2	1	Za slamu	73	50
Veljača	„	3	1	„ „	63	—
				Itd. do konca godine	3114	63
				Svota	4579	55

List 24.

šastara 1880.

Daje (ima — traži credit).

Godina i mjesec	Na dobro upisano	Strana skupnika	List glavne knjige	Predmet	Iznos stot	n
1880. Prosinac	God. zaključku	—	35	Ostatak od g. 1880. na 1881. Za pokućtvo itd. u stanovih ..... fr. 5800·60		
				„ isto u gospodarskih sgradah ..... „ 445·—		
				„ poljar. orudje itd. „ 1684·50		
				„ vrtlarsko „ „ „ 118·40		
				„ vinograd. „ „ „ 158·60		
				„ šumarsko „ „ „ 60·40		
				„ drenažko „ „ „ 22·—		
				„ mliečarsko „ „ „ 128·60		
				„ pčelarsko „ „ „ 85·—		
				„ žganičarsko „ „ „ 205·30		
				Skupa	8708	40
	Dotičn. računom	—	—	Medju dotične račune za otrošak i uzdržavanje razdieliti	619	31
				Svota	9327	71

glja 1880.

List 25.

1880. Siečanj	Kravarstvu	2		Za krmu i slamu	158	41
	Volarstvu	2		„ „ „	48	11
Veljača	Konjarstvu	3		„ sieno	33	45
	Volarstvu	3		„ „	39	60
	Kravarstvu	3		„ krmu	130	22
Ožujak	„	3		„ „	157	73
	Konjarstvu	4		„ sieno i slamu	33	90
	Volarstvu	4		„ „ „	47	45
	Dotičn. računom	—	—	Itd. medju dotične račune poraz-dieliti	2134	60
Prosinac	God. zaključku	—	34	Ostatak od g. 1880. na g. 1881.		
	„	—	34	Za žitak neizmlaćen . fr. 1200·—		
				„ sieno i otavu ..... fr. 596·08		
				Skupa	1796	08
				Svota	4579	55

List 26.

Žitni-

Prima (duguje — debet).

Godina i mjesec	Na dobro upisano	Strana skupnika	List glavne knjige	Predmet	Iznos st.	nv
1880.				Ostatak od g. 1879.:		
Siečanj	God. zaključku	—	34	Za žitak imlaćen	2163	19
	Poljarstvu	1	1	Za žitak i kukuruzu	628	—
Veljača	„	3	1	Za zob, ječam i kukuruzu	410	—
				Itd. do konca godine	1572	28
				Svota	4773	47

List 27.

Pivni-

1880				Ostatak od god. 1879.:		
Siečanj	God. zaključku	—	34	Za vino for. 998.63		
	„	—	34	Za rakiju for. 212.50		
				Skupa	1211	13
	Žganičarstvu	2	9	Za rakiju	18	—
				Itd. do konca godine	653	25
				Svota	1882	38

List 28.

Prolazni

1880						
Siečanj	Blagajni	1	29	Za predplatu	300	—
	„	1	29	Za dohodarinu	3	50
				Itd.		
				Svota	303	50

List 26.

ca 1880.

Daje (ima — traži — credit).

Godina i mjesec	Na teret upisano	Strana skupnika	List glavne knjige	Predmet	Iznos st.	nv
1880						
Siečanj	Blagajni	1	29	Za žitak prodani	488	—
	Konjem	2	15	Za zob	75	52
	Kravam	2	12	Za zob biku	2	79
Veljača	Blagajni	2	29	Za kukuruzu prodanu	120	-
	Krmadi	3	14	Za kukuruzu	20	16
	Kravarstvu	3	13	Za zob biku	2	40
Ožujak	Konjem	3	16	„ „	66	—
	Dotičnim računom	—	—	Itd. medju dotične račune porazdieliti	1648	60
Prosinac	God. zaključku	—	34	Ostatak od g. 1880. na 1881. Za žitak izmlaćen	2350	—
				Svota	4773	47

ca 1880.

List 27.

1880						
Siečanj	Žganičarstvu	2	9	Za droždje	2	50
Veljača	Blagajni	2	29	Za vino prodano	143	72
Ožujak	„	3	29	Za rakiju prodanu	18	—
	Plaćam	4	21	Za vino družini	11	20
	Dotičnim račun.	—	—	Itd. medju dotične račune porazdieliti	170	86
				Ostatak od g. 1880. na 1882.		
Prosinac	God. zaključku	—	34	Za vino for. 1385.60		
	„	—	34	Za rakiju for. 150.50		
				Skupa	1536	10
				Svota	1882	38

novci 1880.

List 28.

1880						
Siečanj	Blagajni	1	29	Za povratak predplate	300	—
	„	1	29	Za povratak dohodarine	3	50
				Itd.		
				Svota	303	50

List 29.

Račun blagajne 1880.

Prima (duguje — debet).

Godina i mjesec	Na dobro upisano	Strana skupnika	List glavne knjige	Predmet	Iznos st.	nv
1880 Siečanj	God. zaključku	1	34	Ostatak od god. 1879.	1078	—
	Poljarstvu	1	1	Za zakup oranicah	20	75
	Žitnici	1	26	Za žitak	488	—
	Šumi	1	7	Za drva	101	—
	Kravam	1	12	Za krave i telad	162	60
	Efektom	1	18	Za kamate i dionice	169	—
	Prolaznim nove.	1	28	Za povratak predplate for. 300.—		
	„	1	28	Za dohodarinu for. 3.50		
				Skupa	303	50
Veljača	Pivnici	2	27	Za vino	143	72
	Efektom	2	18	Za zlatni novac	507	15
	Žitnici	2	26	Za kukuruzu	120	—
	Kravarstvu	2	13	Za 2 junice	64	—
Ožujak	Šumarstvu	3	7	Za razna drva	394	50
	Pivnici	3	27	Za rakiju	18	—
	Efektom	3	18	Za obveznicu i srebrni novac	1086	04
				Itd. unišlo	1345	80
				Svota	6002	07

List 30.

Nepokretnine 1880.

1880 Siečanj	God. zaključku	—	36	Ostatak vriednosti od 1879.		
			36	Za zemljišta	56.143	16
				Za sgrade	34.010	—
				Svota	90.153	16

List 31.

Račun vlastnika 1880.

1880 Ožujak	Blagajni	3	29	Za gotovi novac	500	—
		—	—	Itd. opet	400	—
		—	—	Za plodine i proizvode	200	—
				Svota	1100	—

List 29.

Daje (ima — traži — credit).

Godina i mjesec	Na teret upisano	Strana skupnika	List glavne knjige	Predmet	Iznos st.	nv
1880 Siečanj	Plaćam	1	21	Za plaće osoblja	49	99
	Šumarstvu	1	7	Za radnje i težake	162	—
	Obćim troškom	1	20	Za razne potrebe	258	58
	Našastaru	1	24	Za strojeve i orudje	156	35
	Efektom	1	18	Za kamete	15	—
	Prolaznim nove.	1	28	Za predplatu i dohodarinu	303	50
	Volarstvu	1	15	Za volove i sol	292	—
	Kravam	1	12	Za sol	10	80
Veljača	Našastaru	2	24	Za razne predmete	81	71
	Obćim troškom	2	20	Za popravke	1	60
Ožujak	Vlastniku	3	31	Za gotovi novac	500	—
	Obćim troškom	3	20	Za gorivo i popravke	46	30
	Plaćam	3	21	Za osoblje	99	98
	Efektom	3	18	Za dug, kamate i mjenicu	851	25
	Konjem	3	16	Za popravak orme	15	50
	Našastaru	3	24	Za orudje i popravke	40	90
	Vrtlarstvu	3	4	Za tablice i vosak	19	40
				Ostatak za travanj 1880.	1751	41
Prosinac	God. zaključku	—	34	Ostatak od god. 1880. na 1881.	1345	80
				Svota	6002	07

List 30.

Nepokretnine 1880.

1880 Prosinac	God. zaključku	—	36	Na sgradah i zemljištih niti se je šta poboljšalo niti pogoršalo Ostatak vriednosti od g. 1880. na 1881.		
				Za zemljišta	56.143	16
				Za sgrade	34.010	—
				Svota	90.153	16

List 31.

Računa vlastnika 1880.

1880 Prosinac	Dobitku i gubitku	—	33	Jednačak dugovine (saldo debet)	1100	—
				Svota	1100	—

List 32.

Traž-

Prima (duguje — debet).

Godina i mjesec	Na dobro upisano	Strana skupnika	List glavne knjige	Predmet	Iznos st.	Iznos nv
1880 Siečanj				Ostatak od g. 1879.		
				Pasivne tražbine ····· for. 4748.45		
				Aktivne ····· for. 1135.70		
	God. zaključku	—	36	Pasivni ostatak sa ·····	3612	75
				Svota···	3612	75

List 33.

Račun dobitka

1880. Prosinac				U gotovom novcu, odbivši pristojbu kao uredniku gospodarstva, vlastnik podigao ·for. 500 opet kasnije····· for. 400		
				u plodinah i proizvodih, osim pristojbe kao uredniku gospodarstva ··for. 200		
				Skupa···	1100	—
	Vlastniku	—	31			
	Svilarstvu	—	10	Gubitak na svilarstvu ·····	11	64
	God. zaključku	—	34	Više predano sliedećoj godini ···	3972	67
				Svota···	5084	31

List 32.

bine 1880.

Daje (ima — traži — credit).

Godina i mjesec	Na teret upisano	Strana skupnika	List glavne knjige	Predmet	Iznos stot.	Iznos n
1880. Prosinac				Ostatak od god. 1880. na 1881.		
				Od pasivnih odplaćeno ·····	2594	77
				Aktivne iznašaju koncem godine for. 1280·56, dakle od prošle godine više za·····	144	86
				Skupa povoljnije ···	2739	63
	God. zaključku	—	36	Jednačak dugovine ··(saldo debet)	873	12
				Svota··	3612	75

List 33.

i gubitka 1880.

1880. Prosinac						
	Poljarstvu	—	2	Dobitak od poljah ·····	1696	85
	Livadarstvu	—	3	Dobitak od livadah ··· ·····	1415	18
	Vrtlarstvu i voćarstvu	—	4	Dobitak od vrtovah ·····	397	90
	Vinogradarstvu	—	5	Dobitak od vinograda ·····	283	80
	Loznjaku	—	6	Dobitak od loznjaka·····	60	45
	Šumarstvu	—	7	Dobitak od šumah ·····	630	40
	Žganičarstvu	—	9	Dobitak od rakije·····	80	65
	Mlječarstvu	—	11	Dobitak za mliečarsiva ·····	150	38
	Kravarstvu	—	13	Dobitak od kravarstva·····	225	90
	Krmadarstvu	—	14	Dobitak od krmadi·····	142	80
				Svota ···	5084	31

List 34.

Godišnji zaključak

Računska godina 1881. je primila

Prima (duguje — debet).

Godina i mjesec	Na dobro upisano	Strana stupnika	List glavne knjige	Predmet	Iznos stot.	nv
1880.				(Na primjer). **I. Razne zalihe.**		
				1. U novcu:		
				a) srebrni i zlatni for. —·—		
	Blagajni	—	29	*b)* banke „ 1345·80	1345	80
	Efektom	—	18	2. U efektih odbivši od aktivnih sa···· for. 1674·—		
				pasivne sa····· „ 830·—	844	—
				3. U poljskih plodinah:		
	Žitnici	—	26	*a)* žitak izmlatjen fr. 2350.—		
	Štaglju	—	25	*b)* „ neizmlatjen „ 1100—	3550	—
	Vrtlarstvu	—	4	4. U vrtlarskih i voćarskih plodinah ·····	4350	—
				5. U vinogradarskih plod.:		
	Loznjaku	—	6	*a)* korenjaci ···· for. 1100·—		
	Pivnici	—	27	*b)* vino razno ··· „ 1385·60	2485	60
	Štaglju	—	25	6. U livadarskih plodinah:		
				a) sieno ····· for. 345·60		
				b) otava····· „ 250·48	596	8
				7. U gospodars. obrtničtvu:		
	Kravarstvu	—	13	*a)* mliečine ····· for. 160·80		
	Pčelarstvu	—	8	*b)* pčelci ····· „ 72·—		
	Pivnici	—	27	*c)* rakija ····· „ 150·50	383	30
	Sumarstvu	—	7	8. U šumskih plodinah i proizvodih:		
				a) goriva drva ··· for. 134·50		
				b) gradja····· „ 200·30	334	80
				9. U raznih tvarih:		
	Kućanstvu	—	—	*a)* hraniva····· for. 250·40		
	Kravarstvu	—	13	*b)* kože ····· „ —·—		
	Obćim troškom	—	20	*c)* gradivo····· „ 70·50		
	Gnojištu	—	23	*d)* gnoj ····· „ 104·—	424	90
	Obćim troškom	—	20	10. U svakdanjih potrebštinah:		
				a) pisarničke ····· for. 40·50		
				b) gorivo za kurenje i razsvietljenje·· „ 50·60		
				Iznos··· for. 91·10		
				Iznos · ·	14314	48

List 34.

(obračun) 1880.

Računska godina 1879. je dala

Daje (ima — traži — credit).

Godina i mjesec	Na teret upisano	Strana skupnika	List glavne knjige	Predmet	Iznos stot.	n.
1880.				(Na temelju imovnika). **I. Razne zalihe.**		
				1. U novcu:		
	Efektom	—	18	*a)* srebrni i zlatni for. 1335·55		
	Blagajni	—	29	*b)* banke ····· „ 1078·—	2413	55
	Efektom	—	18	2. U efektih odbivši od aktivnih sa ··· for. 2114·—		
				pasivne sa···· „ 1580·—	534	—
				3. U poljskih plodinah:		
	Žitnici	—	26	*a)* žitak izmlatjen fr. 2163·19		
	Štaglju	—	25	*b)* „ neizmlatjen „ 900·—	3063	19
	Vrtlarstvu	—	4	4. U vrtlarskih i voćarskih plodinah ·····	4306	15
				5. U vinogradarskih plod.:		
	Loznjaku	—	6	*a)* korenjaci····· for. 1085·—		
	Pivnici	—	27	*b)* vino razno··· „ 998·63	2083	63
	Štaglju	—	25	6. U livadarskih plodinah:		
				a) sieno····· for. 280·88		
				b) otava····· „ 147·54	428	42
				7. U gospodars. obrtničtvu:		
	Kravarstvu	—	12	*a)* mliečine ····· for. 159·40		
	Pčelarstvu	—	8	*b)* pčelci ····· „ 51·—		
	Pivnici	—	27	*c)* rakija····· „ 212·50	422	90
	Šumarstvu	—	7	8. U šumskih plodinah i proizvodih:		
				a) goriva drva ··· for. 52·40		
				b) gradja····· „ 159·—	211	40
				9. U raznih tvarih:		
	Kućanstvu	—	22	*a)* hraniva····· for. 275·50		
	Kravarstvu	—	12	*b)* kože····· „ 24·60		
	Obćim troškom	—	19	*c)* gradivo····· „ 68·50		
	Gnojištu	—	23	*d)* gnoj ····· „ 103·75	472	35
	Obćim troškom	—	19	10. U svakdanjih potrebštinah:		
				a) pisarničke ····· for. 35·40		
				b) gorivo za kurenje i razsvietljenje·· „ 86·60		
				Iznos· · for. 122·00		
				Iznos ···	13935	59

List 35.

Godišnji zaključak (obračun) 1880.

Računska godina 1881 je primila

Prima (duguje — debet).

Godina i mjesec	Na dobro upisano	Strana skupnika	List glavne knjige	Predmet	Iznos stot.	Iznos n.
1880				Prenos for. 91·10	14314	48
	Vrtlarstvu	—	4	*c)* za vrtlarstvo ··· „ 80·40		
	Vinogradu	—	5	*d)* za vinogradarstvo „ 20·50		
	Obćim troškom	—	20	*e)* za dvorište i sgrade „ 10·—		
	„	—	20	*f)* za obrtničtvo ···· „ 20·60	222	60
				II. Stoka razna.		
	Konjarstvu	—	16	1. Konjah 12 kom. ·····	1420	—
	Volarstvu	—	16	2. Volovah 10 kom. ·····	1120	—
	Kravarstvu	—	13	3. Kravah, junadi i teladi 42 kom.	1956	—
	Krmadarstvu	—	14	4. Krmadi 58 kom. ·····	730	—
				III. Strojevi, orudje i razne sprave.		
	Našastaru	—	24	1. Pokućtvo i kućna sprava po stanovih ·····	5800	60
	„	—	24	2. U gospodarskih sgradah ····	445	—
	„	—	24	3. Strojevi, ratila, vozna sprava i orudje ratarsko ·····	1684	50
	„	—	24	4. Vrtlarsko orudje ·····	118	40
	„	—	24	5. Vinogradarsko orudje ·····	158	60
	„	—	24	6. Šumarsko orudje ·····	60	40
	„	—	24	7. Drenažko orudje ·····	22	—
	„	—	24	8. Mliečarsko orudje ·····	128	60
	„	—	24	9. Pčelarsko orudje ·····	85	—
	„	—	24	10. Žganičarsko posudje ·····	205	30
				IV. Usjevi i obavljene radnje.		
	Poljem	—	—	1. Na poljih. Ako se imade jedna godina od druge strogo lučiti, simo spada vriednost sjemena, gnoja i obavljenih ručnih i voznih radnjah s oznakom površine i vrsti usjeva ·····	—	—
	Vrtom	—	4	2. U vrtovih ·····	—	—
	Vinogradom	—	5	3. U vinogradu ·····	—	—
				Iznos···	28471	48

List 35.

Računska godina 1879. je dala

Daje (ima — traži — credit).

Godina i mjesec	Na teret upisano	Strana skupnika	List glavne knjige	Predmet	Iznos st.	Iznos nv
1880				Prenos for. 122.00	13935	59
	Vrtlarstvu	—	4	*c)* za vrtlarstvo··· „ 95·30		
	Vinogradu	—	5	*d)* za vinogradarstvo „ 18·60		
	Obćim troškom	—	19	*e)* za dvorište i sgrade „ 9·60		
	„	—	19	*f)* za obrtničtvo···· „ 21·60	267	10
				II. Stoka razna.		
	Konjarstvu	—	15	1. Konjah 10 kom. ·····	1120	—
	Volarstvu	—	15	2. Volovah 8 kom. ·····	760	—
	Kravarstvu	—	12	3. Kravah, junadi i teladi 39 kom.	1800	—
	Krmadarstvu	—	14	4. Krmadi 57 kom. ·····	607	—
				III. Strojevi, orudje i razne sprave.		
	Našastaru	—	24	1. Pokućtvo i kućna sprava po stanovih ·····	5791	51
	„	—	24	2. U gospodarskih sgradah ····	456	84
	„	—	24	3. Strojevi, ratila, vozna sprava i orudje ratarsko ·····	1757	20
	„	—	24	4. Vrtlarsko orudje ·····	120	80
	„	—	24	5. Vinogradarsko orudje ·····	136	40
	„	—	24	6. Šumarsko orudje ·····	65	30
	„	—	24	7. Drenažko orudje ·····	23	80
	„	—	24	8. Mliečarsko orudje ·····	130	60
	„	—	24	9. Pčelarsko orudje ·····	86	30
	„	—	24	10. Žganičarsko posudje ·····	180	—
				IV. Usjevi i obavljene radnje.		
	Poljem	—	1	1. Na poljih. Ako se imade jedna godina od druge strogo lučiti, simo spada vriednost sjemena, gnoja i obavljenih ručnih i voznih radnjah s oznakom površine i vrsti usjeva·····	—	—
	Vrtom	—	4	2. U vrtovih ·····	—	—
	Vinogradom	—	4	3. U vinogradu ·····	—	—
				Iznos···	27238	44

List 36.

Godišnji zaključak (obračun) 1880.

Računska godina 1881. je primila

Prima (duguje — debet).

Godina i mjesec	Na dobro upisano	Strana skupnika	List glavne knjige	Predmet	Iznos st.	Iznos vn
				Prenos · · ·	28471	48
				V. Koristovna prava.		
	Koristovnim pravom	—	17	Odbivši od aktivnih pravah sa · · · · · · · · for. 6840 pasivna sa · · · · · · · „ 1172	5668	—
				VI. Vriednost zemljištah i sgradah.		
	Nekretninam	—	30	1. Zemljišta vriede · · · · · · · · · · · ·	56143	16
			30	2. Sgrade „ · · · · · · · · · · · · ·	34010	—
				Skupa · · ·	124292	64
				VII. Tražbine.		
	Tražbinam	—	32	1. Pasivne tražbine for. 2153·68		
			32	2. Aktivne „ „ 1280·56		
				Odbivši pasivne sa · · ·	873	12
				Ostane · · · · · · ·	123419	52

List 36.

Računska godina 1879. je dala

Daje (ima — traži — credit).
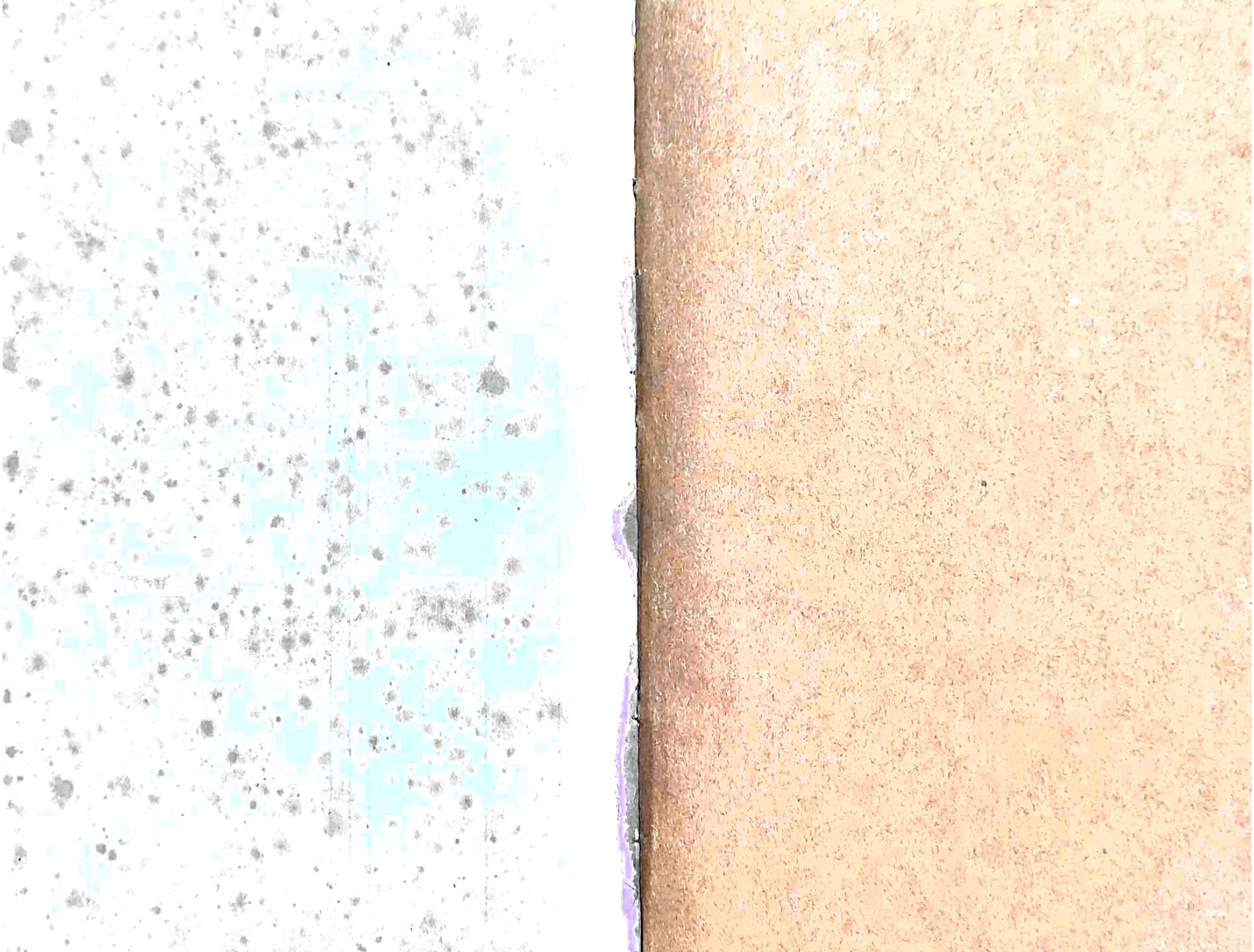
Godina i mjesec	Na teret upisano	Strana skupnika	List glavne knjige	Predmet	Iznos st.	Iznos nv
				Prenos · · ·	27238	44
				V. Koristovna prava.		
	Koristovnim pravom	—	17	Odbivši od aktivnih pravah sa · · · · · · for. 6840 pasivna sa · · · · · · · „ 1172	5668	—
				VI. Vriednost zemljištah i sgradah.		
	Nekretninam	—	30	1. Zemljišta vriede · · · · · · · · · · · ·	56143	16
			30	2. Sgrade „ · · · · · · · · · · · · ·	34010	—
				Skupa · · ·	123059	60
				VII. Tražbine.		
	Tražbinam	—	32	1. Pasivne tražbine for. 4748·45		
			32	2. Aktivne „ „ 1135·70		
				Odbivši pasivne sa · · ·	3612	75
				Ostane · · · · · · · ·	119446	85
	Dobitku i gubitku	—	33	Jednačak dugovni (saldo debet) — više predane · · · · · · · · · · · · ·	3972	67
				Skupa · · ·	123419	32